

Regionalny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli
"WOM" w Częstochowie

KWARTALNIK NAUCZYCIELSKI

Rocznik: 2002, Miesiąc: 12

01: ŚWIAT DZIECKA A REKLAMA TELEWIZYJNA.

Autor: *Iwona Szewczyk, nauczyciel kształcenia zintegrowanego Szkoła Podstawowa w Ostrowach nad Okszą*

02: ZAJĘCIA OTWARTE DLA RODZICÓW NAJLEPSZĄ DROGĄ NAWIĄZANIA DIALOGU

Autor: *Ewa Hartlińska, nauczyciel kształcenia zintegrowanego, SP Nr 27 w Częstochowie*

03: Umiejętności twórcze dzieci w nauczaniu zintegrowanym

Autor: *Ewa Muś, nauczycielka kształcenia zintegrowanego, Szkoła Podstawowa nr 26 w Częstochowie*

04: Projekt imprezy plenerowej: "Ślubowanie członków organizacji szkolnych : samorządu uczniowskiego, koła teatralnego, koła turystycznego oraz SKPCK"

Autor: *Agnieszka Brodziak, Ewa Najda-Sikorska, Anita Mazik, Szkoła Podstawowa we Wręczycy Wielkiej*

05: Drama w nauczaniu języków obcych.

Autor: *Gabriela Wysocka-Rozenberg, nauczyciel języka angielskiego, Szkoła Podstawowa we Mstowie*

06: PLAN PRACY „ZIELONEJ SZKOŁY”

KOŁOBRZEG 4-17 IX 2002

Autor: *Alicja Koj, Małgorzata Walczak, Małgorzata Darochę. nauczycielki kształcenia zintegrowanego Szkoła Podstawowa nr 1 w Częstochowie*

07: SCENARIUSZ SZKOLNEGO APELU Z OKAZJI ŚWIATOWEGO DNIA ZIEMI

Autor: *Alicja Koj, Małgorzata Walczak, nauczycieli kształcenia zintegrowanego Szkoła Podstawowa nr 1 w Częstochowie.*

08: Program Profilaktyczny zapobiegający agresji w szkole

Autor: *Dorota Pawelak - dyrektor, Urszula Kusek - nauczyciel bibliotekarz*

Szkoła Podstawowa w Zwierzyńcu I

09: WIECZOR ANDRZEJKOWY "Na świętego Andrzeja błyska pannom nadzieja."

Autor: *Irena Głęb, nauczycielka, Szkoła Podstawowa nr 1 w Krzepicach*

10: SCENARIUSZ pt. "Ze śpiewem na ustach"

Autor: *Bożena Czaja, nauczycielka kształcenia zintegrowanego*

Szkoła Podstawowa nr 1 w Krzepicach

11: Integracja walorów krajobrazowych miejscowości z procesem dydaktycznym

Autor: *Mariola Turowska-Moskalik, nauczyciel przyrody, Szkoła Podstawowa w Janowie*

12: WYKORZYSTANIE DRAMY W ROZWIJANIU TWÓRCZEJ AKTYWNOŚCI DZIECKA

Autor: *Teresa Gruzła, nauczycielka kształcenia zintegrowanego, Szkoła Podstawowa w Trębaczewie*

13: WYKORZYSTANIE PRZYBORÓW NIEKONWENCJONALNYCH PODCZAS ZAJĘĆ RUCHOWYCH W NAUCZANIU ZINTEGROWANYM

Autor: *Teresa Gruzła, nauczycielka kształcenia zintegrowanego, Szkoła Podstawowa w Trębaczewie*

14: Jak pracuję z dziećmi nadpobudliwymi

Autor: *Joanna Haładus, Szkoła Podstawowa w Ludwinowie*

15: HOSPITACJA DIAGNOZUJĄCA W NAUCZANIU ZINTEGROWANYM

Autor: *Danuta Szulc, nauczycielka kształcenia zintegrowanego, Szkoła Podstawowa nr 3 w Lublińcu*

16: Przykład scenariusza zajęć z wykorzystaniem lektury " Anaruk- chłopiec z Grenlandii"

Autor: *Danuta Szulc, nauczycielka kształcenia zintegrowanego, Szkoła Podstawowa nr 3 w Lublińcu*

17: Międzyklasowy turniej - Wiosenna eko-zgaduj zgadula

Autor: *Danuta Szulc, nauczycielka kształcenia zintegrowanego, Szkoła Podstawowa nr 3 w Lublińcu*

18: CO ZAGRAŻA NASZYM DZIECIOM ZE STRONY GIER KOMPUTEROWYCH

Autor: *Iwona Chałaszczyk, nauczycielka informatyki, Szkoła Podstawowa nr 26 oraz Szkoła Podstawowa nr 42 w Częstochowie.*

19: Opiekun stażu – harmonogram przebiegu stażu.

Autor: *Barbara Wołyńska, nauczycielka kształcenia zintegrowanego, Szkoła Podstawowa Nr 1 w Lublińcu*

20: PROPOZYCJE KART PRACY DO REALIZACJI PROGRAMU

"POLAK TO EUROPEJCZYK"

Autor: *Magdalena Polanowska, Bożena Rumin, nauczycielki kształcenia zintegrowanego, Szkoła Podstawowa Nr 2 w Kłobucku*

21: SCENARIUSZ UROCZYSTOŚCI Z OKAZJI ŚWIĘTA ODZYSKANIA NIEPODLEGŁOŚCI

"POLSKO, NIE JESTEŚ TY JUŻ NIEWOLNICĄ"

Autor: *Grzegorz Kwoka, dyrektor SP w Kozięglowach, nauczyciel historii i pedagog specjalny w zakresie resocjalizacji i rewalidacji*

22: Agresja wśród dzieci i młodzieży

Autor: *Grzegorz Kwoka, dyrektor SP w Kozięglowach, nauczyciel historii oraz pedagog w zakresie resocjalizacji i rewalidacji.*

23: PROJEKT JAKO METODA NAUCZANIA - PROJEKT WYCIECZKI PO PODHALU I TATRACH

Autor: *Grażyna Radomska, nauczyciel przyrody*

Anna Matysiak, nauczyciel informatyki i matematyki

Szkoła Podstawowa w Kalei

24: SCENARIUSZ ZAJĘĆ KLASA 4:

HASŁO PROGRAMU: ODDZIAŁYWANIE W PRZYRODZIE

TEMAT: Jak oddziałują magnesy?

Autor: *Grażyna Radomska, nauczyciel przyrody, Szkoła Podstawowa w Kalei*

25: PROGRAM „ZIELONEJ SZKOŁY” DLA SZKOŁY PODSTAWOWEJ KLASY IV – VI

Autor: *Irena Kopera, nauczycielka, gimnazjum w Zawadach*

Iwona Glińska i Barbara Wręczycza-Messjasz, nauczycielki, SP Nr 36 w Częstochowie,

Alicja Krakowian i Jadwiga Knapik, Szkoła Podstawowa w Poczesnej

26: EUROPEJSKIE OBYCZAJE I TRADYCJE ZAWARTE W BAJKACH

Autor: *Irena Kasprzyk, kierownik świetlicy szkolnej*

Wojciech Kołsut, nauczyciel plastyki, Szkoła Podstawowa nr 36 w Częstochowie

27: Pasowanie na Pierwszoklasistę

Autor: *Małgorzata Kołodziejska, nauczycielka kształcenia zintegrowanego, Szkoła Podstawowa im. Św. Jana de La Salle w Częstochowie*

28: PROGRAM WYCHOWAWCZY NAUCZANIA ZINTEGROWANEGO

Autor: *Małgorzata Kołodziejska, nauczycielka kształcenia zintegrowanego, Szkoła Podstawowa im. Św. Jana de La Salle w Częstochowie*

29: SCENARIUSZ LEKCJI W KLASIE III SZKOŁY PODSTAWOWEJ

"Co najchętniej czytam?"

Autor: *Danuta Filipowicz, nauczyciel bibliotekarz, Szkoła Podstawowa nr 1 w Blachowni*

30: „Czy biblioteka szkolna i bibliotekarz odgrywają rolę w rozwoju i wychowaniu młodego człowieka?”

Autor: *Danuta Filipowicz, nauczyciel bibliotekarz, Szkoła Podstawowa nr 1 w Blachowni*

31: Scenariusz zajęć zintegrowanych.

Poruszamy się bezpiecznie.

Autor: *Maria Bocianowska, nauczyciel kształcenia zintegrowanego, Szkoła Podstawowa nr 26 w Częstochowie*

32: Scenariusz zajęć zintegrowanych.

Jesień w ogrodzie.

Autor: *Maria Bocianowska, nauczyciel kształcenia zintegrowanego, Szkoła Podstawowa nr 26 w Częstochowie*

33: SZOPKI BOŻONARODZENIOWE – TRADYCJA I WSPÓŁCZESNOŚĆ

Autor: *Alina Drabik, nauczycielka przyrody, Szkoła Podstawowa w Popowie.*

34: MOJE REFLEKSJE NA TEMAT AUTORYTETU NAUCZYCIELA

Autor: *Alina Drabik, nauczycielka przyrody, Szkoła Podstawowa w Popowie*

35: Slubujemy...

Autor: *Aldona Drab, nauczycielka kształcenia zintegrowanego, Szkoła Podstawowa w Popowie*

36: Zagrożenie środowiska przyrodniczego i jego ochrona

Scenariusze lekcji

Autor: *Joanna Haładus, nauczycielka przyrody, Szkoła Podstawowa w Ludwinowie.*

37: Sprawność mówienia

Autor: *Ewa Przedzińska, nauczyciel języka niemieckiego, Szkoła Podstawowa nr 24 w Częstochowie*

Jolanta Jakubowska, konsultant języków obcych RODN „WOM”, Częstochowie

38: Szkolny Konkurs Matematyczny

Autor: *Zenona Żelichowska, nauczycielką matematyki, Szkoła Podstawowa w Żarkach - Letnisko*

39: Scenariusz uroczystości z okazji Święta Ziemi "ZIEMIĘ MAMY TYLKO JEDNĄ"

Autor: *Elżbieta Pawełczak, nauczyciel kształcenia zintegrowanego, Szkoła Podstawowa nr 1 Krzepice*

40: SCENARIUSZ UROCZYŚCÍ „KOCHAM CIĘ MAMO"

Autor: *Elżbieta Pawełczak, nauczyciel kształcenia zintegrowanego, Szkoła Podstawowa nr 1 Krzepice*

40: Metoda projektu w realizacji ścieżki edukacyjnej

- Edukacja regionalna-dziedzictwo kulturowe w regionie

Autor: *Barbara Tomala, nauczyciel, Szkoła Podstawowa w Starym Broniszewie*

40: ZWYCZAJE ŚWIĄTECZNE

Zajęcia edukacyjne metodą projektu - propozycja

Autor: *Elżbieta Czopek, nauczyciel, Szkoła Podstawowa nr 38 w Częstochowie*

40: A ŻYCIE SZKOLNE TOCZY SIĘ DALEJ...

Szkic monografii Szkoły Podstawowej nr 38 im. dra Ludwika Zamenhafa w Częstochowie.

Autor: *Elżbieta Czopek, nauczyciel, Szkoła Podstawowa nr 38 w Częstochowie*

41: Czy tworzywa sztuczne mogą być zagrożeniem dla gleby? - Scenariusz zajęć

Autor: *Joanna Trzmiel, nauczyciel geografii, Gimnazjum nr 9 w Częstochowie*

42: Polska „dziewiątka” Światowego Dziedzictwa UNESCO.

Autor: *Joanna Trzmiel, nauczyciel geografii, Gimnazjum nr 9, Częstochowa*

43: EKONOMIA W MATEMATYCE I

Autor: *Elżbieta Foltyn, nauczyciel matematyki, Gimnazjum Nr 18 w Częstochowie*

44: EKONOMIA W MATEMATYCE II

Autor: *Elżbieta Foltyn, nauczyciel matematyki, Gimnazjum Nr 18 w Częstochowie*

45: Legenda a rzeczywistość obrony Częstochowy w 1655 roku.

Autor: *Jolanta Mucha, nauczycielka historii, Gimnazjum nr 4 w Częstochowie*

46: SCENARIUSZ LEKCJI Z GEOGRAFII – FORMY KRASOWE REGIONU OLSZTYN

Autor: *Ewa Skuza, nauczyciel geografii, Gimnazjum nr 4 w Częstochowie*

47: Dyktando geometryczne w klasie I gimnazjum

Autor: *Ilona Raźniak, nauczycielka matematyki, Gimnazjum w Garnku*

48: „O dziecku i z dzieckiem. Działalność Terenowego Komitetu Ochrony Praw Dziecka w Kłobucku”.

Autor: *Mariola Trzepizur-Grzybowska, pedagog, Gimnazjum w Kłobucku*

Grzegorz Kozera pedagogiki, zawodowy kurator rodzinny, Sąd Rejonowy w Częstochowie.

49: Przemoc wobec dzieci w rodzinie i w szkole.

Autor: *Mariola Trzepizur-Grzybowska, Pedagog Gimnazjum w Kłobucku.*

50: „Jak poprawić obraz siebie”.

Autor: *Mariola Trzepizur-Grzybowska, pedagog Gimnazjum w Kłobucku.*

51: „SOCRATES” – POCZUCIE JEDNOŚCI Z EUROPA!

Autor: *Anna Gawron, nauczyciel geografii i języka niemieckiego, Gimnazjum nr 1 w Zawadach*

52: Krzepice w statystyce

Autor: *Jacek Bogatko, nauczyciel matematyki, Gimnazjum nr 1 w Krzepicach*

53: Language skill – speaking (sprawność mówienia).

Autor: *Izabela Koffer, nauczyciel języka angielskiego, Gimnazjum nr 3 w Częstochowie*

Jolanta Jakubowska, konsultant języków obcych RODN "WOM" w Częstochowie

54: Przemoc niejedno ma imię.

Autor: *Agata Łącka-Aleksandrowicz, nauczyciel języka polskiego, Zespół Szkół im. B. Prusa w Częstochowie*

55: TEST SPRAWDZAJĄCY Z JĘZYKA POLSKIEGO DLA KL. I TECHNIKUM - „Odrodzenie w Polsce- próba syntezy”

Autor: *Agata Łącka- Aleksandrowicz, ZSZ Nr 3 w Częstochowie*

56: Żywność transgeniczna – za i przeciw

Autor: *Danuta Peroń, nauczyciel biologii, Zespół Szkół Gastronomicznych w Częstochowie*

57: Genetycznie zmodyfikowana soja - „nieprawdziwa żywność”

Autor: *Danuta Peroń, nauczyciel biologii, Zespół Szkół Gastronomicznych w Częstochowie*

58: Higiena i niektóre choroby układu oddechowego.

Autor: *Alicja Siedlak, nauczycielka języka angielskiego, Techniczne Zakłady Naukowe w Częstochowie*

59: Praktyka rolnicza w Szwajcarii

Autor: *Anna Foss, nauczyciel języka niemieckiego, Zespół Szkół w Złotym Potoku*

60: MŁODZIEŻ PRZEDSZKOLAKOM

Autor: *Barbara Wcześniak, nauczyciel biologii, IX LO im. C.K.Norwida w Częstochowie*

61: Integracja klas pierwszych w Technikum dla Dorosłych

Autor: *Elżbieta Kościelniak, z-ca dyrektora, Zespół Szkół Mechaniczno-Elektrycznych w Częstochowie*

62: Sprawność rozumienia mowy ze słuchu

Autor: *Beata Janus-Lewczyńska, nauczyciel języka angielskiego*

Zespół Szkół Mechaniczno-Elektrycznych w Częstochowie, Szkoła Podstawowa nr 24

Jolanta Jakubowska, konsultant języków obcych RODN „WOM „ Częstochowa

01: ŚWIAT DZIECKA A REKLAMA TELEWIZYJNA.

Autor: Iwona Szewczyk, nauczyciel kształcenia zintegrowanego Szkoła Podstawowa w Ostrowach nad Okszą

Pracując z uczniami klas I – III często obserwuje dzieci, które z otwartymi ze zdziwienia lub zachwytu, buziami wpatrują się w kolorowe obrazy ekranu telewizora, nie zdają sobie sprawy z tego, iż świat przedstawiony w takiej postaci nie zawsze jest realistyczny.

Reklama działa na podświadomość konsumenta – co jest prawie zabronione dlatego reklama w literaturze pedagogicznej postrzegana jest negatywnie.

Badania psychologiczne wykazały, iż agresywna reklama coraz częściej bezpośrednio kształtuje dziecięcą świadomość, co stwarza dla nich ogromne zagrożenie. Duże znaczenie mają procesy emocjonalne w kształceniu wewnętrznych pozytywnych motywacji w uczeniu się – podkreślają to dydaktycy. Akcentuje się rolę ucznia przez przeżywanie i aktualne uczestnictwo, podkreślając ścisły związek intelektualnej i intuicyjno – emocjonalnej psychiki ucznia. Uczniowie niższych klas szkoły podstawowej kierują się głównie zmysłami.

Zmiany, jakie obserwujemy we współczesnym świecie, nie zawsze są dla nas zrozumiałe. Tym bardziej trudne są do pojęcia przez dzieci pewne mechanizmy oddziaływania na nie poprzez hierarchię wartości. Rezultatem poznania i rozumienia jest określona wiedza. O tym jak zostanie wykorzystana, decyduje zawarta w psychice hierarchia wartości. W ujęciu nauk społecznych wartością jest każdy dowolny przedmiot materialny czy idealny, przedmiot rzeczywisty lub wymyślony.

Wartość – to coś cennego, godnego posiadania, pożądania.

Proces oddziaływania reklam na dzieci rozpoczął się dość dawno, dlatego nie można pominąć milczeniem tego zjawiska. Postanowiono zweryfikować w praktyce i sprawdzić wiedzę dotyczącą reklam telewizyjnych, oglądanych przez dzieci w młodszym wieku szkolnym i odpowiedzieć na pytania: Czy oglądanie reklam przez dzieci w młodszym wieku szkolnym może być wyzwoleniem twórczej aktywności ?

Czy reklamy mogą być, w pewnych warunkach pożądane ?

Czy reklamy mogą stanowić zagrożenie dla procesu dydaktyczno – wychowawczego ?

Po przeprowadzeniu badań w środowisku wiejskim, wszyscy uczniowie klas kształcenia zintegrowanego stwierdzili, że oglądają reklamy telewizyjne, najczęściej wieczorem.

Większość dzieci chciałaby posiadać wszystkie reklamowane produkty. Najczęściej wybierali zabawki i słodycze.

Dla rozwoju psychicznego dziecka niezmiernie szkodliwe są tak przekazywane informacje reklamowe, które z powodu braku jakiegś rzeczy wywołują poczucie niższości. Dla dzieci istotne jest jak są postrzegane wśród grupy rówieśniczej i powołanie się, w niektórych reklamach, na to, że „inne dzieci” lub „wszystkie dzieci już coś takiego mają”, jest wysoce nie etyczne.

Dzieciom jednak reklamy nie przeszkadzają i nie widzą w nich zagrożenia, czasem mogą nawet inspirować je do tworzenia własnych tekstów reklam.

Reklamowa wyobraźnia dziecka wywołuje w nim pragnienie zmiany. Jest to pragnienie powszechne, ale uwikłane w wiele sprzeczności. Każdy chciałby, aby pod wieloma względami było inaczej niż jest, a wielu wie także, co byłoby dla nich korzystne i czego, związku z czym, pragnęliby.

Mały telewizor jest specyficznym odbiorcą każdej formy reklamowej. Posiada chłonny umysł i cechuje go brak krytycyzmu.

Wielokrotnie treści reklam dzieci przyjmują za prawdziwą, nie rozumieją mechanizmów rządzących reklamami i technik w nich używanych.

Dlatego też nauczymy dzieci, rozumienia wybierać spośród wielu ofert oraz wartościować dokonywane wybory.

Dlatego zdecydowałam się na przeprowadzenie zajęć na niniejszy temat w klasie drugiej.

CZY NALEŻY WIERZYĆ REKLAMIE?

- OŚRODEK TEMATYCZNY
Nasze sprawy
- TEMAT DNIA
Czy należy wierzyć reklamie?
- POZIOM NAUCZANIA, KLASA, LICZBA JEDNOSTEK LEKCyjnych
Szkoła podstawowa, klasa druga – 3 x 45 min.
- UMIEJĘTNOŚCI
 - współdziałanie w zespole, grupie
 - rozwiązywanie problemów w sposób twórczy
 - stosowanie zdobytej wiedzy
- CELE
uczeń:
 - potrafi przeczytać i napisać liczby trzycyfrowe,
 - aktywnie uczestniczy w organizowaniu wystawy ulubionych zabawek,
 - przygotowuje plakat reklamujący przyniesiony eksponat,
 - układa alfabetyczny katalog prezentowanych eksponatów,
 - głośno ze zrozumieniem czyta nowe opowiadanie,
 - aktywnie uczestniczy w rozmowie na temat obejrzanych reklam i ich wpływu na dokonywane przez nas wybory,
 - potrafi oceniać poglądy bohaterów opowiadania i uzasadnić swoje zdanie,
 - współpracuje z grupą podczas przygotowania scenek reklamowych
- ŚRODKI DYDAKTYCZNE
 - ulubione zabawki przyniesione przez dzieci,
 - kartony, farby, pędzle,
 - tekst opowiadania „Wymarzona zabawka” – podręczniki dla klasy II – wydawnictwo „JUKA”.
- METODY
 - rozmowa dydaktyczna, inscenizacja, mowa ciała (zmodyfikowana)
- FORMY

- o praca indywidualna, praca z klasą, praca w grupach

SCENARIUSZ ZAJĘĆ.

1. Rozszerzenie zakresu liczbowego do tysiąca:
 - o dodawanie kolejnych dziesiątek do 100 (Ćw. s. 77),
 - o wspólna analiza zadań zamieszczonych na s. 76 M.,
 - o wspólne wymienianie kolejnych setek do tysiąca,
 - o wspólna zabawa w wymienianie tytułów książek, których bohaterowie zostali przedstawieni na ilustracjach Ćw. s. 77 i 78 przy zapisie kolejnych stek,
 - o obliczanie, odczytywanie i zapisywanie kolejnych stek zgodnie z treścią zadania 1 (Ćw. s. 78),
 - o obliczenia pieniędzy z wykorzystaniem monet i banknotów z wycinanki (M. s. 77),
 - o wspólne ćwiczenie prawidłowego odczytywania liczb trzycyfrowych,
2. Wspólne organizowanie „Wystawy Ulubionych Zabawek”:
3. samodzielne wykonywanie plakatów z hasłem reklamowym, zachwalającym przymioty swego eksponatu,
4. układanie alfabetycznego katalogu wystawy,
5. ustawienie swych ulubionych zabawek na wystawie, zawieszenie przygotowanych plakatów,
6. zwiedzanie wystawy (można również zaprosić uczniów z innych klas).
7. Głośne czytanie opowiadania „Wymarzona zabawka”.
8. Swobodne wypowiedzi na temat obejrzanych reklam telewizyjnych, na plakatach, w czasopismach...
 - o jaki mają wpływ na nasze decyzje podczas zakupów?
 - o czy nasza ukochana zabawka musi być również przez innych uznana za najwspanialszą zgodnie z naszym plakatem?
 - o w jakim stopniu powinniśmy korzystać z otaczających nas reklam, a w jakim opierać się na własnym rozsądku?
 - o sformułowanie własnej opinii: kto w przeczytanym opowiadaniu miał rację Jacek – czy jego tata?
9. Zabawa twórcza:
 - o podział klasy na kilka grup,
 - o każda z grup wybiera np. jakąś potrawę, której większość uczestników grupy nie lubi,
 - o przygotowywanie reklamy „telewizyjnej” lub w formie plastycznej, która miałaby wzbudzić chęć natychmiastowego zakupu np. „wspaniałego szpinaku”.

BIBLIOGRAFIA:

- T. Kłosińska – „Reklama a dzieci” – Toruń 1998
W. Łukaszewski – „Przeszłość jest dobra, a ludzie źli” – Poznań 1994
A. Leszczyński – „Dialog i wartości” – Warszawa 1993
K. Grochowska – „Przewodnik metodyczny dla nauczyciela” – Warszawa 2001
-

02: ZAJĘCIA OTWARTE DLA RODZICÓW NAJLEPSZĄ DROGĄ NAWIĄZANIA DIALOGU

Autor: Ewa Hartlińska, nauczyciel kształcenia zintegrowanego, SP Nr 27 w Częstochowie

Jestem nauczycielką kształcenia zintegrowanego z 17-letnim stażem pracy. Nazywam się Hartlińska Ewa, pracuję w Szkole Podstawowej Nr 27 w Częstochowie, obecnie jestem wychowawcą klasy II.

W artykule tym pragnę podzielić się moimi spostrzeżeniami, doświadczeniem i organizacją lepszej drogi porozumienia i nawiązywania dialogu z rodzicami poprzez zajęcia otwarte.

Lubię pracę z dziećmi, ponieważ daje ona wiele satysfakcji. Dbam również o dobre kontakty z rodzicami moich wychowanków. Współpraca z rodzicami jest konieczna dla dobra dzieci, dla dobrego wychowania i kształcenia.

Nauczyciel w szkole uczy i wychowuje ucznia, udziela mu pomocy, wzmacnia w nim tkwiące siły. Jednak bez współpracy z rodzicami uczniowie proces wychowania byłby niemożliwy. Rodzice są najważniejszymi wychowawcami i nauczycielami swoich dzieci. Każdemu wychowawcy zależy, aby rodzice chcieli i włączali się w życie klasy i szkoły.

Myślę zatem, że te dobre wzajemne relacje będą wtedy, gdy będziemy często zapraszać rodziców do szkoły, do udziału w różnych imprezach, zebraniach, konsultacjach indywidualnych oraz zajęciach otwartych. Dążąc do przejrzystych i pełnych wzajemnego zaufania kontaktów z rodzicami, którym moim zdaniem najbardziej sprzyjają zajęcia otwarte postanowiłam rozpocząć ich prowadzenie. Na naszych spotkaniach nawiązuje się szczególna więź – więź współpracy i wzajemnego zrozumienia. Rodzice nie tylko obserwują zajęcia, ale również biorą w nich czynny udział, np. w zabawach, grach, doświadczeniach, mają także okazję zobaczyć tok pracy swojego dziecka, ukierunkować swoją pomoc dla niego, zaobserwować jego zachowanie i relacje między rówieśnikami.

Zajęcia otwarte dla rodziców przeprowadzałam wielokrotnie i cieszę się one dużym zainteresowaniem. W zajęciach tych bierze udział od 55 % do 100 % ogółu rodziców. Staram się organizować dopołudniowe zajęcia w ramach wszystkich godzin dydaktyczno – wychowawczych w danym dniu oraz zajęcia popołudniowe związane z działalnością Gromady Zuchowej.

W klasie II przeprowadziłam zajęcia pod hasłem : „Lubimy śmieszne wiersze”, aby pogłębić zainteresowania czytelnicze uczniów oraz zachęcić rodziców do wspólnego czytania książek z dziećmi. Spotkanie to częściowo pomogło nam w zlikwidowaniu niechęci do czytania i wypożyczania książek. Podczas spotkania rodzice włączyli się w zabawy dotyczące kupowania i wypożyczania książek. Na początku czuli się trochę nieśmieleni, ale w miarę upływu czasu zajęć nieśmiałość minęła.

W następnych zajęciach przedstawiłam rodzicom problem pracowitości i lenistwa. Odbywały się one pod hasłem : „Chcemy być pracowici”. Rodzice wspólnie bawili się z nami nadmuchując baloniki, pomagali nam w przeprowadzaniu doświadczeń związanych z obecnością powietrza wokół nas.

W klasie III zajęliśmy się problematyką ekologiczną. Zorganizowaliśmy zajęcia otwarte pod hasłem : „Dlaczego chronimy nasze lasy”. Wiele emocji u rodziców wzbudziła scenka : „Marzenia naszego lasu”, gdy dzieci dzieliły się odczuciami jakie im towarzyszyły w czasie pełnienia ról poszczególnych roślin i zwierząt w warstwach lasu oraz gdy przybyła niegrzeczna wycieczka. Rodzice z zadowoleniem i uśmiechem podziwiali pomysły swoich pociech, próbowali włączyć się w zabawę wyrażając swoje odczucia.

Ponieważ wielu rodziców pracuje zawodowo zajęcia popołudniowe cieszą się dużą frekwencją (70 % rodziców pracuje zawodowo, 30 % nie pracuje). Dla 80% rodziców spotkania w godzinach między 16 a 18 są dogodniejsze. Na tych zajęciach dominuje problematyka związana z działalnością Gromady Zuchowej i świętami. W październiku spotkaliśmy się na zajęciach : „Zuchowe wróżby andrzejkowe”. Tytuł emocji nie było jeszcze nigdy. Rodzice wspólnie z dziećmi lali wosk i odczytywali znaczenie figur. Brali udział we wszystkich wróżbach. Zabawy i śmiechu nie brakowało.

Wspólna „Herbatka dla Babci i Dziadka” była doskonałą okazją do spotkania pokoleń. Dziadkowie, rodzice i dzieci byli bardzo radośni. Opowiadaniom porównującym dzieciństwo trzech pokoleń nie było końca. W ciągu całego spotkania towarzyszyła nam ciepła i miła atmosfera. Rodzice i dziadkowie byli zachwyceni szczerością i spontanicznością dzieci.

Zajęcia planuję wspólnie z wychowankami, ustalamy termin spotkania, wykonujemy zaproszenia, a uczniowie powiadamiają rodziców o spotkaniu przynajmniej tydzień wcześniej. Dzieci mobilizują rodziców do udziału w zajęciach. Niektórzy z pracujących rodziców na ten dzień planują urlop.

Dzieci wspaniale angażują się w przygotowania, czują się gospodarzami spotkania, są współodpowiedzialne za nie, co powoduje pozytywną mobilizację do pracy, zwiększa dyscyplinę w grupie. W miarę kolejnych naszych spotkań wzrastało zaufanie, nawiązywały się coraz silniejsze więzi między rodzicami, dziećmi i mną. Spotkania te zbliżyły rodziców do problemów klasowych, gdyż uczestniczyli oni nie tylko w planowaniu pracy zespołu klasowego, ale również w realizacji tego planu. Zwiększyło się zainteresowanie rodziców szkołą, jej problemami. Z niektórymi rodzicami przełamaliśmy barierę nieufności i bierności, staliśmy się wobec siebie bardziej otwarci, łatwiej nam było porozumiewać się i prowadzić rozmowy o dzieciach.

W oparciu o moje obserwacje i rozmowy indywidualne z rodzicami uzyskałam informacje na temat odczuć, które towarzyszą rodzicom w czasie zajęć.

Oto niektóre z wypowiedzi :

- Atmosfera i klimat stwarzany podczas zajęć pozwolił mi zapomnieć o troskach dnia codziennego.
- Spokój i wzajemna życzliwość jest przepisem na dobre efekty pracy.
- Czuję się na tych zajęciach, tak jakbyśmy byli jedną dużą rodziną.
- Jestem zachwycona tak dużą aktywnością dzieci.

Zajęcia otwarte dostarczyły również i dla mnie wielu refleksji i radości. Formę tę uważam za bardzo korzystną w integracji rodziców, dzieci i nauczyciela.

W oparciu o moje obserwacje i doświadczenia stwierdzam, że :

- przełamaliśmy barierę nieufności
- zaangażowanie rodziców w pracę zespołu klasowego wzrosło
- nawiązała się więź współpracy
- rodzice są bardziej otwarci
- coraz więcej rodziców bierze udział w różnorodnych spotkaniach.

Choć każdy z nas na pewno odczuwa podenerwowanie przed taką formą spotkania z rodzicami, to warto ją praktykować, gdyż sprzyja budowaniu dialogu i integruje nas wszystkich : rodziców, dzieci i nauczyciela.

Bibliografia

- [1] Kawula S. – Kierunki strategii wychowania we współczesnej szkole, W: „Wychowanie na co dzień”, Nr 7/8, 1996, s. 12-15
 [2] Rubczewska I. A. – Współpraca nauczycieli z rodzicami, W: „Nowa Szkoła”, Nr 2, 2000, s. 14-16
 [3] Borawska I. – Formy spotkań z rodzicami, W: „Edukacja i dialog”, Nr 10, 1998, s. 33-35

03: Umiejętności twórcze dzieci w nauczaniu zintegrowanym

Autor: Ewa Muś, nauczycielka kształcenia zintegrowanego, Szkoła Podstawowa nr 26 w Częstochowie

W swoim artykule poruszam temat twórczych umiejętności dzieci. Pragnę zwrócić uwagę, że twórcza aktywność najmłodszych uczniów stanowi istotną rolę w ich prawidłowym i harmonijnym rozwoju zarówno intelektualnym jak i emocjonalnym. Pozwala bowiem nie tylko zdobyć, ale i rozszerzyć wiedzę w różnych dziedzin oraz umożliwia wyrażanie swoich uczuć, dzięki czemu dzieci przekazują otoczeniu swoje stany emocjonalne, rozwijają wyobraźnię, wzbogacają język.

Program nauczania zintegrowanego umożliwia nabywanie przez uczniów umiejętności twórczych, a w konsekwencji daje efekt w postaci twórczej postawy w dorosłym życiu. Jednakże, by postawa ta mogła prawidłowa i w pełni się rozwijać muszą zostać spełnione określone warunki, na które zwracam uwagę w artykule. Ich organizatorem powinien być przede wszystkim nauczyciel, bowiem to jego postawa, stosunek do ucznia i jego dzieła, ma największe znaczenie w prawidłowym rozwoju twórczej aktywności dziecka.

Pojęcie twórczości jest znane człowiekowi od dawna. Rozumiano je podobnie jak dzisiaj, jako przezwyciężanie określonych schematów, dążenie do swobodnego wyrażania siebie.

Współcześni psychologowie za twórczość uznali „każde działanie człowieka wykraczające poza prostą recepcję”¹. Działania te mogą przybierać postać materialną, w formie konkretnego wytworu, bądź też ideową jako wyobrażenie, myśl.

W najnowszych opracowaniach naukowych występuje pojęcie postawy twórczej. Postawa taka, wg R. Gloton i C. Clero, „ jest dyspozycją do tworzenia pojmowaną jako zespół cech emocjonalno-motywacyjnych, który istnieje w stanie potencjalnym u wszystkich ludzi i w każdym wieku. Jego prawidłowy rozwój uzależniony jest od środowiska społeczno-kulturowego. Ujawnia się ona i prawidłowo rozwija w sprzyjających warunkach”².

Prawidłowy rozwój i kształtowanie postawy twórczej jest bardzo istotny, ponieważ rzeczywista samorealizacja człowieka dokonuje się w toku jego aktywności, polegającej na twórczym przekształcaniu otaczającej rzeczywistości. Aktywności twórczej można się uczyć, co oznacza możliwość rozwijania nie tylko zdolności wrodzonych, ale także konstruowania nowych pod wpływem nauczania i wychowania.

W „Podstawie programowej dla szkół podstawowych” znajdują się główne wytyczne dotyczące kształtowania różnych umiejętności uczniów. Są to umiejętności techniczne, będące kluczem do zdobywania wiedzy, a więc czytanie, pisanie, rachowanie, wypowiadanie się, umiejętności nawiązywania i utrzymywania poprawnych kontaktów z innymi dziećmi, dorosłymi, osobami niepełnosprawnymi, przedstawicielami innej narodowości i rasy. Celem nauczania zintegrowanego jest również kształtowanie poczucia przynależności do społeczności szkolnej, środowiska lokalnego, regionu i kraju. W toku nauki uczeń nabywa również umiejętności działania w różnych sytuacjach szkolnych i pozaszkolnych³.

Nabyte w toku nauki umiejętności pozwalają między innymi na swobodne wyrażanie emocji poprzez akt twórczy.

Aby twórcza aktywność dziecka w pełni się rozwinęła powinny zostać spełnione określone warunki, zarówno subiektywne jak i obiektywne.

Uczeń winien mieć wewnętrzną motywację do takiego właśnie działania, chcieć tworzyć przede wszystkim dla siebie, dla własnej przyjemności i satysfakcji. Radość z uzyskanego rezultatu własnego aktu twórczego winna stać powodem do dzielenia się nim z innymi. Następnym warunkiem to osobisty stosunek do wykonywanej czynności, postępowanie dziecka z pełnym zaangażowaniem, przeżywaniem sytuacji i aktu twórczego. Wynikiem tego postępowania będzie odkrywanie i osiąganie czegoś nowego dla siebie. Jednocześnie jednak, by mały twórca mógł być w pełni usatysfakcjonowany i dowartościowany, powinien zostać spełniony jeszcze jeden warunek - klimat porozumienia i wolności, prowadzący do autentycznego bycia sobą.

Postawa twórcza dziecka ujawnia się gdy zostaną spełnione także warunki obiektywne, w których skład wchodzi: dostarczanie dziecku informacji, ale bez reguł i wzorów, zapewnienie możliwości dysponowania niezbędnymi materiałami i narzędziami, aranżowanie sytuacji sprzyjających swobodnemu zaangażowaniu się w proces twórczy, zapewnienie odpowiednich warunków do zaprezentowania rezultatów swojej pracy i pełna ich akceptacja przez odbiorców.

W swojej pracy z dziećmi staram się motywować je do wyrażania siebie w twórczości literackiej, plastycznej, ruchowej poprzez różnorodne działania.

Inspiracją do ekspresji są rozmowy na różne tematy, ilustracje, utwory muzyczne, wiersze, wycieczki, spektakle teatralne, literatura, filmy, przeżycia osobiste dzieci, zmiany zachodzące w przyrodzie w różnych porach roku.

Swoją twórczość literacką uczniowie mają okazję prezentować podczas zajęć w klasie. Najlepsze prace, wybrane przez zespoły klasowe, są odczytywane przez autorów na spotkaniach Młodszej Grupy Wiekowej, które odbywają się z różnych okazji. Następnie są wpisywane przez autorów do książki „Swobodna twórczość dziecięca uczniów klas I-III”. Autorzy starają się zilustrować swoje prace, łącząc w ten sposób twórczość literacką i plastyczną.

Prace dzieci można także przeczytać i zobaczyć w klasie, w „Kąciku naszej twórczości”. Mogą podziwiać je tutaj także odwiedzający nas często rodzice. Dzieci mogą pochwalić się swoimi pracami, uzyskać pochwałę, co dopinguje je do dalszych wysiłków. Stanowi to również zachętę dla tych, którzy jeszcze nie prezentowali swoich utworów.

Obecnie jestem wychowawczynią klasy pierwszej i od początku staram się wdrażać moich uczniów do twórczej aktywności. Ponieważ dzieci mają jeszcze trudności w sprawnym posługiwaniu się warształem pisarskim, dopiero zaczynają nabierać umiejętności poprawnego pisania, uczą się stosowania reguł ortograficznych i gramatycznych, bogacą język, proponuję im tworzenie własnych historyjek, opowiadań za pomocą środków plastycznych. Niektórzy starają się napisać krótkie tytuły lub podpisy. Dzieci tworzą także wierszyki, rymowanki, opowiadania, które prowokują poprzez ilustrację, zdjęcie, lub wypowiedziany przeze mnie początek jakiejś historii.

Dzięki tym działaniom moi uczniowie stopniowo nabywają umiejętności swobodnego, poprawnego posługiwania się językiem. W tych swoich prezentacjach niejednokrotnie ujawniają stany emocjonalne, wyrażają uczucia, stosunek do otaczającej rzeczywistości, a dla mnie są one źródłem wiedzy o uczniach, a także ich sytuacji rodzinnej.

Moim zdaniem nie należy przywiązywać zbyt dużej wagi do starannego i czystego wykonania pracy, dokładności w szczegółach. Trzeba przyznać dziecku prawo do pomyłek, poprawiania swojego dzieła, szukania, próbowania, eksperymentowania. Konieczna jest także rozmowa na temat tego co dziecko zrobiło, bez porównywania z innymi pracami.

Każde dzieło dziecka jest oryginalne, niepowtarzalne i jako takie należy je podziwiać i zachwycać się nim. Jest ono odzwierciedleniem przeżyć, wewnętrznego świata, obrazem zaangażowania w proces jego tworzenia.

Zapewnienie dziecku przez dorosłych poczucia bezpieczeństwa, ciepły i otwarty stosunek do niego i jego dzieł sprzyja rozwojowi postawy kreatywnej.

Otoczenie winno być dostatecznie interesujące, absorbujące by pobudzało wyobraźnię i wzbogacało osobiste doświadczenia dziecka. Organizatorem takiego otoczenia powinien być w głównej mierze nauczyciel. Ważne jest także pozostawienie dziecku znacznej swobody w wyborze materiałów i technik działania, partnerów i miejsca pracy. Jest to swoboda, nad którą czuwa nauczyciel.

Dorosły jest zawsze niezbędny, ponieważ dziecko musi czuć się zrozumianym, aprobowanym w sposób bezwarunkowy. Prezentując swoje dzieła oczekuje ono akceptacji i tylko wtedy jego postawa twórcza będzie się dalej rozwijać. Dorosły winien wykazać się

umiejętnością empatii, cierpliwością, panowaniem nad sobą, optymizmem. Celem tych zachowań jest szczęście wychowanka, a nie wygoda i spokój wychowawcy.

1. Pojęcie „twórczości”.
2. Twórczość wg autorów współczesnych.
3. Aktywność twórcza uczniów w „Podstawie programowej”.
4. Warunki rozwoju aktywności twórczej dzieci.
5. Działania, które podejmuję na rzecz rozwoju twórczej aktywności moich uczniów.

Bibliografia:

GLOTON R. CLERO C., Twórcza aktywność dziecka. WSIP, Warszawa 1988, 49.

KSIĄŻEK W. i in., Ministerstwo Edukacji Narodowej o reformie programowej, kształcenie zintegrowane. MEN, Warszawa 1999, 16-19.

TATARKIEWICZ W., Dzieje sześciu pojęć. PWN, Warszawa 1976, 302.

04: Projekt imprezy plenerowej: "Ślubowanie członków organizacji szkolnych : samorządu uczniowskiego, koła teatralnego, koła turystycznego oraz SKPCK"

Autor: *Agnieszka Brodziak, Ewa Najda-Sikorska, Anita Mazik, Szkoła Podstawowa we Wręczy Wielkiej*

Szkoła Podstawowa, II etap kształcenia klasy IV - VI

I. Wstęp

Przedstawiony projekt imprezy plenerowej ma charakter dydaktyczno- wychowawczy i stanowi propozycję dla nauczycieli opiekunów kół i organizacji szkolnych. Projekt połączył zadania turystyczne, teatralne, medyczne i samorządowe, a formuła wycieczki jednodniowej jurajskim szlakiem oraz elementy grozy, tajemniczości, a jednocześnie humoru czynią je bardziej atrakcyjnymi i pozwolą na wykorzystanie wiedzy i umiejętności uczniów w praktyce.

Autorki mają nadzieję, iż tego typu imprezę dla młodzieży należącej do różnych kół i organizacji wpłynie pozytywnie na ich integrację, rozwój społeczny, nauczy umiejętności współdziałania w grupie, wspólnego rozwiązywania zadań i pokonywania trudności, a jednocześnie zacieśni więzi nauczyciel- uczeń.

Zadania opisane w projekcie stanowią jedynie propozycje i mogą być modyfikowane bądź zmieniane w zależności od typu kół lub organizacji działających w szkołach.

Cel główny projektu:

Integracja uczniów działających w różnych organizacjach szkolnych i motywowanie do aktywnej działalności pozalekcyjnej.

Cele szczegółowe projektu:

Uczeń:

- poznaje aktywne formy wypoczynku w czasie wolnym,
- dostrzega piękno krajobrazu najbliższego regionu / poznaje budowę geologiczną, szatę roślinną i zjawiska krasowe zachodzące na Jurze Krakowsko- Częstochowskiej/,
- poznaje historię legendy i podania związane z tym regionem,
- jest wrażliwy na piękno polskiej klasyki literackiej/ „Zemsta” A. Fredry /,
- rozwija umiejętności prezentacji scenicznej i wykorzystuje naturalną scenografię jako tło do inscenizacji utworu,
- bezpiecznie porusza się po szlakach turystycznych, potrafi korzystać z oznaczeń na szlakach turystycznych, szanuje i chroni przyrodę,
- potrafi prawidłowo udzielać pierwszej pomocy w warunkach polowych,
- potrafi integrować się z rówieśnikami w formie zdrowej rywalizacji i zabawy,
- chętnie podejmuje stawiane mu zadania i potrafi współdziałać w grupie,

Środki dydaktyczne:

scenariusz, rekwizyty teatralne, przewodniki, mapy, kompasy, fragmenty utworu „Zemsty” , materiały opatrunkowe.

Metody, techniki i formy:

praca grupowa, zabawy ekologiczne, drama, gry logiczne

Miejsce realizacji projektu:

Jura Krakowsko- Częstochowska na trasie Góry Towarne – Góra Zamkowa – Góra Mnich

Przebieg imprezy:

Dojazd autokarem do miejscowości Kusięta, podział na grupy uczestników na cztery grupy , rozdanie map, przewodników i zadań do wykonania na terenie rezerwatu / przypomnienie zasad poruszania się po szlakach górskich i parkach krajobrazowych/

1. Zadania turystyczne:

- rozpoznanie szczytów i jaskiń w Górach Towarnych
- określenie rodzaju skał
- rozpoznanie czterech najbardziej charakterystycznych roślin tego regionu
- ustalenie kierunku dalszej wędrówki za pomocą kompasu i mapy
- ocena punktowa wykonania zadań

Dojazd autokarem do Olsztyna wejście na Górę Zamkową.

2. Zadania teatralne

- zapoznanie uczestników z legendami jurajskimi, inscenizacja legendy o Maćku przez opiekunów
- rozszyfrowanie hasła przewodniego / Aleksander Fredro „Zemsta”/
- przygotowanie przez grupy wylosowanych fragmentów „Zemsty”
- podsumowanie i ocena wykonanych zadań

3. Zadania samorządowe

- przygotowanie musztry przez poszczególne grupy
- ułożenie z kamieni wspólnego hasła przez poszczególne grupy „Bo nie ma nikt z nas tego co mamy razem”
- przejście z zapaloną świeczką po murze warownym
- ubieranie jednego z członków grupy w największą ilość ubrań
- przyznanie punktów

4. Zadania medyczne

- udzielenie pierwszej pomocy poszkodowanemu w warunkach polowych
- ocena poprawności wykonanego opatrunku

Podsumowanie wszystkich konkurencji i ocena wykonania zadań przez Ducha Macieja.

Efekt końcowy:

Uroczyste ślubowanie – złożenie przysięgi Adepta Klubu Przeżywania Niesamowitych Przygód.

Rozdanie certyfikatów i przyznanie nagród wręczanych przez Ducha Macieja.

Zakończenie projektu ocena i ewaluacja

Prezentacja w szkole wystawy fotograficznej na temat odbytej imprezy.

Spotkanie podsumowujące pracę wszystkich uczestników i dzielenie się wrażeniami.

Podsumowanie

Impreza plenerowa, której projekt zamieszczono powyżej odbyła się w miesiącu październiku i dostarczyła wszystkim(nauczycielom i uczniom)niesamowitych wrażeń. Możliwość zabawy w niecodziennych warunkach pozwoliła na bliższe wzajemne poznanie, a jednocześnie na wykorzystanie zdobytych umiejętności podczas wykonywania powierzonych im zadań. Konwencja przygody i niesamowitości połączona z aurą magicznego miejsca jakim jest Jura Krakowsko- Częstochowska sprawiły, że dzieci były zafascynowane taką formą spędzenia wolnego czasu. Jeszcze przez długi okres dzieliły się swoimi przeżyciami z rówieśnikami.

Na spotkaniu podsumowującym całe przedsięwzięcie można było usłyszeć następujące opinie uczniów i nauczycieli:

- Kasia z koła teatralnego:„, Impreza super przygotowana. Fajnie, że panie były tak poprzebierane. Podobało mi się zadanie teatralne, granie „Zemsty” na tle olsztyńskiego zamku to bardzo oryginalny pomysł...”
- Patryk z koła turystycznego:„, Jeszcze nie widziałem nigdy prawdziwej jaskini. My z chłopcami znamy się na mapie, toteż najszybciej wykonaliśmy zadania turystyczne i najfajniej wyszła nam musztra...”
- Asia z PCK:„, Bałam się przejścia po murze ze świeczką, ale poradziłam sobie. Nasza grupa była bardzo zgrana, wszyscy sobie pomagali. Podobało mi się także zadanie z udzielania pierwszej pomocy...”
- Martyna z SU:„, Mi najbardziej podobał się tajemniczy Duch Maciej, który kazał składać nam przysięgę, a później nas pasował na Odkrywców Niesamowitych Przygód. Czekałam na następną tego typu imprezę...”
- p. Alicja i p. Anna:„, Zaskoczyło mnie to, że dzieci podeszły do wykonywania zadań tak pozytywnie. To ogromnie ciekawa impreza. Myślę, że dzieci więcej zapamiętają z takich zajęć w plenerze, niż z zajęć prowadzonych w szkolnych murach. Mimo tego, że dzieci były w różnym wieku to można powiedzieć, że tworzyły bardzo zgrane drużyny i były w stosunku do siebie bardzo opiekuńcze. Jesteśmy oczywiście dumne z naszej grupy, która zwyciężyła w końcowej klasyfikacji. Myślmy, że wszyscy jednak zasługują na ogromne brawa. Fajnie, że mogliśmy w tej imprezie uczestniczyć...”

W arkuszu ewaluacyjnym niemal wszyscy uczestnicy zaznaczyli uśmiechnięte buźki. Na pytanie, co dała nam ta wyprawa, uczniowie najczęściej odpowiadali, że: radość, możliwość przeżycia przygody, miłego spędzenia czasu, poznania nauczycieli w niecodziennych rolach, poznanie nieznanym im dotychczas zakątków regionu...

A na pytanie, co by zmienili, odpowiadali, że wszystko im się podobało; chcieliby jedynie, aby tego typu imprezy odbywały się częściej.

Dzięki zorganizowaniu tejże imprezy poznałyśmy na pewno bardziej możliwości dzieci, ich potrzeby i drzemiące w nich zdolności. Obserwacja zachowań dzieci w tak przecież nietypowych sytuacjach pozwoliła nam bliżej określić kierunki dalszej pracy w poszczególnych organizacjach, by lepiej wykorzystać potencjał twórczy dzieci oraz rozbudzić w nich potrzebę poznania swojej „małej Ojczyzny”. Dostrzegłyśmy również, że wspólne przeżywanie przygód, współdziałanie i wspólne zdobywanie doświadczeń pobudza do aktywności w podejmowaniu nowych wyzwań, a dzielenie się wrażeniami pozwala zainteresować innych uczniów i nauczycieli nowymi, ciekawymi formami pracy. Widać jak wielkie istnieje zapotrzebowanie na takie formy zajęć. Dlatego polecamy wszystkim animatorom działalności wychowawczej w szkołach tą formę pracy.

Bibliografia:

- E. Olinkiewicz, E. Respel, Warsztaty edukacji twórczej, Wyd. Europa 2001, Warszawa
- M. Jachimska, Grupa bawi się i pracuje, UNUS 1994, Wałbrzych
- H. Machulska, Stop- klatka i pięć poziomów świadomości, Drama 1992,
- A. Fredro, Zemsta, WSiP 1985, Warszawa
- Praca zbiorowa, Przewodnik do rozpoznawania roślin i zwierząt, Multiko 2000, Warszawa
- Mini atlas- Wyżyna Krakowsko- Częstochowska, EKO- GRAF, 1997, Wrocław
- Panorama turystyczna- Wyżyna Krakowska, Krajowa Agencja Wydawnicza, 1983, Warszawa,
- S. Fidyk, Ratownictwo i pomoc sanitarna, WSiP 1995, Warszawa
- Uczestnicy imprezy plenerowej - zdjęcie 1
- Ślubowanie Odkrywców Niesamowitych Przygód - zdjęcie 2

05: Drama w nauczaniu języków obcych.

Autor: Gabriela Wysocka-Rozenberg, nauczyciel języka angielskiego, Szkoła Podstawowa we Mstowie

Drama to metoda wszechstronnego, harmonijnego rozwoju osobowości, która rozwija kreatywność i wyobraźnię, m.in. przez improwizację i pracę z głosem, jak również koncentrację oraz umiejętność pracy w grupie. Uczy samodzielności w myśleniu, mówieniu i działaniu, akceptacji innych i tolerancji oraz współodpowiedzialności za wykonanie zadania. A przede wszystkim sprzyja powstawaniu w klasie sytuacji prawdziwej komunikacji.

Drama jest sposobem poznawania świata za pomocą działania. Jest to metoda pedagogiczna, w której wchodzenie w określone role, improwizację nauczyciela i uczniów pozwalają kreować rzeczywistość. Opiera się ona na naturalnej skłonności człowieka do naśladownictwa i zabawy.

Dziecko nie podejmuje działań dramowych z intencją nauczania się czegoś. Traktuje je jako zabawę kierowaną przez nauczyciela, która połączona jest z pozytywnymi przeżyciami emocjonalnymi.

Najwięcej wiadomości dostarczają zabawy, podczas których dzieci grają role. Dają one możliwość tworzenia niezliczonych kombinacji osób i sytuacji.

Odgrywanie ról w nauczaniu języków obcych jest o tyle ważne, że przejęcie przez ucznia nowej roli zwalnia go niejako z „odpowiedzialności” za ewentualne błędy językowe. Przedstawianie krótkich scenek jest-wbrew pozorom-doskonałą formą nauki dla uczniów o obniżonej samoocenie.

W zabawie nie chodzi tylko o zdobywanie wiedzy, lecz również o umiejętność posługiwania się nią w odgrywanych sytuacjach. Jest ona podstawą do rozwijania określonych zainteresowań i gromadzenia wiadomości na dany temat. Dziecięce działania są twórcze, dziecko tworzy ich przebieg w czasie trwania zabawy.

Ponieważ podstawą dramy jest rola, w tej metodzie wykorzystuje się różne techniki. Umiejętne dopasowanie i wprowadzenie początkowo prostych technik dramowych do nauczania języka obcego czyni ten proces bardziej naturalnym. Poprzez wchodzenie w poszczególne sytuacje zadaniowe (role) uczeń ćwiczy zachowania i język sytuacji naturalnych, w jakich może się znaleźć.

Jedną z technik, której chciałabym poświęcić nieco uwagi, jest inscenizacja. Wymaga ona przygotowania ze strony nauczyciela i uczniów, które polega na wcześniejszym wprowadzeniu słownictwa i konstrukcji zdaniowych przydatnych w realizacji tematu. Najlepiej stosować ją na podsumowanie przerabianego działu. Uczniowie w grupach przygotowują krótkie inscenizacje na dany temat i przedstawiają je w klasie, co pozwala na utrwalenie przerobionego materiału. Mogą przedstawić te inscenizacje w formie sztuki, by pochwalić się swoją wiedzą przed uczniami innych klas, nauczycielami i rodzicami co na pewno podniesie ich samoocenę, da poczucie satysfakcji i zachęci do zmagania się z kolejnymi etapami nauki języka.

Przykładem takiej inscenizacji może być „Wizyta w zoo” (At the zoo). Jest ona przeznaczona dla dzieci klas 1-3 szkoły podstawowej.

By uatrakcyjnić inscenizację należy przygotować plakaty przedstawiające dzikie zwierzęta, mapę zoo, znaki zakazu oraz czapki z napisem ZOO.

- Narrator: "Dzieci wybierają się do zoo". (Today children are going to the zoo)
- Chłopiec 1: "Jesteśmy w zoo. Lubię zoo". (Here we are. We're at the zoo. I like The zoo)
- Narrator: "Nauczyciel i dzieci patrzą na mapę i znaki". (The teacher and the Children are looking at the map and the signs.)
- Nauczyciel: "Popatrzcie na znaki. One mówią: Więc bądźcie dzisiaj grzeczni." (Look at the signs. They say: So please be very good today.)
- Narrator: "Dzieci patrzą na niedźwiedzie." (The children are looking at the Bears.)
- Chłopiec 2: "Chłopcy! Popatrzcie na niedźwiedzie! One pływają, spacerują i...O nie!" (Boys! Look at the bears! They are swimming, walking and...Oh, no!)
- Dzieci: "One się wspinają"(They are climbing).
- Narrator: "Dzieci patrzą na małpy." (The children are looking at the monkeys.)
- Dziewczynka 1: "Popatrzcie na małpy. One skaczą, jedzą i...O nie!" (Look at the monkeys. They're jumping and eating and...Oh, no!)
- Dzieci: "One rzucają śmieci." (They're throwing rubbish.)
- Narrator: "Dzieci patrzą na lwy." (The children are looking at the lions.)
- Dziewczynka 2: "Popatrzcie na lwy." (Look at the lions.)
- Dzieci: "Jakaś kobieta karmi lwy." (A woman is feeding the lions.)
- Narrator: "Dzieci znajdują pracownika zoo." (Children find a zoo keeper.)
- Chłopiec 3: "Proszę popatrzeć na niedźwiedzie! Znak mówi A niedźwiedzie wspinają się!" (Look here!. Look at the bears! The sign says But the bears are climbing!)
- Dziewczynka 3: "Proszę popatrzeć a małpy! Znak mówi A małpy rzucają śmieci wszędzie!" (Look here! Look at the monkeys! The sign says But the monkeys are throwing rubbish everywhere!)
- Chłopiec 4: "Proszę popatrzeć na tę kobietę! Znak mówi< Nie karmić zwierząt> A ona karmi lwa!" (Look here! Look at that lady! The sign says < Don't feed the animals.> But she is feeding the lion!)
- Narrator: "Nauczyciel i pracownik zoo śmieją się." (The teacher and the zoo Keeper are smiling.)
- Pracownik zoo: "Jak się nazywacie?" (What are your names?)
- Dzieci: Kasia, Tomek, Zosia...

Pracownik zoo: "Jesteście bardzo dobrymi pracownikami zoo!"(You very good zoo keepers!)

Nauczyciel: "Tak jesteście."(Yes, you are.)

Narrator: "Pracownik zoo daje dzieciom czapki z napisem ZOO. Dzieci są bardzo szczęśliwe."(The zoo keeper gives the children zoo keepers' hats. Children are very happy.)

Dzieci: "Dziękujemy! My bardzo lubimy zoo!"(Thank you very much! We the zoo!).

W powyższej inscenizacji uczniowie poprzez zabawę mogli utrwalić nazwy dzikich zwierząt, zdania w trybie rozkazującym, zdania w czasie teraźniejszym ciągłym oraz czasowniki. Mieli możliwość znaleźć się w sytuacji prawdziwej komunikacji.

06: PLAN PRACY „ZIELONEJ SZKOŁY” KOŁOBRZEG 4-17 IX 2002

Autor: *Alicja Koj, Małgorzata Walczak, Małgorzata Darochę. nauczycielki kształcenia zintegrowanego
Szkoła Podstawowa nr 1 w Częstochowie*

RAMOWY PROGRAM PROFILAKTYKI ZDROWOTNEJ I EDUKACJI EKOLOGICZNEJ REALIZOWANY PODCZAS ZAJĘĆ ZIELONEJ SZKOŁY W KOŁOBRZEGU W DNIACH 4-17 WRZEŚNIA 2002 ROKU

SZKOŁA: Szkoła Podstawowa nr 1 w Częstochowie

KLASA: Klasy trzecie

TERMIN: 4-17 września 2002 r.

MIEJSCE: Kołobrzeg

CELE GŁÓWNE :

1. Wypoczynek w miejscowości uzdrowskiej.
2. Korzystanie z zabiegów profilaktyczno- leczniczych (baseny solankowe).
3. Wzbogacenie wartości zdrowotnej żywienia.
4. Poznanie krajobrazu nadmorskiego.
5. Prelekcje proekologiczne.
6. Przenikanie treści ekologicznych do treści kształcenia zintegrowanego.
7. Kształcenie umiejętności praktycznego wykorzystania zdobytej wiedzy w codziennym życiu.
8. Poznanie, pokochanie i szanowanie środowiska.
9. Wielostronna aktywizacja ucznia do pracy.
10. Wycieczki krajoznawcze połączone z edukacją ekologiczną.
11. Poznawanie najbliższego otoczenia z różnych punktów widzenia.
12. Dostrzeganie walorów pracy w terenie, postrzeganie środowiska przyrodniczego wszystkimi zmysłami.
13. Zajęcia sportowe wspomagające rozwój fizyczny.
14. Wdrażanie do samodzielności.

TREŚCI EDUKACJI EKOLOGICZNEJ I PROZDROWOTNEJ BĘDĄ REALIZOWANE PODCZAS KSZTAŁCENIA ZINTEGROWANEGO ORAZ INNYCH ZAJĘĆ:

Temat: Na wybrzeżu Bałtyku

Cele:

Uczeń potrafi:

- opisać wygląd wybrzeża,
- wymienić gatunki chronionych roślin i zwierząt,
- określić korzyści wynikające z położenia Polski nad Morzem Bałtyckim,
- opisać zróżnicowanie krajobrazu nadmorskiego,
- wyjaśnić wpływ klimatu nadmorskiego na zdrowie i samopoczucie człowieka,
- uzasadnić potrzebę ochrony przyrody i krajobrazu nadmorskiego (wydmy)
- określić położenie geograficzne krajobrazu nadmorskiego,
- ocenić wykorzystanie walorów przyrodniczych wybrzeża w rozwoju turystyczno-krajoznawczym.

Temat: Życie w morzu - prelekcja

Cele:

Uczeń potrafi:

- rozpoznać i nazwać gatunki zwierząt i roślin morskich,
- odróżnić florę i faunę słodkowodną od słonowodnej,
- wymienić cechy przystosowania się organizmów do życia w wodzie,
- opisać budowę ryby,
- zna budowę muszli ślimaka i małża.

Temat: Na plaży

Cele:

Uczeń potrafi:

- wyróżnić cechy krajobrazu nadmorskiego,
- wymienić sposoby zabezpieczenia plaży przed wtargnięciem morza w głąb lądu,
- opisać budowę wydmy i ich roślinność oraz konieczność ochrony
- czerpać radość z żywego obcowania z przyrodą, dostrzegać jej piękno,
- stworzyć kompozycję z piasku, muszelek i innych skarbów morza,
- wskazać dziedziny sztuki, które inspirowane jest przyrodą,
- dostrzec walory i korzyści zdrowotne wypoczynku nad morzem,
- dostrzec przewagę wypoczynku aktywnego nad biernym,

- umiejętnie korzystać z kąpiei słonecznych i morskich

Temat: Mały obserwator przyrody – zwiad terenowy

Cele:

Uczeń potrafi:

- dokonać obserwacji w terenie i zanotować ich wyniki,
- rozpoznawać kierunki świata,
- rozpoznawać i nazywać zwierzęta i rośliny,
- wymienić rodzaje działalności człowieka,
- ocenić działalność człowieka i jej efekty dla środowiska,
- wymienić sposoby zabezpieczenia brzegu morskiego.

Temat: Zwiedzamy Kołobrzeg:

Cele:

Uczeń potrafi:

- uważnie słuchać,
- selekcjonować wiedzę, sporządzać krótkie, treściwe notatki,
- wymienić najciekawsze obiekty miasta,
- wymienić walory uzdrowiskowe Kołobrzegu
- docenić znaczenie gospodarcze miasta portowego,

Temat: Z wizytą w Porcie Rybackim

Cele:

Uczeń potrafi:

- rozróżniać gatunki ryb żyjących w Bałtyku(dorsz, flądra, śledź, łosoś, szprot, belona)
- rozpoznawać kutry rybackie, sieci do połowów ryb,
- określić zagrożenia jakie niesie ze sobą praca na otwartym morzu,
- dostrzec korzyści płynące ze spożywania ryb,
- docenia znaczenie pracy rybaka .

Temat: Zwiedzamy latarnię morską

Cele:

Uczeń potrafi:

- określić funkcje latarni morskiej,
- zna historię jej powstania,
- wymienić największe latarnie polskiego wybrzeża,
- dostrzec znaczenie pracy latarnika.

Temat: Spartakiada

Cele:

Uczeń potrafi:

- rywalizować w konkurencjach sprawnościowych i umysłowych,
- wygrywać i przegrywać „z klasą”,
- współpracować w zespole,
- dostrzec znaczenie aktywności ruchowej dla zdrowia człowieka,
- stosować zdobytą wiedzę w praktyce,
- integrować się poprzez zabawę.

Temat: Z ekologią za pan brat

Cele:

Uczeń potrafi:

- określić, co to jest środowisko naturalne,
- nazwać rodzaj zanieczyszczenia wody,
- sprawdzić czystość wody morskiej,
- docenić znaczenie czystości wody w życiu organizmów,
- wie, ile czasu potrzeba, aby śmieci uległy rozkładowi w wodzie morskiej.

Temat: Neptunia i szanty w pirackiej tawernie

Cele:

Uczeń potrafi:

- bawić się i współpracować w zespole,
- posługiwać się nazewnictwem morskim,
- śpiewać szanty,
- zna legendy i tradycje morskie

ZAJĘCIA POZALEKCYJNE:

1. Spacer po najbliższej okolicy oraz brzegiem morza (korzystanie z czystego, jodowanego powietrza).
2. Zajęcia w terenie- orientacja w terenie, umiejętność posługiwania się kompasem, wyznaczanie kierunków świata na podstawie

- obserwacji przyrody.
3. Wycieczki krajoznawcze.
 4. Plenery malarskie.
 5. Zajęcia sportowe: gimnastyka poranna, aerobik, mecze towarzyskie, turnieje mini- golfa, zabawy ruchowe na plaży.
 6. Poznanie tradycji morskich poprzez zabawę: Neptunalia- chrzest morski, szanty w pirackiej tawernie.
 7. Rejs widokowy statkiem.
 8. Kąpiele solankowe.
 9. Prelekcje proekologiczne: życie w morzu, ochrona wód przed zanieczyszczeniami.
 10. Konkursy ekologiczne: plastyczny, piosenki , wiedzy.
 11. Zabawy integrujące: dyskoteki, ogniska.

Częstochowa, 20.09. 2002r.

Sprawozdanie z realizacji planu "Zielonej Szkoły"

Pobyt dzieci na "Zielonej Szkole" w Kołobrzegu przebiegł zgodnie z planem.

Opracowany program został zrealizowany w całości, ze szczególnym uwzględnieniem profilaktyki zdrowotnej i edukacji ekologicznej. Dzieci wypoczywały 14 dni w miejscowości uzdrowskiej, trzykrotnie korzystały z leczniczych kąpeli w basenie solankowym, codziennie spacerowały brzegiem morza i zażywały kąpeli słonecznych.

Wyżywienie dzieci zostało wzbogacone o wartości zdrowotne. Dzieci dokładnie poznały elementy krajobrazu nadmorskiego, nauczyły się postrzegać środowisko przyrodnicze wszystkimi zmysłami. Przeprowadzono dla nich prelekcję ekologiczną o życiu w morzach i oceanach, zwiedziły również port rybacki, poznały pracę rybaka oraz zdrowotne walory spożywania ryb. Uczniowie chętnie uczestniczyli w wycieczkach krajoznawczych i w zajęciach wspomagających ich rozwój fizyczny. Rozkład zajęć pozwalał wdrażać dzieci do samodzielności.

Nasze spostrzeżenia i wnioski na temat korzyści płynących z wyjazdu na „ Zieloną Szkołę”

1. Korzystając z dobrodziejstw klimatu, kąpeli morskich i solankowych oraz aktywności ruchowej, dostaliśmy pokaźny „zastrzyk zdrowia”.
 2. Dzięki aktywnym metodom nauczania dzieci przyswoiły duży zasób wiadomości nabyły wiele umiejętności praktycznych.
 3. Nawiązałyśmy bliski kontakt ze swoimi uczniami, poznałyśmy ich mocne i słabe strony. Mogłyśmy obserwować ich zachowanie w różnych sytuacjach.
 4. Nastąpiła pełna integracja zespołu- stanowiliśmy jedną wielką rodzinę.
 5. Rozbudziłyśmy wyobraźnię dzieci, ich aktywność i potrzebę współzawodnictwa.
 6. Wdrożyłyśmy dzieci do pracy w zespole i przyjmowania odpowiedzialności za grupę.
 7. Wdrożyłyśmy dzieci do czynności samoobsługowych (troski higienę osobistą odpowiedni ubiór , utrzymywanie ładu i porządku w swoim pokoju , kulturę zachowania przy stole).
 8. Zaspokoiliśmy naturalną potrzebę poznawania świata.
 9. Uzmysłowałyśmy rodzicom , jak wiele korzyści płynie z ich udziału w życiu klasy swojego dziecka .
 10. Dzięki organizacji „Zielonej Szkoły" w Kołobrzegu i pomocy sponsorów kilkoro dzieci zobaczyło morze po raz pierwszy.
 11. Będziemy promować ideę „Zielonej Szkoły" wśród koleżanek i organizować . następne z przekonaniem, że jest to jedna z najbardziej atrakcyjnych i skutecznych form pracy dydaktyczno- wychowawczej .
-

07: SCENARIUSZ SZKOLNEGO APELU Z OKAZJI ŚWIATOWEGO DNIA ZIEMI

**Autor: Alicja Koj, Małgorzata Walczak, nauczycieli kształcenia zintegrowanego
Szkoła Podstawowa nr 1 w Częstochowie.**

Apel został przygotowany przez wychowawczynie kl. II a Małgorzatę Walczak i II b - Alicję Koj oraz uczniów tych klas. Przeznaczony był dla klas 0-III. Odbył się na sali gimnastycznej. Dekoracja przedstawiała las. Na podłodze stały wysokie (ok. 170cm.) kartonowe drzewa. Na cienkich żyłkach rozpiętych nad salą powieszono były mobile - drzewa ok. 150cm wysokości. Wśród drzew na podłodze stały kartonowe grzyby, kwiaty, zające. Wysoko nad dekoracją wisiła tablica z napisem: „DZIEŃ ZIEMI 2002. JESTES CZĘŚCIĄ PRZYRODY I BEZ NIEJ NIE MOŻESZ ISTNIEĆ”

Widzowie, czyli uczniowie klas 0-III przygotowali wcześniej stroje krasnoludków. Na salę przynoszą także wiaderko z łopatką.

Przebieg apelu:

Impreza rozpoczyna się w momencie wejścia klas 0-III na salę. W odpowiednich miejscach stali uczniowie trzymający tabliczki z numerem klasy. Dzieci wchodziły przy dźwiękach piosenki „Leśne ludki”

Po zajęciu miejsc apel rozpoczął chłopiec:

„Co roku 22 kwietnia na całym świecie jest uroczyste obchodzone wyjątkowe święto - MIĘDZYNARODOWY DZIEŃ ZIEMI. Tego dnia wszyscy, choć przez chwilę powinniśmy pomyśleć o naszej planecie i jej przyrodzie.

Dziewczynka:

Lubimy przebywać wśród przyrody, podziwiać ją, cieszyć się. Ale czy zawsze właściwie się zachowujemy? Popatrzmy.

Inszenizacja „Kto jest wrogiem lasu” „AURA 9/2001”

Dziewczynka: Proszę, aby wszyscy wstali i na refrenie piosenki „Śmieciu precz” uderzali łopatkami o wiaderka, aby wygnać śmiecia z lasu.

Piosenka „Śmieciu precz”. Kasetka „Wesoła szkoła” kl. I cz.3

Dziewczynka: A teraz poznajcie trójkę przyjaciół. Na środek wychodzą dzieci przebrane za Ziemię, Wodę i Powietrze. (Fragment apelu poświęconego ochronie środowiska naturalnego - „By Ziemia pozostawała piękna i zasobna”.)

Dziecko ubrane na białą - powietrze

Jestem powietrzem.

Przezroczystym szalem

Otulam Ziemię całą,

Jestem obecne wszędzie.

Choć mnie nie możesz pochwycić,

Choć mnie zobaczyć nie możesz

Jestem ci bardzo potrzebne.

Jak się beże mnie obejść?

Odetchnij głębiej,

Poczujesz, jak dużą ma wagę

Istnienie moje

Od skrzydeł motyla lżejsze.

Dziecko ubrane w kolorze szarej ziemi, trzyma globus - ziemia

Jestem Ziemia chłodna,

Ale w głębi

Walczą we mnie ognie wulkanów.

Wszyscy boją się chwili, gdy się zatrzęsę.

Poza tym ciągle jestem w podróży,

Przewożę po wszechświecie

4 miliardy pasażerów na gapę.

Jestem ogromnym kosmicznym pojazdem.

Dziecko ubrane na niebiesko - woda

Jestem kroplą wody,

Mogę być małą łzą

I wielkim mogę być morzem

To ja wypełniam rzeki,

To mnie odnajdziesz w jeziorze.

W deszczu, w śniegu, w źródłach gorących

I w kryształowym lodzie.
Tyle tajemnic ukrywam w sobie.
Swą cierpliwością nawet skały
Rozsadzić mogę lepiej niż dynamit.
Moja siła porusza elektrownie.
Choć jestem tylko kroplą wody.

Zaśpiewanie piosenki „Moja planeta” wykonywanej przez M. Jeżowską .

Inscenizacja „CHROŃMY PRZYRODĘ” .

Po inscenizacji uczniowie ustawiają się parami naprzeciwko siebie w odległości ok.1-1,5m. W rękach trzymają po 1 końcu szarfę szerokości ok.12cm, długości ok.2m. Dzieci ustawione są na całej scenie. Dwie dziewczynki wychodzą na środek i śpiewają piosenkę „My chcemy grać w zielone” śpiewaną przez Majkę Jeżowską.

W tym czasie dzieci z szarfami zaczynają najpierw wolno i spokojnie podnosić ręce do góry i tym samym wprawiać w ruch szarfę. Falowanie szarf imituje wodę. Refren piosenki śpiewają wszystkie dzieci energicznie machając szarfami.

Po piosence wychodzi na środek dziewczynka dziękująca wszystkim za przybycie i wysłuchanie apelu. Dzieci wychodzą z sali przy piosence „Śmieciu precz”.

08: Program Profilaktyczny zapobiegający agresji w szkole

Autor: **Dorota Pawelak - dyrektor, Urszula Kusek - nauczyciel bibliotekarz**
Szkoła Podstawowa w Zwierzyńcu I

*... im więcej przemocy dziecko doświadczy dorastając,
 tym większe prawdopodobieństwo,
 że będzie stosować przemoc jako dorosły.*

Diana i Louis Everstine

Agresja jest zjawiskiem bardzo niebezpiecznym i poważnym szczególnie wśród młodych ludzi, których psychika dopiero się kształtuje. Tymczasem z agresją i przemocą – jeżeli nawet nie bezpośrednio to pośrednio – spotykamy się coraz częściej. Pojawia się ona w szkole, w domu, w środkach masowego przekazu.

Także w naszej szkole – jak wynika z przeprowadzonej wśród uczniów ankiety mamy do czynienia z pojawiającymi się przypadkami agresji. Nie możemy pozostać wobec tego zjawiska obojętni.

Właśnie z takich potrzeb zrodził się pomysł opracowania programu profilaktycznego mającego na celu przeciwdziałanie zachowaniom agresywnym.

Program ten zakłada ścisłą współpracę nauczycieli, rodziców a także innych pracowników szkoły. Pragniemy włączyć do realizacji naszych działań również pracowników Poradni Psychologiczno- Pedagogicznej i Policji.

Cele programu

- uświadomienie zagrożeń związanych ze zjawiskiem agresji i przemocy oraz ich profilaktyka,
- budowanie klimatu bezpieczeństwa, zaufania, uczenie właściwych relacji interpersonalnych, rozwijanie kultury osobistej,
- zwiększenie dobrego samopoczucia uczniów, w tym lepszego samopoznania i rozpoznawania emocji,
- stopniowe eliminowanie aktów przemocy zarówno fizycznej jak i słownej,
- dostarczanie proporcji alternatywnych form spędzania wolnego czasu.

Sposób realizacji

Program będzie realizowany w roku szkolnym 2002/2003.

Zakłada on działanie w odniesieniu do nauczycieli, rodziców i uczniów. Program będzie realizowany podczas godzin wychowawczych, zajęć lekcyjnych i pozalekcyjnych. Nauczyciele realizujący program będą wykorzystywać różnorodne formy i metody pracy dostosowane do wieku i możliwości uczniów. Wskazane są prelekcje.

Plan działań

Lp	Zadanie	Sposób realizacji	Termin	Odpowiedzialni
1	Zapewnienie bezpieczeństwa uczniów na terenie szkoły	<ul style="list-style-type: none"> • wzmocnienie dyżurów pełnionych przez nauczycieli podczas przerw międzylekcyjnych • włączenie pracowników obsługi do przeciwdziałania agresji • pełnienie dyżurów podczas dyskotek szkolnych 	cały okres wg harmon. X	n-le
2	Szkolenie rady pedagogicznej w zakresie podłoża psycholog., przyczyn agresji, podejmowania działań profilaktycznych i terapeutycznych	<ul style="list-style-type: none"> • przeprowadzenie rady szkoleniowej nt. "Przyczyny powstawania agresji u dziecka i sposoby przezwyciężania" • rozmowy, wymiana doświadczeń • zapoznanie z literaturą psychologiczną i pedagogiczną związaną ze zjawiskiem agresji (przygotowanie i udostępnianie literatury w bibliotece szkolnej) 	cały okres	dyrektor lider zesp. wychow. n-le bibliot.
3	Zaangażowanie i pedagogizacja rodziców	<ul style="list-style-type: none"> • pogadanki i prelekcje związane ze zjawiskiem agresji wśród dzieci, jego uwarunkowania, sposoby przeciwdziałania • informowanie rodziców o celach, przebiegu i realizacji działań profilaktycznych: <ul style="list-style-type: none"> ○ na zebraniach ogólnych i klasowych ○ poprzez artykuły zamieszczane w gazecie szkolnej • możliwość korzystania z literatury psychologicznej i pedagogicznej znajdującej się w bibliotece szkolnej • rozmowy indywidualne z dyrektorem i nauczycielami w ramach konsultacji rodziców z nauczycielami • udział rodziców w przedstawieniach przygotowanych przez uczniów. 	XI/XII wg harmon. XI, I na bieżąco wg potrzeb na bieżąco	PPPP dyr, wych. dyrektor bibliot. n-le
4	Uświadomienie uczniom zagrożeń związanych z agresją, uczenie właściwych relacji, pozytywnego obrazu samego siebie, rozpoznawania emocji.	<ul style="list-style-type: none"> • pogadanki, dyskusje i dramy na lekcjach wychowawczych, • zorganizowanie apelu: "Przeciw przemocy" inaugurującego realizację szkolnego programu profilaktycznego, • obejrzenie filmu edukacyjnego dotyczącego agresji, 	cały okres X I XII XII X I	wych. kl. wych. kl VI n-el j. pol. bibliot. SU dyr, op. MAŻ

		<ul style="list-style-type: none"> • organizacja i udział w konkursach: <ul style="list-style-type: none"> ○ na hasło lub krótki wiersz potępiające przemoc, ○ konkurs plastyczny dla uczniów klas młodszych nt.: "Postać z książki, która może być wzorem dla dzieci" • opracowanie szkolnego kodeksu prawidłowego zachowania (zgodnego z Programem Wychowawczym Szkoły), • zredagowanie apelu do rodziców oraz zamieszczenie go w gazetce szkolnej, • organizacja "Dni bez agresji": <ul style="list-style-type: none"> ○ przedstawienie teatralne "Na planecie grzeczności", z wykorzystaniem scenariusza A.Łazikiewicz, I.Osieckiej, ○ wybór Króla i Królowej uprzejmości, ○ poczta "miłych słówek" ○ heppening plastyczny "Przeciw przemocy", • gry i zabawy interakcyjne organizowane w formie zajęć pozalekcyjnych, • warsztaty zapobiegające zachowaniom agresywnym wśród uczniów, • rozwijanie zainteresowań uczniów poprzez udział w konkursach, kołach zainteresowań, zajęciach pozalekcyjnych. 	III cały okres XI cały okres	n-el plast. PPPP
--	--	---	---------------------------------------	---------------------

Ewaluacja

Program zostanie zakończony ewaluacją. Będzie ona zrealizowana poprzez:

- obserwacje zachowań uczniów,
- analizę ankiet przeprowadzonych wśród uczniów,
- ocenę stopnia realizacji programu dokonaną przez nauczycieli.

Wyniki ewaluacji będą punktem wyjścia do organizacji działań wychowawczych w przyszłym roku szkolnym.

Bibliografia

- Aronson E., Wilson T.D. , Akert R. M., Psychologia społeczna, Poznań 1997
Bohdanowicz L., Szkolny dzień przeciw pomocy, Życie Szkoły 4/2002
Danilewska J., Agresja u dzieci – Szkoła porozumienia, Warszawa 2002
Frączek A., Pufal-Stuzik J. (red.), Agresja wśród dzieci i młodzieży., Kielce 1996
Kohnstamm R., Praktyczna psychologia dziecka, Warszawa 1989
Łazikiewicz A., Osiecka J., Dni bez agresji, Magazyn Szkolny 4/2002
Na planecie grzeczności, Biblioteka w szkole 4/2002

09: WIECZÓR ANDRZEJKOWY "Na świętego Andrzeja błyska pannom nadzieja."

Autor: Irena Głąb, nauczycielka, Szkoła Podstawowa nr 1 w Krzepicach

Z praktyki nauczyciela-wychowawcy wnioskuję, że największym powodzeniem cieszą się kameralne (klasowe) imprezy andrzejkowe. Oprócz tradycyjnej dyskoteki, którą nota bene można zorganizować przy innej okazji, uczniowie przybywają licznie na wieczór andrzejkowy, aby przeżyć dreszczyk emocji związany z bardzo osobistymi wróżbami. Na wielkiej sali, w tłoku, przy dużej liczbie uczestników trudno doznać bezpośrednich wrażeń. Natomiast przy ograniczonej liczbie osób, w równej wiekowej grupie, znającej uczuciowe sekrety rówieśników zabawa jest przednia.

Proponuję, aby spotkanie zorganizować w większej pracowni lekcyjnej, biesiadników zaś powinni stanowić uczniowie jednej klasy i wychowawca. Dzieci mogą własnoręcznie przygotować poczęstunek (np. nieskomplikowane wypieki, faworki, wafelki z suchych andrutów przekładane kremem, napoje). Ponadto wcześniej ustawiają pod ścianą stoliki, ozdabiają barwnymi serwetkami; dekorują salę rozwieszając wycięte z brystolu stylowe klucze i świece. Hasłem zawieszonym w centralnej części pomieszczenia może być andrzejkowy okrzyk: „**Andrzeju, Andrzeju dziewcząt dobrodzieju ! Wolę swoją okaza, najmilszego pokaż.**”

Wystrój wnętrza nie musi być szaleńczo wystrzałowy. Wystarczy w widocznym miejscu umieścić znaki zodiaku, symbole planet, wiszące lampiony, błyskającą sreberkiem papierową kulę. Dekorując salę, nie można zapomnieć o odpowiednim oświetleniu. Przysłumione kolorowe światło lub chyboczące się płomienie świec stworzą odpowiedni nastrój.

Ważnym akcentem byłaby wróżka wieczoru przebrana w stosowny strój. Powinna to być osoba z autorytetem, fantazją i poczuciem humoru, która w razie potrzeby rozstrzygnie interpretacyjne wątpliwości wyroczni.

Warto doprowadzić do sytuacji, w której na zabawę stawiają się wszyscy członkowie grupy. Jest to doskonała impreza integrująca zwaśniony skądinąd zespół klasowy. Nauczyciel czuwać powinien nad atmosferą wieczoru, aby każdy uczestnik zaangażowany był w spełnianie tradycyjnych obrzędów.

Zadbać należy również o dobrą muzykę i sprzęt radiofoniczny, ponieważ w przerwach pomiędzy wróżbami odbywać się może zwyczajna potańcówka.

Andrzejkowe popołudnie otwierają uczniowie wprowadzający w tajniki **jędrusiowej przygody**:

UCZEŃ I: Czarowny, magiczny wieczór 29 listopada, w wigilię św. Andrzeja, to panieńskie święto. W tym dniu dziewczęta, odprawiając wesołe obrzędy, usiłują dowiedzieć się czegoś ważnego o swoim przyszłym losie. Andrzejki, andrzejótki, jędrzejówki mają swoje korzenie w prastarych wierzeniach, według których w tym właśnie dniu przybywają na ziemię duchy z zaświatów i jest okazja za pośrednictwem wróżb zapytać je o najbliższą przyszłość.

Dokładnie nie wiadomo gdzie powstały andrzejki. Jednak większość badaczy skłonna jest uwierzyć uczonym greckim, przysięgającym na Zeusa, że andrzejki powstały w ich ojczyźnie.

W Polsce najdawniejszym świadectwem istnienia wróżb andrzejkowych jest zapomniany utwór Marcina Bielskiego, w którym panna powiada:

Nalejcie wosku na wodę,
Ujrzycie swoją przygodę.
Słuchałam od swojej matczy,
Gdy która mówiła pacierze
W wigilię Andrzeja świętego,
Ujrzy oblubieńca swego.

UCZEŃ II: Katarzynkowe wróżby kawalerskie, odprawiane w wigilię świętej Katarzyny, 24 listopada wieczorem, były odmianą andrzejkowych wróżb dziewczęcych i pewną rekompensatą dla nieuwzględnianych przy andrzejkach chłopców.

Swój rodowód prawdopodobnie również wywodzą z Grecji. Dziś tradycja ta zachowała się w niektórych regionach Ukrainy i Białorusi. W Polsce kawalerskie i panieńskie wróżby połączyły się we wspólny andrzejkowy wieczór.

Dziś panny nie spieszą się tak jak dawniej do zamążpójścia, jednak tradycja andrzejkowych przepowiedni jest wciąż żywa. Każda bowiem dziewczyna ciekawa jest, co poza własnym wyborem szykuje jej nieposkromione przeznaczenie.

Kolejni uczniowie prezentują szereg wróżb i przepowiedni przerywanych tańcami i poczęstunkiem. Każdy uczeń odpowiedzialny za przeprowadzenie wróżby przygotowuje rekwizyty potrzebne do jej wykonania.

WRÓŻKA WIECZORU: Zapraszamy do jędrusiowych przepowiedni.

„Andrzeju, Andrzeju dziewcząt dobrodzieju ! Wolę swoją okaza, najmilszego pokaż.”

UCZEŃ III: „CIASTECZKA PRAWDY”

Każda z dziewcząt przynosi na andrzejkowy wieczór własnoręcznie upieczone kruche ciasteczka. Trzy z nich kładzie na wspólną tacę. Ciasteczka powinny być wymieszane, lecz każde widoczne. Wypiekami częstujemy chłopca, który pierwszy wszedł do pokoju wróżb. Kuchareczka, której ciasteczko chłopak wybierze, pierwsza wyjdzie za mąż. Złe wróżki pannie, której ani jedno ciasteczko nie zniknie z tacy. Trzeba będzie na oblubieńca poczekać dłużej lub... zmienić przepis na kruche ciasteczka.

UCZEŃ IV: „WOSKOWE CIENIE”

W metalowym kubeczku roztopiamy wosk nad płomieniem świecy. Następnie przez ucho dużego klucza wlewamy na wodę. Klucz jest ważny, ponieważ zamyka wszystkie sekrety i tajemnice. Po zastygnięciu wyciągamy powstałą figurkę delikatnie z wody i trzymając między światłem świecy (lampki) a ścianą obracamy tak długo, aż cień na ścianie przybierze rozpoznawalny kształt.

Przykładowe objaśnienia:

figury geometryczne

o sobie: lubisz życie spokojne, bez trosk i komplikacji; masz duże zdolności, ale zbyt małe chęci;

o przyszłym mężu \ żonie: spotkasz go w swoim najbliższym otoczeniu; naturę będzie miał pogodną, w działaniu zdecydowany i rozsądny;

drzewa, rośliny, kwiaty

o sobie: masz zamkniętą sentymentalną naturę, marzysz o prawdziwej miłości; posiadasz zdolności artystyczne;

o przyszłym mężu \ żonie: spotkasz go w placówce naukowej lub kulturalnej, będzie piastował ważny urząd, w uczuciach czuły, choć niezbyt wierny;

psy, koty, inne zwierzęta

o sobie: przyjazna szczerą duszą, potrafisz załagodzić każdy konflikt;

o przyszłym mężu \ żonie: poznasz go podczas wakacji, będzie posłuszny i wierny do grobowej deski;

warzywa, owoce, grzyby

o sobie: niecierpliwy kapryśnik, wciąż zaczynasz coś od nowa, więcej wymagasz od innych niż od siebie;

o przyszłym mężu \ żonie: spotkanie będzie przypadkowe, początkowo tylko przyjaźń, potem gorąca miłość;

góry, skały, bryły

o sobie: gwałtowna, wybuchowa natura, lubisz rządzić innymi, przepadasz za niespodziankami i przygodami;

o przyszłym mężu \ żonie: połączy was jakieś wspólnie przeżyte wydarzenie; będzie nieco despotyczny, ale nieprzeciętnie uroczy;

rycerze, koń, przedmioty wojskowe

o sobie: masz sporo kompleksów, trudno mobilizujesz się do większych czynów;

o przyszłym mężu \ żonie: połączy was ktoś z najbliższej rodziny, to będzie solidna partia, odpowiedzialny i zamożny;

domki, meble, przedmioty domowe

o sobie: jesteś wzorem pracowitości, dokładności i wytrwałości, nie lubisz bałaganu i zamieszania;

o przyszłym mężu \ żonie: znasz go już teraz, będzie sentymentalnym domatorem;

serce

o sobie: nie potrafisz żyć bez miłości, często zmieniasz zainteresowania;

o przyszłym mężu \ żonie: poznasz go w podróży; to będzie miłość od pierwszego wejrzenia, absolutny ideał.

UCZEŃ V: „Karawana z butów”

Od okna w kierunku drzwi „rysujemy” na podłodze za pomocą sznurka linię. Sznurkowa linia wiję się i zakreca jak wróżba, która krętymi drogami przybywa do nas. Wzdłuż linii ustawiamy pojedynczo buty z lewej nogi uczestników zabawy. Ostatni but rzędu przedstawiamy przed pierwszy i tak kolejno jeden za drugim karawana butów przesuwa się w kierunku drzwi. Czyj but przekroczy pierwszy próg sali, temu pierwszemu wróżyony ślub.

Karawana butów może również wskazać pierwszą literę imienia przyszłego współmałżonka. Należy, poczynając od pierwszej litery imienia właściciela ostatniego buta w karawanie, odliczać kolejne litery w porządku alfabetycznym, aż do buta za progiem.

UCZEŃ VI: „Ucieczka kota”

(Do tej wróżby wybieramy dziecko mieszkające najbliżej szkoły, które oczywiście posiada kota. Starsze rodzeństwo lub rodzic przyniesie zwierzątko na czas obrzędu, po czym zabierze do domu, by kotka nie męczyć głośną muzyką.)

Dziewczęta i chłopcy stają zwartym kołem. Wróżka wieczoru wpuszcza do środka kota. Osoba, koło której nóg kotek będzie usiłował wydostać się z okręgu, ma zagwarantowane małżeństwo jako pierwsza.

UCZEŃ VII: „Orzechowe żagle”

Chłopak i dziewczyna puszczają na wodę w miednicy dwie połówki łupiny od orzecha włoskiego z umieszczonymi w środku maleńkimi, palącymi się świeczkami. Jeśli łupinki zbliżą się do siebie – wróżą gorącą miłość tej parze, jeśli się oddalą – to raczej nici z miłości.

Można w tej wróżbie posłużyć się żagłówkami z papieru lub nakrętkami od butelek. Jeśli przedmioty pущzone na wodę zatoną, trzeba wróżbę powtórzyć ... lub zaczekać do przyszłego roku.

UCZEŃ VIII: „Rzut przez ramię”

1. Stojąc tyłem do drzwi rzucamy poza siebie przez lewe ramię but z lewej nogi. Jeśli upadnie tak, że jego czubek skieruje się do wyjścia, oznacza, że małżeństwo mурowane, jeśli odwrotnie (piętą do drzwi) – jeszcze nie pora myśleć o ślubie.
2. Rzucamy za siebie obraną skórkę z jabłka. W kształcie jakiej litery się ułoży – taka będzie pierwsza litera imienia przyszłego męża \ żony.

UCZEŃ IX: „Płonąca miednica”

Do brzegów miednicy z woda przyklejamy karteczki z imionami dziewcząt i chłopców. Każdy kolejno puszcza na wodę małą tortową świeczkę przyklepioną do lekkiego spodeczka. Karteczka która zapali się od świeczki, wskaże imię przyszłego męża lub żony; ewentualnie rywala czy rywalki, jeśli chłopcu zapali się karteczka z imieniem męskim, a dziewczynie z żeńskim.

UCZEŃ X: „Wróżebne serce”

Wycinamy z czerwonego kartonu dwa duże serca. Jedno będzie wróżyło dziewczętom, drugie chłopcom. Na odwrotnej stronie serca dla dziewcząt wypisujemy imiona chłopców, na sercu dla chłopców – imiona dziewcząt. Każdy przekłuwa igłą serce od niezapisanej strony a na odwrocie sprawdza przedziurawione imię swojej przyszłej miłości. Jeśli igła trafi w puste miejsce, to znaczy, że na

weselne dzwony trzeba będzie jeszcze poczekać.

WRÓŻKA WIECZORU: „Przeestroga wirującej butelki”

Gospodyni wieczoru układa na podłodze w koło wypisane wcześniej na karteczkach różne przestrogi, np.: „nie zadzieraj nosa”, „nie podrywaj tak nachalnie”, „nie objadaj się przed snem”, „wystrzegaj się plotek”, „z miłością poczekaj do wiosny”, „blondynka cię zdradza” itp.

Każdy kolejno obraca butelką w środku utworzonego koła. Gdy butelka się zatrzyma, wskaże ważną dla wróżącego przestrozę.

UCZEŃ XI: „Psychozabawa”

JAKIM JESTEŚ KOLOREM?

Spróbuj wyrazić swoje myśli, nastroje, uczucia za pomocą koloru. Wyobraź sobie, że jesteś artystą i malujesz swój portret w języku kolorów. Masz do wyboru osiem barw: biel, czern, czerwień, żółć, błękit, zieleń, fiolet i pomarańcz. Żeby stworzyć swój kolorowy portret, musisz odpowiedzieć na pytania. Nie rozmyślaj godzinami. Odpowiadaj spontanicznie, wpisując kolor w wy kropkowane puste miejsca. A potem przeczytaj swój kolorowy charakter.

1. Jaki kolor kwiatów lubisz najbardziej?
2. W jakim kolorze ubrania czujesz się najlepiej?
3. Kiedy myślisz o czymś słodkim, jaki kolor przychodzi ci na myśl?
4. W jakim kolorze lubisz swoją sympatię?
5. Zamykasz oczy i marzysz – w jakim kolorze widzisz wtedy świat?
6. W jakim kolorze widzisz swój zły humor?
7. Jaki kolor cię uspokaja?
8. W jakim kolorze zjadłbyś coś dobrego?
9. Jaki kolor przychodzi ci na myśl, kiedy dotykasz czegoś miękkiego?
10. Jakiego koloru jest twój ulubiony zapach?
11. W jakim kolorze widzisz miłość?

Jeżeli najczęściej wybierałeś kolor:

biały: to łatwo ulegasz wpływom i rzadko masz własne zdanie. Zmieniasz je w miarę słuchania racji innych ludzi z twojego otoczenia. Znana jest wszystkim twoja uczynność. Niestety, zależy ona od twojego nastroju, a nastroje zmieniasz często, czasem zupełnie bez powodu. A może za dużo masz obowiązków i nie radzisz sobie? Zrezygnuj więc z czegoś mniej ważnego, rozluźnij się i dołącz do innych.

czarny: to barwa, która dobrze komponuje się z innymi kolorami. Ty także dobrze czujesz się w każdym towarzystwie. Wygląd zewnętrzny własny i innych to jest to, na co zwracasz największą uwagę. Nienaganne maniery i grzeczne słówka twoich znajomych są dla ciebie cenniejsze niż ich dobry charakter. Czasem męczy cię szum wielkiego towarzystwa, lubisz być wtedy sam. „Czarni” to ludzie o mocnych charakterach, czern to kolor ludzi zdecydowanych.

czerwony: „czerwoni” są oryginalni i impulsywni, namiętnie kochają i równie namiętnie nienawidzą. Nie mają szans na wielką karierę, bo ich wiedza jest powierzchowna. Zbyt szybko chcą osiągnąć wszystko. Często jednak im się to udaje dzięki ogromnej ambicji i uporowi. Są lubiani. Znajomi chętnie szukają ich towarzystwa, ale „czerwoni” powinni szukać towarzystwa przede wszystkim „błękitnych” i „zielonych”. A para „czerwonych” to prawdziwa mieszanka wybuchowa.

błękitny: to barwa spokoju i stałości, ulubiony kolor ludzi przesadnie tradycyjnych. Nie bądź taki poważny, nie kontroluj własnych emocji, daj sobie więcej luzu. Nie zapominaj o potrzebach ciała, popraw swoją kondycję fizyczną. Może zorganizujesz ciekawą wyprawę turystyczną?

żółty: „żółci” mają skłonności do filozofowania, to idealisci. Kolor ten czcili Egipcjanie i Majowie jako kolor Słońca z uwagi na jego moc podtrzymywania życia. Żółci” często mówią za dużo, ale ciekawie i dlatego inni słuchają ich z zainteresowaniem. Oni także muszą nauczyć się słuchać. „żółci” to osoby bystre, otwarte i ciepłe dla innych, obdarzone poczuciem humoru. Uwielbiają zabawy i przygody.

fioletowy: miłośnicy fioletu są złośliwi, dowcipni, inteligentni, choć nie zawsze subtelni. Mają sporo kompleksów, szybko wpadają w panikę, gdy czekają ich nowe zadania. To poważne sygnały, więc zastanów się „fioleciku” nad swoją postawą życiową. Brakuje ci pewności siebie, przydałoby się więcej wiary we własne siły. Doceń własne zalety, bo inaczej inni też ich nie będą zauważać.

pomarańczowy: to kolor ognia i ciepła. Jesteś praktyczny i lubisz porządek, ale ciągle chciałbyś być inny. Nie radzisz sobie z emocjonalnymi wybuchami i burzami w szklance wody, wolisz sam rozwiązywać swoje problemy. Silna osobowość, wielka wytrwałość, nieustanne dążenie do doskonałości – to cechy „pomarańczowych”.

zielony: jesteś systematyczny i wytrwały. Promieniujesz dobrocią. Masz dużo zrozumienia dla innych i dużo tolerancji dla cudzych wad. Za serdeczność, ciepło, miłe usposobienie cenią cię najbliżsi. Masz jednak skłonności do rządzenia. Nie lubisz, gdy ktoś ci coś narzuca. Miłośnicy zieleni to ci, którzy cierpliwie, krok po kroku, wspinają się na szczyty. Powodzenia!

WRÓŻKA WIECZORU: „Wiśniowa gałązka”

Wiecie dobrze, że andrzejkowy wieczór nie kończy się naszą zabawą. Jeśli któreś z was jest cierpliwe i pragnie spełnienia najbardziej wiarygodnego proroctwa, niech po powrocie z imprezy zetnie kilka gałązek wiśni i włoży je do wazonu z wodą. Jeśli choć jedna gałązka zakwitnie na Boże Narodzenie, wróży to wielką miłość i szczęśliwe małżeństwo.

UCZEŃ XII: „kolorowe paski”

Z papieru w kolorach: szarym, niebieskim, zielonym, brązowym i czarnym tniemy cienkie paseczki różnej długości. Wkładamy je do wróżebnego nieprzezroczystego worka. Każdy uczestnik zabawy wyciąga paseczek dla siebie i już wie, jakiego koloru oczy będzie miała jego miłość i jak ułoży się im życie:

1. oczy siwe – życie chciwe
2. oczy niebieskie – życie królewskie
3. oczy kocie - życie w złości

4. oczy piwne – życie dziwne
5. oczy czarne życie marne

Z wylosowanego paska można również wywrotzić pierwszą literę imienia swojego przyszłego wybranka. Odliczamy alfabet, przesuując kciukiem i palcem wskazującym aż do końca paseczka.

UCZEŃ XIII: „ wróżebny kleks”

Na kartkę papieru puszczaamy parę kropli atramentu lub farbki, po czym składamy ją tuż przy kleksie i delikatnie przyciskając pozwalamy, by kleks utworzył symetryczny wróżebny obraz. Rozkładamy kartkę i odczytujemy kształt powstałej figury.

Przykładowe objaśnienia

motyl – pokochasz latem, będzie to miłość szalona, ale nietrwała; wesele raczej w dalekiej przyszłości,

serce – ktoś kocha się w tobie i czeka na wzajemność, nie zwlekaj!

drzewo, las – wciąż poszukujesz prawdziwego uczucia, nie będzie łatwo je znaleźć, bo stawiasz wysokie wymagania,

twarz lub postać ludzka – nie lekceważ rywala \ rywalki, jeśli wpatrzysz się uważnie w kleks, dostrzeżesz jego \ jej twarz,

kwiat – masz szczęście – uczucie, którym darzysz swoją sympatię, daje ci wiele radości, ponieważ jest prawdziwe i szczerze,

sowa – leniwie podchodzisz do uczuć i dziwisz się, że wciąż spacerujesz samotnie; konieczna większa aktywność,

kosmiczny pojazd – nie w głowie ci miłości i zaloty, wolisz przyjaźń i przygodę,

diabeł, potwór – uczucia twojej dziewczyny \ chłopaka nie są szczerze, zmień obiekt swojej miłości.

UCZEŃ XIV: (Przygotowuje horoskop dla każdego znaku zodiaku, np. z poczytnego czasopisma.)

WRÓŻKA WIECZORU: „Imię spod poduszki” A teraz wróżba na późny wieczór dla mniej cierpliwych.

Przed zaśnięciem należy wypisać na małych karteczkach imiona dziewcząt \ chłopców i schować pod poduszkę. Gdy tylko rankiem otworzysz oczy, sięgnij po jedną z karteczek – dowiesz się jak będzie miała na imię twoja największa miłość.

I pamiętaj czego nie wywrotził ci Andrzej, i nie przepowiedziała Kaśka, możesz zdobyć sam, jeśli tylko uwierzysz w siebie i w swój czarujący, zniewalający uśmiech.

I tym optymistycznym akcentem zamykamy imprezę.

WYKORZYSTANO:

1. Janusz Kamocki, Od andrzejek do dożynek. CSH, Warszawa 1958.
2. Uśmiechowe sekrety. Katarzynkowo-andrzejkowy wieczór, listopad, nr 5, 1994.

10: SCENARIUSZ pt. "Ze śpiewem na ustach"

**Autor: Bożena Czaja, nauczycielka kształcenia zintegrowanego
Szkoła Podstawowa nr 1 w Krzepicach**

Jestem nauczycielką od piętnastu lat . W swojej pracy duże znaczenie przywiązywałam do organizowania uroczystości klasowych , szkolnych oraz imprez kulturalnych na terenie swojego miasta .

Pragnę podzielić się swoimi pomysłami i zaprezentować scenariusz na każdą okazję . Można go wykorzystać przy organizowaniu uroczystości z okazji : Dnia Nauczyciela , Dnia Babci i Dziadka , Dnia Kobiet oraz Dnia Matki . Scenariusz , który prezentuję z pewnością będzie pasował na w/w imprezy jeśli zmienimy końcowy fragment , dostosowując życzenia do określonej uroczystości .

Przebieg uroczystości

(Na scenę wchodzi osoba prowadząca uroczystość ubrana w strój ludowy)

Ocalone od zapomnienia polskie śpiewy ludowe , stanowią cenną kulturą spuściznę i jeden z elementów ciągłości tradycji . Prosimy zatem o wspólny śpiew podczas naszego biesiadowania .

SZŁA DZIEWECZKA kasetą pt. „ Gala Piosenki Biesiadnej ”

(Rozmowa dwojga małych dzieci)

- Jasiu masz organki ?
- Mam , a dlaczego pytasz ?
- Chciałabym usłyszeć jak grasz
- Piosenkę o Wiśle - pamiętasz ?

PŁYNIE WISŁA PŁYNIE kasetą pt. „ Gala Piosenki Biesiadnej ”

(Na scenie pojawia się dziewczynka ze Śląska – śpiewając)

- Poszło dziewczę po ziele , po ziele , po ziele ,
- Nazbierało niewiele , niewiele , niewiele
- Andzia , mnie się bardzo podoba piosenka o Karolince
- Zaśpiewasz ją dla mnie ?
- Chętnie !

KAROLINKA kasetą pt. „Gala Piosenki Biesiadnej ”

(Rozmowa dziewczynki z cyganką)

- Cyganka prawdę ci powie...
- Tylko ja się boję...
- Oj dziecko będziesz miała chłopców wiele ,
- Ale tylko jeden będzie odpowiednim kawalerem !

MY CYGANIE kasetą pt. „ Gala Piosenki Biesiadnej ”

(Rozmowa chłopczyka z małym góralem)

- Gdzie ty mieszkasz mały chłopczyku ?
- Mów do mnie góraliku ...
- Mieszkam w Tatrach wysokich ,
- wśród wzgórz szerokich ,
- lubię górski strumień ,
- blask i słoneczny rumień .

HEJ BYSTRA WODA kasetą pt. „ Gala Piosenki Biesiadnej ”

(Wierszyk mówi dziecko ucharakteryzowane za przedszkolaka)

- Brzęczy pszczołka , brzęczy .
- Robi koła wokół tęczy .
- Pofrunęła na kwiat róży ,
- Bo się bardzo boi burzy .

SIADŁA PSZCZOŁKA kasetą pt. „ Gala Piosenki Biesiadnej ”

(Mówi chłopiec – mały piłkarz)

- Łączy nas wspólny śpiew ,
- Wspólne biesiadowanie .
- Bardziej to lubię niż w piłkę kopanie !

UPLÝWA SZYBKÓ ŻYCIE kasetą pt. „Gala Piosenki Biesiadnej ”

(Na scenę wchodzi dziewczynka – mówi)

- Moja mama jest najlepsza z wszystkich mam .
- Tak bardzo się cieszę że ją mam !
- Kocham ją szczerze ,
- Piosenkę ofiaruję jej w dobrej wierze .

NA DROGĘ ŻYCIA kasetą pt. „ Gala Piosenki Biesiadnej ”

(Mały chłopczyk mówi spacerując po scenie)

- Bardzo lubię kiedy mama piosenkę nuci .
- Wtedy jest wesoło , wtedy się nikt nie smuci .

Tata nuci razem z mamą
i babcia z dziadkiem nuca tak samo .

MAŁY BIAŁY DOMEK kasetą pt. „Gala Piosenki Biesiadnej ”

(Rozmowa kowboja i kowbojki)

- Kowboje , kowboje lubię o nich opowiadać ...
- Przestań już tyle gadać ,
zobacz , kto tu stoi ...
- To szeryf , chyba konia poi ...
- Bierze się do śpiewania ...
- Posłuchaj , śpiewa piosenkę do kołysania .

KOWBOJE kasetą pt. „Gala Piosenki Biesiadnej ”

(Opowiada harcerz , śpiewa harcerka)

Spotkała harcerka harcerza ,
przy ognisku , przy śpiewie przy płasach .
Polubiła tego tancerza ,
choć był cały w dąsach .
Zaśpiewała mu obozowe tango
i uśmiech u niego zobaczyła
cały w kolorze owocu mango .
Harcerka bardzo się ucieszyła .

OBOZOWE TANGO kasetą pt. „Gala Piosenki Biesiadnej ”

(Opowiada nauczyciel)

Ogniska już gasną ,
noc przyjdzie biesiadnicy już zasną ,
lecz pozostanie melodii nutka ,
co nową piosenkę utka .
Przy wspólnym ognisku znowu usiądziemy w kole
i zaśpiewamy ore , ore .
Wspomnimy czas śpiewu w płomienia blasku
i rozejdziemy się weseli o brzasku .

PIOSENKA POŻEGNALNA kasetą pt. „Gala Piosenki Biesiadnej ”

Szanowni Goście sądzę , że zauważyliście , iż piosenka biesiadna nie ma granic . Bez wiz i paszportów wędruje po całym kraju .
Granice nie mają również nasze życzenia jakie pragniemy Wam przekazać

Życzymy zadowolenia , wielu sukcesów , spełnienia marzeń , uśmiechu na twarzy oraz wielu dobrych i miłych dni .

WSZYSTKIEGO DOBREGO !

TEKSTY: Bożena Czaja

Wykorzystano piosenki z kasety – Gala Piosenki Biesiadnej

(Zbigniew Górny)

Opracowała: Bożena Czaja nauczycielka nauczania zintegrowanego w Szkole Podstawowej nr 1 w Krzepicach

11: Integracja walorów krajobrazowych miejscowości z procesem dydaktycznym

Autor: *Mariola Turowska-Moskaliak, nauczyciel przyrody, Szkoła Podstawowa w Janowie*

Na bazie własnych doświadczeń opracowałam zagadnienie „Integracja walorów krajobrazowych miejscowości z procesem dydaktycznym”. Opracowanie to pokazuje jak można stosując integrację procesu dydaktycznego z walorami krajobrazowymi urozmaicić ten proces, a jednocześnie uświadomić młodzieży, iż wiadomości, które sobie przyswajają odnoszą się do najbliższej okolicy (nie są one jedynie regułkami gdyż dotyczą obserwowanej rzeczywistości).

W artykule tym opisałam integrację walorów krajobrazowych miejscowości z procesem wychowawczo – dydaktycznym, która ujawnia się poprzez współpracę szkoły z różnymi instytucjami i ma wpływ na osiągnięcia uczniów.

I. Teoretyczne podstawy integracji

1. Pojęcie integracji.

Słowo integracja pochodzi z języka łacińskiego [integratio] i oznacza ono „zespolecie, scalenie, jednoczenie, tworzenie całości”¹. Analizując literaturę pedagogiczną można dostrzec cztery kierunki odnoszące się do integracji w kształceniu. Pierwszy z nich dotyczy „połączenia różnych dyscyplin wiedzy w jednym programie kształcenia, bloku tematycznym”.² Zwolennicy integracji przedmiotowej uważają, iż wiedza jest niepodzielna i należy ją poznawać we wzajemnych związkach z uwzględnieniem wszelkich uwarunkowań, całościowo, a nie atomistycznie, jak ukazuje to A. Nalaskowski mówiąc, iż „... to, co widzimy jako całość, co stworzone jako całość, przekazuje się jako przekrój, strukturę bądź skład chemiczny. Zatem zdania są rozbieżne na części, słowa na głoski. Ziemię dzieli się na przekroje a związki na pierwiastki. Niczego się potem nie łączy, niczego nie integruje, pozostaje ośrodkowość. Skrupulatna analiza otoczenia i wszelkich jego atrybutów dominuje tu nad rzadkimi, ułomnymi i wciąż nieudany próbami syntetyzowania tego, co syntezie i tak się nie podda. Tak bowiem rozmontowany świat pozostaje rozmontowany trwale”.³ Proces holistyczny zwiększa efektywność kształcenia, ułatwia poznawanie różnorodnych elementów rzeczywistości z punktu widzenia kilku dyscyplin zmusza nauczycieli reprezentujących nauki pokrewne do bliższej współpracy i poszukiwania korelacji wewnątrz- i międzyprzedmiotowych. Drugi proponuje „synchronizowanie możliwie jak największej liczby zabiegów edukacyjnych takich jak np. kształcenie, wychowanie, opieka, terapia, profilaktyka wokół osoby ucznia i jego rozwoju we wszystkich sferach osobowości (intelektualnej, fizycznej, emocjonalnej i moralnej)”.⁴ Trzeci nurt opiera się na tworzeniu przedszkoli, klas i szkół heterogenicznych ze względu na różnicowany stopień sprawności i zdrowia psychofizycznego uczniów. Dotyczy on tworzenia klas, w których razem uczyłyby się osoby pełnosprawne z osobami o zaburzonym rozwoju. Ta koncepcja wpływa na zmianę w podejściu do osób niepełnosprawnych, kształtuje tolerancję i wrażliwość na ich potrzeby. Zarazem im pozwala doświadczać normalnych warunków życia. Stwarza różne sytuacje stymulujące wzajemny rozwój osób o odmiennej kondycji fizycznej, psychicznej czy umysłowej. Ostatni kierunek odnosi się do „współdziałania szkoły, domu rodzinnego oraz środowiska przyrodniczego i lokalnego w stwarzaniu jak najlepszych warunków do edukacji dzieci i młodzieży”.⁵ Właśnie integracja w kształceniu odnosząca się do współdziałania szkoły ze środowiskiem przyrodniczym i lokalnym stanowi treść tego artykułu.²

Integracja procesu wychowawczo – dydaktycznego jako zadanie szkoły. Nasilenie procesów integracyjnych jakie w ostatnich latach obserwujemy w Europie, większe otwarcie się Polski na Zachód powoduje, iż po latach izolacji w szybkim tempie zmienia się nasz styl życia. Następuje proces upodabniania, czerpania wzorców z państw zachodnich. Alternatywą bezkrytycznego chłonięcia wszystkiego co obce, jest czerpanie z obcych źródeł dla uzupełnienia i wzbogacenia niezwykłego, własnego dziedzictwa kulturowego. Umiejętność ta ma miejsce w sytuacji, gdy człowiek utożsamia się z miejscem w którym żyje i zna jego walory. Aby uniknąć błędów popełnianych z braku wiedzy o dziedzictwie kulturowym i braku umiejętności przewidywania wszystkich konsekwencji podejmowanych decyzji względem własnego regionu, konieczna jest edukacja środowiskowa, czyli zintegrowanie procesu wychowawczo – dydaktycznego ze środowiskiem lokalnym. Tylko jak najwcześniej rozpoczęta edukacja poszerzona o walory lokalne może przyczynić się do wychowania przyszłych pokoleń w poczuciu odpowiedzialności za region i świat.

Obecne szybkie tempo życia sprawia, że rodzice coraz mniej czasu poświęcają dziecku, aby je zapoznać ze światem przyrodniczym i kulturowym regionu. Dziecko nie znając dóbr je otaczających, patrząc na nie w ogóle ich nie dostrzega. To właśnie szkole przypadło wydobywanie ze środowiska tych wartości, które mogą sprzyjać pogłębianiu kształcenia i uspołecznianiu dziecka.

Integracja procesu wychowawczo – dydaktycznego z szeroko rozumianym środowiskiem szkoły ma na celu:

- wyzwalanie inicjatywy uczniów do aktywnego uczestnictwa w życiu społeczności lokalnej,
- wydobywanie, rozwijanie i przekazywanie wartości wynikających z tradycji kultury lokalnej i na ich podstawie budowanie własnej hierarchii wartości,
- kształtowanie więzi emocjonalnej z miejscem swojego pochodzenia,
- utrwalanie i wzmacnianie społeczno - przyrodniczo - kulturowej tożsamości oraz identyfikowanie się z grupą lokalną (regionalną), poczucie „zakorzenienia”, „bycia u siebie”,
- stwarzanie warunków do rodzinnego uczestnictwa w kulturze, integracji grup rówieśniczych, międzypokoleniowych, środowiskowych,
- pobudzanie społecznej aktywności obywatelskiej
- i odpowiedzialności za rozwój swojej małej ojczyzny,
- wpływanie na gromadzenie, przechowywanie, kultywowanie i popularyzowanie regionalnego dziedzictwa kulturowego
- i przyrodniczego.

Zajęcia środowiskowe są doskonałą okazją do stwarzania sytuacji dydaktycznych pozwalających na to, aby dziecko stało się istotą samodzielną, emocjonalnie związaną ze środowiskiem lokalnym i za nie odpowiedzialną.

Integracja procesu wychowawczo – dydaktycznego z szeroko rozumianym środowiskiem jest zadaniem szkoły. Dzięki niej kształtowana jest postawa dziecka-człowieka w odniesieniu do środowiska przyrodniczego i lokalnego.

1. „Słownik współczesnego języka polskiego” Warszawa 1996r.
2. „Pedagogika” B. Milerski, B. Śliwerski, PWN, Warszawa 2000r.
3. Nalaskowski A., „Niepokój o szkołę”, Oficyna Wydawnicza „Implus”, Kraków 1995.
4. „Pedagogika” B. Milerski, B. Śliwerski, PWN, Warszawa 2000r.
5. „Pedagogika” B. Milerski, B. Śliwerski, PWN, Warszawa 2000r.

12: WYKORZYSTANIE DRAMY W ROZWIJANIU TWÓRCZEJ AKTYWNOŚCI DZIECKA

Autor: Teresa Gruzła, nauczycielka kształcenia zintegrowanego, Szkoła Podstawowa w Trębaczewie

Drama jest niekonwencjonalną i uzupełniającą metodą dydaktyczną. Jest sposobem poznania świata za pomocą działania.

Opiera się na naturalnej skłonności dziecka do naśladownictwa i zabawy, chęci aktywnego działania.

Główne cele dramy to:

- kształtowanie wrażliwości uczniów
- doskonalenie umiejętności rozmowy o swoich uczuciach, przeżyciach, lękach, obawach, radościach;
- wyrażania stanów psychicznych i uzewnętrznianie uczuć;
- uświadomienie własnej indywidualności przy jednoczesnym poszanowaniu odrębności innych;
- kształcenie określonych zachowań społecznych;
- panowanie nad emocjami, koncentracja, współdziałanie w grupie;
- doskonalenie mimiki, ekspresji, operowania ciałem;
- wzbogacenie słownictwa, zakresu pojęć;
- rozwijanie fantazji, pobudzanie do aktywności;
- przygotowanie do umiejętnego i świadomego korzystania z dóbr kultury (muzyki, tańca, pantomimy, teatru);

Halina Machulska na łamach poradnika „Drama” przedstawiła cztery grupy zajęć z wykorzystaniem dramy:

- A. proste doświadczenia do których zalicza: wprawki dramatyczne, ćwiczenia dramowe, gry, inne formy artystyczne.
- B. Gry dramowe
- C. Teatr,
- D. Drama właściwa.

Proste doświadczenia są ćwiczeniami rozwijającymi wrażliwość zmysłów: słuchu, wzroku, dotyku, węchu. Są to:

- a. Wrażliwość słuchową dziecko rozwija poprzez:
 - słuchanie dźwięków dochodzących z zewnątrz,
 - słuchanie dźwięków muzycznych;
 - zapamiętywanie i powtarzanie usłyszanych nazw.
- b. Ćwiczenia rozwijające wrażliwość wzrokową- patrzenie:
 - obserwacja przedmiotów, zdjęć, ćwiczeń ruchowych
- c. ćwiczenia rozwijające wrażliwość dotykową:
 - dotykanie różnych powierzchni, np.: szkła, papieru, tkanin
 - zanurzanie rąk w wodzie o różnej temperaturze- wymiana doświadczeń;
- d. ćwiczenia rozwijające wrażliwość smakową i węchową:
 - rozpoznawanie po zapachu żywności
 - rozpoznawanie pokarmów za pomocą smakowania.

Wprawki dramatyczne polegają na odwoływaniu się do przypomnienia wrażeń: wzrokowych, słuchowych, węchowych itp. Nie ma tu już bezpośredniego oddziaływania bodźca na analizatory. Do tej grupy można zaliczyć: ćwiczenia intonacyjne, ćwiczenia ruchowe, ćwiczenia mimiczne.

Ćwiczenia dramowe znajdują szerokie zastosowanie w pracy z dziećmi w młodszym wieku szkolnym. Do częściej stosowanych należą ćwiczenia typu:

- a. Dokończ opowiadanie
- b. Zmień zakończenie opowiadania
- c. Praca w grupach, np. wywiad z kolegą, wzajemne przekonywanie o swoich racjach
- d. Scenki i sytuacje improwizowane, odtwarzanie zajścia podczas przerwy
- e. Inscenizacje improwizowane, które nie wymagają scenariusza. Uczniowie po zapoznaniu się z tekstem wchodzi w rolę i wypowiadają się własnymi słowami.

Gry. Do tej grupy ćwiczeń zaliczane są wszelkiego rodzaju gry i zabawy sprzyjające integracji i aktywności; w szczególności:

- a. gry z wyobrażonymi przedmiotami
- b. gry w wyobrażonych sytuacjach
- c. gry w wyobrażonej przestrzeni
- d. powstawanie z niczego (np., wyobraź sobie, że jesteś ...)

Inne formy artystyczne;

- układanie opowiadań,
- tworzenie melodii do tekstów,
- ilustrowanie zwrotek wiersza wytworami plastycznymi,
- malowanie obrazów słowami,
- swobodny tekst
- ilustrowanie muzyką opowiadania nauczyciela
- tworzenie opowiadań do melodii

Gry dramowe są najbliższe dramie właściwej. Mają swoje miejsce akcji, sytuacje wyjściową.

TECHNIKI DRAMOWE

Rozmowa

Jest to najprostsza forma zajęć polegająca na zadawaniu pytań i formułowaniu odpowiedzi. Celem tego rodzaju działań jest ukazanie bogactwa i złożonej psychiki, nauczenie rozmowy o doznaniach, słowne uzewnętrznianie uczuć, budowanie zaufania.

Wywiad

oparty jest na rozmowie z jedną lub wieloma wytypowanymi osobami. Kształci trudną umiejętność zadawania pytań. Fikcyjna sytuacja rozwija fantazję.

Scenki i sytuacje improwizowane

łączą się z „wchodzeniem w rolę”. Biorą w nich udział większe grupy osób, z którymi omawia się przebieg scenki.

Przedstawienie improwizowane

Jest to technika pracochłonna, wymaga doświadczenia, koncentracji. Przedstawienie odbywa się na podstawie książki lub opowiadania

Inscenizacja

Opiera się na wyraźnym podziale na widzów i aktorów. Uczniowie uczą się tekstów na podstawie scenariusza, a następnie działają pod kierunkiem nauczyciela. Znajdują one zastosowanie w przygotowywaniu przedstawień okolicznościowych

Rzeźba

może mieć kilka odmian. Doskonali plastykę ciała, rozbudza fantazję dziecka, kształci opanowanie i koncentrację. Najprostszą formę stanowi sytuacja, w której uczeń przyjmuje określoną pozę zastygając w bezruchu.

Innym wariantem rzeźby jest sytuacja, w której jeden z uczniów jest rzeźbiarzem a drugi materiałem.

Żywe obrazy

Uczniowie zastygają w najbardziej dramatycznym momencie granej scenki; po chwilowym zatrzymaniu akcja toczy się dalej. Aż do następnego zatrzymania

Ćwiczenia pantomimiczne

Zadaniem uczniów jest przedstawienie ciałem, gestem i mimiką określonego tematu lub problemu

List

jest jedną z form bycia w roli. Tematy mogą być różne, muszą jednak być ciekawe, a nawet zaskakiwać uczniów. Ta forma może być wykorzystana do charakterystyki bohaterów czytanek, opisu zwierząt lub problemów matematycznych.

Stosowanie technik dramy czy gier dramatycznych uatrakcyjni zajęcia, pozwala na wykorzystanie spontanicznej ekspresji aktorskiej dziecka, wyzwala te możliwości, które czynią je bardziej otwartym, aktywnym, uczą samodzielnego myślenia i działania, rozwijają wyobraźnię, uczą współzycia i współdziałania w grupie. Drama jest metodą wszechstronnego i harmonijnego rozwijania osobowości.

Literatura:

1. Mariola Lewalska, Drama w nauczaniu początkowym, „Życie Szkoły” 1996r.,nr 7, s. 392
 2. Beata Sikorska- Żyrek, Drama w edukacji wczesnoszkolnej, „Życie Szkoły” 1997r.,nr 2 s. 77
 3. Maria Alicja Szymańska, Drama w nauczaniu początkowym, Wydawnictwo JUKA, Warszawa 1998r.
 4. Brian Way, Drama w nauczaniu dzieci i młodzieży, Warszawa 1990
-

13: WYKORZYSTANIE PRZYBORÓW NIEKONWENCJONALNYCH PODCZAS ZAJĘĆ RUCHOWYCH W NAUCZANIU ZINTEGROWANYM

Autor: Teresa Gruzla, nauczycielka kształcenia zintegrowanego, Szkoła Podstawowa w Trębaczewie

Ruch jest głównym czynnikiem biologicznym stymulującym rozwój i sprawność fizyczną dziecka. Aktywność ruchowa pociąga za sobą doskonalenie czynności i funkcji pracujących narządów, wzmacnia organizm, kształtuje i usprawnia wszystkie jego układy, głównie ruchowy, nerwowy, wegetatywny i dokrewny.

Ćwiczenia fizyczne pobudzają dojrzewanie ośrodków ruchowych w mózgu i przyspieszają tym samym rozwój motoryczności. Wzrasta szybkość przewodzenia bodźców nerwowych, polepsza się koordynacja oraz celowość ruchów. Działalność ruchowa ma duży wpływ na rozwój życia psychicznego dziecka. Psychika dziecka jest silnie połączona z jego motoryką. W toku działania, również i podczas zajęć ruchowych, dziecko gromadzi wrażenia i spostrzeżenia, wzbogaca zasób własnych doświadczeń, wyobrażeń, pojęć, kształci uwagę, myślenie. Ćwicząc w grupie podporządkowuje się ogółowi, wdraża do słuchania, przygotowuje do przyjętych norm współżycia, kształtuje swój charakter, uczucia, wolę.

Dzieci w wieku wczesnoszkolnym charakteryzują się dużą aktywnością ruchową. Ich motoryka jest szczególnie podatna na opanowanie nowych ruchów. Dzieci bardzo chętnie uczestniczą w zabawowych formach ruchu, angażują się w nie emocjonalnie. Zabawa daje dziecku dużą swobodę w wyborze ruchu, co ma wpływ na kształtowanie wyobraźni dziecka, zapewnia czynny wypoczynek po zajęciach w szkole.

W realizacji ćwiczeń kształtujących mogą pomóc różnorodne przybory. Stosowanie ich wzbogaca zasób ćwiczeń, urozmaica i ożywia zajęcia. Przyczynia się do większej aktywności dzieci. Wyzwala inicjatywę, pomysłowość, samodzielność, pobudza wyobraźnię i ambicję, ułatwia koncentrację uwagi, rozwija spostrzegawczość, pamięć oraz koordynację ruchową. Ponadto przybór cieszności, bawi, daje okazję do przyjemnych przeżyć i doznań emocjonalnych. Wpływa na większe zainteresowanie uczniów zajęciami ruchowymi.

Wielu nauczycieli narzeka na brak sprzętu w szkole. Uczniowie często wykonują ćwiczenia bez przyborów, przez co na zajęcia wkrada się nuda. Jest sposób, aby częściowo zaradzić tym trudnościom. Do ćwiczeń czy zabaw można wykorzystać przedmioty, z którymi dziecko spotyka się w codziennym życiu. Wiele radości może wyzwolić gazeta, balon, pudełko, linka czy plastikowa butelka. Przybór nietypowy sprzyja pobudzeniu inwencji twórczej dziecka, zmusza do poszukiwań, do odkrywania nowych możliwości swojego ciała. Zastąpienie w zabawie przyboru typowego niekonwencjonalnym, umożliwi przeniesienie zabaw występujących na zajęciach na przydomowe podwórko. Zwiększa to aktywność ruchową dzieci w czasie wolnym od nauki szkolnej.

Wybrane przez mnie ćwiczenia i zabawy stanowią jedynie przykład bogatych możliwości stworzenia interesujących zajęć z wykorzystaniem przyborów nietypowych.

ZABAWY Z GAZETAMI

1. „Kto pierwszy”

Ustawienie: w szeregu na końcu sali.

Przebieg: Rozłożoną gazetę dzieci opierają na tułowiu i podtrzymują rękami. Na sygnał prowadzącego – ramiona w bok i bieg w przód do wyznaczonej linii. W przypadku wypuszczenia gazety należy ją podnieść i biec dalej.

2. „Sprawny jak kangur”

Ustawienie: grupa podzielona na cztery zastępy.

Przebieg: Pierwsi z rzędów wkładają rozłożoną gazetę między kolana i podskokami obunóż posuwają się do wyznaczonej linii. Powrót do zastępu biegiem, gazeta w dowolnej ręce.

Odmiany:

1. Na sygnał prowadzącego wkładają gazety między kolana i jednocześnie rzędem pokonują odległość od miejsca ustawienia do wyznaczonego punktu i wracają biegiem. Wygrywa zastęp, który pierwszy ustawi się w rzędzie przed linią startu.
2. Powyższe zabawy można zmienić zastępując podskoki obunóż podskokami jedenonóż.

3. „Nie upuść gazety”

Ustawienie: Z czterech rzędów dzieci tworzą cztery dwurzędy.

Przebieg: Pierwsze dwójki w zastępach stojąc bokiem do siebie i układając rozłożoną gazetę między barkami – w dowolny sposób pokonują odległość do wyznaczonego punktu i z powrotem. Wygrywa zastęp, który wykonał ćwiczenie szybciej i dokładniej.

Odmiana: W tym samym ustawieniu, gazeta podtrzymywana jest różnymi częściami ciała: dłońmi – stojąc do siebie przodem; biodrami – stojąc bokiem.

4. „Przeprawa przez rzekę”

Ustawienie: w czterech rzędach. Każdy z uczestników trzyma dwie gazety.

Przebieg: Na sygnał pierwszy z zastępu kładzie jedną gazetę na podłozie i wchodzi na nią obunóż. Następnie ustawia drugą gazetę możliwie daleko w przód i przechodzi na nią zabierając jednocześnie pierwszą. W ten sposób przechodząc z gazety na gazetę pokonuje odległość do wyznaczonego przez prowadzącego „łądu”. Następny z zastępu wyrusza gdy pierwszy podróżnik znajduje się w połowie „rzeki”

5. „Sprawne ręce”

Ustawienie: siad skrzyżny w rzędzie.

Przebieg: Pierwsi w rzędzie trzymają rozłożoną gazetę. Zabawa polega na podawaniu gazety do ostatniego w zastępie w taki sposób, aby ostatni pokazał w uniesionej w górę ręce kulę z gazety.

Odmiany:

1. Pierwszy w rzędzie trzyma zmiętą gazetę, na sygnał podaje do następnego, wykonując skręt tułowia w lewo lub w prawo;
2. W postawie rozkroczonej jeden za drugim przez skłon tułowia w przód, podawanie gazety między nogami;
3. Jak wyżej; skłon tułowia w tył, podawanie gazety nad głowami.

6. „Wyścig mrówek”

Ustawienie: jak wyżej

Przebieg: Na sygnał prowadzącego pierwszy w zastępie wykonuje podpór tyłem, toczy gazetę stopami do wyznaczonego miejsca. Powrót biegiem do zastępu.

Odmiana: Pierwszy w drużynie wykonuje przysiad podparty. Na sygnał posuwając się do przodu toczy głową leżącą przed nim kulę

gazetową.

7. „Skoczek”

Ustawienie: jak wyżej.

Przebieg: Na sygnał pierwszy z zastępu podskokami obunóż toczą zwinietą w kulę gazetę do wyznaczonego miejsca. Powrót biegiem do zastępu.

Odmiana: W tym samym ustawieniu można toczyć podskokami jednonóż. Dla zwiększenia stopnia trudności, zabawy te można przeprowadzić między tyczkami lub pałkami.

8. „Gazetowa wojna”

Ustawienie: Dwa zastępy ustawione naprzeciw siebie, oddzielone linią środkową.

Przebieg: Każdy z uczestników zabawy trzyma gazetę zwinietą w kulę. Na sygnał wszyscy rzucają ją na pole przeciwnika, a ci odrzucają gazety na drugą stronę. Czas trwania zabawy jest ściśle określony np. 1 min. Wygrywa drużyna, która ma mniej kul gazetowych na swojej połowie boiska. Kule gazetowe przerzucać można tylko rękami.

9 „Sprawne stopy”

Ustawienie: W dowolnym miejscu na sali.

Przebieg: Dzieci rozkładają gazetę na podłodze, siadają z zaplecionymi do tyłu rękami. Na sygnał zwijają gazetę w kulę bosymi stopami.

ĆWICZENIA Z PUDEŁKAMI PO ZAPAŁKACH (LUB PODOBNYMI)

- Rzuty w górę i dowolne chwytły oburącz i jednorącz w miejscu, w chodzie, biegu (przed chwytem można stosować różne urozmaicenia np.: klaskać, obrócić się w koło).
- Rzut pudełka stopą w górę, w przód, za głowę, pod kolanem nogi wzniesionej, pod ręką itp. (jeśli to możliwe, można przy niektórych ćwiczeniach pudełko chwycić).
- Siad skrzyżny – podrzucić pudełko w górę, szybko wstać i złapać spadające pudełko.
- W stanie – puścić pudełko i zanim dotknie podłogi - złapać.
- W leżeniu tyłem – jedna noga wzniesiona i zgięta, stopa równoległa do podłoża z pudełkiem – rzut pudełka stopą w górę i chwyt oburącz.
- W leżeniu tyłem, połówki pudełka leżą na podeszwach stóp – „jazda na
- W leżeniu przodem – połowy pudełka na grzbietach dłoni, ramiona wyprostowane – ruchy ramion poziome, półokrężne nad podłogą i okrężne.
- rowerze” (uważać, aby pudełka nie spadły).
- W leżeniu tyłem nogi wzniesione, proste lub zgięte, ramiona w bok z połówkami pudełek – wsuwanie i wysuwanie połówek pudełek pod kolanami.
- W leżeniu tyłem, ręce za głową, nie domknięte pudełko na podłodze między rękami – podniesienie nóg za głowę i próba zamknięcia pudełka stopami.
- Leżenie przodem – wykonując skłon tułowia w tył przenieść pudełko za plecy prostymi rękami, rozłożyć je, następnie przenieść w przód i zamknąć (po kilku powtórzeniach zmienić kolejność czynności – z przodu otworzyć, z tyłu zamknąć). W leżeniu przodem – przetaczanie pudełka z ręki do ręki (łokcie wzniesione i skierowane w bok) oraz rzuty w górę i chwytły.
- Stojąc jednonóż – pudełko na stopie nogi zgiętej – podrzut pudełka i próba chwytu (ćwiczyć na zmianę prawą i lewą stopą).
- Pudełko leży na kolanie nogi zgiętej – przerzucić pudełko w tył poza siebie lub podrzucić w górę i złapać.
- Podskoki obunóż z połówkami pudełek na grzbietach dłoni.
- W staniu, pudełko między stopami – podskoczyć wyrzucając pudełko w górę, a następnie złapać je oburącz.
- W postawie jednonóż – podskokami przesuwać leżące pudełko na podłodze w różnych kierunkach.
- Różne formy wyścigów z: układaniem, przenoszeniem, celowaniem, rzutem, przekazywaniem oraz noszeniem pudełka na głowie, na rękach wyciągniętych w przód, w bok, na barkach itp.

ZABAWY Z KARTONEM

1. „Kartonowy Berek”

Każdy z uczestników wchodzi w karton otwarty z dwóch stron i przytrzymuje go na wysokości tułowia. Do kartonu przymocowany jest na sznurku długopis. Każdy goni każdego. Po schwytaniu należy narysować na kartonie pionową kreskę. Zabawę wygrywa ten, kto ma najwięcej kreszek na swoim kartonie.

Zabawę można przeprowadzić z podziałem na dwie grupy – uciekający „ubrani” w kartony, goniący bez kartonów. Po upływie określonego czasu następuje zmiana ról. Zwycięża zespół, który zbierze mniej kreszek.

2. „Kartonowa układanka”

Do zabawy potrzebne są kartony, które z każdej strony napisane mają duże litery tworzące różne słowa. Klasa podzielona jest na kilka zespołów. Każdy zastęp posiada wszystkie potrzebne do układanki klocki. Zadanie polega na ułożeniu podanego przez nauczyciela słowa. Wygrywa zespół, który wykona zadanie najszybciej.

Zamiast liter można umieścić na kartonach fragmenty obrazków.

3. „Berek i domki”

Na sali znajdują się kartony z otwartą górą. Kartonów jest mniej niż uczestników zabawy. Berek goni dzieci, które mogą wejść do kartonu i w ten sposób schronić się przed berkiem. Berek nie może schwycić tylko tego uciekającego, który obiema nogami znajduje się w kartonie.

Literatura:

1. Kazimiera Właźnik, Wychowanie fizyczne w klasach 1-3, Wydawnictwo JUKA. Łódź 1994
2. Alicja Rutkowska, Ryszard Serafin, Zabawy i gry ruchowe w formie współzawodnictwa dla klas I-III, „Wychowanie Fizyczne i Higiena Szkolna”, 1980, nr 8, s. 41.
3. Bogumiła Przysiężna, Gdy w szkole brak sprzętu, „Lider” 1998, nr 12, s.13
4. Irena Makaruk, Aby dziewczęta polubiły ruch, „Lider” 1999, nr 6, s. 22

14: Jak pracuję z dziećmi nadpobudliwymi

Autor: *Joanna Haładus, Szkoła Podstawowa w Ludwinowie*

Celem niniejszego artykułu jest ukazanie państwu charakterystyki dziecka nadpobudliwego oraz jak można korygować to zaburzenie.

Praca z dziećmi nadpobudliwymi jest trudna i uciążliwa dla nauczyciela. Zachowania wynikające z nadpobudliwości w późniejszym wieku mogą przekształcić się w zaburzenia o charakterze nerwicowym lub agresywnym. Dlatego bardzo ważne jest aby nauczyciel znał charakterystykę tego zaburzenia i we właściwym czasie podjął kroki mające na celu korekcję tych zachowań.

Dzieci nadpobudliwe psychoruchowo to dzieci sprawiające otoczeniu największą trudność wychowawczych ze względu na gwałtowne, często niepoahamowane reakcje emocjonalne (np. płacz, krzyk) ruchowe (np. bójki) i poznawcze (chaos myślowy, goniłwa, brak koncentracji).

Bezpośrednią przyczyną takich zachowań dzieci nadpobudliwych jest od strony fizjologicznej wyraźna przewaga w układzie nerwowym procesów pobudzania nad hamowaniem.

Objawy nadpobudliwości dziecięcej występują najczęściej na skutek korekcji czynników biologicznych np. (czynniki uszkodzające układ nerwowy, choroby zakaźne, zatrucia ciąży, poważne choroby wieku dziecięcego itp.) z czynnikami społecznymi (atmosfera domowa, nieprawidłowy styl wychowawczy w rodzinie, brak zaspakajania podstawowych potrzeb psychicznych dziecka itp.).

Mianem nadpobudliwości psychoruchowej określa się zazwyczaj zespół objawów występujących w jednej dwóch lub wszystkich sferach funkcjonowania dziecka: ruchowej poznawczej i emocjonalnej.

W sferze ruchowej objawami tymi są: wyraźny niepokój ruchowy w zakresie dużej i małej motoryki. Obserwujemy u dzieci niemożność pozostawania w bezruchu przez nawet krótki okres czasu podrywanie się z miejsca, bieganie.

Nadpobudliwość w sferze poznawczej wyraża się przede wszystkim trudnościami w skupieniu uwagi wzmożonym odruchem orientacyjnym oraz pochopnością i pobieżnością myślenia. Dzieci te przerzucają swoją uwagę z obiektu na obiekt robiąc wrażenie, jakby interesowało je kilka lub kilkanaście rzeczy naraz.

Nadpobudliwość w sferze emocjonalnej dziecka wyraża się przede wszystkim w nieopanowanych, nieraz bardzo silnych reakcjach emocjonalnych wzmożonej ekspresji uczuć oraz zwiększonej wrażliwości emocjonalnej na bodźce otoczenia.

Pracując z dziećmi nadpobudliwymi nauczyciel powinien wiedzieć że, nieprawidłowe reakcje otoczenia na objawy nadpobudliwości u dzieci :silne sankcje karne za opisywane zachowania, zmuszanie dzieci do pozostawania w bezruchu piętnowanie ich zachowań na forum grupy prowadzą do nasilenia zaburzonych zachowań.

Szereg wskazówek do pracy indywidualnej z dzieckiem nadpobudliwym przedstawiła Hanna Nartowska w książce: „Wychowanie dziecka nadpobudliwego”. Sięgnęłam do tej literatury, ponieważ w swojej pracy napotkałam na grupę takich dzieci. Postanowiłam skorzystać z rad zawartych w tej pozycji. Aby praca z tymi dziećmi dała większe efekty, ważna jest współpraca z rodzicami i właściwe postępowanie rodziców w domu. W związku tym na zebraniach postanowiłam zapoznać rodziców z tym problemem i udzielić pewnych rad; wytycznych do pracy wychowawczej. Do najważniejszych wskazówek, których stosowanie jest zalecane niezależnie od wieku dziecka i które powinny być przestrzegane w domu są:

- izolacja od wielobodźcowego środowiska
- spokojna nacechowana ciepłem i życzliwością atmosfera emocjonalna w rodzinie
- jasny i konserwatywnie przestrzegany system reguł i zasad rządzących życiem dziecka, począwszy od rozkładu dnia, po system praw i obowiązków dla każdego członka rodziny
- stałe, powtarzające się rytuały, dotyczące zarówno krótkich, jak i dłuższych okresów czasu,
- pomoc w porządkowaniu świata fizycznego w którym dziecko przebywa
- pomoc w kończeniu czynności przez dziecko, zanim przejdzie do następnej
- organizacja ukierunkowanej aktywności ruchowej (sportowej)
- formułowanie oraz pilnowanie przez osobę dorosłą celów działalności dziecka, które są jasno sformułowane, niezbyt odległe w czasie oraz proste do realizacji
- stała kontrola działalności dziecka oraz przypomnienie o zobowiązaniach
- załatwianie wszelkich problemów związanych z dzieckiem w momentach jego wyciszenia, bez stosowania agresji oraz kar fizycznych

Jako wychowawczynie postanowiłam pomóc tym dzieciom i skorzystałam z Programu Korekcji Zachowań opracowanych przez Teresę Opolską i Elżbietę Potemską. Program dostosowałam do swoich dzieci. Głównym celem realizacji programu było:

- dostarczenie dzieciom okazji do przeżywania pozytywnych doświadczeń społecznych,
- kontrolowanie sposobów odreagowania napięcia emocjonalnego i fizycznego,
- rozpoznawanie treści przeżywanych emocji,
- nauczenie się różnych sposobów kontroli własnego ciała i umysłu
- przeżycia sytuacji skłaniających dziecko do skupienia uwagi, czy pohamowania swoich spontanicznych reakcji
- odreagowanie napięć leżących u podłoża nadpobudliwych zachowań.

Program składa się z dziesięciu zajęć, ale ich liczba jest umowna w zależności od potrzeb dzieci. Ja ze swoimi dziećmi w Szkole Podstawowej w Ludwinowie w ciągu 2 lat przeprowadziłam kilkanaście takich zajęć. Oto przykład jednego zajęcia:

Zajęcie I

Cele:

- integracja grupy,
 - rozładowanie napięć,
 - ćwiczenie koncentracji uwagi.
1. Powitanie – „prąd”. Dzieci stają razem z prowadzącym w kółku, trzymamy się za ręce i prowadzący puszcza „iskierkę”, tzn. uścisk dłoni; ma on dotrzeć z powrotem do osoby, która prąd puściła. Prosimy bardzo wyraźnie o koncentrację i uwagę, żeby prąd mógł przejść przez cały krąg. Próbuujemy kilka razy. Jeśli mimo to prąd nie dociera do prowadzącego, kończymy zajęcia i zapowiadamy kontynuację nauki tego ćwiczenia.
 2. „Strażnicy i przemytnicy”. Jedna osoba staje w środku na krześle z zawiązanymi oczami, a pozostałe ustawiają się w szpaler za nią. Po kolei każda osoba ze szpaleru ma za zadanie przejść na drugą stronę sali obok „strażnika” na krześle tak cicho, aby nie została usłyszana. Gdy uda jej się minąć strażnika, który jej nie zatrzyma, oznacza to, że przeszła na drugą stronę granicy i

udało jej się „przemycić” towar przez granice. Strażnik stara się cofnąć każdą osobę, której przechodzenie przez granicę usłyszy (np. skrzyknięcie podłogi, oddech „przemytніка” itp.). Osoba, która została cofnięta w tej rundzie, już nie przekracza granicy.

3. „Rozciąganie – rozluźnianie”. Dzieci stają w dowolnym miejscu sali i starają się zgodnie z instrukcją rozciągnąć wszystkie części ciała: prostując się, rozciągając ręce do góry lub na boki, nogi, palce kończyn i głowę, zaś tułów wyginając w różne strony. Następnie robią głęboki skłon rozluźniając ciało, po czym kładą się na podłodze i ćwiczą napinanie i rozluźnianie mięśni ciała w rytm instrukcji mówiącej o napinaniu, a następnie rozluźnianiu kolejnych partii ciała. Instrukcja może być powtórzeniem lub modyfikacją treningu autogennego Schultza. Zwracamy uwagę, by rozluźnienie mięśni ciała następowało dopiero wtedy, gdy wszystkie części ciała są już mocno napięte. Cwiczymy to kilkakrotnie.
4. „Wspólne wstawanie”. Dzieci dzielą się na pary, odwracają tyłem do siebie, kucają trzymając się tyłem pod ręce i na hasło razem wstają. Mogą to powtórzyć dwa lub trzy razy zmieniając parę.
5. „Rybacy i rybki”. Dzielimy dzieci na dwie grupy: rybaków i rybek. Dzieci stają w rzędach naprzeciwko siebie i na dany znak idą w swoim kierunku. Rybki mają za zadanie przedrzeć się przez „sieć” rybaków, którzy z kolei starają się nie przepuścić żadnej rybki na drugą stronę sali. Rybki, które nie przedostały się na drugą stronę sali, zostały złowione. Następuje zamiana ról i zabawa toczy się dalej.
6. Pożegnanie – „prąd”.

Tego typu zajęcia umożliwiają wyrzucenie na zewnątrz nagromadzonej energii i napięcia. Dzieci po kilku zajęciach kontrolowały bardziej swoje zachowania, potrafiły się skupić na zadaniu wzmocniły proces koncentracji uwagi. Dzieci chętnie uczestniczyły w tych zajęciach, w niektóre zabawy bawiły się na przerwach i po lekcjach, co przyczyniło się do lepszej integracji klasy i rozładowania napięć.

Bibliografia:

1. Teresa Opolska , Elżbieta Potempska – „Dziecko nadpobudliwe”, Warszawa 1999, Centrum Metodyczne Pomocy Psychologiczno – Pedagogicznej M.E.N.
 2. Nartowska H. (1986), Wychowanie dziecka nadpobudliwego. Nasza Księgarnia, Warszawa.
-

15: HOSPITACJA DIAGNOZUJĄCA W NAUCZANIU ZINTEGROWANYM

Autor: *Danuta Szulc, nauczycielka kształcenia zintegrowanego, Szkoła Podstawowa nr 3 w Lublińcu*

W mierzeniu jakości pracy szkół i placówek oświatowych bardzo przydatna jest hospitacja polegająca w szczególności na obserwacji wiedzy, umiejętności i postaw uczniów, czyli tzw. hospitacja diagnozująca.

Termin przeprowadzenia hospitacji diagnozującej powinien uwzględniać zakończenie pewnego etapu kształcenia, w wyniku którego uczniowie nabyli określone umiejętności kluczowe, stanowiące podstawę do zdobywania wiadomości na wyższym szczeblu kształcenia. Takim przykładowym momentem, w którym można przeprowadzić wyżej wymienioną formę obserwacji jest zakończenie I etapu kształcenia w szkole podstawowej, czyli nauczania zintegrowanego w klasie III.

Bardzo ważną umiejętnością kluczową, kształconą przez trzy lata nauki jest ciche czytanie ze zrozumieniem.

Kształcenie tej umiejętności należy do podstawowych zadań nauczycieli klas nauczania zintegrowanego. Czytanie ciche rozwija się na bazie dobrze opanowanej techniki czytania głośnego. Rozwijać umiejętność cichego czytania ze zrozumieniem można zatem dopiero wtedy, gdy głośna faza nauki czytania osiągnie programowe cele, tzn. opanowanie liter, wykształcenie poprawnej wymowy głosek, elementarne zautomatyzowanie czytania. Następują wtedy takie okresy, w których obie formy występują na przemian – obejmuje to klasę I, potem następuje lekka przewaga czytania cichego nad głośnym, ma to miejsce w klasie II, aż w końcu czytanie ciche zdecydowanie dominuje – w klasie III. Umiejętność tę nabywa się w wyniku wielorakich i systematycznych ćwiczeń.

Pilna potrzeba pracy nad doskonaleniem sztuki czytania podyktowana jest tym, że stanowi ono przede wszystkim narzędzie zdobywania wiedzy o rzeczywistości. Dzieci wdrażane do ćwiczeń w cichym czytaniu mają zwiększone możliwości poprawnego i dogłębnego przygotowywania się do zajęć. Ma to także znaczenie wychowawcze, gdyż osiągnięcie samodzielności w pracy z tekstem budzi u dzieci wiarę we własne siły, zaspokaja ich wrodzoną ciekawość, daje możliwość urozmaicenia i wzbogacenia pracy domowej, przez co proces nauczania staje się dziecku bliski.

Mając na uwadze ważność tej umiejętności starałam się przez trzy lata nauki prowadzić systematyczną i planową pracę w zakresie stosowania ćwiczeń w cichym czytaniu ze zrozumieniem. Stosowanie wielu takich ćwiczeń przyczyniło się do zwiększenia samodzielności uczniów, dzięki którym uczniowie stali się badaczami, poszukiwaczami, a nauczyciel pełnił tylko funkcję kierującego.

Aby zlikwidować ewentualne braki zdecydowałam się na hospitację diagnozującą, która pozwoliła skontrolować stopień rozumienia cicho czytanego tekstu, postawienie diagnozy aktualnych umiejętności uczniów, określenia słabych i mocnych stron uczniów oraz ustalenie dalszych kierunków pracy.

Poniżej podaję przykład opracowanego przeze mnie scenariusza zajęć, na podstawie którego został zbadany poziom umiejętności cichego czytania ze zrozumieniem w klasie trzeciej.

Hospitacja diagnozująca w nauczaniu zintegrowanym Przykładowy scenariusz zajęć dla klasy III

Prowadząca - mgr Danuta Szulc

Miejsce - Szkoła Podstawowa nr 3 w Lublińcu

Klasa – III „d”

Cykl tematyczny: **Wiosna w polu i w lesie.**

Temat dnia: **Zwiastuny wiosny.**

Temat: **Wypowiedzi uczniów na temat pierwszych oznak wiosny na podstawie przeczytanego cicho fragmentu opowiadania pt. „Marcówka” oraz własnych doświadczeń dzieci.**

Swobodne wypowiedzi uczniów na temat zwiastunów wiosny. Głośne czytanie wiersza pt. „Marzanna”. Ciche czytanie fragmentu opowiadania pt. „Marcówka”, analiza jego treści. Szukanie w tekście oznak wiosny.

Podział roku na miesiące i kwartały. Prawidłowe zapisywanie dat. Wyodrębnianie pór roku.

Śpiewanie piosenki pt. „Witamy wiosnę” - ilustracja ruchowa. Słuchanie utworu muzycznego pt. „Bal wiosenny”.

Tworzenie melodii do wiersza.

Cel ogólny:

kształcenie umiejętności cichego czytania ze zrozumieniem.

Cele szczegółowe:

- rozwijanie umiejętności poprawnego wypowiadania się pełnymi zdaniami;
- rozbudzanie zainteresowań przyrodniczych;
- zapoznanie z treścią wiersza pt. „Marzanna” oraz opowiadania pt. „ Marcówka” ;
- kształcenie umiejętności nadawania tytułu ilustracjom, układania zdań pytających oraz wyszukiwania fragmentów tekstu na określony temat;
- wdrażanie do refleksyjnego odbioru muzyki;
- kształcenie słuchu i poczucia rytmu;
- kształtowanie właściwego stosunku do otaczającej go przyrody;
- wytwarzanie więzi koleżeńskiej i grupowej podczas pracy w grupie.

Cele operacyjne:

Uczeń zna i potrafi:

- zamknąć myśl w obrębie zdania,
- wymienić pory roku i przyporządkować im miesiące,
- zna podział roku na miesiące i kwartały,
- potrafi wypowiadać się na temat własnych obserwacji,
- umie zaśpiewać piosenkę i zilustrować ją ruchem,
- potrafi określić treść utworu muzycznego,
- tworzy melodię do utworu wierszowanego,
- potrafi ułożyć zdanie z rozsypanki wyrazowej,

- umie poprawnie zapisywać daty ,
- potrafi wymienić osoby występujące w tekście, określić czas i miejsce akcji,
- odpowiadać na zadane pytania dotyczące czytanego cicho tekstu,
- uzasadnić tytuł tekstu,
- ułożyć obrazek z pociętych części,
- wyszukać fragment tekstu na dany temat,
- nadać tytuł ilustracji ,
- ułożyć pytanie do tekstu,
- wyszukać wskazane części mowy-czasowniki,
- zna pisownię wyrazów z zakończeniami –ówka,
- rozróżnia utwory wierszowane i prozaiczne,
- potrafi przekształcić zdanie na równoważnik,
- potrafi scharakteryzować określoną porę roku,
- potrafi uzupełnić tekst z lukami,
- przeczytać i wykonać poprawnie polecenie,
- współpracować w grupie.

Metody:

czynna, słowna, pokaz, problemowa, pogadanka.

Formy pracy:

zbiorowa, grupowa jednolita i zróżnicowana, indywidualna zróżnicowana.

Środki dydaktyczne:

rozsypanka wyrazowa, tekst opowiadania „Marcówka”, wiersz pt. „Marzanna”, tekst z lukami, pocięte ilustracje przedstawiające fragmenty opowiadania, ilustracje pani Wiosny zwiastuny wiosny-ilustracje i eksponaty roślin w doniczkach, kasety z nagraniem piosenki pt. „Witamy wiosnę” oraz utworu muzycznego pt. „Wiosenny bal”, puzzle, książeczka pt. „Przyszła Wiosna”.

Przebieg zajęć:

Edukacja muzyczna.

Uczniowie siedzą na dywaniku i słuchają utworu muzycznego pt. „Bal wiosenny”.

Starają się określić treść utworu.(nagranie na kasecie-Muzyka dla kl. II- część II-Moja szkoła)

- Z czym kojarzy Wam się ta melodia?

- Jakie odgłosy słyszeliście na kasecie ?

Edukacja środowiskowa.

- Jakie znacie pory roku ?
- Ułożenie ilustracji przedstawiających pory roku wg kolejności ich następowania po sobie oraz ich nazywanie.
- Jakie znacie ptaki przylatujące do nas na wiosnę ?-Jakie kwiaty zakwitają wiosną?- Co dzieje się z niektórymi zwierzętami wiosną?
- Jak zachowują się ludzie, gdy na dworze robi się cieplej?

Pogadanka na temat zwiastunów wiosny. Uczniowie wybierają eksponaty roślin w doniczkach, kojarzące im się z wiosną. (na tablicy uczniowie zawieszają ilustracje ptaków przylatujących wiosną , zwierząt, budzących się ze snu zimowego)

Edukacja matematyczna.

1. Podział roku na miesiące: dzieci wymieniają je po kolei i przyporządkowują odpowiedniej porze roku.(Przez cały czas siedzą na dywaniku, każde dziecko wymienia jedną porę roku po kolei.)Na tablicy zawieszono są nazwy czterech pór roku i uczniowie przyporządkowują im odpowiednie nazwy miesięcy, równocześnie przypominając, kiedy rozpoczynają się poszczególne pory roku i jakie zmiany związane z położeniem Słońca im towarzyszą.
2. Podział roku na kwartały-przypomnienie, przyporządkowanie miesięcy do poszczególnych kwartałów.
3. Różne sposoby zapisywania dat-poprawne zapisanie daty pierwszego dnia wiosny.(dzieci podchodzą do tablicy i demonstrują różne zapisy dat – 21.03.02 r., 21.III. 2002 r., 21 marca 2002 roku,) podają różnice między zapisami.

Edukacja muzyczno-ruchowa.

Ilustracja ruchowa i śpiewanie piosenki pt. „Witamy wiosnę”.(Jedna uczennica w środku jest panią wiosną, trzyma w ręce dużą postać pani wiosny- uczniowie śpiewając piosenkę improwizują, wykonując określone ruchy, naśladujące czynności odpowiadające słowom piosenki.) Po piosence uczniowie siadają do stolików.

Edukacja polonistyczna.

(Uczniowie są podzieleni na 5 grup-siedzą przy stolikach.)

1.Porządkowanie wyrazów w zdaniu-rozsypanka wyrazowa

Karta pracy nr 1. Odczytanie poprawnie zdań.(Każda grupa otrzymuje w kopercie rozsypankę wyrazową)

2.Szukanie w zdaniach czasowników.

3.Głośne czytanie wiersza pt. „Marzanna”- karta pracy nr 2

4.Rozmowa na temat zwyczajów związanych z pożegnaniem zimy i powitaniem wiosny.

Edukacja muzyczna.

Układanie melodii do wiersza pt. „Marzanna”- karta pracy nr 2.

(chętni uczniowie wstają i śpiewają po jednej zwrotce wiersza)

Edukacja polonistyczna.

1. Ciche czytanie fragmentu opowiadania pt. „Marcówka” str. 63- podręcznik dla kl. III – Moja szkoła

2. Analiza treści-wyodrębnianie postaci, określanie czasu i miejsca akcji, uzasadnianie tytułu. (Odpowiedzi na pytania nauczyciela – Gdzie małe miejsce wydarzenie?, Jakie postaci występowały w opowiadaniu?)

3. Karta pracy nr 3 - Praca w grupach:

- Ułożenie pociętej ilustracji przedstawiającej fragment opowiadania. (każda grupa otrzymuje inną, pociętą ilustrację przedstawiającą kolejne części z opowiadania)

- Nadanie ilustracji tytułu w formie zdania i równoważnika. (uczniowie odczytując podają różnicę między zdaniem a równoważnikiem zdania)

- Ułożenie pytania do ilustracji.

- Wyszukanie fragmentu w tekście na temat związany z ilustracją. (wyznaczeni przez lidera grupy uczniowie odczytują zakreślone fragmenty tekstu)

(Po zakończeniu pracy lider każdej grupy zdaje relację z wykonania pracy w swojej grupie – grupy zostają ocenione określoną liczbą puzzli.)

Edukacja środowiskowa.

1. Pogadanka na temat właściwego zachowania w lesie. (Odpowiedzi na pytania nauczyciela po przeczytaniu tekście – Jak rodzina zachowywała się w lesie? - ustne układanie haseł dotyczących właściwego zachowania w lesie; Który sposób spędzenia wolnego czasu jest wg Was lepszy i dlaczego?)

2. Dostrzeżenie potrzeby aktywnego wypoczynku.

Edukacja polonistyczna.

1. Zabawa „Jaka to część mowy”. (uczeń podaje wyraz związany z wiosną i proponuje innego ucznia, który ma odpowiedzieć na pytanie: Jaka to część mowy, gdy odpowie prawidłowo to podaje swój wyraz itd.)

2. Samodzielna praca uczniów – indywidualna zróżnicowana.

I poziom-Karta pracy nr 4.-Uzupełnianie luk w zdaniach.

II poziom-Karta pracy nr 5.-Dokończenie zdań po cichym przeczytaniu wierszyka pt. „Przyszła Wiosna”.

III poziom-Karta pracy nr 6.-Ułożenie zdań z rozsypanki wyrazowej. (Po wykonaniu zadania nauczyciel zbiera karty pracy do oceny.)

3. Uzasadnienie tytułu opowiadania – zwrócenie uwagi na poprawność ortograficzną w pisowni wyrazu „marcówka”

(-Jak nazwalibyśmy taką wyprawę, gdyby odbyła się w lipcu, sierpniu?, jaka to zasada ortograficzna?)

3. Końcowa ocena pracy uczniów:

- Każda grupa w trakcie zajęć otrzymuje za aktywność i zdyscyplinowanie puzzle. Układa je na środku stolika. Puzzle będą później przyklejać i malować. Są to ilustracje przedstawiające zwiastuny wiosny. Zostaną włączone do kącika przyrodniczego.

- Zebranie przez nauczyciela indywidualnych prac uczniów do sprawdzenia.

Podsumowanie.

- Który moment zajęć najbardziej Wam się podobał?
- Co sprawiło Wam trudność?
- Co nowego poznaliście lub przypomnieliście sobie?

KARTA PRACY NR 1

(każda grupa otrzymuje inną rozsypankę)

MARZANNA TO SYMBOL ODCHODZĄCEJ ZIMY.

MARZANNĘ ROBI SIĘ ZE SŁOMY.

TOPIENIE MARZANNY TO POŻEGNANIE ZIMY.

MARZANNĘ TOPI SIĘ W RZECE 21 MARCA.

MARZANNA TO SŁOMIANA KUKŁA.

KARTA PRACY NR 2

Ruszamy gromadą Zgiń, przepadnij zimo

Wesołym pochodem I nie wracaj do nas,

Niesiemy Marzannę Na przyjęcie wiosny

Nad zieloną wodę. Otwórzmy ramiona.

Płyń sobie Marzanno A teraz, gdy zima

Szumiącym potokiem Poszła już daleko

Na morze szerokie, Zatańcz z nami, wiosno,

Na morze głębokie. Nad zieloną rzeką.

KARTA PRACY NR 3

Polecenie nr 1.

Z pociętych części ułóż obrazek.

Polecenie nr 2.

Nadaj mu tytuł w formie zdania i równoważnika zdania.

Zdanie :

.....

Równoważnik zdania :

Polecenie nr 3.

Ułóż pytanie do ilustracji.

Polecenie nr 4.

Wyszukaj w opowiadaniu fragment, który przedstawia ilustracja.

KARTA PRACY NR 4

Uzupełnij tekst wyrazami z ramki:

Wiosną budzi się do życia cała.....

Z ciepłych przylatują

i Zakwitają pierwsze kwiaty :

..... i Dni stają się coraz

..... bywa bardzo zmienna.

Przebiśniegi, bociany, przyroda, krokusy, dłuższe, krajów, jaskółki, sasanki, Pogoda.

KARTA PRACY NR 5

Przeczytaj cicho wierszyk pt. „Przyszła Wiosna”, a następnie dokończ zdania:

Wiosną ze snu zimowego budzą się następujące zwierzęta:

Zwierzęta czują, że mają się obudzić, ponieważ na dworze

Wierszyk w formie książeczki pt. „Przyszła Wiosna”

Przyszła Wiosna do borsuka,

do drzwi norki cicho puka.

-Wyjdź na łąkę, wyjdź na pole!

Borsuk na to: Ja spać wolę!

Przyszła Wiosna też do jeża

lecz jeż wstawać nie zamierza

Groźnym wzrokiem Wiosnę mierzy:

-Chcę się wyspać jak należy!

Przyszła Wiosna do jaszczurki

i łaskocze ją w pazurki.

Ona łapki swe zaciska,

by nie wstawać z legowiska.

Budzi Wiosna też ropuchę.

Wstań już!- szepce jej nad uchem.

Lecz ropucha ani drgnie.

Za nic w świecie! Jeszcze nie !

To się Wiosna rozgniewała! Do słoneczka list wysłała,

by przygrzało z całej siły....W mig się śpiochy pobudziły.

KARTA PRACY NR 6

Ułóż zdania z rozsypanki wyrazowej.

stają coraz Wiosną dłuższe. dni się

grzeje mocniej. Słońce

pęka Na się kry. rzekach i tworzą lód

bazie i Kwitną leszczyna.

pojawiają Na paki. się drzewach

Na hospitację diagnozującą, której scenariusz zajęć został przedstawiony powyżej zostali zaproszeni dyrektorzy lublinieckich szkół oraz pani wizytator mgr Elwira Szczerba – Barańska. Hospitacja przewidywała dwie godziny lekcyjne, czyli blok półtoragodzinny. Po hospitacji odbyło się omówienie na którym zostały przedstawione mocne i słabe strony klasy.

Tematem hospitacji było zdiagnozowanie umiejętności uczniów w zakresie cichego czytania ze zrozumieniem ze szczególnym uwzględnieniem rozumienia prostych poleceń. Temat zajęć z kolei brzmiał: Wypowiedzi uczniów na temat pierwszych oznak wiosny na podstawie cicho przeczytanego tekstu pt. „Marcówka” oraz własnych doświadczeń dzieci. Zajęcia poprzedzone były wycieczką, której celem było obserwowanie zmian zachodzących w przyrodzie wiosną. Dodatkową pomocą w dostrzeganiu i wypowiedzianiu się na temat zwiastunów wiosny były ilustracje i naturalne eksponaty w klasie.

Cele hospitacji zostały w pełni zrealizowane, uczniowie wykazali się umiejętnością czytania ze zrozumieniem. Każde ćwiczenie, które wykonywali bądź w grupie, bądź indywidualnie wymagało cichego przeczytania, jego zrozumienia i wykonania (ułożenie rozsypanki

wyrazowej, przeczytanie tekstu, analiza treści, łączenie ilustracji z tekstem, układanie tytułu, układanie pytań do tekstu, wyszukiwanie fragmentów w tekście, uzasadnianie tytułu, kończenie zdań po cichym przeczytaniu, uzupełnianie luk w tekście) Dodatkowymi umiejętnościami, którymi uczniowie się wykazali to podział roku na miesiące, kwartały, pory roku, układanie melodii, ilustracja ruchowa piosenek.

Hospitacja została oceniona wyróżniająco. Do mocnych stron uczniów została zaliczona aktywność na zajęciach, wypowiedzi pełnym zdaniem, umiejętność analizy przeczytanego cicho tekstu, dzielenie się własnymi doświadczeniami, wykorzystanie przez uczniów innych źródeł zdobywania wiedzy i doświadczeń (encyklopedie multimedialne, czasopisma, internet), samodzielne myślenie, współdziałanie w grupie. Prace grupowe na zajęciach zostały wykonane wszystkie prawidłowo, uczniowie chętnie odpowiadali i dyskutowali, prawidłowo dostrzegali związki przyczynowo- skutkowe, byli zdyscyplinowani. Prace indywidualne w większości (80% uczniów) wykonano bezbłędnie. Słabą stroną uczniów jest bardzo duże zróżnicowanie tempa czytania i pisania. Na zajęciach w związku z tym staram się indywidualizować pracę, dostosowywać ją do możliwości i tempa pracy uczniów, stosować często pracę w grupach, różne techniki dramy, co pomaga uczniom biernym i nieśmiałym.

Jestem zadowolona, że zdecydowałam się na tę formę hospitacji, ponieważ pozwala ona dokonać swojej samooceny i niejako daje odpowiedź na pytanie czy formy i metody, jakie stosuję w swojej pracy pozwalają osiągnąć uczniom podstawowe umiejętności kluczowe, na bazie których pracują nauczyciele w starszych klasach.

16: Przykład scenariusza zajęć z wykorzystaniem lektury " Anaruk- chłopiec z Grenlandii"

Autor: **Danuta Szulc, nauczycielka kształcenia zintegrowanego, Szkoła Podstawowa nr 3 w Lublińcu**

Analizując w swojej praktyce różne programy nauczania zauważyłam, że w niektórych z nich rezygnuje się z opracowania w klasie trzeciej lektury pt. „Anaruk- chłopiec z Grenlandii”.

Uważam , iż jest to pozbawienie uczniów naprawdę wartościowych i ciekawych treści. Pracując z uczniami klasy trzeciej nie spotkałam się ze stwierdzeniem, iż lektura im się nie podoba, wręcz przeciwnie uczniowie nie tylko z zaciekawieniem czytali tę książkę, ale obudziła ona w nich chęć zdobywania większej wiedzy na temat życia ludzi na Dalekiej Północy.

Lektura rozwija zainteresowania uczniów życiem, przyrodą obszarów podbiegunowych, jak również wspaniale ukazuje wiele wartości, cech ludzkich, z którymi powinni się identyfikować. Na bazie tej lektury wykorzystując technikę dramy, porównywalimy cechy uczniów naszej klasy z cechami Anaruka. W ten sposób uczyliśmy się życia w zgodzie i przyjaźni, uczciwości, gościnności, skromności, prawdomówności, sprawiedliwości, cierpliwości, wytrwałości. Jak widać w tej niepozornej książeczce, uznanej przez niektórych za przeżytek znajduje się bogactwo treści ponadczasowych, z których można korzystać bez względu na mijający czas. Oczywiście wszystko zależy od pomysłowości nauczyciela i chęci wyłowienia ciekawych i pożytecznych treści. Chciałam jeszcze zwrócić uwagę, iż świetnie można skorelować opracowanie lektury z treściami edukacji środowiskowej. W klasie trzeciej zapoznaje się uczniów z trzema stanami skupienia wody. Na zajęciach moi uczniowie identyfikowali się z Anarukiem i wykonując doświadczenia badaliśmy właściwości lodu, pary i wody. Dzięki tej lekturze zajęcia z edukacji środowiskowej były ciekawsze i miały swój określony cel, a mianowicie musieliśmy zbadać właściwości lodu, ponieważ prosił nas o to w liście Anaruk .

Opracowując lekturę pt „Anaruk- chłopiec z Grenlandii” nie sposób nie zwrócić uwagi na wiele humorystycznych wątków, które sprawiają, iż lektura jest atrakcyjna dla uczniów. Oczywiście wszystko zależy od nastawienia uczniów i odpowiedniego zachęcenia przez nauczyciela.

Prowadząca: **Danuta Szulc**

Miejsce: **Szkoła Podstawowa nr 3 im. Bohaterów Westerplatte w Lublińcu**

Klasa: **III d**

Cykl tematyczny: **Koledzy z innych krajów, ich życie, zabawy, sposoby porozumiewania się.**

Temat dnia: **Czego możemy nauczyć się od Eskimosów?**

Temat zajęć: **Ocena postępowania głównego bohatera opowiadania pt. „Anaruk Chłopiec z Grenlandii”. Wyodrębnianie charakterystycznych cech ludzi żyjących na dalekiej północy. Stopniowanie przymiotników. Utrwalenie pojęcia „trzy stany skupienia wody”. Właściwości lodu.**

Edukacje: **polonistyczna, środowiskowa, muzyczna, plastyczna, ruchowa**

Cele:

- Zapoznanie uczniów z cechami osobowymi Eskimosów, poznanie ich obyczajów,
- Kształcenie umiejętności wskazywania charakterystycznych cech bohaterów, oceny ich postępowania, uzasadnienie swojego zdania,
- Kształcenie umiejętności wyodrębniania postaci głównych i drugorzędnych, doskonalenie techniki czytania,
- Rozwijanie umiejętności swobodnego, poprawnego wypowiedzania się,
- Kształcenie umiejętności analizy tekstu
- Utrwalenie umiejętności stopniowania przymiotników
- Bogacenie słownictwa uczniów
- Poznanie właściwości lodu , temperatury zamarzania wody i topnienia lodu
- Poznanie wpływu temperatury na zmianę stanu skupienia wody oraz na zmianę objętości wody zamarzniętej i na topnienie lodu
- Utrwalenie rozumienia pojęcia „trzy stany skupienia wody” - stan ciekły, gazowy, stały.
- Kształcenie umiejętności przeprowadzania doświadczeń związanych z badaniem właściwości
- Kształtowanie umiejętności wnioskowania – podanie przykładów, gdzie na ziemi występuje woda w stanie stałym
- Budzenie szacunku dla kultury współzycia Eskimosów.

Cele operacyjne:

Uczeń umie i potrafi

- Płynnie odczytywać tekst
- Zawrzeć myśl w obrębie zdania
- Odróżnić zdarzenia istotne od mniej istotnych
- Zawrzeć myśl w obrębie zdania
- Przeprowadzić doświadczenie
- Stopniować przymiotniki,
- Posługiwać się atlasem i globusem
- Dostrzegać wartościowe cechy bohaterów opowiadania

Forma: **zbiorowa, indywidualna zróżnicowana**

Metoda: **pogadanka, praca z tekstem, pokaz, doświadczenie, obserwacja, drama.**

Środki dydaktyczne:

- Egzemplarze lektury dla każdego ucznia;
- Mapa, globus;
- Ilustracje wykonane przez uczniów, a przedstawiające główne zdarzenia z udziałem Anaruka;
- Kolorowe napisy;
- Ilustracje przedstawiające wygląd Eskimosów, igloo;
- Karty pracy- rozsypanka wyrazowa, uzupełnianie luk, kończenie zdań;

- Rozsypanka literowa;
- Termometr laboratoryjny;
- Słoik z wodą, kostki lodu, lejek;
- Zagadki, krzyżówki, karty pracy, rozsypanka wyrazowa.

Literatura:

- „Anaruk- chłopiec z Grenlandii” ,
- „Lektura w klasach I-III” –K. Lenartowski, W. Świątek,
- „Materiały do pracy z tekstem literackim w klasach początkowych”- J. Długosz, E. Orzech
- „Gazeta z klasą! – czasopismo dla uczniów i nauczycieli klas I-III” nr 7-8 rok 1997
- „Zabawy w nauczaniu początkowym” W. Hemmerling

Przebieg zajęć:

EDUKACJA POLONISTYCZNA

1. Pogadanka utrwalająca poznane wcześniej wiadomości dotyczące lektury:
 - Jaką lekturę ostatnio poznaliśmy?
 - Kto jest jej autorem? Kim był?
 - Gdzie dzieje się akcja opowiadania? (pokaz)
 - Czego dowiedzieliśmy się o klimacie Grenlandii?
 - W jakich warunkach żyli Eskimosi? (ubiór, pożywienie, mieszkanie, zajęcia)
 - Czy te warunki zmieniły się od tamtych czasów? Uczniowie dzielą się zdobytymi na ten temat wiadomościami z różnych źródeł.
2. Ułożenie rozsypanki literowej, będącej wprowadzeniem do tematu zajęć. (ułożenie cyfr od najmniejszej do największej i odczytanie hasła)

S 7	E 2	O 11	H 4	K 8	M 10	C 3
Y 5	W 14	I 9	S 12	C 1	Ó 13	E 6

CECHY ESKIMOSÓW

N: Co oznacza słowo cecha?

U: określa nam jaki ktoś lub coś jest.

3. Zapisanie tematu zajęć:

Jakimi ludźmi są Eskimosi?

N: Aby odpowiedzieć na to pytanie musimy przypomnieć sobie bohaterów opowiadania. Czy można ich podzielić? Na jakie grupy?

U: Tak na postaci główne i drugoplanowe .

N: Kto będzie należał do pierwszej grupy, a kto do drugiej?

U: Postacią główną jest Anaruk, a drugoplanową są mieszkańcy Grenlandii, czyli Eskimosi.

N: Jak wyglądał Anaruk?

U: Był Eskimosem niskiego wzrostu, miał 12 lat.

N: Czyli był jeszcze dzieckiem. Popatrzcie jednak na wasze ilustracje przedstawiające wyczyny tego małego chłopca. Spróbujcie ocenić jego postępowanie.

Co przedstawia pierwsza ilustracja? Jaki możemy jej nadać tytuł?

-Uczniowie krótko opowiadają zdarzenia przedstawione na ilustracjach przez nich wykonanych i nadają im ustnie tytuł.

4. Próba odpowiedzi na pytania:

* Jaki wobec tego był Anaruk skoro dokonał tylu wyczynów?

EDUKACJA MUZYCZNA

1. Ilustracja ruchowa do piosenki „Eskimos”

EDUKACJA POLONISTYCZNA

1. Wybór przymiotników określających chłopca spośród zgromadzonego słownictwa.

N: Przygotowałam Wam wyrazy określające chłopca. Część z nich już wymieniliście, ale sprawdźcie czy wszystkie rzeczywiście określają naszego bohatera?

U: odrzucają te, które są niewłaściwe.

* Jakim był chłopcem w stosunku do swojej rodziny, jakim był synem, jakim był bratem?

Dzielny	ANARUK
Zły	dzielny
Sprytny	
Samolubny	sprytny
Troskliwy	odważny
Bojaźliwy	troskliwy
Odważny	kochający
Silny	dobry

Kochający

silny

N: Jakie to części mowy? Na jakie pytania odpowiadają? W jakim stopniu występuje pierwszy przymiotnik? Utwórz stopień wyższy np. od przymiotnika „troskliwy”, a najwyższy od przymiotnika „dobry” itd.

N: Spróbujcie uzupełnić zdania na karcie pracy posługując się zgromadzonymi przymiotnikami- Karta pracy:

Anaruk jako syn i brat był: (dobry, troskliwy, kochający)

Anaruk jako chłopiec i myśliwy był:(dzielny, sprytny, silny, odważny.)

2. Poznanie cech osobowych Eskimosów.

N: A teraz odpowiemy sobie na pytanie:

* Jakie cechy charakteryzowały postaci drugoplanowe?

* Jakimi ludźmi są Eskimosi?

W tym celu będziemy odczytywać zaznaczone w domu króciutkie fragmenty i określać cechy Eskimosów.

U: czytają , określają cechy i przypinają na tablicy:

FRAGMENTY TEKSTU	OKREŚLENIE CECH ESKIMOSI:
„(...)myśliwi lubią się popisywać swoją zręcznością”	zręczni
„(...) Eskimoskie dzieci, tak samo zresztą jak ich rodzice, nie kłócą się nigdy, ani nie biją”	żyją w zgodzie i w przyjaźni
„złodziejstwo jest tu również nieznane” „Każdemu wolno pożyczać sobie ten przedmiot, jakiego mu potrzeba nawet w czasie nieobecności właściciela”.	uczciwi
„Zmarznięty i głodny wędrowiec, który zawita do osady, będzie przyjęty jak najlepszy przyjaciel”	gościnni
„Wiele innych zalet odkryłem w tych ludziach(...) są bardzo skromni, nie przechwalają się, nie kłamią i nie obmawiają wzajemnie”	skromni nie chwala się nie kłamią nie obmawiają
„Czasami zdarzyć się może, że myśliwi popełnili jakiś czyn krzywdzący innych, wtedy zbiera się na sąd cała osada i winowajca musi przyznać się do wszystkiego”	sprawiedliwie oceniają innych
„(...) dreszcz mnie przejmował, gdy patrzyłem jak Eskimosi łowią łososie, stojąc godzinami po kolana w lodowatej wodzie”	cierpliwi wytrwali
„Później przekonałem się, że Eskimosi są bardzo zdolni do rysunków, szczególnie łatwo zapamiętują i umieją dokładnie narysować przebytą drogę”	dokładnie orientują się w terenie
„Tughto powiedział mi szczerze, że wieloryb może się obrazić, jeśli na pierwsze polowanie zabiorą ze sobą obcego człowieka”	przesądni

3.Inscenizacja –Spotkanie Anaruka z uczniem naszej klasy. Porównanie cech Eskimosów z cechami uczniów naszej klasy- ułożenie krótkiego dialogu.

4.Podsumowanie zajęć :

Praca zróżnicowana(wklejanie do zeszytu kart pracy i uzupełnianie)

I POZIOM- Uzupełnij luki wyrazami znajdującymi się pod tekstem:

Eskimosi są , ponieważ od dziecka uczą się polować.

..... oceniają winy innych.

Nie kłócą się i nie innych.

Żyją w i w przyjaźni.

Wyrazy: sprawiedliwie, obmawiają, zgodzie, zręcznymi myśliwymi.

II POZIOM – Dokończ zdania:

Eskimosi są zręcznymi myśliwymi, ponieważ od dziecka

Nigdy się nie kłócą, ani nie biją, dlatego zawsze żyją w

Nie zamykają domów, gdyż Przyjmują obcych jak przyjaciół, bo.....

III POZIOM- Ułóż rozsypankę

Eskimosi od dziecka uczą się polować, dlatego są zręcznymi myśliwymiNie kłócą się, ani nie biją, dzięki temu żyją w zgodzie.

EDUKACJA ŚRODOWISKOWA

1.N: Nasz klasa otrzymała list od Anaruka, w którym nasz bohater zwraca się do nas z pewną prośbą, ale zanim zdradzę wam treść listu, musicie wykonać pewne zadanie.

Podział uczniów na 3 grupy

I grupa otrzymuje zagadki do rozwiązania:

a.)Bez czego nie popłyną

bez czego byłbyś brudny

Żaglówka, kajak, statek

i wiadłby każdy kwiatek.

b).Latem w niej pływamy

Życie czerpie z niej przyroda

Zimą po niej się ślizgamy

Co to jest już wiecie?

II grupa otrzymuje krzyżówkę:

- 1) SOPEL Zimą lśniący wisi przy okapie
- 2) ROSA Srebrne kropelki rano na łące, wysusza je słońce
- 3) MRÓZ Kropelki zamienia w sople
- 4) MGŁA Chociaż nie jest babcią, mówią na nią siwa, na „m” się zaczyna, zwykle rano bywa

III grupa otrzymuje krzyżówkę:

- 1) FILTR Urządzenie do oczyszczenia wody.
- 2) MRÓZ Kropelki zamienia w sople.
- 3) WODOSPAD Miejsce na rzece, gdzie masa wody spada z góry w dół.

Uczniowie odczytują grupami rozwiązania: WODA

PARA

LÓD

2.Utrwalenie pojęć „trzy stany skupienia wody”

N: Czy można tym rozwiązaniom nadać wspólną nazwę? Co je łączy? Czy mają coś wspólnego?

U: To są trzy stany skupienia wody.(uczniowie przyporządkowują na tablicy odpowiednie stany:

Stan ciekły - woda

Stan gazowy -para

Stan stały -lód)

N: Gdzie w przyrodzie występuje woda w stanie ciekłym?

U: W rzekach, jeziorach, kranie.

N: Co do tej pory możemy powiedzieć o stanie gazowym, czyli parze? Kiedy powstaje?

Jakie doświadczenia wykonywaliśmy , aby sprawdzić właściwości pary ?

U: Skraplanie-na szybach okien, na pokrywce garnka, przykładając lusterko nad gotującą wodę

Szybkość parowania- obserwując wodę wlaną do szklanki i rozlaną na talerzu. Woda szybciej parowała, gdy miała większą powierzchnię parowania.

N: Jaki stan skupienia może jeszcze przyjmować woda

U: Stan stały, czyli może być lodem

3. Pogadanka na temat miejsc występowania w przyrodzie wody w stanie stałym. Stworzenie sytuacji problemowej .N: Czy u nas w kraju występuje w przyrodzie woda w stanie stałym?

U: Tak, ale tylko zimą, bo jest niska temperatura.

N: A czy na świecie są takie miejsca, gdzie przez cały rok woda występuje w stanie stałym?

U: Tak na biegunach, w Grenlandii, tam, gdzie mieszkał Anaruk.

N: I teraz zdradzę Wam treść listu – posłuchajcie (nauczyciel odczytuje list)

„Koledzy i koleżanki z klasy III

Zwracam

się do Was z prośbą, abyście zbadali właściwości lodu i przesłali mi informacje o nim, ponieważ chciałbym porównać, czy lód, który występuje w Polsce jest taki sam, jak u nas w Grenlandii.

Pozdrawiam Was wszystkich i czekam na odpowiedź.

Anaruk

N: Mamy więc do wykonania bardzo ważne zadanie, czy chcecie pomóc Anarukowi?

4.Zapisanie tematu zajęć: Badamy właściwości lodu.

(każdy uczeń otrzymuje na ławkę kostki lodu)

N: Będziemy badać lód, obserwując go i wykonując doświadczenia.

5.Określenie właściwości lodu na podstawie obserwacji (N: Spójrzcie zostawiłam sobie kilka kostek lodu, które wrzucam do lejka i wkładam termometr laboratoryjny. Tymczasem popatrzcie na wasze kostki)

N: Dlaczego ten stan nazywa się „stały”?(U: można go dotknąć potrzymać)

N: Co możemy powiedzieć o lodzie obserwując go, dotykając?

-Jaki jest w dotyku? U: zimny

-Jaką ma powierzchnię? U: gładką,, śliską

-Jaką ma barwę? U: bezbarwny

-Jaki ma smak? U: bez smaku

-Czy można z niego coś ulepić? U: nie, jest twardy

-Proszę nim uderzyć w ławkę U: rozkruszył się, jest kruchy

EDUKACJA MUZYCZNO-RUCHOWA

N: Co to jest śnieg? - Próba odpowiedzi

Uczniowie naśladują lepienie bałwana ze śniegu, śpiewając piosenkę „Kolorowy Śnieg”

EDUKACJA ŚRODOWISKOWA

1.Okreslanie właściwości lodu na podstawie doświadczeń

N: Czy moglibyśmy zamienić wodę w lód tutaj w klasie?

U: Nie, ponieważ jest za ciepło

N: Gdzie można tego dokonać? Jakie doświadczenie mieliście wykonać w domu?

U: Mieliliśmy nalać wody do pojemnika, a następnie włożyć go do zamrażalnika. Zauważyliśmy, że woda zamieniła się w lód.

N: Jaka temperatura jest w zamrażarce?

U: Bardzo niska, poniżej 0 stopni Celsjusza

N: Zbadajmy teraz co jest lżejsze lód, czy woda?

U: uczniowie wrzucają kostki lodu do szklarek z wodą i stwierdzają, że lód pływa po powierzchni, czyli jest lżejszy.

N: Kto wykonał w domu doświadczenie polegające na nalaniu wody do butelki i włożeniu jej do zamrażarki? Co zaobserwowaliście?

U: Butelka pękła, bo lodu było więcej niż wody. Lód zajmuje więcej miejsca niż woda.

N: Sprawdźmy co się stało z kostkami wrzuconymi do lejki i jaka jest temperatura?

U: Stwierdzają, że kostki topnieją i zamieniają się w wodę, odczytują temperaturę topnienia- 0 stopni Celsjusza

2. Podział klasy na grupy – praca indywidualna uczniów

I grupa: Na podstawie bezpośredniej obserwacji stwierdzam że lód jest,

II grupa: Wykonując doświadczenia, dowiedziałem się, że lód,

EDUKACJA POLONISTYCZNA

1. Udzielimy teraz odpowiedzi na list Anaruka

(na tablicy zawieszamy arkusz papieru, na który przyczepiamy informacje czytane przez uczniów- informacje na kartkach papieru, uczniowie spośród różnych cech wybierają właściwe)

Kochany Anaruku!

* Lód, który badaliśmy jest: Bardzo zimny, Śliski, gładki, Bezbarwny, Bez smaku Kruchy, Lżejszy od wody,

Zajmuje więcej miejsca niż woda, Powstaje w temperaturze 0 stopni Celsjusza(karty pracy wklejają do zeszytu)

N: Jak myślicie dlaczego wyraz „kruchy” jest wyróżniony na czerwono?

U: Należy uważać, gdy się wchodzi na zamrożone rzeki i jeziora, aby się nie utopić, bo lód może pęknąć.

N: Czy taka uwaga przyda się Anarukowi?

Podsumowanie i ocena aktywności uczniów. Podczas zajęć uczniowie za prawidłowe odpowiedzi otrzymywali znaczki. Liczba zdobytych znaczków decyduje o ocenie.

17: Międzyklasowy turniej - Wiosenna eko-zgaduj zgadula

Autor: Danuta Szulc, nauczycielka kształcenia zintegrowanego, Szkoła Podstawowa nr 3 w Lublińcu

Propozycja do wykorzystania na zajęciach wychowawczych, np. w dniu 21 III z okazji Pierwszego Dnia Wiosny. W tym szczególnym dniu przyjęto się w szkołach, iż nie przeprowadza się tradycyjnych lekcji. W klasach młodszych bardzo często chodzi się nad rzekę topić Marzannę. Po powrocie do szkoły można zorganizować dla klas I- III Turniej, który się dzieciom bardzo podoba. Każda klasa wybiera swoich dwóch przedstawicieli, których zadanie polega na udzielaniu odpowiedzi na wylosowane pytanie. Organizacyjnie może to wyglądać następująco: klasy I-III gromadzą się na sali gimnastycznej, każde dziecko, będące kibicem otrzymuje kopertę z numerem, w której znajduje się jedno pytanie. Przedstawiciele klas siedzą na środku sali w dwuosobowych stolikach, na ławkach mają plakietki z imieniem i nazwiskiem oraz klasą. Rozpoczynając pierwszą kolejkę pytań, podają numer od 1 do 75. Dziecko z publiczności, którego numer koperty został podany, wstaje i odczytuje pytanie zawarte w kopercie. Jeżeli odpowiedź jest prawidłowa, Otrzymuje od Pani Wiosny (dziewczynka przebrana za Panią Wiosnę z koszykiem w ręce, w którym znajdują się kwiatki z bibuły) Punkt w postaci kwiatka. Po trzech rundach komisja podlicza punkty i z gry zostają wykluczone drużyny o najmniejszej liczbie punktów. Turniej toczy się dalej, aż do wyłonienia jednej zwycięskiej drużyny. Nad całością czuwa trzyosobowe jury, złożone z wychowawców klas.

Często zastanawiamy się w jaki sposób ciekawie zorganizować uczniom zajęcia w dniu 21 marca. Jest to jak wiadomo pierwszy dzień wiosny i z reguły w szkołach nie przeprowadza się tradycyjnych zajęć. W klasach I-III podtrzymuje się tradycje i zazwyczaj organizuje się wycieczki nad rzekę w celu utopienia Marzanny. Chciałam zaproponować przykład turnieju międzyklasowego, który można zorganizować po przyjsciu z wycieczki na sali gimnastycznej.

Turniej ten nazwałam „Wiosenna eko-zgaduj zgadula”, ponieważ przeważają treści o tematyce przyrodniczej ,ale nie tylko. Pytania dotyczą różnych dziedzin. Uczniowie mogą wykazać się wiadomościami z zakresu edukacji polonistycznej, środowiskowej, ekologicznej oraz regionalnej. Dzieciom bardzo spodobał się turniej, z chęcią brały udział, tym bardziej, iż każde z nich mogło zabrać głos, czytając np. pytanie, które każde dziecko otrzymało w kopercie. Uczniowie z niecierpliwością czekali, aż ich przedstawiciele wybiorą kolejny numer pytania.

Chciałam zaproponować zestaw pytań, które można wykorzystać do tego typu turnieju.

ZESTAW PYTAŃ MIĘDZYKLASOWEGO TURNIEJU „WIOSENNA EKO-ZGADUJ ZGADULA”

Lp.	PYTANIA	ODPOWIEDŹ
1.	Jaką porę zwiastuje bocian?	Wiosnę
2.	Co to jest Marzanna? a)lalka Barbie b)kukła, którą topimy 27 III c) imię dziewczynki d)kukła, którą topimy 21 III	Odp. d –kukłę, którą topimy 21 III
3.	Jaki ptak wyrósł z brzydkiego kaczątka?	Łabędź
4.	Jakim składnikiem powietrza oddycha większość organizmów? a) tlenem b) azotem c) dwutlenkiem węgla	a) tlenem
5.	Po co tygrysom paski na futrze? a) żeby były widoczne w trawie b) paski pomagają w polowaniu c) do maskowania się w trawie	c) do maskowania
6.	Jakie zwierzęta zapadają w sen zimowy? a) jeże b) orły c) wróble	a) jeże
7.	Ile ramion ma ośmiornica? a) 14 b) 16 c) 9	Żadna odpowiedź, ma 8.
8.	Czym zajmuje się meteorologia? a) badaniem i przewidywaniem pogody, b) obserwacją życia ptaków c) budowaniem statków podwodnych	a) badaniem i przewidywaniem pogody
9.	Jakie drzewo rodzi żółędzie?	dąb
10.	Jaki kwiat zakwita wśród śniegu? a) konwalia b) przebiśnieg c) storczyk	b) przebiśnieg
11.	Gdzie Słońce śpi w nocy? a) na księżycu b) nie śpi, oświetla drugą stronę Ziemi c) w kapuście	b) nie śpi, oświetla drugą stronę Ziemi
12.	Czy żywe organizmy mogą żyć bez wody? a) tak b) nie	b)nie

13.	Co wskazuje temperaturę w termometrze? a) słupek wody b) pasek zmieniający kolor w zależności od temperatury c) słupek rtęci	c) słupek rtęci
14.	Co to jest elektrownia? a) fabryka, która produkuje latarki b) miejsce produkcji kaloryferów c) miejsce, w którym wytwarza się prąd	c) miejsce, w którym wytwarza się prąd
15.	Jaki jest najmniejszy ptak na świecie? a) wróbel b) koliber c) kanarek	b) koliber
16.	Wymień dwa źródła zanieczyszczenia powietrza.	Spalanie, spaliny, dym z komina
17.	Co to jest grad? a) silny wiatr wyrwijający drzewa b) zamrznięty deszcz c) błąd gramatyczny	b) zamrznięty deszcz
18.	Co sprzedawała dziewczynka z zapalkami? a) świece b) szpilki c) nici	zapalki
19.	Gdzie powstają książki? a) w księgarni b) w drukarni c) w fabryce papieru	b) w drukarni
20.	Jak nazywają się najwyższe góry w Polsce? a) Tatry b) Karkonosze c) Stołowe	a) Tatry
21.	Co jadał Kłapouchy, przyjaciel Kubusia Puchatka? a) kasztany b) oset c) słonecznik	b) oset
22.	Który z ptaków prowadzi życie nocne? a) gołąb b) puchacz c) jaskółka	b) puchacz
23.	Gdzie mieszka Kaczka Dziwaczka? a) w jeziorze opodal raczka b) nad rzeką opodal krzaczka c) na poczcie przy wielkich paczkach	b) nad rzeką.....
24.	Jakie jest godło Warszawy? a) płotka wiślana b) Korona królewska c) Syrenka	c) Syrenka
25.	Jak długo spała Śpiąca Królewna? a) 100 lat b) całe życie c) 99 lat	a) 100 lat
26.	Jakie zwierzę potrafi budować tamy na rzece? a) wydra b) piżmak c) bóbr	c) bóbr
27.	Ile jest samogłosek? a) 5 b) 8 c) nie wiadomo	b) 8
28.	Jak nazywa się lekarz zwierząt? a) kynolog b) weterynarz c) ornitolog	b) weterynarz

29.	Jak nazywa się najdłuższa rzeka w Polsce? a) Nil b) Wisła c) Warta	b) Wisła
30.	Ilu krasnoludków pomogło Królowie Śnieżce? a) 28 b) 3 c) 7	c) 7
31.	Jakie zwierzę słynie z uporu? a) krokodyl b) mucha c) osioł	c) osioł
32.	Ile miesięcy ma rok? a) tuzin b) trzynaście c) sześć	a) tuzin
33.	Dokończ zdanie: „ Szyby w oknach wprawia	szklarz
34.	Ile strun mają skrzypce? a) cztery b) najczęściej sześć c) to zależy od wielkości	a) cztery
35.	Gdzie leży Wawel? a) w stolicy b) w Krakowie c) w Gnieźnie	b) w Krakowie
36.	Jaki owoc daje mleko? a) melon b) orzech kokosowy c) dynia	b) orzech
37.	Z czego był zrobiony Pinokio? a) z ciasta b) z porcelany c) z drewna	c) z drewna
38.	Co wydobywa się w Wieliczce? a) sól b) węgiel c) gaz ziemny	a) sól
39.	Do czego służy przecinek? a) do oddzielania części zdania b) do wywoływania uśmiechu c) do zaznaczania końca zdania	a) do oddzielania
40.	Czy wróble odlatują do ciepłych krajów? a) tak b) jak chcą c) nie	c) nie
41.	Jaki jest najkrótszy miesiąc w roku? a) lipiec b) luty c) najczęściej kwiecień	b) luty
42.	Jaki ptak jest symbolem pokoju? a) jastrząb b) sówik c) gołąb	c) gołąb
43.	Gdzie mrówki spędzają zimę? a) w głębi ziemi b) w mrowisku c) w pniu drzewa	a) w głębi
44.	Czym najlepiej zimą dokarmiać sikorki? a) suszonymi owadami b) tartą bułką c) słoniną	c) słoniną

45.	Wszystkie dzięcioły to: a) sprzymierzeńcy człowieka w walce ze szkodnikami drzew b) szkodniki drzew c) ładnie śpiewające ptaki	a) sprzymierzeńcy
46.	Jak jeź broni się przed szkodnikami? a) zwija się w kulę b) ucieka c) staje do walki	a) zwija się
47.	Które z wymienionych drzew to drzewo liściaste? a) sosna b) dąb c) jodła	b) dąb
48.	Zgadnij co to ? W dużym parku mieszka figlarka i śmieszka. Tutaj skubnie szyszkę, tam zerwie orzeszka.	Wiewiórka
49.	Jak nazywa się sklep z książkami?	Księgarnia
50.	Co to jest? „ Zieloną nosi koronę, przed skwarem daje ochronę”	drzewo
51.	Jak nazywa się drzewo, które ma białą korę?	Brzoza
52.	Ile mamy kierunków świata?	4
53.	Jak nazywa się zwierzę z długą szyją?	Żyrafa
54.	Kto naprawia zegarki?	Zegarmistrz
55.	Wymień cztery kierunki świata.	Południe,
56.	Jak nazywa się lekarz, który leczy nasze oczy?	Okulista
57.	Gdzie sprzedaje się lekarstwa?	W aptece
58.	Jak miała na imię koleżanka Bolka i Lolka?	Tola
59.	Jak ma na imię dyrektor naszej szkoły	Halina
60.	Kto to był Kopernik? a) Wytwórca pierników toruńskich b) Polonista c) astronom	c) astronom
61.	Jak miał na imię kot Gargamela?	Klakier
62.	Jak miał na imię mały lew z filmu „Król Lew”?	Simba
63.	Jak nazywa się obecny prezydent Polski?	Kwaśniewski
64.	Jaka jest największa rzeka Polski?	Wisła
65.	W jakim województwie znajduje się Lubliniec?	Śląskim
66.	Które z wymienionych miast leży najbliżej Lublińca? a) Kraków b) Częstochowa c) Gdynia	b) Częstochowa
67.	Kiedy przypada pierwszy Dzień Wiosny?	21 III
68.	Dokończ zdanie: Stolicą Polski jest	Warszawa
69.	Wymień trzy pomieszczenia w szkole, które nie są salą lekcyjną?	Świetlica, Biblioteka, gabinet higienistki
70.	Jednostka długości to: a) cm b) hektar c) tona	a) cm
71.	Miejsce, w którym wypożyczasz książki to.....	biblioteka
72.	Ciasto wielkanocne to: a) piernik b) tort c) mazurek	c) mazurek
73.	Które z wymienionych wyrazów to rzeczownik? a) lis b) kolorowe c) rysuje	a) lis
74.	Które z wymienionych wyrazów to czasownik? a) czyste b) kot	Nie ma

	c) dobrze	
75.	Introligator naprawia: a) zegary b) krany c) książki	c) książki

18: CO ZAGRAŻA NASZYM DZIECIOM ZE STRONY GIER KOMPUTEROWYCH

Autor: Iwona Chałaszczyk, nauczycielka informatyki, Szkoła Podstawowa nr 26 oraz Szkoła Podstawowa nr 42 w Częstochowie.

Artykuł powstał na skutek przeprowadzonych przeze mnie obserwacji uczniów, ich płaszczyzny zainteresowania przedmiotem, jakim jest informatyka w szkole podstawowej. Uczniowie kojarzą ten przedmiot nauczania tylko jako dostęp do gier komputerowych. Dyskusja przeprowadzona na lekcjach w dwóch szkołach podstawowych (S.P. nr 26 i S.P. nr 42) pozwoliła mi stwierdzić, że istnieje wiele problemów związanych z grami komputerowymi, które potrafią zauważyć uczniowie klas szóstych, a nie zwracają na nie uwagi ich rodzice i nauczyciele. Dlatego postanowiłam chociaż trochę przybliżyć te problemy, a być może wychowawcy posłużą się tym artykułem przygotowując tematy godzin wychowawczych, co moim zdaniem jest bardzo potrzebne.

Era komputeryzacji dotyka wszystkich płaszczyzn naszego życia. Czy chcemy czy nie z komputerem musimy się zetknąć. Pierwsze kontakty, które nas dotyczą to gry komputerowe. Pierwsze gry pojawiły się w latach 60 w USA. Do nas dotarły na przełomie lat 80 i 90. W chwili obecnej jest to najpopularniejsza wśród dzieci forma rozrywki. Gry są coraz atrakcyjniejsze ze względu na coraz większe możliwości techniczne np. zapis na bardzo pojemnych płytach CD, a nawet DVD. Wyobraźnia autora gry dzięki technice może się urzeczywistnić. Gry zachęcają barwami, animacją, muzyką, efektami specjalnymi. Gracz może stać się uczestnikiem najbardziej nawet wymyślnych przygód. Może znaleźć się jak gdyby wewnątrz gry – świata uludy. Oglądając film w telewizji lub na wideo jest tylko widz, odbiorcą z zewnątrz, nie uczestniczy bezpośrednio w akcji. Nie jest to jednak jedyny powód, dla którego dzieci sięgają po gry. Często jest to ogromna presja rówieśników, ale również moda, której ulegają najpierw rodzice „bo tak wypada”. Inną zaletą, która przyciąga, jest możliwość podejmowania decyzji, wpływu na losy bohaterów oraz to, że obecność towarzysza gry staje się niepotrzebna. Początkowo rodzice kupując gry zastanawiają się nad ich wyborem, często kupują gry edukacyjne, programy pozwalające na poszerzenie wiadomości i umiejętności dziecka. I do tego właśnie powinien służyć młodemu człowiekowi komputer – nauka poprzez zabawę, ciekawsza forma zdobywania wiedzy. Jednak rodzice szybko sami zaczynają korzystać z tej rozrywki i wtedy potrzeba czegoś więcej – agresji. Również samo dziecko pod wpływem rówieśników pragnie posiadać gry, w których występuje przemoc, bijatyka. Te elementy gier stają się modne. Nawet zakaz sprzedaży gier nieletnim nie jest tu zabezpieczeniem. Bardzo często w sklepie pojawiają się rodzice z kilku lub kilkunastoletnimi dziećmi i na ich życzenie kupują im gry, chociaż mają one wyraźnie zaznaczoną granicę wieku, od którego można z niej korzystać. Dla rodzica przestaje to mieć jakiegokolwiek znaczenie, bo przecież „większość kolegów syna już tą grę posiada i moje dziecko nie może być gorsze”. Poza tym w kraju demokracji nikt nie może niczego cenzurować: „ja wiem najlepiej co jest potrzebne mojemu dziecku i nikt nie może mnie pouczać”. Takie lub podobne stwierdzenia często padają z ust rodziców. Autorzy chcąc mieć zbyt na swój produkt umieszczają akty przemocy prawie we wszystkich grach. Z analizy rynku wynika, że ponad 80% gier je zawiera. W rankingach biorą udział tylko te gry, w których przemoc jest największa. Gry można podzielić na wiele rodzajów np. gry strategiczne, w których przemoc jest środkiem do osiągnięcia celu, „mordobicia”, w których zadaniem gracza jest niszczenie, zabijanie lub okaleczanie ciała przeciwnika różnymi najbardziej wymyślnymi środkami. Inny rodzaj gier to RPG (role-playing games), w których akcja osadzona jest w okrutnej i przerażającej rzeczywistości. Także wiele gier przygodowych zawiera elementy przemocy. „Wyscigi” również nie są pozbawione krwawych scen. Tutaj gracz musi chociażby przejechać starszuskę na przelocie dla pieszych, za co dostaje dodatkowe punkty. Jak widać prawie żaden rodzaj gier nie jest pozbawiony drastycznych scen. Wiele z tych koszmarnych gier nie uzyskało pozwolenia na sprzedaż w krajach zachodnich, które są uważane za bardzo tolerancyjne. Tam zaczęto zdawać sobie sprawę jakim one są zagrożeniem dla psychiki młodego człowieka. W Polsce można je kupić bez problemu. Rodzicowi naprawdę trudno wybrać coś bezpiecznego, a zarazem interesującego. Często nie zdaje sobie sprawy co zawiera gra, a chęć zrobienia przyjemności dziecku bierze górę. Trudno zresztą powiedzieć czym kierują się rodzice. Może właśnie brak informacji na ten temat, może brak wyobraźni co dzieje się z psychiką dziecka, które spędza wiele godzin sam na sam z agresją. Dlatego bardzo ważne zadanie stoi przed nauczycielami. Wychowawcy powinni o tych zagrożeniach rozmawiać z uczniami podczas lekcji wychowawczych oraz zajęć informatyki, a także z rodzicami podczas zebrań.

Jaki zatem wpływ na młodego człowieka mają tego typu gry. Długotrwałe oglądanie przemocy prowadzi do trwałego wzrostu agresywnych zachowań, wrogości oraz obojętności na przemoc w życiu codziennym. A przecież w grach dziecko nie tylko ogląda agresję, ale także bierze w niej udział, wciela się w bohatera, który zabija, torturuje itp. Dlatego uderzenie kolegi nic dla niego nie znaczy. Może zabić, bo chce zobaczyć jak to jest. Przecież na ekranie komputera bohater ma wiele żyć. Młody człowiek nie potrafi z czasem odróżnić fikcji od rzeczywistości, często kojarzy zachowanie agresywne z nagrodą, bo przecież w grze zło jest nagradzane. W grach nie obowiązują żadne wartości moralne co prowadzi młodego człowieka do wewnętrznej pustki, niepokoju i dezorientacji. Granica między dobrem a złem zaciera się. Młody człowiek staje się agresywny, wulgarny, obojętny. Zatraca takie cechy jak: czułość, cierpliwość, delikatność, troska o innych, szacunek dla innych.

W Polsce prowadzone są badania naukowe nad oddziaływaniem gier zawierających przemoc w Katedrze Psychologii Wychowawczej i Rodzinnej KUL. Badania te pokazują, że chłopcy w wieku 12 – 14 lat korzystający z gier zawierających agresję i przemoc nastawieni są na podporządkowanie sobie innych, wykazywali większą koncentrację na sobie i swoich potrzebach (egocentryzm) (Gała 2000 s. 29). Chłopcy ci mieli poważne trudności w kontaktach społecznych (narcyzm, obojętność), mieli również ogromne problemy rodzinne – trudności w nawiązywaniu i podtrzymywaniu relacji emocjonalnych. Również amerykańskie badania tego problemu wykazały, że zmiany osobowości mogą mieć charakter trwały. Oznaczać to będzie, że osoby które w dzieciństwie bawiły się grami komputerowymi zawierającymi agresję, będą wchodziły w konflikt z prawem. Zatem można powiedzieć, że tego typu gry wpływają negatywnie na kształtowanie psychiki. Pojawiać się więc będzie coraz więcej ludzi, których cechować będzie antyspołeczne nastawienie oraz agresywne zachowanie.

Należy wspomnieć o jeszcze jednym aspekcie czyli uzależnieniu od gier komputerowych, które jest porównywalne do innych uzależnień. Zbyt długie i częste, a także niekontrolowane przesiadywanie przed monitorem komputera może doprowadzić do uzależnienia. Dziecko wtedy pod każdy pretekstem siada przed komputerem, unika zabaw z rówieśnikami, albo wybiera tych, którzy mają komputer i u nich gra, zaczyna dostawać coraz gorsze oceny, niechętnie uczestniczy w życiu rodzinnym, u dziecka pojawiają się gwałtowne zmiany nastroju, agresywne zachowanie, wybuchy złości. To są sygnały, które powinny zaniepokoić każdego rodzica. Tu u jednak pojawia się kolejny problem. Dziecko siedzące przed komputerem jest spokojne i nie ma z nim kłopotów. Rodzice nie widzą nic niepokojącego w fakcie, że jego dziecko w dobie komputeryzacji spędza więcej czasu przed monitorem komputera. Wręcz chwala się, jakiego mają geniusza. Gdy zaczynają się rodzinne problemy, a nawet konflikty jest już późno na działanie. Pozostaje jedynie pomoc psychiatry i z niej trzeba skorzystać.

Niemoralność, pogarda dla drugiego człowieka, prawo silniejszego do normy świata młodych ludzi. Przed nauczycielami, wychowawcami stoi nowe zadanie. Musimy uświadomić sobie, że komputer, a właściwie jego złe wykorzystanie to nieodwracalne zmiany w ludzkiej psychice. Gdy sami to zrozumiemy będziemy mogli pomóc innym w zrozumieniu tego problemu. Niech to nie będzie temat tabu, chociaż na pewno nie jest on popularny. Prowadźmy w klasach dyskusje, zachęcajmy do pisania na ten temat referatów. Uczniowie chętnie sięgną do dodatkowych źródeł, przedstawią swoje spostrzeżenia i wnioski. Być może w zbieranie materiałów będą pomagać rodzice, może to spowoduje rodzinną dyskusję. Dzięki temu nasze działanie będzie miało podwójny efekt.

Podsumowanie:

1. Artykuł zwraca uwagę na kilka ważnych problemów związanych z nieprawidłowym wykorzystaniem komputera: uzależnienie od komputera oraz wpływ na psychikę młodych ludzi brutalnych gier komputerowych.
2. Artykuł pokazuje, jak mało wiemy o problemach dzieci spędzających zbyt wiele czasu przed komputerem.

3. Artykuł powinien zachęcić nauczycieli do podjęcia działań profilaktycznych wśród dzieci, młodzieży a także rodziców, aby zapoznać ich z tym nowym, ale także już dużym problemem.

Bibliografia:

1. www.wychowawca.pl
 2. A.Gała, I. Ulfik(red) „Oddziaływanie agresywnych gier komputerowych na psychikę dzieci”, Lublin 2000
 3. Łukasz S. „Magia gier komputerowych”, Warszawa 1998
 4. A.Margasiński, B. Zajęcka (red) „Psychopatologia i psychoprofilaktyka.”, Oficyna Wydawnicza „Impuls”, Kraków 2000
 5. Zyss T., Boroń J. “Świat gier komputerowych I – nowe medium rozrywkowe i nowe zagrożenia”, „Psychiatria Polska” 1996, nr 2
 6. M. Wawrzak-Chodaczek, „Kształcenie kultury audiowizualnej młodzieży”, Wrocław 2000
-

19: Opiekun stażu – harmonogram przebiegu stażu.

Autor: *Barbara Wołyńska, nauczycielka kształcenia zintegrowanego, Szkoła Podstawowa Nr 1 w Lublińcu*

Cel: Przedstawienie propozycji zadań realizowanych w ramach współpracy opiekuna stażu i nauczyciela stażysty, podczas 9-miesięcznego okresu stażu.

Celem mojej publikacji jest podzielenie się wiedzą i doświadczeniem zdobytym podczas pełnienia funkcji opiekuna młodego nauczyciela – nauczyciela stażysty. Pełnienie tej funkcji wymaga zarówno dobrej organizacji czasu, jak również, szeregu umiejętności związanych z pełnieniem roli konsultanta.

Mam nadzieję, że zaproponowany projekt pomoże nauczycielom pełniącym funkcję opiekuna stażu po raz pierwszy, w planowaniu zadań i przedsięwzięć, zasugeruje rozwiązania merytoryczne i organizacyjne, przedstawi sposób prowadzenia dokumentacji, oraz pozwoli na płynną i efektywną współpracę.

OPIEKUN STAŻU – HARMONOGRAM PRZEBIEGU STAŻU

W ramach pełnienia funkcji opiekuna stażu nauczyciela stażysty ubiegającego się o awans zawodowy, udzielałam wsparcia, służyłam radą i pomocą w procesie adaptacji do warunków pracy w szkole, nabywania wiedzy i umiejętności oraz gromadzenia nowych doświadczeń zawodowych.

Zasady i normy obowiązujące podczas współpracy między opiekunem stażu, a nauczycielem stażystą określiłam w kontrakcie, podpisanym przez zainteresowane strony.

Narzędziem ukazującym systematyczność i planowość wspólnych działań w zakresie współpracy opiekuna stażu i nauczyciela stażysty jest szczegółowy harmonogram przebiegu stażu.

Prezentowany przeze mnie przykład zawiera zadania wynikające z celów pracy naszej placówki – szkoły podstawowej. Zadania mogą ulegać zmianie w zależności od typu szkoły i jej potrzeb.

Miesiąc	Zadania realizowane przez opiekuna stażu	Zadania realizowane przez nauczyciela stażystę	Efekty w ramach planu rozwoju zawodowego
1 miesiąc WRZESIEŃ	<ol style="list-style-type: none"> Zapoznanie z procedurą awansu zawodowego na podstawie przepisów prawa oświatowego. Zawarcie kontraktu z nauczycielem stażystą. Udostępnienie do zapoznania i analizy podstawowej dokumentacji wewnątrzszkolnej: statutu, regulaminów, programu wychowawczego, wewnątrzszkolnego systemu oceniania, planu pracy oraz przepisów dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy. Pomoc w przygotowaniu planu rozwoju zawodowego. Pomoc w konstruowaniu planu pracy wychowawczej. Przekazanie instrukcji dotyczącej przeprowadzenia wstępnej diagnozy wychowawczej w klasie oraz organizacji spotkania z rodzicami. Pomoc w konstruowaniu planu oczekiwanych rezultatów pracy uczniów w klasie pierwszej. 	<ol style="list-style-type: none"> Pogłębienie znajomości prawa oświatowego w zakresie procedur awansu zawodowego nauczyciela. Nawiązanie współpracy z opiekunem stażu – zawarcie kontraktu Poznanie zadań i celów pracy szkoły oraz zasad jej funkcjonowania w oparciu o podstawową dokumentację. Skonstruowanie planu rozwoju zawodowego: <ul style="list-style-type: none"> analiza własnych kompetencji; określenie zadań oraz form ich realizacji w okresie stażu. Skonstruowanie planu pracy wychowawczej. Przeprowadzenie wstępnej diagnozy sytuacji wychowawczej w klasie: <ul style="list-style-type: none"> zorganizowanie spotkania z rodzicami, poznanie wzajemnych oczekiwań; przygotowanie i wygłoszenie referatu dla rodziców w ramach pedagogizacji na temat: „Dojrzałość szkolna a obowiązki pierwszoklasistów”. Sporządzenie planu oczekiwanych rezultatów pracy uczniów w klasie pierwszej. 	<ol style="list-style-type: none"> Dobra znajomość procedury awansu zawodowego. Pogłębiona autorefleksja. Określenie wzajemnych oczekiwań Nabywanie nowych umiejętności w komunikacji, wymianie poglądów, doświadczeń. Kontrakt gwarantujący efektywną współpracę. Dobra znajomość prawa wewnątrzszkolnego, organizacji i zasad funkcjonowania szkoły oraz przepisów bhp i ochrony przeciwpożarowej. Adaptacja nauczyciela stażysty do warunków pracy w szkole <ul style="list-style-type: none"> opracowanie planu rozwoju zawodowego uwzględniającego specyfikę szkoły i jej potrzeby oraz potrzeby nauczyciela stażysty w zakresie wielostronnego rozwoju osobowego; systematyczna realizacja planu rozwoju zawodowego. Plan wychowawczy zgodny z programem wychowawczym szkoły, uwzględniający oczekiwania oraz potrzeby uczniów i rodziców, który sprzyja tworzeniu odpowiedniego klimatu wychowawczego. Nabywanie nowych umiejętności i doświadczeń w budowaniu dobrego zespołu klasowego. Integracja zespołu klasowego. Nabywanie orientacji w zakresie problemów środowiska uczniów. Stworzenie podstaw efektywnej współpracy z rodzicami. Jasno sprecyzowane cele edukacyjne.
2 miesiąc PAŹDZIERNIK	<ol style="list-style-type: none"> Udzielenie nauczycielowi stażysty rad i wskazówek dotyczących poprawnego prowadzenia dokumentacji szkolnej. Udzielenie instrukcji dotyczących prowadzenia obserwacji zespołu klasowego i dokonywania oceny opisowej uczniów. Przygotowanie i omówienie zajęć 	<ol style="list-style-type: none"> Zapoznanie z poprawnym sposobem prowadzenia dokumentacji szkolnej. Zapoznanie ze sposobem prowadzenia obserwacji uczniów, sposobem oceniania uczniów. Zapoznanie z wewnątrzszkolnym systemem oceniania. Udział w zajęciach przeprowadzonych przez opiekuna 	<ol style="list-style-type: none"> Prawidłowe prowadzenie dziennika zajęć lekcyjnych i pozalekcyjnych. Wypełnianie arkuszy bieżącej obserwacji uczniów. Sporządzenie notatki z obserwowanych zajęć, wyciągnięcie pisemnych wniosków z hospitacji. Sporządzenie karty obserwacji zajęć. Wypełniona karta hospitacji zajęć,

	<p>wyrównawczych prowadzonych w obecności nauczyciela stażysty. Udostępnienie scenariusza zajęć.</p> <p>4. Hospitacja zajęć prowadzonych przez nauczyciela stażystę i omówienie jej wyników.</p> <p>5. Nawiązanie współpracy z nauczycielem nauczania zintegrowanego w celu przeprowadzenia zajęć otwartych w obecności nauczyciela stażysty.</p> <p>6. Pomoc w ustaleniu indywidualizowanych wymagań i metod pracy dostosowanych do możliwości uczniów.</p> <p>7. Pomoc w założeniu portfolio wychowawcy klasy.</p>	<p>stażu.</p> <p>4. Przygotowanie, przeprowadzenie i omówienie zajęć prowadzonych w obecności opiekuna stażu.</p> <p>5. Obserwacja i omówienie zajęć prowadzonych przez innego nauczyciela.</p> <p>6. Analiza kart wstępnej obserwacji uczniów. Dokonanie wstępnej obserwacji uczniów.</p> <p>7. Założenie portfolio wychowawcy klasy.</p>	<p>sporządzony scenariusz zajęć. Wyciągnięcie wniosków na przyszłość.</p> <p>5. Wyciągnięcie pisemnych wniosków z hospitacji. Sporządzenie karty obserwacji zajęć.</p> <p>6. Dokonana wstępna obserwacja. Wypełnione karty wstępnej obserwacji uczniów.</p> <p>7. Portfolio wychowawcy klasy.</p>
3 miesiąc LISTOPAD	<p>1. Udzielenie informacji na temat ceremoniału szkoły – sposobu organizacji uroczystości mianowania i pasowania pierwszoklasistów na uczniów szkoły.</p> <p>2. Koordynowanie przygotowań do uroczystości ślubowania klas pierwszych.</p> <p>3. Pomoc w założeniu portfolio. Udzielenie instrukcji dotyczących sposobów gromadzenia materiałów, dokumentowania własnej pracy.</p> <p>4. Udzielenie instrukcji dotyczącej gromadzenia prac dzieci w teczках klasowych przedstawianych rodzicom podczas zebrań.</p> <p>5. Omówienie problematyki zaplanowanego zebrań z rodzicami.</p> <p>6. Przygotowanie i omówienie zajęć zintegrowanych w klasie pierwszej prowadzonych w obecności nauczyciela stażysty. Udostępnienie scenariusza zajęć.</p> <p>7. Hospitacja zajęć prowadzonych przez nauczyciela stażystę i omówienie jej wyników.</p> <p>8. Nawiązanie współpracy z nauczycielem nauczania zintegrowanego w celu przeprowadzenia zajęć otwartych dla nauczyciela stażysty.</p> <p>9. Wskazywanie możliwości wykorzystania wiedzy zdobytej podczas szkolenia w pracy własnej nauczyciela stażysty.</p>	<p>1. Poznanie ceremoniału szkoły, formy przebiegu uroczystości pasowania pierwszoklasisty na ucznia.</p> <p>2. Aktywne uczestnictwo w przygotowaniach do uroczystości ślubowania klas pierwszych. Przygotowanie dekoracji.</p> <p>3. Nabycie nowych umiejętności dotyczących sposobów gromadzenia materiałów oraz dokumentowania własnej pracy.</p> <p>4. Założenie każdemu uczniowi klasy jego własnego portfolio.</p> <p>5. Nabycie nowych doświadczeń. Przygotowanie i wygłoszenie referatu dla rodziców w ramach ich pedagogizacji na temat: „Trudności szkolne i sposoby ich przewyżczania”.</p> <p>6. Obserwacja zajęć przeprowadzonych przez opiekuna stażu.</p> <p>7. Przygotowanie, przeprowadzenie i omówienie zajęć prowadzonych w obecności opiekuna stażu.</p> <p>8. Obserwacja i omówienie zajęć prowadzonych przez innego nauczyciela.</p> <p>9. Udział w szkoleniu zewnątrzszkolnym na temat: „Przewyżczanie niepowodzeń szkolnych”.</p>	<p>1. Aktywny udział w przygotowaniu uroczystości „Ślubowania klas pierwszych”.</p> <p>2. Udział wraz z uczniami w uroczystości ślubowania klas pierwszych.</p> <p>3. Założenie portfolio, gromadzenie materiałów dokumentujących pracę opiekuna i nauczyciela stażysty.</p> <p>4. Dokumentowanie pracy uczniów poprzez gromadzenie w segregatorach rysunków, sprawdzianów, kart pracy.</p> <p>5. Zorganizowanie i przeprowadzenie spotkania z rodzicami.</p> <p>6. Omówienie zajęć z opiekunem, wyciągnięcie wniosków. Sporządzenie karty obserwacji zajęć.</p> <p>7. Wypełniona karta hospitacji zajęć, sporządzony scenariusz zajęć. Wyciągnięcie wniosków na przyszłość.</p> <p>8. Wyciągnięcie pisemnych wniosków z hospitacji. Sporządzona karta obserwacji zajęć.</p> <p>9. Doskonalenie posiadanych umiejętności i zdobywanie nowych kwalifikacji.</p>
4 miesiąc GRUDZIEŃ	<p>1. Pomoc w ustaleniu kryteriów gromadzenia i prowadzenia dokumentacji stażysty.</p> <p>2. Wskazanie możliwości wykorzystania wiedzy zdobytej podczas szkolenia w pracy własnej nauczyciela stażysty.</p> <p>3. Konsultacje w sprawie rozwiązywania zaistniałych trudności wychowawczych, pomoc w wyborze odpowiednich metod oddziaływania wychowawczego.</p> <p>4. Przygotowanie i omówienie zajęć wyrównawczych prowadzonych w obecności nauczyciela stażysty.</p> <p>5. Hospitacja zajęć prowadzonych przez nauczyciela stażystę i omówienie jej wyników.</p>	<p>1. Ustalenie wspólnie z opiekunem kryteriów prowadzenia i gromadzenia dokumentacji dotyczącej pracy w okresie stażu.</p> <p>2. Uczestnictwo w kursie: „Nauczyciel profesjonalista – opracowanie dokumentacji w świetle awansu zawodowego”.</p> <p>3. Ustalenie wspólnie z opiekunem sposobu rozwiązania zaistniałych trudności wychowawczych.</p> <p>4. Udział w zajęciach przeprowadzonych przez opiekuna stażu.</p> <p>5. Przygotowanie, przeprowadzenie i omówienie zajęć prowadzonych w obecności opiekuna stażu.</p>	<p>1. Prowadzenie dokumentacji według ustalonych z opiekunem kryteriów.</p> <p>2. Zdobycie nowych umiejętności dotyczących dokumentowania swojej pracy w okresie stażu oraz realizacji zadań wyznaczonych w planie rozwoju zawodowego.</p> <p>3. Rozwiązanie trudności wychowawczych przez dobranie odpowiedniej metody oddziaływania wychowawczego.</p> <p>4. Omówienie zajęć z opiekunem, wyciągnięcie wniosków. Sporządzenie karty obserwacji zajęć.</p> <p>5. Wypełniona karta hospitacji zajęć, sporządzony scenariusz zajęć. Wyciągnięcie wniosków na przyszłość.</p>
5 miesiąc STYCZEŃ	<p>1. Pomoc w przeprowadzeniu ewaluacji śródrocznej postępów uczniów.</p>	<p>1. Przeprowadzenie śródrocznej ewaluacji postępów uczniów.</p> <p>2. Dokonanie oceny opisowej postępów uczniów.</p>	<p>1. Śródroczna analiza postępów uczniów.</p> <p>2. Sporządzone oceny opisowe dotyczące postępów dydaktycznych</p>

	<p>2. Udzielenie wskazówek dotyczących dokonywania oceny opisowej w nauczaniu zintegrowanym.</p> <p>3. Udostępnienie literatury i materiałów do samokształcenia w zakresie oceny opisowej w nauczaniu zintegrowanym.</p> <p>4. Pomoc w opracowaniu scenariusza spotkania z rodzicami.</p> <p>5. Nawiązanie współpracy z nauczycielem nauczania zintegrowanego w celu przeprowadzenia zajęć otwartych dla nauczyciela stażysty.</p> <p>6. Hospitacja zajęć prowadzonych przez nauczyciela stażystę i omówienie jej wyników.</p>	<p>3. Samodzielne studiowanie literatury i materiałów w zakresie oceny opisowej udostępnionych przez opiekuna stażu.</p> <p>4. Nabycie nowych doświadczeń w zakresie współpracy z rodzicami. Przygotowanie scenariusza spotkania z nimi.</p> <p>5. Obserwacja i omówienie zajęć prowadzonych przez innego nauczyciela.</p> <p>6. Przygotowanie, przeprowadzenie i omówienie zajęć prowadzonych w obecności opiekuna stażu.</p>	<p>oraz zachowania uczniów w pierwszym semestrze.</p> <p>3. Zdobycie wiedzy i nowych umiejętności dotyczących dokonywania oceny opisowej postępów uczniów.</p> <p>4. Zorganizowanie i przeprowadzenie spotkania z rodzicami.</p> <p>5. Wyciągnięcie pisemnych wniosków z hospitacji. Sporządzenie karty obserwacji zajęć.</p> <p>6. Wypełniona karta hospitacji zajęć, sporządzony scenariusz zajęć. Wyciągnięcie wniosków na przyszłość.</p>
6 miesiąc LUTY	<p>1. Pomoc w przeprowadzeniu analizy umiejętności uczniów na podstawie przeprowadzonego sprawdzianu i dokonaniu właściwej oceny.</p> <p>2. Nawiązanie współpracy z nauczycielem nauczania zintegrowanego w celu przeprowadzenia zajęć otwartych dla nauczyciela stażysty.</p> <p>3. Hospitacja zajęć prowadzonych przez nauczyciela stażystę i omówienie jej wyników.</p> <p>4. Udzielenie rad i wskazówek dotyczących indywidualizacji pracy z uczniem słabym.</p>	<p>1. Analiza umiejętności uczniów na podstawie przeprowadzonego sprawdzianu. Dokonanie oceny umiejętności uczniów.</p> <p>2. Obserwacja i omówienie zajęć prowadzonych przez innego nauczyciela.</p> <p>3. Przygotowanie, przeprowadzenie i omówienie zajęć prowadzonych w obecności opiekuna stażu.</p> <p>4. Konsultacja z opiekunem dotycząca sposobów pracy z uczniem słabym.</p>	<p>1. Wzbogacenie umiejętności dotyczącej analizowania umiejętności uczniów oraz ich oceniania.</p> <p>2. Wyciągnięcie pisemnych wniosków z hospitacji. Sporządzenie karty obserwacji zajęć.</p> <p>3. Wypełniona karta hospitacji zajęć, sporządzony scenariusz zajęć. Wyciągnięcie wniosków z hospitacji.</p> <p>4. Nabycie nowych doświadczeń zawodowych. Wzbogacenie swojej dotychczasowej wiedzy.</p>
7 miesiąc MARZEC	<p>1. Udostępnienie materiałów szkoleniowych dotyczących BHP.</p> <p>2. Nawiązanie współpracy z nauczycielem nauczania zintegrowanego w celu przeprowadzenia zajęć otwartych dla nauczyciela stażysty.</p> <p>3. Hospitacja zajęć prowadzonych przez nauczyciela stażystę i omówienie jej wyników.</p> <p>4. Udzielenie wskazówek dotyczących gromadzenia dowodów realizacji Planu Rozwoju Zawodowego.</p> <p>5. Omówienie problematyki zaplanowanego zebrania z rodzicami.</p>	<p>1. Samodzielne zapoznanie się z przepisami BHP. Udział w szkoleniu z tego zakresu.</p> <p>2. Obserwacja i omówienie zajęć prowadzonych przez innego nauczyciela.</p> <p>3. Przygotowanie, przeprowadzenie i omówienie zajęć prowadzonych w obecności opiekuna stażu.</p> <p>4. Gromadzenie dowodów realizacji Planu Rozwoju Zawodowego.</p> <p>5. Nabycie nowych doświadczeń w zakresie współpracy z rodzicami. Przygotowanie scenariusza spotkania z nimi.</p>	<p>1. Znajomość przepisów dotyczących bezpiecznych i higienicznych warunków nauki i pracy.</p> <p>2. Wyciągnięcie pisemnych wniosków z hospitacji. Sporządzenie karty obserwacji zajęć.</p> <p>3. Wypełniona karta hospitacji zajęć, sporządzony scenariusz zajęć. Wyciągnięcie wniosków z hospitacji.</p> <p>4. Nabycie nowych umiejętności dotyczących sposobu dokumentowania swojego dorobku zawodowego.</p> <p>5. Zorganizowanie i przeprowadzenie spotkania z rodzicami.</p>
8 miesiąc KWIECIEŃ	<p>1. Umożliwienie uczestnictwa nauczycieli- wi stażysty w szkoleniu zewnętrzzszkolnym Konsultacje w zakresie możliwości wyko- rzystania zdobytych wiadomości i umiej- tności dla wzbogacenia warsztatu pracy.</p> <p>2. Udzielenie instrukcji dotyczącej sposobu przeprowadzenia badania tempa pisania. Przedstawienie celowości badań.</p> <p>3. Udzielenie informacji na temat współpracy z PPPP. Pomoc w skierowaniu ucznia na badania. Udostępnienie materiałów pomocniczych do skonstruowania charakterystyki ucznia.</p> <p>4. Przygotowanie i omówienie zajęć wyrównawczych prowadzonych w obe- cności nauczyciela stażysty.</p> <p>5. Nawiązanie współpracy z nauczycie- lem nauczania zintegrowanego w celu przeprowadzenia zajęć otwartych dla nauczyciela stażysty.</p>	<p>1. Udział w szkoleniu zewnętrzzszkolnym na temat: „Drama – metody aktywizujące”</p> <p>2. Zapoznanie się ze sposobem i celowością przeprowadzenia badania tempa pisania.</p> <p>3. Zapoznanie się z procedurą kierowania uczniem do PPPP. Sporządzenie charakterystyki ucznia.</p> <p>4. Udział w zajęciach przeprowadzonych przez opiekuna stażu.</p> <p>5. Obserwacja i omówienie zajęć prowadzonych przez innego nauczyciela.</p> <p>6. Przygotowanie, przeprowadzenie i omówienie zajęć prowadzonych w obecności opiekuna stażu.</p>	<p>1. Wzbogacenie swojego warsztatu pracy.</p> <p>2. Przeprowadzenie badania tempa pisania. Analiza badania.</p> <p>3. Skierowanie ucznia na badanie do PPPP.</p> <p>4. Omówienie zajęć z opiekunem, wyciągnięcie wniosków. Sporządzenie karty obserwacji zajęć.</p> <p>5. Wyciągnięcie pisemnych wniosków z hospitacji. Sporządzenie karty obserwacji zajęć.</p> <p>6. Wypełniona karta hospitacji zajęć, sporządzony scenariusz zajęć. Wyciągnięcie wniosków z hospitacji.</p>

	6. Hospitacja zajęć prowadzonych przez nauczyciela stażystę i omówienie jej wyników.		
9 miesiąc MAJ	<p>1. Przygotowanie i przeprowadzenie zajęć kompensacyjnych w obecności nauczyciela stażysty.</p> <p>2. Nawiązanie współpracy z nauczycielem nauczania zintegrowanego w celu przeprowadzenia zajęć otwartych dla nauczyciela stażysty.</p> <p>3. Hospitacja zajęć prowadzonych przez nauczyciela stażystę i omówienie jej wyników.</p> <p>4. Nadzorowanie przygotowań i przebiegu imprezy szkolnej – apelu z okazji Dnia Dziecka.</p> <p>5. Omówienie problematyki spotkania z rodzicami podsumowującego pierwszy rok nauki.</p> <p>6. Pomoc w analizie zgromadzonych dokumentów realizacji Planu Rozwoju Zawodowego.</p> <p>7. Opracowanie projektu oceny dorobku zawodowego nauczyciela stażysty. Identyfikowanie potrzeb nauczyciela w zakresie dalszego doskonalenia zawodowego.</p>	<p>1. Udział w zajęciach przeprowadzonych przez opiekuna stażu.</p> <p>2. Obserwacja i omówienie zajęć prowadzonych przez innego nauczyciela.</p> <p>3. Przygotowanie, przeprowadzenie i omówienie zajęć prowadzonych w obecności opiekuna stażu.</p> <p>4. Zorganizowanie apelu dla całej społeczności uczniowskiej.</p> <p>5. Nabycie nowych doświadczeń w zakresie współpracy z rodzicami. Przygotowanie scenariusza spotkania z nimi.</p> <p>6. Dokonanie analizy zgromadzonych w okresie trwania stażu dokumentów potwierdzających realizację zadań zawartych w Planie Rozwoju Zawodowego.</p> <p>7. Zapoznanie się z projektem oceny dorobku zawodowego za okres trwania stażu.</p>	<p>1. Omówienie zajęć z opiekunem, wyciągnięcie wniosków. Sporządzenie karty obserwacji zajęć.</p> <p>2. Wyciągnięcie pisemnych wniosków z hospitacji. Sporządzenie karty obserwacji zajęć.</p> <p>3. Wypełniona karta hospitacji zajęć, sporządzony scenariusz zajęć. Wyciągnięcie wniosków z hospitacji.</p> <p>4. Doskonalenie umiejętności organizacyjnych.</p> <p>5. Zorganizowanie i przeprowadzenie spotkania z rodzicami podsumowującego pierwszy rok nauki.</p> <p>6. Nabycie nowych umiejętności dotyczących sposobu dokumentowania swojego dorobku zawodowego.</p> <p>7. Sporządzony projekt oceny dorobku zawodowego nauczyciela stażysty.</p>

Bibliografia :

1. Dzierzowska I. : Wspinaczka po stopniach awansu. Wyd. „Muza Szkolna”, Warszawa 2001.
2. Garstka T., Marszałek J. : Nauczyciel na starcie. Wyd. CODN, Warszawa 2000
3. Garstka T. : Zadania opiekuna stażu. W: Poradnik nauczyciela. Red. Tołwińska – Królikowska E. Wyd. Raabe, Warszawa 2000
4. Wasiluk K., Zielińska A., Soczyński B. : Awans zawodowy nauczycieli. Wyd. Instytut Promocji Nauczycieli „Solidarność”, Gdańsk 2000.

20: PROPOZYCJE KART PRACY DO REALIZACJI PROGRAMU "POLAK TO EUROPEJCZYK"

Autor: Magdalena Polanowska, Bożena Rumin, nauczycielki kształcenia zintegrowanego, Szkoła Podstawowa Nr 2 w Kłobucku

Tematyka europejska już od dawna była w kręgu naszych zainteresowań. Długoletnie obserwacje i doświadczenia skłoniły nas więc do napisania programu innowacyjnego dla klas 1-3 "Polak to Europejczyk". Jego realizacja ma dostarczyć uczniom wiedzy o państwach Unii Europejskiej, zachęcić do poszukiwań, zbliżyć do europejskich rówieśników i ułatwić z nimi kontakty.

Obszerne fragmenty tego programu ukazały się na łamach "Kwartalnika Nauczycielskiego" Nr 2 (6) 2002 w artykule "Najmłodszy o Europie".

Aby ułatwić realizację tematyki programowej opracowałyśmy przykładowe karty pracy i zachęcamy do zapoznania się z nimi.

Do przeglądania kart pracy niezbędny jest program Adobe
Acrobat Reader dostępny do pobrania

z tego miejsca

Dokument zawierający karty pracy

21: SCENARIUSZ UROCZYSTOŚCI Z OKAZJI ŚWIĘTA ODZYSKANIA NIEPODLEGŁOŚCI "POLSKO, NIE JESTEŚ TY JUŻ NIEWOLNICĄ"

Autor: Grzegorz Kwoka, dyrektor SP w Koziegłowach, nauczyciel historii i pedagog specjalny w zakresie resocjalizacji i rewalidacji

Recytator 1.

Polsko, nie jesteś ty już niewolnicą!
Łańcuch żywych kajdan stał się tym łańcuchem,
Na którym z lochu, co był twą stolicą
Lat sto, swym własnym dźwignęłaś się duchem.

Narrator 1.

Rok 1795 to tragiczny rok w naszej historii, to data trzeciego rozbioru Polski, całkowitej utraty niepodległości. Polska znikła z mapy Europy. Pozostali jednak Polacy, którzy przez przeszło 100 lat walczyli o odzyskanie Ojczyzny.

Recytator 2.

(na tle muzyki)

Nie rzucim ziemi, skąd nasz ród,
Nie damy pogrześć mowy!
Polski my naród, polski ród,
Królewski szczep Piastowy.
Nie damy, by nas zniemczył wróg,
Tak nam dopomóż Bóg!

Do krwi ostatniej kropli z żył
Bronić będziemy Ducha,
Aż się rozpadnie w proch i pył
Krzyżacka zawierucha.
Twierdzą nam będzie każdy próg,
Tak nam dopomóż Bóg!

Nie będzie Niemiec pluć nam w twarz
I dzieci nam germaniń,
Orężny sercem hufiec nasz,
Duch będzie nam hetmaniń.
Pójdziem, gdy zabrzmi złoty róg,
Tak nam dopomóż Bóg!

Narrator 2.

Już dwa lata po utracie niepodległości powstają Legiony Polskie we Włoszech, na których czele staje gen. Jan Henryk Dąbrowski. Liczy on, że u boku Napoleona Bonaparte uda się wypędzić z ojczyzny zaborców. Z tego czasu pochodzi hymn narodowy, który napisał przebywając u legionistów Józef Wybicki.

Recytator 3

(na tle muzyki)

Jeszcze Polska nie umarła,
Kiedy my żyjemy,
Co nam obca moc wydarła,
Szablą odbijemy.

Marsz, marsz Dąbrowski,
Do Polski z ziemi włoski,
Za twoim przewodem,
Złączem się z narodem.

Jak Czarniecki do Poznania
Wracał się przez morze,
Dla ojczyzny ratowania
Po szwedzkim zaborze.

Marsz, marsz

Narrator 1

Niestety nadzieje i oczekiwania Polaków związane z Napoleonem nie spełniły się. Po jego klęsce, w roku 1815, Rosja, Prusy i Austria kupczą polską ziemią, wprowadzając nowy jej podział.

Narrator 2

(Etiuda rewolucyjna Chopina)

Rok 1830 – nowa nadzieja Polaków. W noc listopadową kadeci Piotra Wysockiego ruszają na Belweder. To początek powstania listopadowego.

Recytator 4

(na tle muzyki)

Oto dziś dzień krwi i chwały,
Oby dniem wskrzeszenia był:
W tęczę Franków orzeł biały
Patrząc, lot swój w niebo wzbil.
Słońcem lipca podniecony,
Woła do nas z górnych stron;
„Powstań, Polsko, skrusz kajdany,
Dziś twój tryumf albo zgon.”

Hej, kto Polak – na bagnety!
Żyj, swobodo! Polsko, żyj!
Takim hasłem cnej podniety,
Trąbo nasza, wrogom grzmij!

Grzmijcie, bębny, ryczcie, działa,
Dalej, dzieci, w gęsty szyk!
Wiedzie hufce wolność, chwała,
Tryumf błyska w ostrzu pik!
Leć, nasz orle, w górnym pędzie,
Sławie, Polsce, światu służ!
Kto przeżyje, wolnym będzie,
Kto umiera, wolnym już.

Narrator 2

Niestety i ten zryw niepodległościowy kończy się niepowodzeniem. Tysiące Polaków wybierają emigrację, bojąc się aresztowań ze strony zaborcy. Powstają polskie skupiska we Francji, Anglii i w innych państwach Europy. Ludzie będący z dala od ojczyzny, zakładają Polskie Organizacje Niepodległościowe, marzą, że wrócą do wolnej Polski.

Recytator 5

Da Bóg nam kiedyś zasiać w Polsce wolnej,
Od żyta złotej, od lasów szumiącej,
Da Bóg, a przyjdzie dzień nieustający
Dla srebrnych pługów udręki mozolnej.

Jeszcze oddźwiękna kamienie na młoty
I z twardym ziemia pogada lemieszem,
I z wszystkich jeszcze kamieni wykrzeszem
Iskier snop złoty.

Więc gdy wiosennym oglądam wieczorem
W mgły otuloną zagonów szarzyznę,
Ktoś w moim sercu wykuwa toporem
Moją ojczyznę.

Narrator 1

Trzydzieści lat później Polacy jeszcze raz chwycili za broń. W 1863 wybucha największe z powstań narodowych – styczniowe. Również i ono nie przyniosło niepodległości.

Na kolejną możliwość podjęcia walki trzeba było czekać pół wieku.

Okres powstania i czas popowstaniowy tak ocenia bojownik o niepodległość – Józef Piłsudski;

Narrator 3

(odczytuje słowa J. Piłsudskiego)

Rok 1863 stoi na przełomie naszych dziejów, stara Polska umiera – nowa się rodzi. Na przełomie dziejów staje epokowe zdarzenie – powstanie naszego narodu, walka orężna, długo trwająca, długo zalewająca krwią i pożogą ziemię naszą. Na progu nowoczesnego

życia społecznego stoją wydarzenia 1863 roku. Wyrasta mur olbrzymi, dzieląc pokolenia od pokoleń, czyniąc nowe życie, zamykając stare – mur, na którym tryskają ogniem pisane cyfry 1,8,6,3.

Płonęły te cyfry świadomie dla myślących, bezwiednie dla wszystkich, tworząc i kształtując duszę nowego, popowstaniowego Polaka – nowe zjawiają się załomy duszy, inne nerwy, całkiem odmienny sposób odczuwania i reagowania. Pod wpływem wypadków roku 1863 rodzi się inna Polska z innym ujęciem życia i jego zadań.

Narrator 1

Wybuch I wojny światowej stworzył szansę niepodległości. Już 6 sierpnia 1914 roku z rozkazu Józefa Piłsudskiego wyrusza z Krakowa w stronę zaboru rosyjskiego Pierwsza Kadrowa. Następnie u boku armii austriackiej powstają Legiony Polskie.

Chór szkolny śpiewa Marsz Pierwszej Brygady

Można wykorzystać zbiór Pieśni Legionowych na płycie

Narrator 2

Tragedią narodu polskiego był fakt, że podzielony między dwa wojenne obozy zmuszony był do prowadzenia bratobójczej walki.

Recytator 6

Rozdzielił nas, mój bracie,
zły los i trzyma straż –
w dwóch wrogich sobie szańcach
patrzemy śmierci w twarz.

Na nasze niskie szańce
szrapnelów rzucasz grad
I wołasz mnie, i mówisz:
To ja, twój brat... twój brat!

A gdy mnie z dala ujrzysz,
Od razu bierz na cel
I do polskiego serca
Moskiewską kulą strzel.

Bo wciąż na jawie widzę
I co noc mi się śni,
Że TA, CO NIE ZGINEŁA,
Wyrośnie z naszej krwi.

Chór śpiewa Do Boga (Modlitwa o zwycięstwo)
Można wykorzystać nagranie Z pieśni legionowych.

Narrator 1

W trzecim roku wojny, prezydent Stanów Zjednoczonych Thomas Woodrow Wilson, przedstawił program pokoju światowego. Trzynasty punkt dotyczył utworzenia niepodległego państwa polskiego z dostępem do morza.

Recytator 7

A teraz nam się znów jęła marzyć
Polska, co sobą będzie gospodarzyć
I siał, i zbierać do własnego gumna ...
A teraz nam się znów śni polskie państwo,
Co mu za pieczęć już nie będzie trumna,
Lecz wielkie w świecie słowiańskim hetmaństwo.

A potem – dalej – Polska nam się marzy,
Wielka kapłanka słowiańskich ołtarzy,
Dzielnością, mocą i mądrością wielka
Mistrzyni życia i nauczycielka.

Chór szkolny śpiewa O mój rozmarynie.

Narrator 2

Rok 1918 to ostatni rok wojny. Ku upadkowi chyłą się zaborcy Polski. Imperium carskie znikło w wyniku rewolucji bolszewickiej. Austria i Niemcy kapitulują po czteroletniej wojnie.

11 listopada następuje rozbrajanie Niemców w Warszawie. Władzę nad wojskiem przejmuje Józef Piłsudski. Po 123 latach powstają

zaczątki niepodległego państwa polskiego.

Hejnał Wojska Polskiego

Recytator 1

Polsko, nie jesteś ty już niewolnicą!

Lecz czymś największym, czym byś można: Sobą!

Bibliografia:

1. M. Konopnicka, Rota
 2. J. Wybicki, Mazurek Dąbrowskiego
 3. K. Delavigne, Warszawianka
 4. J. Lechoń, Z cyklu „Polonia resurrecta”
 5. J. Piłsudski rok 1863, oprac. S. Kieniewicz, Warszawa 1989.
 6. E. Słoński, Ta, co nie zginęła
 7. K. Przerwa-Tetmajer, Polska
 8. L. Staff, Polsko, nie jesteś Ty już niewolnicą
-

22: Agresja wśród dzieci i młodzieży

Autor: Grzegorz Kwoka, dyrektor SP w Koziegłowach, nauczyciel historii oraz pedagog w zakresie resocjalizacji i rewalidacji.

Dzieciom i młodzieży zarzuca się obecnie silne odnoszenie wszystkiego do własnej osoby oraz wzrastającą agresywność. Podobnie jak zmieniły się ich społeczne warunki życia, przejawiające się zmniejszeniem ludzkich związków, również ich możliwości zebrania społecznych doświadczeń zostały zminimalizowane.

Wielu osobom z trudnością przychodzi nawiązanie i utrzymanie pozytywnych kontaktów z innymi ludźmi, włączenie się do grupy, wykazywanie zrozumienia, wycofanie się i konstruktywne radzenie sobie z problemami i konfliktami.

Skargi dotyczące agresywności dzieci i młodzieży, a także trudności poradzenia sobie z nimi nie są jednak wcale takim nowym zjawiskiem, jak chcieliby twierdzić niektóre problematyczne opisy sytuacji. Agresywne zachowanie młodego pokolenia odnotowywane było już we wcześniejszych okresach.

Już Eliot Aronson twierdził, że „Człowiek jest istotą agresywną. Z wyjątkiem niektórych gryzoni, żaden inny kręgowiec nie niszczy z taką konsekwencją i upodobaniem osobników własnego gatunku.”

Zachowanie agresywne ma na celu wyrządzenie szkody lub przykrości i jest sprzeczne z normami społecznymi.

Jeden z najwybitniejszych amerykańskich specjalistów w dziedzinie badania agresji, Leonard Berkowiz, wyznaje pogląd, że u ludzi agresywność jest funkcją złożonej interakcji wrodzonych skłonności i reakcji wyuczonych. Uważa, że wrodzone wzorce zachowania człowieka są nieskończenie elastyczne i podatne na modyfikacje. Pogląd ten potwierdzają nauczyciele i wychowawcy.

Agresję może spowodować prawie każda nieprzyjemna dla dziecka sytuacja, wywołująca np. cierpienie, nudę, ból, poczucie zagrożenia, brak poczucia bezpieczeństwa, lęk itp. Jednym z najważniejszych czynników wywołujących agresję jest frustracja. Frustrację wywołuje niemożliwość zaspokojenia swoich potrzeb.

Agresywność objawia się różnie. Jest ona cechą charakterystyczną jednostek impulsywnych, nieopanowanych, ale zdarzają się również „napady” agresywności u dzieci spokojnych, lękliwych, zamkniętych w sobie.

Jak już wspomniałem, zachowania agresywne przejawiają się bardzo wcześnie: małe dziecko niszczy, rozbija, gryzie, jeśli mu się coś nie udaje, czegoś nie otrzyma lub jest z czegoś niezadowolone. Czyni to w stosunku do rzeczy i ludzi.

W tym okresie jest wyrazem aktywnego stosunku do świata, jest formą obrony lub sposobem zdobycia. Z czasem, gdy dziecko przystosuje się i lepiej rozumie rzeczy i ludzi ze swego środowiska, następuje refleksja oraz proces powolnego przekształcania i częściowego opanowania impulsywnych reakcji agresywnych.

Przebieg procesu od nieopanowanych, popędowych reakcji agresywnych, aż do sublimowanych form agresji, cenionych i uznawanych efektów, zależy w bardzo dużej mierze od wychowania, szczególnie w okresie wczesnego dzieciństwa, gdy agresja ujawnia się jako atrybut popędów. Często widzimy, jak w sklepie dziecko tupiąc nóżkami, krzycząc, wymusza zakup zabawki. Jeśli rodzice ulegną malcowi, to takie zachowanie agresywne zostanie nagrodzone i szybko ulegnie utrwaleniu. Gdy rodzice nie zwrócą należytej uwagi na zachowanie się dziecka, w tym okresie wytworzy się nawyk agresywnego działania. Małe dziecko musi nauczyć się, że nie każde jego żądanie jest zaspokojone, że są ograniczone. Bardzo ważne jest, aby dziecko wcześniej dowiedziało się, że jest traktowane na równi z innymi, nie gorzej, ale i nie lepiej.

Agresywność jest zjawiskiem, które występuje tylko w układzie społecznym. Trzeba więc dbać również o to, aby korzystnie ułożyła się sytuacja dziecka w grupie, żeby przywykło przyjmować współodpowiedzialność również za innych członków zespołu. Im bardziej dziecko poczuje się pełnowartościowym członkiem grupy, im lepiej rozwinię się jego uspołecznienie, tym łatwiej zatraci się jego agresywność.

Jest wiele sposobów redukcji agresywności.

Aby dziecko mogło się prawidłowo rozwijać, winno żyć w otoczeniu, w którym czuje się akceptowane i ma poczucie bezpieczeństwa w rodzinie, szkole i środowisku rówieśniczym. Brak poczucia bezpieczeństwa powodowany przez któryś z tych czynników, może prowadzić do zachwiania poczucia własnej wartości, a w konsekwencji wyzwolenia agresywnych zachowań.

Pedagogiczne działania są w silnym stopniu ukierunkowane na uzyskanie harmonii, w której chodzi raczej o unikanie konfliktów, niż o poważne zajęcie się nim. Nad konfliktami pracuje się wciąż w konwencjonalny sposób, to znaczy poprzez poszukiwanie „winnego” i jego upomnienie, czy przywołanie do porządku. Środowisko reaguje na agresywne zachowanie karaniem, odwetem i społecznym odrzuceniem. Przez dotknięcie tym problemem osoby odbierane jest to, jako dodatkowe zagrożenie, co paradoksalnie prowadzi nie do zmniejszenia ich napastliwości i zmiany wrogiej postawy, lecz powoduje rodzenie się nowych stanów agresji. Do tego dochodzi jeszcze fakt, że pojęcie „agresywność” wywołuje w naszym społeczeństwie bardzo ambiwalentne skojarzenia.

Świadome, ukierunkowane przezwyższanie pedagogicznymi środkami agresji i wybuchów złości, jest niezwykle potrzebne. Nie może przy tym jednak chodzić o odzwyczajanie dzieci od wyrażania tych emocji. Wściekłość jest stanem wysokiego, wewnętrznego napięcia, który zawsze będzie występował, i którego nie wolno „połykać”. Kto wciąż trzyma w ryzach swoje uczucia, traci swoją żywotność i nie daje otoczeniu najmniejszej szansy do zareagowania. Kto chce żyć w zgodzie z innymi, musi się najpierw nauczyć klócić! Nieprzerwana harmonia sprawiłaby, że życie stałoby się nudne i nieznośne. Różnice zdań i interesów dodają mu pikanterii, ale muszą zostać wyjawione i poruszone w rozmowach, bez wzajemnego urażania się i wyrządzania sobie krzywdy. Do tego zarówno dzieci, jak i młodzież potrzebują pedagogicznego wsparcia.

Działania profilaktyczne, które stały się zadaniem statutowym szkoły w dzisiejszej rzeczywistości, w której podkreśla się tendencja wzrostowa grup ryzyka, a średnia wieku dzieci i młodzieży, mającej trudności z przystosowaniem się do rzeczywistości, obniża się, stanowi ważny problem społeczny.

Jeżeli to negatywne zjawisko, jakim jest agresja, będziemy niwelować, pracując aktywnymi metodami pracy poprzez: burzę mózgow, krąg uczuć, rysunki, dyskusje klasowa, psychodramę, uzupełnianie zdań, opowiadania, gry i zabawy, na pewno znacznie zminimalizujemy reakcje agresywne w naszych szkołach.

Bibliografia:

1. O. Lipkowski, Resocjalizacja; Warszawa 1980
2. R. Portmann, Gry i zabawy przeciwko agresji, Kielce 1998.
3. Socjoterapia, red. K.Sawicka, Warszawa 1995.
4. K. Zajączkowski, Program profilaktyczno-wychowawczy dla uczniów klasy I-III szkoły podstawowej, Kraków 2002.

23: PROJEKT JAKO METODA NAUCZANIA - PROJEKT WYCIECZKI PO PODHALU I TATRACH

Autor: *Grażyna Radomska, nauczyciel przyrody*
Anna Matysiak, nauczyciel informatyki i matematyki
Szkoła Podstawowa w Kalei

Opisana instrukcja projektu może być przeprowadzona podczas wyjazdu uczniów na zajęcia zielonej szkoły lub wycieczkę oraz na zajęciach w szkole jako promocja kultury Podhala i Tatr.

I Cele prezentacji:

- przygotowanie projektu 3-4 dniowej wycieczki po Podhalu,
- odwiedzenie w Zakopanem miejsc związanych z życiem i twórczością kandydata na Patrona Szkoły Kornela Makuszyńskiego,
- rozszerzenie wiedzy z zakresu środowiska przyrodniczego i kultury Podhala,
- promocja kultury góralskiej, obyczajów, architektury, muzyki, strojów, potraw,
- poznanie przez uczniów walorów krajobrazu turystycznego.

Grupy uczniów 4-5 osobowe podejmują trud przygotowania wycieczki.

W tym celu w projekcie powinny zostać rozważone następujące zagadnienia:

II Jednostki tematyczne:

1. Pilotaż wycieczki:
 - formalności związane z wyjazdem jakie należy załatwić,
 - jak duża grupa uczniów pojedzie,
 - w jaki sposób dostaniemy się do Zakopanego,
 - gdzie są przewidziane noclegi, opracowanie kosztorysu wycieczki,
 - opracowanie trasy wycieczki,
2. Środowisko przyrodniczo – geograficzne:
 - krajobrazu Podhala,
 - flora i fauna i jej ochrona,
 - budowa geologiczna,
3. Twórczość ludowa Podhala i zajęcia ludności:
 - a.
 - rzeźbiarstwo,
 - architektura,
 - malarstwo na szkło,
 - b.
 - lutnictwo,
 - kowalstwo artystyczne,
 - snycerstwo,
 - tkactwo artystyczne np. „biały haft”.
4. Obrzędowość rodzinna, obrzędowość roczna:
 - redyk i wypasanie owiec,
 - urodziny dziecka, wesela,
 - charakterystyczne tańce,
 - potrawy regionalne,
5. Plakaty z życia i twórczości kandydata na patrona szkoły – związek z Podhalem.
6. Turystyka – szlaki turystyczne, obiekty.

III Sposób prezentacji i czas:

- czas prezentacji grupy maksymalnie 8 minut,
- zaprezentowanie dekoracji, plansze poglądowe, albumy,
- prezentacja muzyki, strojów, tańców,
- inscenizacja,
- wystawa prac plastycznych, instrumentów,
- degustacja potraw,
- prezentacja ustna,
- konkurs,
- wykład,
- film.

IV Źródła informacji:

- biura podróży, rodzice, nauczyciele (przyrody, sztuki, techniki,),
- internet, czasopisma, książki, mapy,
- kontakt osobisty w czasie pobytu w Zakopanym w Stowarzyszeniu Twórców Ludowych Podhala,
- pomoc rodziny góralskiej – p.Kościelnych.

V Terminy:

Termin realizacji działu – 5 tygodni.

Termin prezentacji:

Terminy konsultacji: wtorki i piątki (1 raz w tygodniu).

VI Kryteria oceniania:

- interesujący sposób prezentacji,
- wartość merytoryczno – dydaktyczna prezentowanego materiału,
- systematyczność pracy grupy (obserwowano podczas konsultacji).

Prezentacja według scenariusza projektu została wykorzystana jako przykład aktywnej metody pracy z uczniami w czasie szkolenia Rady Pedagogicznej. Odbiorcami projektu byli również pozostali uczniowie naszej szkoły oraz rodzice. Uczniowie realizujący projekt uczestniczyli również w wycieczce, którą zaplanowali podczas wykonywania zadania, poszerzając zdobytą wcześniej wiedzę i umiejętności.

ZAŁĄCZNIK 1

I tydzień

Przedmioty	Dzień tygodnia	Zadania do wykonania
historia	historia i zabytki Podhala, zabytki,
przyroda	środowisko przyrodniczo-geograficzne,
sztuka	stroje regionalne górali z Podhala i piosenki,
technika	charakterystyczne potrawy, sposób żywienia, uprawy, malowanie na szkle, haft biały, snycerstwo,
wychowanie fizyczne	taniec góralski, przyśpiewki,
język polski	inscenizacja w gwarze góralskiej, pieśni górali z Podhala, obrzędowość: wesela, pogrzeby, urodziny,

II tydzień

Samodzielna praca uczniów po lekcjach lub przy pomocy rodziców i wychowawców, korzystanie ze źródeł, korzystanie z internetu (konsultacje).

III tydzień

Samodzielna praca uczniów po lekcjach lub przy pomocy rodziców i wychowawców, korzystanie ze źródeł, korzystanie z internetu (konsultacje).

IV tydzień

Ćwiczenia i przygotowanie do prezentacji.

V tydzień

Prezentacja.

ZAŁĄCZNIK 2

ARKUSZ OCENY PROJEKTU

GRUPA:

(lider grupy)

TEMAT PROJEKTU:

TERMIN PREZENTACJI: 28.02.2002r.

ETAP REALIZACJI PROJEKTU	UMIĘJĘTNOŚCI	OCENA 0 – 10 punktów
systematyczność pracy grupy	- zaangażowanie w pracę, - podejmowanie decyzji, - słuchanie się nawzajem, - odpowiedzialność za zbieranie ciekawych materiałów do projektu, pkt. pkt. pkt. pkt.
wartość merytoryczno-dydaktyczna prezentowanego materiału	- selekcja informacji, - dobór źródeł informacji, - czy materiały były wystarczające i ciekawe, pkt. pkt. pkt.
interesujący sposób prezentacji	- forma prezentacji (grafika, wystawa prac, inscenizacja, taniec, potrawy,) - wykorzystanie czasu prezentacji, - zainteresowanie słuchaczy prezentacją, pkt. pkt. pkt.

ILOŚĆ PUNKTÓW:

OCENA:

UWAGI:
.....
.....

ZAŁĄCZNIK 3

SZKOŁA PODSTAWOWA W KALEI

ul. Szkolna, 42 – 221 Częstochowa

ZAŚWIADCZENIE

Pan(i)

brał(a) udział w Radzie Pedagogicznej szkoleniowej

na temat: **PROJEKT JAKO METODA NAUCZANIA**

Rada Pedagogiczna była zorganizowana w ramach WDN

w dniu 28.02.2002r. przez Szkołę Podstawową w Kalei

i obejmowała cztery godziny dydaktyczne.

Prowadzący: Organizator:

mgr Grażyna Radomska.....

mgr inż. Anna Matysiak.....

Kalej 28.02.2002r.

24: SCENARIUSZ ZAJĘĆ KLASA 4: HASŁO PROGRAMU: **ÓDDZIAŁYWANIE W PRZYRODZIE** TEMAT: **Jak oddziałują magnesy?**

Autor: *Grażyna Radomska, nauczyciel przyrody, Szkoła Podstawowa w Kalei*

CELE:

Poziom wiadomości:

- uczeń wie, że w przyrodzie występują ciała o właściwościach magnetycznych,
- uczeń wie, że każdy magnes posiada dwa różne bieguny magnetyczne,
- uczeń rozumie pojęcie: magnesowanie ciał.

Poziom umiejętności:

- uczeń potrafi wytłumaczyć przyciąganie i odpychanie magnesów siłami wzajemnego oddziaływania i istnieniem biegunów,
- uczeń potrafi podać przykłady zastosowania magnesów,
- uczeń potrafi praktycznie wykonać magnesy z przedmiotów żelaznych.

CZAS: 1godzina lekcyjna.

METODY: doświadczenia, pomiar, pokaz, pogadanka.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE: film „video” - tytuł „Zastosowanie magnesów”, magnesy trwałe, kompasy, szkło, opiłki żelaza, plastelina, drewno, tworzywa sztuczne, materiały dla ucznia.

PRZEBIEG ZAJĘĆ

PLANOWANIE I PRZYGOTOWANIE

- z indywidualnych spacerów uczniowie przynoszą z hołdy kopalnianej odłamki rudy żelaza,
- nauczyciel przygotowuje: magnesy, kompas, igłę do szycia, pojemnik na wodę,
- nauczyciel przygotowuje materiały dla ucznia, sprzęt audiowizualny.

PRZEPROWADZENIE

CZĘŚĆ I (WPROWADZĄCA)

- nauczyciel czyta wiersz pt. „Magnes” w materiałach dla ucznia,
- uczeń podaje przykłady urządzeń w których są zastosowane magnesy,
- nauczyciel pokazuje magnesy trwałe różnych kształtów, zwracając uwagę dzieci na dwie barwy (dyskusja).

CZĘŚĆ II (DOŚWIADCZALNA)

- przeprowadzenie w 4 grupach doświadczenia 1 w materiałach dla ucznia, pokazującego oddziaływania magnesu na opiłki żelaza,
- przeprowadzenie doświadczenia 2, pokazującego działanie magnesu na różne substancje,
- uczniowie opisują zachowanie magnesów, kiedy są zwrócone do siebie biegunami jednoimiennymi i nie jednoimiennymi - doświadczenie 3,
- uczniowie obserwują zachowanie igły magnetycznej kompasu,
- nauczyciel przeprowadza pokaz: oddziaływanie Ziemi na igłę magnetyczną - doświadczenie 4 w materiałach dla ucznia.

CZĘŚĆ III (PODSUMOWANIE)

- uczniowie oglądają film video „Zastosowanie magnesów” i go omawiają,
- uczniowie wykonują samodzielnie własną igłę magnetyczną wg instrukcji w materiałach dla ucznia - ćwiczenie 5,
- uczniowie uzupełniają tekst w materiałach dla ucznia - zadanie 6,
- zadanie domowe nr 7 - dla chętnych.

MATERIAŁY DLA UCZNIWA:

1. Wymień urządzenia i przedmioty w których zastosowane są magnesy:
.....

2. Doświadczenie I

Na szybcie szklanej rozsypano opiłki żelaza. Zbliż magnes pod płytką i nim przesuwaj, zmieniaj położenie magnesu (poziomo, pionowo). Zaobserwuj co się stanie? Przedstaw doświadczenie na rysunku.

Obserwacja:

Wniosek:

3. Doświadczenie II

Zbliż magnes kolejno do substancji które masz przed sobą (plastelina, drewno, sukno, linijka, gwóźdź, klucze, aluminiowa łyżka, złoty pierścionek, szpilki).

Zapisz swoje spostrzeżenia.

Obserwacja:.....

Wniosek:.....

4. Doświadczenie III

Na 4 ołówkach okrągłych umieść 2 magnesy sztabkowe. Opisz zachowanie magnesów w przypadkach A B C. Doświadczenie przedstaw za pomocą rysunku.

A - ustaw do siebie niebieskimi stronami,

B - ustaw do siebie czerwonymi stronami,

C - ustaw do siebie stroną niebieską i czerwoną.

Obserwacja:.....

Wniosek:.....

5. Doświadczenie IV

Wprawiamy 3 igły magnetyczne, ustawione w różnych miejscach w ruch obrotowy. Zaobserwuj jak się ustawią igły.

Obserwacja:.....

Wniosek:.....

6. Doświadczenie V

Wykonaj własną igłę magnetyczną z igły do szycia przez pocieranie jej magnesem w jedną stronę, jednym biegunem.

Następnie przekuj ją przez papier i połóż delikatnie na powierzchnię wody w naczyniu. Zaobserwuj jak zachowuje się igła magnetyczna.

7. Wykonaj zadanie domowe (dla chętnych).

Zaprojektuj doświadczenie: jak ustalisz gdzie w magnesie ferrytowym (pastylka) używanym w szkole jest biegun północny a gdzie południowy.

MATERIAŁY DLA NAUCZYCIELA

„Magnes”

Bardzo lubię towarzystwo metali,

Bez trudu je chwytam nawet z oddali.

W zamknięciu lodówki i szafki pomagam.

Na waszej tablicy obrazki przypinam?

DOŚWIADCZENIE I

Obserwacja: opiłki ustawiają się wokół biegunów magnesu.

Wniosek: magnes oddziałuje na opiłki żelaza, które się namagnesowały i zachowują się podobnie jak magnes.

DOŚWIADCZENIE II

Wniosek: magnes oddziałuje na przedmioty z żelaza i stali, inne substancje nie mają właściwości magnetycznych.

DOŚWIADCZENIE III

Obserwacja: w przypadkach A B się odpychają (oddalają się).

Obserwacja: w przypadku C przyciągają się (przybliżają się).

Wniosek: magnesy oddziałują na siebie wzajemnie ponieważ mają dwa różne bieguny magnetyczne. Bieguny różnoimienne się przyciągają, a jednoimienne się odpychają.

DOŚWIADCZENIE IV

Wniosek: Ziemia oddziałuje na igły podobnie jak magnes trwały. Pod wpływem tego oddziaływania igła magnetyczna ustawia się zawsze w kierunku północ – południe. Ziemia posiada bieguny magnetyczne.

25: PROGRAM „ZIELONEJ SZKOŁY” DLA SZKOŁY PODSTAWOWEJ KLASY IV – VI

Autor: Irena Kopera, nauczycielka, gimnazjum w Zawadach
Iwona Glińska i Barbara Wręczycka–Messjasz, nauczycielki, SP Nr 36 w Częstochowie,
Alicja Krakowian i Jadwiga Knapik, Szkoła Podstawowa w Poczesnej

Zajęcia zorganizowane w czasie trwania „Zielonej Szkoły” pozostawiają niezatarte wrażenia we wspomnieniach młodych uczestników tychże imprez. Spełniają one wiele zadań, których trudno byłoby doszukać się w czasie zajęć prowadzonych standardowo:

- pogłębiają i rozszerzają wiedzę o własnym kraju,
- wyrabiają zrozumienie dla ochrony przyrody,
- zbliżają do różnych dziedzin gospodarki,
- rozwijają uczucia estetyczne,
- wyzwalają zamiłowanie do turystyki i do aktywnego spędzania wolnego czasu,
- wyrabiają nawyk pracy w grupie,
- rozwijają poczucie więzi, co sprzyja zanikaniu postaw egoistycznych i wybujałego indywidualizmu,
- uczą norm postępowania w zespole.

Już dla tych niewielu przytoczonych przez nas walorów „Zielonej Szkoły” warto z uczniami skorzystać z tej formy pracy. Skłoniło to nas do podjęcia decyzji o napisaniu programu „Zielonej Szkoły” w regionie nadmorskim.

Miejsce : Świnoujście

Model pracy : interdyscyplinarny z udziałem nauczyciela plastyki, historii i nauczyciela świetlicy

Cele główne :

1. Doskonalenie umiejętności współżycia i współdziałania w grupie rówieśniczej.
2. Poszerzenie i utrwalenie wiedzy zdobytej na różnych przedmiotach.
3. Rozwijanie umiejętności obserwowania środowiska.
4. Poznanie zróżnicowania krajobrazu nadmorskiego.
5. Dostrzeganie niebezpieczeństw dla środowiska naturalnego wynikających z działalności człowieka.
6. Analiza różnorodności form ochrony przyrody.
7. Rozwijanie umiejętności współpracy w zespole i prawidłowych relacji międzyludzkich.
8. Nabycie umiejętności organizowania i przeprowadzania zajęć ruchowych, wycieczek i rekreacji na świeżym powietrzu.
9. Uczenie aktywnego wypoczynku.
10. Kształcenie i doskonalenie umiejętności orientowania się w terenie i na mapie.
11. Rozwijanie zainteresowań przeszłością i teraźniejszością naszego kraju.
12. Kształtowanie postawy asertywnej jako dowodu siły charakteru.

Dzień 1.

Tematyka: Sprawy organizacyjne. Zwiad terenowy.

Cele szczegółowe:

- redagowanie wspólnie z uczniami kontraktu zawierającego normy i zasady postępowania podczas pobytu na „zielonej szkole”;
- przedstawienie i szczegółowe omówienie planu dnia;
- omówienie zasad bezpieczeństwa obowiązujących w obiekcie i poza nim;
- poznanie najbliższej okolicy z wykorzystaniem planu miasta.

Karta pracy dla grupy – 1.

Zwiad terenowy

1. Określ, w którym kierunku idziemy.
2. Jak nazywa się ulica, przy której mieszkamy?
3. Omów, jak wygląda budynek w którym mieszkamy: z czego zbudowany jest dach; z jakich materiałów jest zbudowany ośrodek; jakie są okna.
4. Zapisz nazwy mijanych ulic.
5. Obserwuj natężenie ruchu na ulicy i zwracaj uwagę na znaki drogowe.
6. Oceń stan chodników i nawierzchni jezdni.
7. Zwróć uwagę na zieleń.
8. Oceń stan oświetlenia ulic.
9. Zaobserwuj charakter zabudowy.
10. Nazwij urzędy i instytucje widziane w mieście.
11. Podaj nazwy środków komunikacji lokalnej.
12. Oceń czystość otoczenia.

Karta pracy dla grupy – 2.

Jak został zagospodarowany teren w miejscowości?

Podkreśl cechy, które możesz zaobserwować. Jeśli chcesz, dodaj do listy inne własne określenia.

Zabudowania wiejskie; fabryki; szkoły; kościoły; sklepy; dworzec kolejowy, autobusowy; biurowce; parkingi samochodowe; kanalizacja; mosty; bary; kawiarnie; drogi bite; ulice; autostrada; tory kolejowe, tramwajowe; złomowisko; wysypiska śmieci; maszty; mury; ploty; rzeki; kanały; wodospady; zbiorniki wodne.

Dzień 2.

Tematyka: Charakterystyczne elementy krajobrazu nadmorskiego.

Cele szczegółowe:

- opisywanie wyglądu wybrzeża morskiego;
- zapoznanie z charakterystyczną dla tego środowiska fauną i florą;
- wykorzystanie walorów przyrodniczych wybrzeża w rozwoju gospodarczym i turystycznym – krajoznawczym;
- kształtowanie postaw odpowiedniego zachowania się na obszarach prawnie chronionych i uwrażliwienie na piękno przyrody i krajobrazów nadmorskich.

Karta pracy dla grupy – 1.

1. Wymień charakterystyczne dla środowiska nadmorskiego: rośliny, zwierzęta.
2. Czym zajmują się ludzie mieszkający na terenie nadmorskim?
3. Jakie są ślady pozytywnej działalności człowieka dla tego regionu?
4. Jakie zaobserwowaliśmy uboczne skutki działalności człowieka w tym regionie?
5. Wykonajcie pracę plastyczną przedstawiającą krajobraz nadmorski – technika dowolna.

Karta pracy dla grupy – 2.

Jakie elementy zaobserwowałeś w okolicy?

1. Lasy liściaste i mieszane – dużo, trochę, mało.
2. Lasy iglaste – dużo, trochę, mało.
3. Wrzosowiska – dużo, trochę, mało.
4. Łąki i pastwiska – dużo, trochę, mało.
5. Pola uprawne, ogrody, sady – dużo, trochę, mało.
6. Trawniki – dużo, trochę, mało.
7. Żywopłaty – dużo, trochę, mało.
8. Pojedyncze drzewa – dużo, trochę, mało.
9. Teren porośnięty drzewami – dużo, trochę, mało.
10. Rzeki – dużo, trochę, mało.
11. Jeziora, stawy – dużo, trochę, mało.
12. Bagna, moczary – dużo, trochę, mało.
13. Wydmy – dużo, trochę, mało.
14. Teren zwartej zabudowy, bez roślinności – dużo, trochę, mało.
15. Domy z ogrodami – dużo, trochę, mało.
16. Inne – dużo, trochę, mało.

Dzień 3.

Tematyka: Woliński Park Narodowy jako miejsce szczególnie chronione.

Cele szczegółowe:

- zapoznanie z florą i fauną Wolińskiego Parku Narodowego;
- określenie położenia Wolińskiego Parku Narodowego na mapie fizycznej Polski;
- uświadomienie potrzeby ochrony przyrody;
- kształtowanie więzi emocjonalnej z przyrodą, uwrażliwienie na piękno krajobrazu nadmorskiego.

Karta pracy ucznia.

1. Wędrówka szlakiem turystycznym:
 - a) Wymień warstwy lasu oraz rośliny w poszczególnych warstwach;
 - b) Określ rodzaj krajobrazu i wymień jego elementy;
 - c) Na jakim terenie położony jest las (pagórkowaty, nizinny);
2. Woliński Park Narodowy leżyi obejmuje
3. Charakterystycznymi roślinami chronionymi są tu
4. Zwierzęta chronione na terenie parku to
5. Symbolem Wolińskiego Parku Narodowego jest
6. Jak należy zachowywać się na terenie parku narodowego?
7. Pobyt w rezerwacie żubrów :
 - a) Wymień zwierzęta znajdujące się w rezerwacie i opisz słownie jedno z nich;
 - b) Jakie wiadomości zapamiętałeś czytając tablice informacyjne w rezerwacie?

Dzień 4.

Tematyka: Dzień dzisiejszy i historia Świnoujścia.

Cele szczegółowe:

- rozwijanie samodzielności, obowiązkowości, podejmowania odpowiedzialności za siebie i innych;
- kształcenie i doskonalenie umiejętności orientowania się w terenie i na mapie;
- rozwijanie zainteresowań przeszłością i teraźniejszością naszego kraju;
- rozbudzanie potrzeby poznawania nowych, ciekawych miejsc i ludzi;
- kształcenie umiejętności mówienia, słuchania oraz różnych form wypowiedzi na piśmie;
- przedstawianie własnej opinii o zwiedzanej wystawie muzealnej.

Karta pracy –1.

Położenie geograficzne Świnoujścia:

1. Narysuj mapę konturową Polski i zaznacz na niej: stolicę Polski, główne miasta przez które przejeżdżałeś, jadąc z Częstochowy do Świnoujścia – narysuj trasę swojej podróży, główne rzeki, zaznacz położenie Świnoujścia.
2. Na podstawie mapy samochodowej Polski oblicz długość trasy, którą odbyłeś jadąc na „Zieloną Szkołę” do Świnoujścia.

Karta pracy – 2.

Dzień dzisiejszy Świnoujścia.

1. Położenie Świnoujścia: województwo, powiat, gmina, rzeka, wyspy, morze.
2. Liczba mieszkańców:
3. Główne instytucje kulturalne i budowle Świnoujścia.
4. Zajęcia mieszkańców.
5. Symbole miejscowości: herb - opisz, narysuj.

Karta pracy – 3.

Historia Świnoujścia.

1. Wypisz najważniejsze wydarzenia historyczne dotyczące Świnoujścia (możesz zrobić to w formie kroniki lub rocznika).
2. Wymień postacie historyczne i zasłużone dla Świnoujścia.
3. Czym dana postać zasłużyła się dla tej miejscowości?
4. Narysuj portret – twoje wyobrażenie o postaci, którą uważasz za najważniejszą.

Karta pracy – 4.

Zabytki Świnoujścia.

1. Wymień zabytki, jakie znajdują się w Świnoujściu;
2. Opisz zabytki posługując się „Kartą opisu zabytku”:
 - nazwa zabytku
 - data powstania zabytku – wiek, rok
 - styl zabytku, jeśli jest to budowla
 - autor, architekt zabytku
 - aktualne przeznaczenie zabytku
 - rysunek, fotografia zabytku.

Karta pracy – 5.

Karta zwiedzania muzeum

1. adres muzeum
2. nazwa muzeum
3. co się znajduje w muzeum?
4. nazwy wystaw znajdujących się w muzeum.
5. wypisz eksponaty, które ci się najbardziej podobały
6. narysuj jeden eksponat i podpisz go.

Dzień 5.

Tematyka: Poznajemy środki komunikacji morskiej oraz specyfikę i znaczenie pracy rybaka, portowca (przeprawa promowa, rejs wycieczkowy statkiem po porcie w Świnoujściu).

Cele szczegółowe:

- zapoznanie z pracą ludzką w miejscowościach nadmorskich;
- poznanie problemów ekologicznych;
- uczenie właściwego zachowania się w sytuacjach wymagających kontaktów społecznych;
- kształcenie umiejętności dokonywania obserwacji;
- zrozumienie, że region nadmorski jest istotną pod względem przyrodniczym, gospodarczym i przemysłowym, częścią naszego kraju;
- dostrzeganie wartości pracy rybaka, marynarza, innych pracowników portowych; budzenie szacunku dla ich pracy;
- uczenie poszanowania przyrody, uwrażliwienie na problemy ekologiczne – ochrona wydmy przed zniszczeniem oraz wód przed skażeniem;
- uświadomienie roli człowieka i jego odpowiedzialności za przekształcanie środowiska.

Dzień 6.

Tematyka: Wielki finał.

Cele szczegółowe:

- prezentacja wykonanych prac

Pobyty w „Zielonej Szkole” zamyka Wielki Finał. Odbywa się on w ostatni wieczór przed wyjazdem i ma charakter finałowy, kończący pobyt. Jest okazją do prezentacji dokonań poszczególnych grup warsztatowych, okazją do pewnych podsumowań, refleksji, a także do wspólnej zabawy.

Przepis na Wielki Finał.

1. Impreza rozpocznie się o godzinie 20.00;

2. Odbędzie się w największej sali ośrodka;
3. Prezentacja wykonanych prac – konkursy i nagrody;
4. Piosenki, rebusy, wspólna zabawa w grę integracyjną polegającą na pokazywaniu pantomicznych cech charakterystycznych wylosowanego zwierzęcia;
5. Dyskoteka do godziny 24.00.

Przed samym wyjazdem uczniowie uzupełniają ankietę na temat przeżytych chwil.

Wzór ankiety:

Prosimy o odpowiedź na następujące pytania:

1. Czego oczekiwałeś po tym wyjeździe?
 2. Czy spełniły się twoje oczekiwania związane z wyjazdem?
 3. Co chciałbyś zmienić w organizacji wyjazdu?
 4. Co chciałbyś wprowadzić innego, nowego w układ lekcji i warsztatów?
 5. Czego było tu dla Ciebie za dużo?
 6. Czego Ci brakowało?
 7. Co wydarzyło się tu dla Ciebie ważnego?
 8. Które z wydarzeń było dla Ciebie najprzyjemniejsze i dlaczego?
 9. Które z wydarzeń było dla Ciebie najtrudniejsze i dlaczego?
 10. Uwagi do kadry.
 11. Jedno zdanie na koniec.
-

26: EUROPEJSKIE OBYCZAJE I TRADYCJE ZAWARTE W BAJKACH

**Autor: Irena Kasprzyk, kierownik świetlicy szkolnej
Wojciech Kołsut, nauczyciel plastyki, Szkoła Podstawowa nr 36 w Częstochowie**

W czasach kiedy Polska przygotowuje się do integracji z Unią Europejską zachodzi potrzeba bliższego poznania państw członków. Nasze dzieci staną się pełnosprawnymi członkami rodziny państw europejskich. Przy daleko idącej integracji ekonomicznej i politycznej członkowie Unii pielęgnują swoją odrębność kulturową. Nadchodzące pokolenie powinno mieć świadomość tej różnorodności. Poznanie mitów, legend i baśni wiele mówi o charakterze i tradycjach narodów. Bracia Grimm Jakub i Wilhelm uczeni niemieccy jedni z pierwszych zebrali i opracowali szereg legend, podań i baśni ludowych. Różne pokolenia pisarzy na całym świecie czerpały inspirację z ich utworów dla własnej twórczości. Takie postacie jak Kopciuszek, Czerwony Kapturek, Królewna Śnieżka, Tomcio Paluch, Jaś i Małgosia są znane w różnych wersjach w zależności od czasu i miejsca ich powstania. W naszej pracy staraliśmy się wykorzystać szereg tekstów, które pod względem treści i formy reprezentują wszystkie gatunki charakterystyczne dla twórczości ludowej: baśnie magiczne, bajki zwierzęce, przypowieści, opowieści i garzy, legendy.

Pierwsze zajęcia poświęciliśmy Anglii.

Temat: POZNAJEMY OBYCZAJE I TRADYCJE STAREJ ANGLII ZAWARTE W BAJKACH

Cele edukacyjne

1. Utrwalenie i poszerzenie wiadomości o Anglii.
2. Kształtowanie stosunku do innych narodów i ich kultury.
3. Rozwijanie umiejętności współdziałania w grupie.

Metody i formy pracy z grupą

Pogadanka i pokaz, twórcza ekspresja, praca plastyczna z wykorzystaniem elementów muzycznych, praca z całą grupą.

Środki dydaktyczne

Mapa Europy, album fotograficzny, pocztówki, zdjęcia reprodukcja tkaniny z Bayeux, kasetę z dawną muzyką angielską.

Materiały

Białe płótno, biała emulsja, kolorowe emulsje, farby temperowe, naczynia plastikowe /po jogurtach i sałatkach/, szerokie pędzle, folia malarska do rozłożenia na podłodze.

PRZEBIEG ZAJĘĆ

1. Szukamy Anglii na mapie Europy.
2. Wspólnie oglądamy album fotograficzny i pocztówek angielskich.
3. W czasie oglądania omawiamy zdjęcia zwracamy uwagę na odmienną architekturę i krajobraz.
4. Czytamy bajki i wspólnie wybieramy najciekawszą z nich. Jest to bajka pt. "Sen kramarza".

(Należy wybrać utwór, który jest krótki i łatwy do ilustrowania, a jednocześnie zawierający charakterystyczne elementy typowe dla danego kraju. W tej bajce akcja rozwija się na starym londyńskim moście zabudowanym w charakterystyczny sposób tzn.: wzdłuż mostu stały kamienice ze sklepami.

5. Przed przystąpieniem do malowania pokazujemy tkaniny z Bayeux. Jest to tkanina przedstawiająca podbój Anglii przez Wilhelma Zdobywcę.

6. Zwracamy uwagę na podobieństwo ze współczesnym komiksem. Tkanina ta w istocie ukazuje szereg scen układających się w jedną historię opisującą wojnę.

7. Dzieci zaczynają ilustrować bajkę na wcześniej przygotowanym „zagruntowanym” płótnie. W celu budowania nastroju słuchamy muzyki angielskiej.

8. Rozwieszamy namalowany obraz. Uczniowie opowiadają bajkę wskazując swój namalowany fragment. Wspólnie z wychowawcami artykułują morał. /Powyższy scenariusz może dotyczyć również bajek innych narodów/

- Dzieci malowały farbami temperowymi wymieszanymi z emulsją na „zagruntowanym” płótnie. Grupa około 10 dzieci powinna mieć do dyspozycji około 4 mb płótna minimum o szerokości 1.20 cm.

* Można je zagruntować kolorową emulsją w celu ułatwienia wykonania tła. Należy również przygotować farbę w małych plastikowych pojemnikach i duże szerokie pędzle.

* W celu łatwego wyeksponowania pracy płótno powinno mieć wszyte „kanały” do przeciągnięcia sznurka.

Przy opracowywaniu cyklu zajęć przybliżających bajki poszczególnych narodów należy:

1. Wybrać bajkę, której elementy kojarzą się z danym krajem lub narodem.
2. Dobrać ilustrację przybliżającą architekturę danego kraju i strój charakterystyczny dla danej epoki.
3. Powyższe elementy powinny być inspiracją do wykonania wspólnego obrazu.

Bibliografia:

Baśnie angielskie – Joseph Jacobs Nasza księgarnia Wa-wa 1963. „Londyn i okolice Przewodnik turystyczny KAW 1987, Carlo Collodi „Pinokio Przygody drewnianego pajaca” W-wa 1899 Książka i wiedza, J. CH. Andersen „Bajki”, Nasza księgarnia W-wa 1988, Wilhelm i Jakub Grimm „Bajki” Nasza księgarnia W-wa 1984, Perrault „Bajki”.

27: Pasowanie na Pierwszoklasistę

Autor: Małgorzata Kołodziejka, nauczycielka kształcenia zintegrowanego, Szkoła Podstawowa im. Św. Jana de La Salle w Częstochowie

Każdego roku w Szkole Podstawowej im Św. Jana de La Salle w Częstochowie wspólnie przeżywamy szczególny dzień w życiu każdego siedmiolatka, uroczyste przyjęcie do grona uczniów poprzez oficjalne złożenie aktu ślubowania. W roku szkolnym 2002/2003 ten dzień stał się jeszcze bardziej radosny za sprawą małego przewodnika po krainie wiedzy Ekoludka, który zagościł w dwóch klasach pierwszych.

Scenariusz pasowania na ucznia

1. Uroczystość rozpoczyna się autoprezentacją dzieci –wspólne wyrecytowanie hasła „My jesteśmy małe Ludki, małe Ludki Ekoludki”
2. Prowadzący prosi Brata Dyrektora o oficjalne powitanie rodziców, opiekunów i zaproszonych gości oraz rozpoczęcie uroczystości.
3. Wszystkie dzieci razem recytują:

„Żegnajcie, lasy zielone,
żegnajcie , rzeki błękitne.
Już wrzesień idzie przez łąki
I wrzosem liliowo kwitnie

Żegnajcie, letnie przygody.
Czas już powracać do domu.
Złocą, czerwienią się liście
Dębów, jesionów i klonów.(...)

Witaj nam, szkoło radosna,
Grająca dzwonkiem co rano!
Dzień dobry, szkoło wesola
Lesie i łąko, dobranoc.”
Tadeusz Kubiak

4. wspólny śpiew piosenki pt. „Czas do szkoły” do słów i muzyki Agnieszki Maliszewskiej

Piosenka pt. „Czas do szkoły”

„Weź plecak, książki i ćwiczenia,
wakacje zostaw we wspomnieniach
i śmiało ruszaj już do szkoły,
bo nauki przyszedł czas.

Ref:

Już czas, już czas, do szkoły czas,
Już czas, już czas, nauka czeka nas. (Bis)

5. Wspólna recytacja z inscenizacją rymowanki przez chłopców z klasy I „a” i I „b”

Chociaż słońce zza firanek
Złoty uśmiech z góry śle,
Leniuch oczy ma zaspane
Wołasz : Wstawaj ! – a on nie.

6. Wspólna recytacja z inscenizacją rymowanki przez dziewczynki z klasy I „a” i I „b”

Porzuć dąsy i grymasy
Wstawaj, myj się, buty włóż!
Jesteś uczniem pierwszej klasy.
Słyszysz, dzwonek wzywa już!

7. Wspólny śpiew piosenki pt. „Jestem uczniem” do słów Stanisława Karaszewskiego i muzyki Ewy Witkowskiej.

Piosenka „Jestem uczniem”

„ Idę do szkoły

a ze mną przyjaciele
 śpiewam wesoło
 bo przygód czeka wiele.

Ref.

Kim ja jestem
 Wie każdy z was
 Do pierwszej klasy
 Idę pierwszy raz

Niosę tornister
 W nim książki i zeszyty
 W nowym piórniku
 Mam kredki długopisy

Ref.

Kim ja jestem(...)

8. Kolejnym elementem pasowania na pierwszoklasistę jest pomyślne zdanie przez kandydatów na uczniów testu – konkursu.

Uczniowie z klasy I „a” i I „b” sprawdzają , czy opanowali już pewne wiadomości umożliwiające im zostanie pełnoprawnymi uczniami. Przebieg zabawy jest następujący:

Na podłodze rozłożone są liście z odpowiedziami w formie schematu lub rysunku.

Prowadzący kieruje pytania raz do jednej ,raz do drugiej klasy. Klasy naradzają się i wybierają przedstawiciela, który podchodzi do właściwego liścia – odpowiedzi i podnosi go. Wśród prawidłowych odpowiedzi znajdują się błędne, które dzieci powinny ominąć.

Prowadzący ocenia poprawność odpowiedzi. Za każdą poprawną odpowiedź klasa otrzymuje punkt. Dla każdej klasy przewidziano po 4 pytania.

Treść pytań:

1. Jak nazywa się nasza Ojczyzna ? Na liściu znajduje się kontur Polski, a na nim model wyrazu Polska.
 2. Znajdź liść w kolorach – barwach polskiej flagi. Liść pomalowany jest na biało-czerwono.
 3. Jaki ptak znajduje się w godle Polski? Na jednym liściu umieszczony jest orzeł a na drugim jaskółka.
 4. Jak nazywa się patron naszej szkoły ? Na pierwszym liściu znajduje się Św. Jan de La Salle a na drugim zdjęcie dowolnej osoby.
 5. Jakim kolorem zaznaczamy samogłoski a jakim spółgłoski ? Na czerwono zaznaczamy samogłoski a na niebiesko spółgłoski . Na pierwszym liściu znajduje się model wyrazu mama w prawidłowych barwach a na drugim w kolorze żółtym i zielonym.
 6. Pokaż sygnalizator świetlny dla pieszych. Na pierwszym liściu znajduje się sygnalizator dla pieszych z dwoma kolorami świateł a na drugim sygnalizator z trzema kolorami świateł dla pojazdów.
 7. Która figura to trójkąt ? Na pierwszym liściu znajduje się właściwy trójkąt a na drugim kwadrat.
 8. Jakie są pierwsze litery alfabetu ? Na pierwszym liściu znajdują się litery ABC a na drugim WZY.
9. Po konkursie klasy ustawiają się w dwóch rzędach deklamują tekst wraz z jego inscenizowaniem.

Idą pierwszaki dawne maluchy
 Jeden w drugiego – to same zuchy
 Buzie umyte i ręce czyste
 Każdy na plecach dźwiga tornister
 Z bijącym sercem, stoją przed szkołą
 Jak im tu będzie ?
 Raz pracowicie a raz wesoło !

10. Po recytacji uczniowie wspólnie śpiewają piosenkę pt. „Dostał Jacek elementarz”

„Dostał Jacek Elementarz”

"Dostał Jacek Elementarz
 ależ buzia uśmiechnięta
 Hejże hej ! Hejże ha!
 Elementarz Jacek ma.

Kroczy Jacek środkiem ścieżki
 Dumny z pierwszej swej książeczki

Hejże hej ! Hejże ha !
Elementarz Jacek ma.

Spojrzał burek w Jacka oczy
Jakby pytał dokąd kroczy
Hejże ha! Hejże ha !
Elementarz Jacek ma.

Ja do szkoły też pytanie
Jestem uczniem miły panie
Hejże hej ! Hejże ha !
Elementarz Jacek ma.”

11. Po części artystycznej rozpoczyna się ślubowanie. Na środek sali wychodzi chłopiec i dziewczynka z klasy I „a” i I „b” i zwracają się do Brata Dyrektora:
„My, dzieci, już siedmiolatki zwracamy się z uprzejmą prośbą o przyjęcie nas do grona małych lasaljańczyków „
Brat Dyrektor odpowiada twierdząco i wszystkie dzieci ustawiają się w półkolu.
Kolejno dzieci unoszą prawe dłonie do góry, a brat Dyrektor odczytuje tekst ślubowania – dzieci odpowiadają „ślubujemy”.
Dyrektor podchodzi do każdego ucznia i pasuje go na ucznia poprzez symboliczne dotknięcie ołówkiem .Każdy uczeń otrzymuje kamizelkę z emblematem Szkoły Podstawowej im Św. Jana de La Salle i czapkę rogatywkę symbolizującą przyjęcie do grona uczniów.
 12. Uczniowie z klas recytują rymowanki:

I „a”:
„My jesteśmy I „a”, która do nauki chęci ma.
Będziemy pisać i rachować, czytać, śpiewać i rysować”
I „b”:
„Nasza klasa I „b” też się chętnie uczyć chce
Będzie czytać, pisać i rachować, ładnie śpiewać i malować”
 13. Uczniowie wraz z rodzicami powstają i śpiewają hymn szkoły : „ Zgromadzenie Braci Szkół Chrześcijańskich”
 14. Po odśpiewaniu hymnu każdy uczeń otrzymuje od Dyrektora symboliczny róg obfitości a następnie rodzice z dziećmi udają się do klas na poczęstunek.
-

28: PROGRAM WYCHOWAWCZY NAUCZANIA ZINTEGROWANEGO

Autor: Małgorzata Kołodziejka, nauczycielka kształcenia zintegrowanego, Szkoła Podstawowa im. Św. Jana de La Salle w Częstochowie

Misja: Mały uczeń, europejczyk, lasaljańczyk w drodze ku dorosłości

Wstęp

Podstawowym zadaniem wychowania współczesnego młodego człowieka jest umiejętne stworzenie warunków dorostania do zadań wynikających z perspektywy rozwoju określonego społeczeństwa, bądź społeczeństw. Obok uważanej za podstawową funkcję wychowania przekazywanie kultury z pokolenia na pokolenie wyłania się problem tolerancyjnego uspołecznienia poprzez włączenie dziecka z wiekiem w coraz liczniejsze i bardziej zróżnicowane pod względem wpływów wychowawczych grupy społeczne oraz grupy rówieśnicze.

Nauczanie zintegrowane jako pierwszy szczebel systemu kształcenia szkolnego musi z jednej strony brać pod uwagę istniejące już powiązania społeczne wychowanka, którym do tej pory był on poddany a oddziaływania zmierzające do tego by w procesie wychowania i uspołecznienia nastąpiła interioryzacja wartości i norm uznawanych i egzekwowanych w szkole o charakterze katolickim.

Ideą przewodnią wychowania małych dzieci w duchu lasaljańskim jest odejście od przesycionej pseudoprawdami sztucznej rzeczywistości ku prawdziwej miłości braterskiej:

„Prawdziwy nauczyciel – wychowawca to ten, co przedłuża we współczesności działanie Jezusa Chrystusa, głosząc Jego prawdę (...) i w Nim odkrywa godność dziecka, program i cele wychowania, ideał osobowości.”

Kompilując ideę przewodnią nauczania zintegrowanego, czyli ukazywanie dzieciom scalonego obrazu świata za pomocą umiejętnej integracji treści i metod w zakresie wszystkich kręgów nauczania z ideą wychowania lasaljańskiego to powstaje reguła nauczania i wychowania dla nauczyciela i ucznia : „Niech twoi uczniowie nawykną do rzetelności w słowach, niech czują wstręt do obłudy jak i do kłamstwa. Gdy coś twierdzą, niech mówią : jest tak oto lub tak nie jest”. (Br. S.R. Rybicki, Św. Jan de La Salle, s.106).

Aby wystąpiło postulowane zachowanie w połączeniu ze skutecznością oddziaływania pedagogicznego niezbędne jest ze strony nauczyciela zaspokajanie wielostronnych potrzeb dzieci takich jak potrzeba bezpieczeństwa, aktywności poznawczej, ruchowej, uznania, szacunku, ekspresji. Takie zachowania zapewniają właściwe podmiotowe relacje między małym uczniem a nauczycielem, dobre samopoczucie w szkole, wzmacnianie motywacji oraz chęci podejmowania coraz nowych wyzwań.

CELE WYCHOWANIA

Praca wychowawcza pionu nauczania zintegrowanego prowadzona w okresie największej podatności psychiki dziecka na oddziaływanie pedagogiczne, jest wielostronną działalnością, w której wychowanie, samowychowanie, praca opiekuńcza – wychowawcza ściśle łączą się z nauczaniem – uczeniem się i jest ukierunkowana na ukształtowanie osobowości dziecka zgodnie z systemem wartości humanistycznych.

Realizacja treści programu wychowawczego pionu zintegrowanego ma w szczególności na celu

- wszechstronny rozwój aktywności własnej dziecka, bez której udziału rozwój psychiczny dziecka nie mógłby w ogóle dokonywać się i przebiegać
- świadome oddziaływanie na psychikę wychowanka zmierzające do odpowiedniego ukształtowania jego osobowości w duchu wartości humanistycznych i chrześcijańskich
- rozwijanie procesu asymilacji polegającej na przyswajaniu przez dziecko nowych informacji o świecie zewnętrznym i włączaniu ich do schematów czynności, jakimi ono w danym wieku rozporządza oraz akomodacji, czyli dostosowywania się przez dziecko do nowych warunków zewnętrznych przez zmiany i przekształcenia
- rozwinięcie zdolności i możliwości dziecka poprzez zapoznanie się w toku własnej działalności z dorobkiem historycznym gatunku ludzkiego, kontaktem społecznym z innymi ludźmi
- ukształtowanie właściwego sposobu oceniania postępowania własnego, kolegów i innych osób
- wyrobienie emocjonalnych i racjonalnych więzów z Bogiem, Ojczyzną i ideą pokojowego współistnienia i współpracy
- rozbudzenie potrzeby dalszego kształcenia i samodoskonalenia oraz rozwijania swoich pasji i zainteresowań

Oddziaływania wychowawcze winny ukształtować następujące postawy i umiejętności, aby uczeń:

1. Był:
 - otwarty
 - samodzielny
 - asertywny
 - wrażliwy
 - koleżeński
 - uspołeczniony
 - tolerancyjny
 - kulturalny
 - umiejący wyrazić swoje potrzeby
 - znający prawa i obowiązki ucznia
 - przestrzegający zasad ogólnochrześcijańskich
2. Znał zasady bezpieczeństwa
 - zna i przestrzega zasad ruchu drogowego
 - bezpiecznie porusza się w szkole i poza nią
 - zna drogę do szkoły i potrafi bezpiecznie się po niej poruszać
 - zna i stosuje zasady bezpiecznego zachowania się w środkach komunikacji miejskiej
 - zna i stosuje zasady bezpieczeństwa w czasie gier i zabaw w domu i szkole
3. Realizował zasady dobrego wychowania
 - szanuje i jest tolerancyjny wobec drugiego człowieka

- szanuje zasady współdziałania w grupie
 - dba o dobre imię szkoły i jej pozytywny wizerunek
 - odnosi się z szacunkiem do dziedzictwa kulturalnego narodu, wspólnoty lokalnej, szkoły i rodziny
4. Przestrzegał zasad służących zachowaniu zdrowia
- rozumie, że życie i zdrowie człowieka jest najwyższą wartością
 - stosuje zasady higieny pracy i wypoczynku
 - wie, jak się zachować w sytuacjach zagrożenia życia
 - dostrzega zagrożenia cywilizacyjne w odniesieniu do siebie i innych
5. Reprezentował postawy ekologiczne
6. zna i rozumie nierozzerwalne relacje pomiędzy środowiskiem przyrodniczym a człowiekiem
7. dostrzega problemy ekologiczne wybranych regionów Polski z uwzględnieniem własnego regionu
8. na miarę swoich możliwości przeciwdziała degradacji środowiska
9. Był przygotowany do korzystania z dorobku dziedzictwa narodowego :
- zna historię i kulturę swojego regionu
 - przyjmuje prawidłowe postawy wobec symboli narodowych, tradycji i obrzędów
10. Posiadał podstawy wychowania moralno-duchowego
- kieruje się zasadami zawartymi w Dekalogu
 - swoją postawą podkreśla szacunek wobec pracy swojej i innych
 - przyjmuje prawidłowe postawy wobec symboli i obrzędów religijnych
 - zawsze reaguje na dostrzeżone przejawy zła
 - wie kim był patron szkoły
 - zachowuje się i postępuje zgodnie z duchem lasaljańskiego systemu wychowania.

Realizacja programu wychowawczego

Realizacja programu wychowawczego nauczania zintegrowanego wymaga szczególnie starannego doboru metod i form pracy.

Szkoła i nauczyciel spełniają skutecznie swoje zadanie zamierzonego i celowego oddziaływania na dzieci jako na jednostki i członków klasy – oraz na zespoły dziecięce wtedy, gdy opierają swoje poczynania na wnikliwej ich znajomości. Aby skutecznie poznać środowisko klasowe należy przede wszystkim stosować metodę obserwacji.

Do zbadania cech osobowości i zachowania się jednostek na tle klasy i innych środowisk należy używać metod: kwestionariuszy, ankiet, testów, planowej obserwacji (dokumentowanej i przygodnej), wywiadu z rodzicami i wychowawcami, rozmowy z uczniami, analizy dokumentacji szkolnej, metod socjometrycznych.

Powyższe metody przeznaczone są dla wychowawcy, którego celem jest poznanie życia społecznego klasy, jako zespołu rówieśników, w której toczy się i różnie układa swoiste życie społeczne, ukryte często przed okiem dorosłych. Owo poznanie jest niezbędne do zbadania samopoczucia poszczególnych uczniów w klasie.

Samopoczucie dziecka ma ogromny wpływ na samoocenę dziecka, która jest podstawą jego rozwoju umysłowego i uczuciowego.

Organizując pracę wychowawczą zawsze należy opierać się na metodach problemowych. Specyfika bowiem tego etapu rozwoju polega na szybszej interioryzacji pożądaných form zachowań poprzez bezpośrednie, praktyczne działanie. W procesie początkowego kształcenia-wychowania można również stosować metody podające, np. wykład lub opowiadanie, ale oczekiwane efekty są zdecydowanie niższe niż w metodach poszukujących.

Treści w postaci celów operacyjnych i zadań wraz z ewaluacją

Klasa I

Cel wychowania: Dziecko czuje się bezpiecznie w szkole

Efekty działań wychowawczych:

Dziecko:

- zna i rozumie pojęcia: bezpieczna droga do szkoły, bezpieczeństwo w klasie i na przerwie, zasady bezpiecznej gry i zabawy w szkole i domu, bezpieczeństwo w środkach komunikacji miejskiej
- zna wybrane zasady ruchu drogowego wraz z oznaczeniami
- potrafi zwrócić się o pomoc do odpowiednich osób w szkole
- stara się rozróżnić dobro i zło w sytuacjach codziennych i odpowiednio zareagować

Cele operacyjne	Zadania	Sposób ewaluacji
Tworzymy naszą klasową rodzinę	Poznajemy imiona i nazwiska kolegów- „kłębek włóczki” Ustalamy zasady utrzymywania ładu porządku klasy lekcyjnej, dbania o wspólną własność. Ustalamy zadania dyżurnych klasowych. Wyjaśniamy pojęcie właściwego stosunku do kolegów, nauczycieli, pracowników szkoły. Przyjmujemy zasady postępowania wobec siebie- koleżeńskość, wzajemna pomoc i życzliwość podczas nauki i zabawy.	Analiza przyjętego systemu nagradzania lub karania postaw w klasowej rodzinie: -rodzice -nauczyciele -Dyrekcja szkoły Sondaż wśród uczniów dotyczący potrzeby ustalania kryteriów i norm zachowań w klasie.
Ustalamy zasady dobrego wychowania	Tworzymy niepodważalne zasady współpracy w grupie, wzajemnego szacunku i tolerancji- słowny test zdań niedokończonych	Wybór najtrafniejszych spostrzeżeń uczniów i spisanie w formie kodeksu. Analiza kodeksu: - nauczyciele nauczania zintegrowanego

		- uczniowie innych klas
Poznajemy kim jesteśmy i skąd pochodzimy	Systematyzujemy najważniejsze dla nas pojęcia: Dom rodzinny, członkowie rodziny, ich zajęcia i obowiązki, miłość i szacunek do rodziców – gry dramowe; Nasza Ojczyzna – Rzeczpospolita Polska, godło i flaga państwowa – uczestnictwo w uroczystościach państwowych	Sondaż wśród uczniów i rodziców dotyczący podziału ról w rodzinie. Analiza postaw uczniów - wychowawca - Dyrekcja szkoły - uczniowie innych klas
Zmierzamy ku Bogu	Regularnie uczestniczymy w imprezach o charakterze religijnym – różne formy ekspresji: - teatralna - przedstawienia - plastyczna - plakaty, gazetka ścienna, - muzyczna - śpiewniki Poznajemy patrona szkoły – Św. Jana de La Salle : - konkursy plastyczne - formy ekspresji słowno-muzycznej	Analiza postaw moralno- duchowych: - wychowawca - Dyrekcja szkoły - Rodzice - Inni uczniowie

Klasa II

Cel wychowania: Dziecko zna prawa i obowiązki ucznia

Efekty działań wychowawczych:

Uczeń:

- jest sprawiedliwy w stosunkach koleżeńskich
- wykazuje wzajemne zrozumienie, poszanowanie godności innych osób
- jest opiekuńczy w stosunku do młodszych kolegów
- jest odpowiedzialny za powierzone zadania
- szanuje i dba o zdrowie i bezpieczeństwo swoje i młodszych kolegów
- rozumie potrzebę obcowania z kulturą i sztuką jako źródłem wzruszeń i wiedzy o świecie
- dostrzega swoją przynależność do narodu i społeczności ogólnoludzkiej

Cele operacyjne	Zadania	Sposób ewaluacji
1. Układamy własny zestaw praw i obowiązków ucznia kl. II	Organizujemy sejmik- ustalamy zasady dyskusji, pozwalamy każdemu wyrazić swoją opinię – burza mózgów	Sondaż wśród uczniów poświęcony ważności respektowania zarówno praw jak i obowiązków ucznia. Analiza dokumentu : - uczniowie innych klas - rodzice - nauczyciele - Dyrekcja
2. Jesteśmy aktywnymi twórcami naszej szkoły	Staramy się brać czynny udział w szkolnych organizacjach ZHP, LOP, PCK, Samorządzie Szkolnym. Bierzymy udział w organizowaniu imprez szkolnych. Tworzymy Kodeks Honorowy Ucznia Szkoły Św. Jana de La Salle	Rozmowy z rodzicami - wychowawca - Dyrekcja Szkoły - Pedagog szkolny Ankieta wśród uczniów : -wychowawca - n-le ucący w danej klasie
3. Jesteśmy w zjednoczonej Europie	Poznajemy historię własnej miejscowości na wycieczkach po najbliższej okolicy oraz za pomocą różnych form twórczej ekspresji : - Malarstwo i rysunek - Film - Sztuka teatralna Znamy bohaterstwo narodu polskiego w walce o wolność przybliżające odległe dzieje - gry dramowe, improwizacje. Poznajemy życie i pracę ludzi w innych krajach świata i wydarzenia międzynarodowe – wspólne wielokierunkowe działania ogólnoszkolne : - festyny	Analiza pracy uczniów: - nauczyciele ze wszystkich klas - uczniowie z pozostałych klas - Samorząd Szkolny

	- dni europejskie - scenki językowe - udział w przedstawieniach skupiających przekaz kultury międzynarodowej	
--	--	--

Klasa III

Cel wychowania: Dziecko umie się zachować w sytuacjach trudnych

Efekty działań wychowawczych:

Uczeń:

- zna i rozumie pojęcia : norma prawo, obowiązek, tolerancja, godność.
- Dostrzega różnice między ludźmi i akceptuje je
- Rozróżnia dobro i zło w sytuacjach codziennych i odpowiednio reaguje
- Zna formy odmawiania innym osobom
- Jest świadome swoich praw
- Wie do kogo może zwrócić się o pomoc

Cele operacyjne	Zadania	Sposób ewaluacji
1. Układamy naszą konwencję praw dziecka	Wymyślamy i zapisujemy prawa ważne dla nas – dzieci – burza mózgów Sporządzamy dziecięcy słowniczek prawny Wykonujemy szkolną gazetkę	Analiza dokumentu : - nauczyciele - Samorząd Szkolny - Dyrekcja szkoły
2. Tworzymy mapę przyjaciół dzieci	Odwiedzamy osoby i instytucje wspomagające szkołę : - pedagog szkolny - lekarz szkolny - policja - straż pożarna - organizacje pozarządowe (wycieczki tematyczne) sporządzenie gazetki przedstawiającej osoby i instytucje pomagające dzieciom z ich adresami i numerami telefonów lub sposobem dotarcia do nich.	Analiza pracy uczniów: - Samorząd Szkolny - Nauczyciele - Uczniowie pozostałych klas
3. Uczymy się egzekwować swoje prawa	Prawidłowo oceniamy sytuacje – gry dramatyczne umożliwiające rozróżnianie dobra i zła w życiu codziennym dziecka. Trenujemy umiejętności reagowania w różnych sytuacjach – symulacja, czyli odgrywanie ról zgodnie z ich realizacją w prawdziwym świecie	Rozmowy z rodzicami: - wychowawca - Dyrektor szkoły
4. Przekonujemy innych do Konwencji Praw Dziecka	Zapoznajemy dzieci i dorosłych z prawami dziecka – różne formy ekspresji : - teatralna- przedstawienia - happening szkolny - plastyczna – plakaty - muzyczna - śpiewniki tematyczne Urządzamy Sejmik Koleżeński – odgrywanie ról rodziców, nauczycieli, uczniów – przez same dzieci.	Sondaż wśród : - uczniów - nauczycieli - rodziców dotyczący respektowania praw dziecka w środowisku lokalnym..

29: SCENARIUSZ LEKCJI W KLASIE III SZKOŁY PODSTAWOWEJ "Co najchętniej czytam?"

Autor: *Danuta Filipowicz, nauczyciel bibliotekarz, Szkoła Podstawowa nr 1 w Blachowni*

Ośrodek tematyczny: „Jaki jestem?”

Zadanie: Poznanie budowy książki

Cel główny:

- poznanie budowy książki oraz roli, jaką pełnią poszczególne elementy jej budowy

Cele operacyjne:

1. Wiadomości:
 - uczeń po lekcji zapamięta, jak zbudowana jest książka i jaką rolę pełnią jej poszczególne elementy
 - uczeń po lekcji potrafi odróżnić i wskazać poszczególne elementy budowy książki.
2. Umiejętności:
 - uczeń po lekcji potrafi zapisać z karty tytułowej dane o książce
 - uczeń potrafi przy pomocy spisu treści znaleźć w książce określony wiersz, opowiadanie itp.

Pomoce dydaktyczne:

- książki
- plansza „Budowa książki”
- pomoce wykonane przez nauczyciela, imitujące elementy budowy książki: obwoluta, okładka, strona tytułowa, trzon-blok, kapitałka).

Metoda:

1. Drama w połączeniu z pokazem i wykładem nauczyciela.
2. Dwie techniki dramowe:
 - rozmowa w grupach na postawiony przez nauczyciela problem
 - improwizacja
3. Pokaz i wykład nauczyciela, poprzedzający improwizację; podsumowanie.

Tok lekcji:

1. Powitanie uczniów.
 2. Podzielenie zespołu klasowego na pięć czteroosobowych grup.
 3. Rozdanie grupom książek i postawienie problemu: z czego składa się książka.
 4. Dzieci w grupach oglądają książki, same próbują ustalić z jakich najważniejszych elementów zbudowana jest książka.
 5. Po zakończeniu rozmów w grupach, nauczyciel dokonuje podsumowania; pokazuje planszę opisującą budowę książki i wspólnie z dziećmi dokonuje porównania elementów z planszy z tymi, które odkryły i ustaliły dzieci.
 6. Dzieci otrzymują od nauczyciela przygotowane wcześniej rekwizyty (pomoce imitujące elementy składowe książki), wybierają dla siebie role – wcielają się w dowolny element książki, improwizują. Tu nauczyciel może podsunąć dzieciom pomysł np. jedno z dzieci będzie introligatorem, który ma poskładać książkę w całość. Pozostałe dzieci, które wybrały dla siebie rolę np. obwoluty, okładki itp. mają ustalić, w jakiej kolejności introligator powinien je poskładać. Dzieci (części składowe książki) kłócą się, kto jest ważniejszy, uzasadniają: dlaczego, a tym samym mówią o funkcji jaką pełni obwoluta, okładka, kapitałka itp.
 7. Po zakończeniu improwizacji dzieci przystępują do ćwiczeń:
 - na otrzymanych kartkach spisują ze strony tytułowej najważniejsze informacje o książce
 - wyszukują przy pomocy spisu treści wskazane przez nauczyciela utwory.
-

30: „Czy biblioteka szkolna i bibliotekarz odgrywają rolę w rozwoju i wychowaniu młodego człowieka?”

Autor: Danuta Filipowicz, nauczyciel bibliotekarz, Szkoła Podstawowa nr 1 w Blachowni

Odpowiedź na pytanie zawarte w tytule może wydawać się oczywista, ale czy na pewno tak jest? Czy bibliotekarz ma wpływ na wychowanie młodego człowieka, ukształtowanie jego poglądów na świat? Czy poprzez książki, które „podsuwa” młodemu czytelnikowi i pomysły, które realizuje w swojej bibliotece może wspomagać rodziców i wychowawców w tej trudnej roli?

Artykuł podkreśla ogromną rolę książki i biblioteki w tym procesie oraz szczególną rolę bibliotekarza – bezpośredniego łącznika między książką a czytelnikiem. Uwydatnia też wyższość książki w procesie wychowania nad usiłującymi zdominować ją mediami.

Autorka artykułu mgr Danuta Filipowicz – nauczyciel bibliotekarz w Szkole Podstawowej nr 1 w Blachowni, bazuje na własnych, bogatych, wieloletnich doświadczeniach w tym zawodzie, własnych inicjatywach i przedsięwzięciach, wierząc, że każde z nich pozostawiło jakiś ślad w rozwoju intelektu i dalszej drodze życiowej jej uczniów i czytelników.

Żyjemy w świecie pełnym książek. Mimo potężnej konkurencji telewizji, komputerów, a nawet radia, książki nadal są niezastąpionym źródłem przekazywania myśli i zawsze żywym źródłem wzruszeń.

„Bez karty papirusowej trudno wyobrazić sobie ludzką cywilizację, a tym samym i historię” – napisał w „Historii Naturalnej” Pliniusz.

„Czytanie książek jest dla rozwoju psychicznego człowiek tym, czym pokarm dla organizmu” – powiedział ostatnio na łamach Trybuny Śląskiej Książd o. Maksymilian Grande. Podobne cytaty znanych autorytetów można by mnożyć w nieskończoność.

Książka zapada w naszej pamięci, a nawet w naszych sercach na długie lata i nie zastąpią jej żadne inne wynalazki współczesnej cywilizacji.

Nie wszystkich stać na systematyczne wzbogacanie swoich biblioteczek domowych, nie wspominając już o tych, których domy są pozbawione książek.

Są jednak biblioteki! Zwłaszcza biblioteki szkolne, które istnieją w każdej szkole i które mają swój ogromny udział w dydaktyczno – wychowawczej pracy szkoły. Biblioteka jest tak ważną częścią organizmu szkoły, że chyba bez wahania można nazwać ją jej sercem.

Najdostępniejszym źródłem poznawania życia od lat najmłodszych, źródłem wzorców osobowych, jest właśnie książka. To książka wzbogaca nasze życie uczuciowe, dążenia i wyobraźnię, pobudza do działania, uwrażliwia na prawdę i piękno. Jest jednak jeden warunek: musi to być odpowiednia książka i właściwa do wieku czytelnika.

Dobrze odebrana lektura pomaga w prawidłowym rozwoju dziecka; pomaga dojrzewać młodzieży i lepiej zrozumieć siebie, wskazuje drogi postępowania i właściwe wybory.

Kierowanie lekturą czytelników, zwłaszcza tych bardziej zaawansowanych, kreowanie zainteresowań czytelniczych to nieodzowny element pracy każdego bibliotekarza. Niewłaściwie dobrana lektura z pewnością zostawi piętno w dalszym życiu młodego człowieka.

Każde dziecko trzeba przede wszystkim nauczyć samodzielności i odpowiedzialności; trzeba je przygotować do podejmowania ważnych życiowych decyzji. Konsekwencją szybkiego rozwoju nauki i techniki jest zalew informacji i dlatego tak ważne jest przygotowanie młodego człowieka do sprawnego poruszania się w ich nawale. Biblioteka odgrywa w tym niemałą rolę, przez kształtowanie nawyku samodzielnego korzystania z księgozbioru podręcznego, samodzielnego wyszukiwania książek, poszukiwanie materiałów na dany temat i poznawanie kartotek i innych źródeł informacji.

Młody człowiek lubi tworzyć, lubi „się pokazać”, być zauważonym i nagradzonym. Bibliotekarz wychodzi naprzeciw jego oczekiwaniom, angażując go od najwcześniejszych lat do prac takich jak pomoc w organizowaniu różnego rodzaju wystaw, kiermaszu książek, używanych podręczników, pomocy w robieniu gazetek bibliotecznych i organizowaniu innych imprez. Dzieci garną się do takiej współpracy; sprzedaż książek na kiermaszu czy losów na loterii uczy zarówno samodzielności jak i odpowiedzialności. Przygotowywanie wystaw czy gazetek kształtuje poczucie estetyki.

Codziennością w pracy szkolnej biblioteki są konkursy czytelnicze, tematyczne, w których biorą udział całe klasy i indywidualni uczniowie. Te konkursy, wcześniejsze do nich przygotowania i późniejsze zwycięstwa i nagrody, nie tylko bawią i cieszą, ale przede wszystkim kształcą, wzbogacają wiedzę, uczą wytrwałości, umiejętności godnego współzawodnictwa, zasad fair play, zarówno zwyciężania jak i przegrywania z humorem.

Poprzez wprowadzenie współzawodnictwa w czytelnictwie, prowadzenie między-klasowych konkursów czytelniczych i nagradzanie najlepszych czytelników, biblioteka realizuje jedno z najważniejszych zadań – inspirowanie czytelnictwa. Realizując je przystosowuje młodego człowieka do rywalizacji.

Biblioteka inspirowa spontaniczną twórczość dzieci np. przez stosowanie metod aktywnych: lekcji bibliotecznych prowadzonych metodą Dramy, która pełni ważną funkcję edukacyjną, wychowawczą i terapeutyczną (np. resocjalizacyjną) oraz kreatywną. Drama oparta na improwizacji uczy empatii – rozumienia drugich, pozwala poznać siebie, rozwija wyobraźnię, uczy pracy w zespole.

Wpływ wychowawczy (pedagogiczny) bibliotek szkolnych nie ogranicza się tylko do terenu szkoły, ale często wychodzi poza mury szkolne. Bibliotekarz współpracuje przecież nie tylko z nauczycielami, ale i z rodzicami swoich czytelników. Przez tę współpracę wpływa w jakimś stopniu na rozwój czytelnictwa w środowisku.

Biblioteka i nauczyciel bibliotekarz wychowują! Nauczyciel kieruje lekturą, pomaga w wyborze właściwej książki, kształtuje umiejętność samodzielnego korzystania ze zbiorów i wyszukiwania informacji. Równocześnie włącza dzieci do prac bibliotecznych, organizuje ich pracę twórczą. Inspirowa czytelnictwo, wyzwała rywalizację.

Ważnym celem tego artykułu jest też dzielenie się z innymi nauczycielami swoimi doświadczeniami. Bibliotekarz często czuje się zagubiony w swojej pracy wychowawczej. Pośród tomów książek trudno odnaleźć swą właściwą rolę. Może artykuł ten pozwoli bibliotekarzom sprecyzować lepiej swoją funkcję.

Bibliografia:

1. Biakowska, Emilia, (red.) „Biblioteka szkolna”, Warszawa 1977.
2. Elias, Maurice I., Steven E. Tobias, Brian S. Friedlander, “Dziecko emocjonalnie inteligentne”, Poznań 1998.
3. Paszkiewicz, Angelika, „Technologia wychowania”, Białystok 1998.
4. Sokołowska-Dzioby, Teresa, (red.), „Kształtowanie umiejętności wychowawczych”, Lublin 2002.

31: Scenariusz zajęć zintegrowanych. Poruszamy się bezpiecznie.

Autor: Maria Bocianowska, nauczyciel kształcenia zintegrowanego, Szkoła Podstawowa nr 26 w Częstochowie

Zachowanie bezpieczeństwa w drodze do szkoły jest bardzo ważne dla dzieci, rodziców oraz ogółu społeczeństwa. Realizując poniższe zajęcia zintegrowane należy kształtować umiejętność nabycia zasad i nawyków poczucia odpowiedzialności za własne zdrowie i życie.

Powyższe zasady i nawyki poczucia bezpieczeństwa należy wpajać dzieciom od najmłodszych lat na różnorodnych wcześniej zaplanowanych zajęciach np. spotkania z policjantem, konkurs plastyczny oraz zabawy muzyczno-ruchowe, wiersze, piosenki związane tematycznie z ruchem drogowym.

SCENARIUSZ ZAJĘĆ ZINTEGROWANYCH

Prowadząca: **mgr Maria Bocianowska**

Miejsce: **SP nr 26 w Częstochowie**

Klasa: **II**

Czas trwania: **180 minut**

Obszar tematyczny: **Poruszamy się bezpiecznie**

Temat dnia: **Przechodzimy przez skrzyżowanie.**

Wypowiedzi uczniów o znaczeniu znaków drogowych. Czytanie ze zrozumieniem opowiadania „Przygoda przedszkolaka”. Ocena postępowania chłopców. Przypomnienie wiadomości o sylabie i przenoszeniu wyrazów. Utrwalenie zasad przechodzenia przez jezdnię. Nauka piosenki „O ruchu drogowym”. Rozwiązywanie zadań tekstowych w zakresie 20. Rysowanie schematu skrzyżowania.

Cele ogólne:

- Nabywanie umiejętności bezpiecznego poruszania się w ruchu drogowym.
- Nabywanie umiejętności bezpiecznego poruszania się w ruchu drogowym.
- Rozwijanie spostrzegawczości.
- Rozwijanie wyobraźni i myślenia przyczynowo-skutkowego, wskazywanie zależności: przyczyna-skutek.
- Kształtowanie spostrzegawczości wzrokowej i słuchowej.
- Uwrażliwienie na niebezpieczeństwo wypadku drogowego.
- Wdrażanie do odpowiedniego zachowania na przejściach z sygnalizacją świetlną.
- Przedstawienie skutków lekceważenia znaków drogowych.
- Wskazanie na przykładach, że pojazd w ruchu nie można zatrzymać natychmiast.
- Kultura na drodze, to obowiązek każdego kierowcy.

Cele operacyjne:

- Zna pojęcia droga, ulica, jezdnia, pobocze, chodnik, pasy, sygnalizacja świetlna, skrzyżowanie.
- Potrafi przechodzić przez jezdnię zgodnie z poznanymi zasadami.
- Zna zasady przechodzenia przez skrzyżowanie.
- Potrafi czytać ze zrozumieniem.
- Ocenić postępowanie bohatera.
- Umie odpowiadać na pytania dotyczące przeczytanego tekstu.
- Kojarzyć związki przyczynowo-skutkowe.
- Rozpoznawać przymiotniki.
- Umie dokonać analizy zadania, wyodrębnić dane i szukane.
- Potrafi ruchem ilustrować treść piosenki.
- Wie jak zaprojektować i wykonać estetycznie schemat skrzyżowania.

Metody:

rozmowa, praca z tekstem, pokaz, obserwacja ćwiczeniowa, praktyczne działanie.

Formy pracy:

zbiorowa, indywidualna, w grupach

Środki dydaktyczne:

ilustracje, podręcznik, „Chodźmy razem”, „Myślę i liczę”, zbiór zadań wyd. „Juka”, książki z cyklu „Z nami bezpieczniej” – W.O.R.D., karty pracy, kasetę z melodią piosenki, środki plastyczno-techniczne.

Przebieg zajęć:

Edukacja polonistyczna

1. Rozmowa w kręgu o znakach drogowych spotkanych w drodze do szkoły. Rozpoznanie na planszy i wyjaśnienie ich znaczenia.
2. Ciche czytanie ze zrozumieniem „Przygoda przedszkolaka”
 - Ocena postępowania chłopców.
 - Ustalenie bohaterów opowiadania.
 - Nadanie innego tytułu opowiadania.

3. Samodzielne rozwiązywanie rebusów – karta pracy –1. Odczytanie i zapis rozwiązania: droga, chodnik, jezdnia, sygnalizacja świetlna, skrzyżowanie.
4. Dzielenie powyższych wyrazów na sylaby i przenoszenie ich.

Edukacja matematyczna

1. Dodawanie w zakresie 20 – szukanie jaką drogą Paweł może przeprowadzić przedszkolaka – karta pracy –2.
2. Rozwiązanie dwóch zadań tekstowych metodą analityczną – praca indywidualna – karta pracy-3:
 - Analiza zadania.
 - Zapisanie danych.
 - Zapisanie szukanych.
 - Ustalenie działań.
 - Ustalenie odpowiedzi.

Edukacja polonistyczno-środowiskowa

1. Rozwiązywanie krzyżówki:
 - Zwiastuje wiosnę – jaskółka.
 - Wpływa do morza – rzeka.
 - Rośnie w lesie – drzewo.
 - Zwierzę w ZOO w paski – zebra.
 - Zbieramy w lesie – grzyby.
 - Przysmak bociana – żaba.
 - Szerokie i głębokie – morze.
 - Król zwierząt – lew.
 - Królowa kwiatów – róża.
 - Pada zimą – śnieg.
 - Szyjemy nitką – igła.
 - Zwierzę które ma kolce – jeż.

Odczytanie i zapis hasła „SKRZYŻOWANIE” – praca w grupach – karta pracy-4.

2. Indywidualne wypowiedzi uczniów o tym jak należy przechodzić przez skrzyżowanie. Przypomnienie pięciu zasad przechodzenia.

Uzupełnić brakujące wyrazy w zdaniach:

Przed przejściem przez jezdnię, skrzyżowanie zatrzymuję się przed krawężnikiem, spoglądam w

....., spoglądam w, jeszcze raz w

jeśli jezdnia jest pusta to, a na środku jezdni jeszcze raz spoglądam w

3. Ćwiczenia w przechodzeniu przez jezdnię.
 - Wyjście na skrzyżowanie.
 - Dzieci stoją na chodniku, w odległości 50 cm od jego krawędzi i wykonują gesty wypowiadając tekst „na chodniku przystań bokiem”.
 - Marsz chodnikiem i odmierzanie podanej liczby kroków.

Edukacja muzyczno-ruchowa

1. Nauka piosenki „Na chodniku przystań bokiem”.

Zabawa orientacyjno-porządkowa „Mijanie”. Na sygnał dźwiękowy gwizdek lub wzrokowy chorągiewka – dzieci zamieniają się na miejsca prawą stroną;

Zabawa – „Ruch drogowy”. Podział dzieci na dwie grupy: przechodniów i prowadzących pojazdy (samochody). Kierowanie na skrzyżowaniu ruchem.

Edukacja techniczna

1. Zaprojektowanie i wykonanie schematu skrzyżowania.

Podsumowanie zajęć – ewaluacja

Rozmowa w kręgu.

1. W jaki sposób oznaczone są przejścia dla pieszych?
2. Co oznaczają na sygnalizatorze kolory: czerwony, żółty, zielony?
3. Wymień pięć zasad przechodzenia przez jezdnię.
4. Dlaczego nie wolno wychodzić na jezdnię zza stojącego pojazdu?
5. Co to jest skrzyżowanie?
6. Dlaczego samochody i piesi nie mogą się poruszać w sposób dowolny?
7. Czego nie wolno robić przekraczając jezdnię?
8. Dlaczego nie wolno bawić się w pobliżu jezdni?
9. Powiedz jak wygląda znak informacyjny „przejście dla pieszych”.

32: Scenariusz zajęć zintegrowanych. Jesień w ogrodzie.

Autor: Maria Bocianowska, nauczyciel kształcenia zintegrowanego, Szkoła Podstawowa nr 26 w Częstochowie

Warzywa spełniają ważną rolę w naszym życiu – stanowią niezbędną część naszego pożywienia. W poniższych zajęciach zintegrowanych chcę przybliżyć dzieciom, że warzywa są smaczne i zdrowe, są źródłem składników niezbędnych dla naszego organizmu: witamin i soli mineralnych. Najzdrowsze są warzywa świeże, natomiast przetworzone zachowują wartości odżywcze. W związku z tym postanowiłam zrealizować ten temat, aby dzieci już od najmłodszych lat były świadome, od czego zależy ich zdrowie i długie życie.

SCENARIUSZ ZAJĘĆ ZINTEGROWANYCH

Prowadząca: mgr Maria Bocianowska

Miejsce: SP nr 26 w Częstochowie

Klasa: II

Czas trwania: 135 minut

Obszar tematyczny: Jesień w ogrodzie.

Temat dnia: Jesienne prace w ogrodzie.

Swobodna wypowiedź uczniów na temat prac wykonywanych jesienią w ogrodzie. Zaplanowana wycieczka do ogrodu – wywiad z ogrodnikiem. Głośne czytanie tekstu – „Jesienne prace w ogrodzie”. Rodzaje wykonywanych prac w ogrodzie jesienią. Wprowadzenie pojęcia – kompost. Poznanie narzędzi używanych w ogrodzie i funkcji do jakich służą. Dodawanie i odejmowanie w zakresie 20. Wprowadzenie równania, w którym liczbą niewiadomą oznaczono literą – x. Nauka słów i melodii piosenki „Ogórek” – ćwiczenia ruchowe. Wykonanie techniką stemplowania kompozycji plastycznej z warzyw.

Cele ogólne:

- Doskonalenie umiejętności wypowiedzania się na określony temat.
- Zachęcanie do aktywności ruchowej na świeżym powietrzu.
- Wdrażanie do uważnego obserwowania zmian zachodzących w przyrodzie.
- Kształtowanie właściwych postaw wobec otaczającej nas przyrody jesienią.
- Kształtowanie umiejętności i logicznego myślenia w rozwiązywaniu zadań z niewiadomą – x.
- Kształcenie słuchu i poczucia rytmu.
- Rozwijanie umiejętności plastycznego przedstawiania własnych pomysłów- estetyka wykonania pracy.

Cele operacyjne:

- Zna jesienne prace wykonywane w ogrodzie.
- Wie jakie prace wykonuje ogrodnik.
- Rozpoznaje warzywa i poprawnie je nazywa.
- Rozumie czytany tekst przyrodniczy.
- Wie, w jakim celu zakłada się kompostownik.
- Rozumie związek między pracami jesiennymi a plonami.
- Potrafi wyodrębnić części jadalne warzyw.
- Zna przetwory z warzyw.
- Wie, że niewiadomą liczbę oznaczamy różnymi literami alfabetu.
- Umie rozwiązać zadanie za pomocą równania.
- Potrafi uczestniczyć w zabawie ze śpiewem.
- Wie dlaczego należy spożywać warzywa.
- Odczuwa piękno jesiennego ogrodu.

Metody i formy pracy:

rozmowa, pokaz, obserwacja, praca z tekstem, ćwiczenia dramowe praktycznego działania, praca zespołowa i indywidualna.

Środki dydaktyczne:

ilustracje, podręcznik „Chodźmy razem”, ilustracje do zadań, kasetka z nagraniem piosenki, karty pracy, karton, akwarele, nożyczki, pędzle.

Przebieg zajęć:

Edukacja środowiskowa

1. Wycieczka do ogrodu.
 - Powitanie ogrodnika – wywiad z ogrodnikiem.
 - Jakie prace wykonuje się w ogrodzie w ciągu roku?
 - Na czym polega pielęgnacja roślin w ogrodzie?
 - Rozpoznawanie warzyw po liściach, owocach, korzeniach, ich nazywanie i opisywanie wyglądu (marchew, pomidory, pietruszka, buraki, dynia, pory, selery, fasola itd.).
 - W jaki sposób przechowuje zebrane warzywa?

Edukacja polonistyczna

1. Głośne czytanie tekstu „Jesienne prace w ogrodzie”.
 - Ustalenie, jakie prace porządkowe należy wykonać w ogrodzie.
 - Wypowiadanie się uczniów na temat związków przyczynowo-skutkowych między pracą ogrodnika jesienią a

- plonami w następnym roku.
2. Dzieci odpowiadają całym zdaniem na pytanie pisemnie – karta pracy-1.
 - Dlaczego ogrodnik okrywa niektóre rośliny słomą lub liśćmi?
 3. Na podstawie ilustracji dzieci odpowiadają na pytanie – karta pracy-2.
 - Z czego robimy kompost?
 - Do czego służy kompost?
 - Jakie jest znaczenie kompostu?
 4. Pokaz narzędzi ogrodniczych, ustalenie do jakich prac są używane: szpadel, widły, konewka, grabie, motyka, pazurki, taczki.
 - O czym należy pamiętać chowając narzędzia na zimę?
Należy zabezpieczyć smarem narzędzia ogrodnicze aby nie zardzewiały.
 5. Wspólne układanie zdań o pracach jakie wykonuje ogrodnik jesienią. Zapis zdania w zeszycie.
 6. Sposoby przechowywania warzyw.
 7. konserwowanie: fasolka, groszek, ogórki;
 8. kopcowanie: ziemniaki, buraki, marchew i pietruszka – w piwnicy w piasku;
 9. suszenie: koper, pietruszka;
 10. kiszenie: ogórki, kapusta;
 11. marynowanie: cukinia, dynia;
 12. soki: marchew, pomidory;
 13. mrożenie: groszek, marchew.
 14. Sposoby spożywania warzyw.
 - świeże: surówki;
 - gotowane: zupa;
 - kiszone: przystawki;
 - suszone: przyprawy;
 - soki: napoje;
 - mrożonki: sałatki;
 15. Dlaczego należy jeść dużo warzyw?

Edukacja muzyczna

1. Uczymy się słów i melodii piosenki pt. „Ogórek”. Zabawa ruchowa inscenizująca treść piosenki.
2. Zabawa ruchowa.
Skaczemy jak małe piłeczki, jak duże piłeczki.
Idziemy wolno na spacer, teraz biegniemy.
Zbieramy warzywa i wkładamy do koszyka.
Wspinamy się wysoko, jak najwyżej.
Spacer.

Edukacja polonistyczna

1. Do podanych niżej nazw warzyw dodaj jak najwięcej określeń – karta pracy-3.
burak – jaki?
marchewka – jaka?
seler – jaki?
fasola – jaka?
kartofel – jaki?
pietruszka – jaka?

Edukacja matematyczna

1. Rachunek pamięciowy dodawanie i odejmowanie liczb.
2. Monika i Tomek bawią się w zgadywanki liczbowe – karta pracy-4.
3. Pisanie litery x Ćw. str. 41.
4. Rozwiąż równania i uzupełnij grafy – karta-5.
5. Uzupełnij tabelkę – karta pracy-6.
6. Rozwiązywanie zadań za pomocą równań.
 - Analiza treści zadania.
 - Oznaczenie niewiadomej liczby narzędzi literą – x.
 - Ułożenie równania $6 + x = 13$ lub $6 + \dots = 13$
 - Sprawdzenie przez dodawanie.

Edukacja plastyczno-techniczna

1. Wykonanie techniką stemplowania kompozycji plastycznej z warzyw.

Ewaluacja

1. Podaj nazwy warzyw, które wykopujemy z gleby jesienią.
 2. Jakie prace wykonujemy w ogrodzie po zebraniu plonów?
 3. Wymień kilka popularnych przetworów owocowych.
 4. Jakie znaczenie dla organizmu człowieka ma spożywanie warzyw?
-

33: SZOPKI BOŻONARODZENIOWE – TRADYCJA I WSPÓŁCZESNOŚĆ

Autor: *Alina Drabik, nauczycielka przyrody, Szkoła Podstawowa w Popowie.*

Artykuł dotyczy tradycji budowania szopek bożonarodzeniowych na Śląsku oraz próby ożywienia jej poprzez organizację konkursu na najciekawszą szopkę bożonarodzeniową i wystawę prac konkursowych. Zawiera refleksje i odczucia współorganizatorki konkursu. Lektura artykułu może zachęcić nauczycieli do podobnych lub innych przedsięwzięć.

Obyczaj budowania szopek powstał niemal 8 wieków temu. Pomysłodawcą i twórcą pierwszej szopki był **Św. Franciszek z Asyżu**. Wkrótce zwyczaj ten rozprzestrzenił się w całej Europie. Już w XIV wieku znany był także w Polsce. Tradycja ta przetrwała do dziś i jest wciąż żywa w wielu regionach naszego kraju. Znane są przebogate szopki krakowskie, których architektura nawiązywała do architektury krakowskich kościołów. Zanim upowszechnił się zwyczaj strojenia choinki, także na Śląsku, dużą popularnością cieszył się tzw. **żłobek** czyli **szopka**, zwana też „**betlejką**”. W biedniejszych domach, żłobek wykonywał ktoś starszy z rodziny; w bogatszych – zamawiany był zwykle u miejscowych stolarzy. W wiejskich kościołkach, szopki budowali domorośli artyści, osiągając niejednokrotnie znakomite efekty artystyczne. Konstrukcja szopek była prosta. Wyglądem raczej przypominały szałas pasterski z ostrym dachem lub grotę górską. Ściany szopek sporządzano z równo uciętých „beleczek” drewnianych, gałęzi, a w miastach - z tektury, dykty itp. Daszki wykonywane były z małych deseczek lub ze słomy. W daszku robiono zwykle małą dziurkę, przez którą wpuszczano na drucie niewielką, świecąca gwiazdkę. Wewnątrz szopki najważniejsze były drewniane, gliniane, gipsowe lub polichromowane figurki i małe żłobki z Dzieciątkiem. Obok żłobka - postacie Matki Boskiej i Św. Józefa, a w pobliżu – wół i osiołek. Przed żłobkiem stawiano różne figurki przedstawiające pasterzy w kapeluszach, z kijami, Trzech Mędrców ze Wschodu z koronami na głowach, baranki. Nad wejściem do szopki wieszano na drucie anioła ze skrzydłami. Na podłogę kładziono mech i siano. Wokoło obsypywano szopkę wata, symbolizującą śnieg. Wokół szopki często ustawiano choinki. Po wieczery i w czasie świąt przy żłobkach śpiewano kolędy. Franciszkański zwyczaj adoracji żłobków datowany jest na Śląsku od połowy XVII wieku. Wystawiano przy nich przedwiska związane tematycznie z Bożym Narodzeniem. Z czasem władze zabroniły franciszkanom nocnych przedstawień przy szopkach, gdyż ich coraz bardziej świeckie i komiczne treści, a także hałaśliwe zachowanie wiernych, przestały odpowiadać kościołowi. Zakazano również ustawiania wokół żłobka figurek chłopów, handlarzy, żydów itp., aby położyć kres zbyt wybujałej fantazji religijno-ludowego teatru. Współcześnie, **szopki** są niemalże obowiązkowym **składnikiem świątecznego wystroju kościołów śląskich**, a kult szopki betlejemskiej rozrósł się na Śląsku do rozmiarów rzadko spotykanych w innych regionach kraju.

Zadania szkoły w zakresie **edukacji regionalnej** przewidują „**poznanie regionu i jego kultury**” a także „**kształtowanie tożsamości narodowej w aspekcie tożsamości regionalnej**”. **Jednym z celów** zaś jest „**rozwój postaw patriotycznych związanych z tożsamością kultury regionalnej**”. **Treści edukacji regionalnej** w zreformowanej szkole podstawowej dotyczą między innymi „**lokalnych i regionalnych tradycji, świąt, obyczajów i zwyczajów**”. Może warto wobec tego zwrócić uwagę uczniów na obyczaj budowania szopek

bożonarodzeniowych. Szopki zawsze budzą podziw i uznanie, a szczególnie wtedy, kiedy wykonane są dziecięcą ręką. Nauka poprzez działanie jest dość długa i pracochłonna, ale jakże skuteczna. Nic tak nie zapada w naszą świadomość jak to, co odkrywamy poprzez własną aktywność.

Przykładem takiego działania może być zorganizowany w Gminnym Zespole Szkolno- Przedszkolnym nr 1 w Popowie **konkurs na najciekawszą „szopkę bożonarodzeniową”**. Jego celem było **ożywienie tradycji** budowania szopek. Konkurs miał rozwijać **pomysłowość i twórczość uczniów**, jak również integrować rodziny i całą społeczność szkolną wokół Świąt Bożego Narodzenia. Zadanie konkursowe polegało na wykonaniu przestrzennej szopki betlejemskiej z ogólnie dostępnych, tanich, wtórnie wykorzystanych materiałów. Regulamin dopuszczał możliwość wykonania szopki dowolną techniką na powierzchni płaskiej. Przy ocenie szopek brano pod uwagę następujące kryteria: pomysłowość (oryginalność) szopki, stopień wykorzystania materiałów ogólnie dostępnych, tanich (np. odpadów, surowców wtórnych), estetykę wykonania, wkład pracy i ogólny wygląd szopki.

Chociaż całe wydarzenie miało miejsce na przełomie roku 2001-2002, warto o nim wspomnieć w przededniu kolejnego Bożego Narodzenia. Może uda mi się zachęcić kogoś do zorganizowania podobnego konkursu. Myślę, że warto. Kiedy przyszedł mi do głowy pomysł zorganizowania konkursu na szopkę z materiałów ekologicznych, nie wyobrażałam sobie, że tak wielu uczniów i rodziców (całych rodzin) z takim entuzjazmem podejście do tego projektu. Od samego początku konkurs cieszył się ogromnym zainteresowaniem. Szopki wykonywali uczniowie, którzy mieli ochotę wziąć udział w konkursie. Nie była to jednak wyłącznie ich „praca domowa”. Wiele elementów szopek uczniowie wykonali na zajęciach sztuki. W konkursie wzięło udział 72 uczniów. W sumie napłynęło **58 prac**, w tym 54 szopki przestrzenne i 4 prace plastyczne na powierzchni płaskiej. Niektóre prace robione były przez rodzeństwo lub grupę kolegów. Wszystkie **szopki wykonano bardzo starannie** i na wysokim poziomie. Pomysłowość, jak również użyte materiały, pracochłonność a zarazem staranność wykonania, budziły zdumienie i zachwyt. Komisja konkursowa, składająca się zarówno z nauczycieli jak i przedstawicieli uczniów, pomimo opracowanych kryteriów, miała ogromny problem z wyłonieniem najlepszych prac. Członkowie komisji kilkakrotnie podchodzili do najładniejszych szopek, aby jak najrzetelniej przydzielić punkty za poszczególne kryteria. W rezultacie jury przyznało: cztery równorzędne nagrody za **I miejsce**, dwie nagrody za **II miejsce** i trzy nagrody za **III miejsce**. Nagrodami były albumy do zdjęć ufundowane przez Radę Rodziców. Wszystkie pozostałe prace zasługiwały także na wyróżnienie. Szopki można było jeszcze przez kilka dni podziwiać **na wystawie** zorganizowanej **w murach naszej szkoły**. Tuż przed Świątami Bożego Narodzenia, cała **wystawa** została **przeniesiona do Kościoła Parafialnego**, gdzie przez miesiąc mieszkańcy Popowa i okolicy mogli dokładnie przyjrzeć się wytworom działalności naszych uczniów.

Wysiłek włożony w organizację konkursu i przygotowanie wystawy nie poszedł na marne. Szopki cieszyły się dużym zainteresowaniem całej społeczności lokalnej. Przedsięwzięcie spowodowało ożywienie - trochę może już zaniechanej z powodu braku czasu, ciąglej pogoni za pracą, pieniędzmi, „przejmowaniem zachodnich stylów życia” - tradycji budowania szopek bożonarodzeniowych w naszych domach. Przypomniało ten także piękny obyczaj i spowodowało, że mimo natłoku zajęć, rodzice znaleźli czas, aby wspólnie ze swoimi dziećmi usiąść, pomyśleć i wykonać coś, co zintegrowało całą rodzinę i przybliżyło do radosnych Świąt Bożego Narodzenia – szopkę betlejemska.

Organizacją konkursu zajęły się nauczycielki: mgr Alina Drabik (przyroda, sztuka); mgr Aneta Drab (religia) i mgr Dorota Owczarek (kształcenie zintegrowane).

Bibliografia:

1. Jerzy Pośpiech, Zwyczaje i obrzędy doroczne na Śląsku, Instytut Śląski w Opolu, Opole 1987 rok.
2. Podstawa programowa kształcenia ogólnego dla sześciolatków szkół podstawowych.

34: MOJE REFLEKSJE NA TEMAT AUTORYTETU NAUCZYCIELA

Autor: Alina Drabik, nauczycielka przyrody, Szkoła Podstawowa w Popowie

w aspekcie udziału w Wojewódzkiej Konferencji „Autorytet nauczyciela w polskiej oświacie”, zorganizowanej przez Regionalny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli „WOM” w Częstochowie przy współorganizacji Wydziału Edukacji i Nauki Urzędu Marszałkowskiego w Katowicach, Regionalnych Ośrodków Doskonalenia Nauczycieli „WOM” w Katowicach i Bielsku-Białej oraz Regionalnego Ośrodka Metodyczno-Edukacyjnego „METIS” w Katowicach, która odbyła się 9 października 2002 r., w Sali Sejmu Śląskiego, w stolicy naszego województwa.

Jestem nauczycielką z 22 – letnim stażem pracy w zawodzie.

Jako nauczyciela i działacza związkowego, zawsze interesowały mnie sprawy oświaty, statusu zawodowego nauczyciela, jego roli i pozycji w społeczeństwie. Z nie mniejszym zainteresowaniem przyjąłem możliwość uczestniczenia we wspomnianej konferencji.

Obserwując relacje uczeń-nauczyciel, rodzice-nauczyciel, dyrektor-nauczyciel oraz wzajemne relacje pomiędzy samymi nauczycielami zauważałem, że pewni nauczyciele są obdarzani autorytetem, a inni - nie. Zastanawiałam się, od czego to zależy? Zdawałem sobie sprawę, że wpływa na to wiele czynników a w głównej mierze także i sama osoba nauczyciela. Podczas konferencji miałam okazję potwierdzić, czasem zweryfikować i uzupełnić swoje spostrzeżenia w tym zakresie.

Z wielką uwagą i zaciekawieniem wysłuchałem wykładu, prof. zw. dr. hab. Antoniego Smołalskiego nt. „Autorytet nauczyciela w aspekcie historycznym”, który unaoczniał mi, w jaki sposób „władze” starały się na przestrzeni dziejów podnieść autorytet nauczyciela. I tak:

- w XI – XIII w. – włączono nauczycielstwo do stanu duchownego;
- w XIV – XVI w. – nastąpił zanik autorytetu n-la, (do nauczycielskiej grupy dołączyły osoby świeckie, „niedokończeni” studenci, „elementy wędrowne”, nastąpiła pauperyzacja zawodu nauczycielskiego);
- w XVI – XVIII w – instytucjonalnie próbowano podnieść autorytet nauczycieli poprzez nadanie im szlachectwa (z jednej strony doceniano potrzebę nauczycieli z drugiej tolerowano ich skromny byt);
- koniec XVIII w. (okres Komisji Edukacji Narodowej) – nauczyciel stał się funkcjonariuszem publicznym, miał godziwe wynagrodzenie, odrębny nadzór pedagogiczny, zabezpieczenia socjalne, ale również obowiązek mieszkania i żywienia się na terenie szkoły, władze centralne zostawiły jednak nauczyciela na pastwę urzędników lokalnych;
- w XIX w. – nauczyciele podjęli walkę o zrównanie ich z urzędnikami państwowymi;
- w 1919 r. sejm nauczycielski odrzucił koncepcję nauczyciela samorządowego, nauczyciel stał się pracownikiem państwowym, pojawiła się korzystna dla n-li ustawa emerytalna, nastąpiło zrównanie tabeli wynagrodzeń n-li z tabelą funkcjonariuszy państwowych (wojsko, policja);
- w czasie wojny i okupacji nauczyciele prowadzili tajne nauczanie, uczestniczyli w ruchu partyzanckim, swoją postawą zasługiwali na szacunek, obdarzani byli autorytetem;
- w PRL „władze” kreowały nauczyciela jako działacza społecznego, n-le mieli liczne przywileje, ustawy chroniły n-li, dawały stabilność w zawodzie, jednak ciągle podnoszono poprzeczkę poziomu wykształcenia;
- obecnie maleją obowiązki polityczne nauczyciela a zwiększają się zawodowe, nie idzie to w parze z uposażeniem, lansowana jest koncepcja kształcenia nauczyciela wszechstronnego (studia podyplomowe, kursy wymuszane postępowaniem nauki, chociaż nie zawsze) – budowanie autorytetu nauczycieli poprzez nich samych.

Na przestrzeni 1000 - letnich dziejów nauczycielstwa polskiego można wyróżnić tylko 3 okresy, kiedy nauczycielom było lepiej: wiek XI – XIII, okres KEN, lata 1932 – 1939. Werbalne próby podnoszenia autorytetu nauczyciela nie sprawdziły się, nawet przez jego permanentne dokształcanie. W XIX i XX wieku wzbogaciła się natomiast wiedza teoretyczna na temat autorytetu nauczyciela. Podsumowując, można stwierdzić, że autorytet nauczycielski jest wartością wielce pożądaną i trudną do osiągnięcia w skali zbiorowej.

Wykład pani dr Bronisławy Dymary nt. „Kształtowanie osobowości nauczyciela w procesie kształcenia i doskonalenia zawodowego” dał mi wiele do myślenia. Zrozumiałam, że autorytet nauczyciela wiąże się z jego kontaktowością, jego charyzmą, sztuką współbycia z uczniami. Nie ubiór, strój i inne cechy wyglądu zewnętrznego decydują o tym, czy nauczyciel ma autorytet, lecz to, jakim jest człowiekiem, co czyni, jak reaguje, czy dostrzega uczniów i ich problemy, czy jest uczuciowy, wrażliwy a przede wszystkim, jaki ma kontakt z uczniami. Na autorytet mają wpływ także nieformalne umowy z wychowankami, wzajemne zaufanie, wspólne tajemnice. Nauczyciel z autorytetem zapewnia swoim uczniom pomoc, wsparcie i rozwój. Stwarza dobrą atmosferę - życzliwości i radości płynącej z uczenia się. Nauczyciel musi ciągle uprawiać sztukę bycia z uczniem. Musi wykazywać chęć wspólnego działania. Uczeń powinien wiedzieć, dlaczego się uczy. Całemu procesowi uczenia się powinna towarzyszyć atmosfera wzajemnej życzliwości. Powiedziano kiedyś: „każdy może być geniuszem”. Nauczyciel musi umieć wydobyć z ucznia to, co w nim najlepsze, pielęgnować to i rozwijać. I wreszcie – nauczyciel musi być sobą. Musi słuchać głosu swojego sumienia. Podobanie się wszystkim (dyrektorowi, uczniom, rodzicom, władzom samorządowym, władzy kuratorskiej, ministerstwu) jest niemożliwe. Nadmiar kontroli, brak zaufania do nauczyciela, nie sprzyjają jego twórczej pracy. Dla dobra polskiej oświaty powinno się propagować pedagogikę twórczego niepokoju.

Z wykładu prof. zw. dr. hab. Mariana Śnieżyńskiego nt. „Autorytet nauczyciela na tle przemian społeczno – ustrojowych w Polsce” dowiedziałem się, że w wyniku przeprowadzonych badań, ustalono, iż w latach 80-tych w woj. małopolskim, autorytetem cieszyło się 15 % nauczycieli, zaś w roku 2000 – 18 %. Nastąpiła niewielka, chociaż korzystna zmiana. Niemniej jednak odsetek nauczycieli cieszących się autorytetem nie jest zbyt wysoki. Jakże są zatem źródła autorytetu?

Można je podzielić na dwie grupy:

- I. grupa - to źródła niezależne bezpośrednio od konkretnego nauczyciela, takie jak:
 - pozycja szkoły w środowisku, w którym pracujemy;
 - uznanie władz zwierzchnich (nagrody, odznaczenia);
 - atmosfera w gronie pedagogicznym;
 - uwarunkowania społeczno – polityczne;
- II. grupa – to źródła, które zależą od samego nauczyciela, takie jak:
 - wiedza merytoryczna nauczyciela;
 - umiejętność przekazania wiedzy (umiejętność metodyczna);
 - cechy osobowościowe nauczyciela (uczniowie mogą wiele wybaczyć nauczycielowi, ale nie wybaczą mu nigdy niesprawiedliwości, poniżania, ubliżania itp.)

Jeśli te trzy filary: wiedza, umiejętność jej przekazania i odpowiednie cechy osobowościowe, uda się nauczycielowi zbudować na maksymalnej wysokości, to uczniowie mogą obdarzyć go autorytetem.

Wydaje mi się, że dobrze byłoby, gdyby szkoła była czysta politycznie, nie uwikłana w żadne uwarunkowania społeczno-polityczne.

W ustroju socjalistycznym szkoła miała służyć systemowi, np. wychowaniu w duchu ateistycznym. W szkole nie było miejsca na dialog, dyskusję. Obowiązywał monolog i zasada „podporządkowania się”. W nauczaniu: natłok treści, uprzedmiotowienie ucznia (nie jednostka, lecz kolektyw, zespół). Nie było miejsca na wnioski, inne poglądy, należało słuchać, zapamiętać, odtworzyć. Stworzono wówczas wielką barierę pomiędzy „szkołą” a „kościółem”.

Dziś wiele się zmieniło: z uprzedmiotowienia przeszliśmy na podmiotowość, od monologu – do dialogu, z upolitycznienia na apolityczność.

Podmiotowe podejście do ucznia oznacza, że uczeń ma czuć, iż nauczyciel go lubi, jest dobry, życzliwy, sprawiedliwy. Musimy pamiętać, że każdy uczeń jest inny; to, co dobre dla jednego, nie musi być dobre dla drugiego. Każdy ma prawo do godności. W każdym, nawet w „największym łobuzie”, jest odrobina dobra, które trzeba wydobyć, rozgrzać, pielęgnować.

Bardzo ważne okazuje się przejście od monologu do dialogu. Tak niewielu ludzi posiada „umiejętność dialogu”. Jeśli ją ktoś posiada – ma dużą szansę na uzyskanie autorytetu. Od ucznia – też można dużo się nauczyć, (choćby o sposobach myślenia, reagowania, odczuwania) pod warunkiem że założymy, iż uczeń też może mieć rację. Pozwolimy uczniowi zarówno na krytykę, jak i na obronę. Będziemy mieli czas na cierpliwe i uważne słuchanie ucznia. Efektywność nauczania zależy bowiem także od relacji interpersonalnych, od podmiotowości, dialogu między uczniem a nauczycielem.

Wykład, prof. dr. hab. Katarzyny Olbrycht nt. „Nauczyciel – autorytet czy wzór osobowy” skłonił mnie do zastanowienia: czy nauczyciel powinien być bardziej autorytetem czy wzorem osobowym?

Autorytet, może wiązać się z postawą, godnością, podporządkowaniem się komuś, kto tego jest wart, lub może wiązać się z władzą. Czy wobec tego iść w stronę posiadania władzy i w taki sposób osiągnąć autorytet? Zrozumiały opór budzi się przeciwko wymuszaniu posłuszeństwa poprzez władzę i wiązaniu autorytetu z władzą. Może zatem własną postawą, własnym życiem budować swój autorytet? Wydaje się słuszne, że aby zdobyć autorytet trzeba świadomie przyjąć 3 postawy:

1. strażnika wartości;
2. żeglarza, który wybiera kierunek w sytuacjach trudnych;
3. świadka – kogoś, kto swoim życiem zapewnia wiarygodność („ten mi najmiłszy nauczyciel bywa, który jako naucza, tak sam wykonywa”).

Aby mieć autorytet trzeba spełniać pozytywne warunki:

1. wykazywać ofiarność;
2. kształcić się ciągle;
3. umiłować zawód jako służbę społeczną.

Zdobycie autorytetu utrudnia niestety słabe wyposażenie intelektualne, niewielkie horyzonty zainteresowań, horyzonty naukowe i silne zainteresowanie materialne człowieka.

Czym zatem jest autorytet? Autorytet – to uosobienie wzoru osobowego. Nie może to być wzór wymuszony przez instytucję, społeczeństwo. Im bardziej idziemy w kierunku demokratycznym, tym większa istnieje możliwość manipulowania i tym bardziej musimy być rozważni.

Wykład prof. zw. dr. hab. Ryszarda Pachocińskiego nt. „Autorytet nauczyciela w świetle współczesnych reform oświatowych w Unii Europejskiej” przybliżył mi obraz oświaty i statusu nauczyciela w państwach Unii Europejskiej, gdzie odchodzi się od hasła: „równość szans oświatowych”. Znaczenia nabiera: jakość oświaty oraz jej centralizacja lub decentralizacja. W wielu krajach Unii uważa się, że wystarczy niewielki procent ludzi bardzo dobrze wykształconych, aby zapewnić kadry państwa. Państwo nie jest w stanie zabezpieczyć w pełni wszystkich potrzeb oświatowych jednostki. Klienci sami wybierają, co jest im potrzebne.

W Anglii wprowadzono dużą centralizację oświaty. We Francji, gdzie wcześniej oświata była zcentralizowana, nastąpiła decentralizacja oświaty. W Polsce obecnie, także uważa się, że korzystniej jest, gdy oświata jest zdecentralizowana.

We wszystkich krajach Unii Europejskiej zwiększa się ilość obowiązków nauczycieli. Tam, gdzie było tylko „nauczanie” dochodzi „wychowanie”. Zrywa się z wąskimi specjalizacjami. Poszerza - wykształcenie ogólne nauczycieli o literaturę powszechną, literaturę muzyczną, sztukę itp. Na „zachodzie”, aby wykonywać swój zawód, nauczyciel zdobywa licencję lub startuje w konkursie na nauczyciela. Zawierane są indywidualne umowy o pracę i warunki płacowe. Odchodzi się od umów centralnych, zawieranych poprzez związki zawodowe. Na „zachodzie” dba się o ucznia – bez uczniów nie ma szkoły, zamyka się szkoły. W Holandii 75% nauczycieli pracuje w sektorze prywatnym. Zarobki wiążą się ze statusem nauczycieli. Generalnie nauczyciele zarabiają o 25% mniej niż osoby z tym samym wykształceniem w innych sektorach. Praktykuje się zwyczaj przechodzenia pracowników z innych sektorów do pracy w szkole, zaś nauczycieli do pracy w innych sektorach, aby na jakiś czas jedni i drudzy mogli oderwać się od swojej dotychczasowej pracy. Pensum nauczycielskie w pełnym wymiarze w wielu krajach Unii jest większe niż w Polsce, ale zdecydowanie większe są też zarobki nauczycieli.

Wypowiedź dyrektora departamentu kształcenia w MENiS p. Anny Zawiszy utwierdziła mnie w przekonaniu, że „nie każdy może być nauczycielem i nie każdy nim być powinien”. Praca nauczyciela niesie ze sobą wiele stresów. Nauczyciel staje „oko w oko” z najbardziej surowymi sędziami, jakimi są uczniowie. Jeśli nie uda mu się wytworzyć specyficznej więzi między nim a wychowankami, trudno mówić o autorytecie. Nauczyciel musi cierpliwy, wyrozumiały, musi umieć nieustannie wybaczać, wybaczając rozumnie.

Zaprezentowane wyniki badań socjologicznych nt. „Autorytet nauczyciela we współczesnej polskiej szkole” przeprowadzonych przez konsultantów i socjologów RODN „WOM” w Częstochowie i Katowicach: p. Bożenę Harasimowicz, p. Krzysztofa Bednarka oraz ROME „METIS” w Katowicach: p. Rajmunda Morawskiego uzupełniły moją wiedzę na temat identyfikacji świata wartości wśród badanych grup: uczniów, rodziców i nauczycieli. Wartościami tymi okazały się: postawa akceptacji (cierpliwość, wyrozumiałość, tolerancja, szacunek); pomoc w problemach; sprawiedliwość; życzliwość; pasja zawodowa; komunikatywność; konsekwentna autentyczność (postępowanie zgodnie z tym, co się mówi); kultura osobista; współpraca; kreatywność (stosowanie nowych metod).

W wyniku badań okazało się, że nie dla wszystkich grup respondentów, te same wartości, miały takie samo znaczenie. Dla rodziców np. duże znaczenie miała konsekwentna autentyczność nauczyciela. Dla uczniów niezwykle ważną okazała się postawa akceptacji.

Kiedyś ktoś powiedział: „autorytety nie rodzą się na kamieniu – autorytetami mogą stać się ludzie uczciwi, odważni, mądrzy”. Jest wiele prawdy w tych słowach. Uważne obserwacje życia potwierdzają tę prawdę. Często słyszymy, że młodzież cierpi na brak autorytetów i tę pustkę starają się wypełnić różni idole. Dobrze byłoby, gdyby tę pustkę mogli wypełnić mądrzy, uczciwi, odważni nauczyciele. Tacy, którzy potrafią odrzucić uwarunkowania zewnętrzne (np. sformalizowany system nauczania),

posiadają autentyczne predyspozycje do zawodu nauczyciela. Mają szacunek dla siebie i innych. Potrafią być sobą. Żyją w zgodzie z uniwersalnymi wartościami: dobrem, pięknem i prawdą. Tyko tacy nauczyciele mogą zostać obdarzeni przez swoich wychowanków autorytetem.

Kończąc, chcę wyrazić uznanie dla organizatorów, za przygotowanie tak interesującej konferencji, która niezmiernie mnie wzbogaciła i pobudziła do refleksji. Mam nadzieję, że mój artykuł chociaż w części oddał jej istotę i również pobudzi do refleksji innych.

Swoje refleksje na podstawie udziału w wojewódzkiej konferencji nt. „Autorytet nauczyciela w polskiej oświacie” przedstawiła Alina Drabik – nauczycielka Szkoły Podstawowej im. Jana Długosza w Popowie

35: Slubujemy...

Autor: Aldona Drab, nauczycielka kształcenia zintegrowanego, Szkoła Podstawowa w Popowie

Wstąpienie dziecka do szkoły, oznacza dla niego i jego rodziców nowy etap w życiu, zwłaszcza w rodzinie, w której pierwsze dziecko rozpoczyna naukę. Mimo przygotowania do szkoły wyniesionego z przedszkola, najmłodszy uczniowie idą do klasy I trochę onieśmieleni. Rodzice także są pełni niepokoju, oczekiwań i nadziei. Ten pierwszy etap zmian, w związku z nową sytuacją dla dziecka i rodziny, jest zatem ważnym przeżyciem, czymś nowym i ciekawym. Ze spokojem i taktem powinniśmy my nauczyciele- utwierdzać dziecko w przekonaniu, że co prawda czekają go nowe obowiązki, ale że są to obowiązki, którym jest w stanie sprostać, tak jak sprościli im jego rówieśnicy, którzy obecnie są już w klasie II. Dziecko musi czuć, że zostając uczniem awansuje, staje się kims ważnym. Ważność ta może zostać podwyższona poprzez oficjalne przyjęcie pierwszoklasistów do grona braci szkolnej. Od wielu lat przyjęcie takie przybrało miano „Ślubowania”. Najczęściej przygotowuje się wówczas z dziećmi przedstawienie, montaż słowno-muzyczny, inscenizację. W tym roku szkolnym, będąc wychowawczynią pierwszej klasy, postanowiłam przeprowadzić tę uroczystość w trochę odmiennym klimacie. Założyłam sobie zaangażowanie wszystkich uczestników, a więc dyrekcję, rodziców, a nie tylko uczniów.

Proponowanie wszytkich scenariusz przedstawia się następująco:

Uroczystość odbywa się w sali gimnastycznej, udekorowanej stosownie do sytuacji. Dzieci zostają podzielone na 6 zespołów edukacyjnych: polonistyczny, muzyczny, przyrodniczy, matematyczny, ruchowy i plastyczny. Każdy zespół będzie siedział na krzeselkach wokół stolika. Na stolikach widnieją napisy: edukacja polonistyczna, edukacja muzyczna, edukacja przyrodnicza, edukacja matematyczna, edukacja ruchowa, edukacja plastyczna. Poszczególne grupy będą zdawać egzamin z zakresu swojej edukacji, a poprawność wykonania zadania oceniać będzie jury, w skład którego wchodzi rodzice, jako członkowie oraz dyrekcja szkoły jako przewodniczący. Werdykt jury ogłaszany jest poprzez podniesienie tabliczki z napisem TAK lub NIE przez każdego jurora. Podczas uroczystości proponuję wykorzystać nagrania z kasy magnetofonowej „Wesoła szkoła, cz. I”. Rodzice siedzą w dużym półkolu, w środku którego stoi stół dla przewodniczącego. Dzieci ustawiają się w jednym rzędzie za drzwiami sali gimnastycznej.

(Dzieci wchodzi do sali jedno za drugim w takt piosenki „Nasza szkoła jest wesoła” i zajmują swoje miejsca wokół stolików.)

N: Witam serdecznie wszystkich zgromadzonych na dzisiejszej uroczystości, a w szczególności was drogie dzieci, bo to wy jesteście dzisiaj najważniejsi, rodziców, dyrekcję naszej szkoły oraz wszystkich przybyłych gości. Zgromadziliśmy się tutaj, aby wspólnie przeżyć to wielkie święto. Zanim jednak dzieci zostaną pasowane na uczniów, powinny wykazać się swoją wiedzą i umiejętnościami. Popisy dzieci oceniać będzie jury, które dzisiaj stanowią wszyscy rodzice, a przewodniczyć mu będzie komisja w składzie: pani i pan dyrektor. Oceniamy każde zadanie wykonane poprawnie przez podniesienie karteczki z napisem TAK, a zadanie, które zdaniem komisji nie zostało wykonane poprawnie, przez podniesienie kartki z napisem NIE. Czy reguły zabawy są jasne? A zatem zaczynamy.

Oto pierwszy zespół dzieci, które powinny wykazać się umiejętnościami z zakresu wiedzy polonistycznej. Zadanie dla was jest następujące:

Przed wami leżą różne ilustracje i podpisy. Proszę, aby każdy z was wybrał jeden rysunek, a następnie dobrać do niego właściwy podpis. Waszym zadaniem będzie również przeczytanie tego wyrazu oraz podzielenie go na sylaby i głoski.

(Każde dziecko indywidualnie wykonuje zadanie, a następnie nauczyciel pyta rodziców o werdykt.)

N: Skoro szanowne jury zaliczyło wam wykonanie zadania, zatem cała wasza grupa może teraz odtańczyć zwycięski taniec.

(Dzieci wychodzą przed swój stół, śpiewają i tańczą, opracowany wcześniej choreograficznie taniec, przy akompaniamencie piosenki „W Literkowie”)

N: Zapraszam teraz drugi zespół do popisania się swoimi umiejętnościami z zakresu wiedzy muzycznej. Przedstawię wam kilka instrumentów muzycznych (bębenek, tamburyn, kołatka, marakas, trójkąt muzyczny, itp.). Waszym zadaniem będzie podanie ich nazw oraz wystukanie rytmu podanego przeze mnie dla każdego dziecka.

(Po wykonaniu zadania przez poszczególne dzieci, pytamy jury o werdykt)

Zdaniem jury wszyscy zdaliście egzamin pozytywnie, a zatem zapraszam całą grupę do odśpiewania zwycięskiej piosenki.

(Dzieci wychodzą przed stół, śpiewają piosenką „Teleludki” towarzysząc sobie na instrumentach perkusyjnych niemelodycznych)

N: Dziękujemy bardzo grupie drugiej, a teraz posłuchajmy wszyscy, jak swe zadanie wykona grupa trzecia. Przed wami zadanie z zakresu wiedzy przyrodniczej. Oto w jednym pojemniku znalazły się owoce i warzywa. Posegregujcie je do dwóch koszyków tak, aby w jednym były same owoce, a w drugim same warzywa. Następnie wybierzcie spośród siebie przedstawicieli, którzy dokonają prezentacji waszego działania.

(Dzieci wykonują zadanie)

Mam dla was jeszcze jedno dodatkowe pytanie. Kto z was wie, które spośród zgromadzonych tu owoców, nie rośnie w naturalnych warunkach w naszym kraju i dlaczego?

(Pytamy rodziców o werdykt)

Skoro zadanie wykonaliście poprawnie, zatem możecie odtańczyć zwycięski taniec.

(Cała grupa tańczy i śpiewa opracowaną piosenkę „Roślinki w klasie”)

N: Już jesteśmy na półmetku naszego sprawdzianu. Teraz zapraszam grupę czwartą. Wasze zadanie będzie z zakresu wiedzy matematycznej. Proszę, abyście zgromadzone przed wami figury geometryczne podzieliłi na 4 zbiory: osobno koła, osobno kwadraty, trójkąty i prostokąty. Proszę również przeliczyć poszczególne elementy w zbiorach i podać ich liczbę. Których elementów jest najmniej, a których najwięcej?

(Po wykonaniu zadania przez grupę następuje głosowanie jury)

Wam również udało się pozytywnie zaliczyć zadanie, a zatem proszę was o zwycięski taniec.

(Cały zespół dzieci śpiewa i tańczy przy piosence „Biegnie kreda po tablicy”)

N: Teraz prosimy zespół piąty, jest to edukacja ruchowa, a waszym zadaniem będzie pokaz wykonywania różnorodnych ćwiczeń przy użyciu przyborów gimnastycznych. Wcześniej jednak proszę o przedstawienie każdego przyrządu rodzicom.

(Dzieci głośno nazywają poszczególne przybory: woreczek, laseczka, kółko ringo, szarfa, obręcz, piłka, skakanka, itp., a następnie wykonują ćwiczenia z ich użyciem w rytm muzyki instrumentalnej. Po wykonaniu zadania pytamy rodziców o opinię)

N: Cieszę się bardzo, że wszystkim udało się zaliczyć zadanie, a zatem sprawdźmy jeszcze grupę ostatnią. Przed wami zadanie z dziedziny plastycznej. Jest ono następujące. W tym oto koszu znajdują się różnorodne stroje, a to wasi starsi koledzy z kl. IV (Dziewczynka i chłopiec). Spróbujcie teraz dobrać odpowiednie ubrania dla chłopca i dla dziewczynki. (W

koszyku znajdują się: apaszka, krawat, kapelusz męski, torebka damska, pasek, kamizelka, marynarka, korale, kapelusz damski, klipsy, pas męski, czółenka damskie, półbuty męskie itp. Dzieci zakładają modelom odpowiednie rekwizyty. Po wykonaniu zadania znów pytamy jury o werdykt)

N: Z ogromną radością ogłaszam, że wszyscy wykazaliście się dużą wiedzą i umiejętnościami. Wspaniale zdaliście egzamin, co zostało potwierdzone przez przewodniczącego jury, a zatem wystąpcie teraz do uroczystego ślubowania.

(Uczniowie wychodzą jeden za drugim w rytm piosenki „Jestem uczniem” i ustawiają się w jednym rzędzie na środku sali. Następnie powtarzają głośno tekst ślubowania wygłaszany przez nauczyciela. Prawą rękę wyciągają w kierunku flagi)

Ślubuję uroczyście:

- wypełniać sumiennie obowiązki ucznia
- uczyć się pilnie, być dobrym kolegą
- dbać o dobre imię klasy, szkoły i domu rodzinnego
- przysparzać dumy nauczycielom i rodzicom
- ślubuję być dobrym Polakiem i godnie służyć Ojczyźnie.

(Po tej części przedstawiciele rodziców zwracają się do dyrektora z prośbą o dokonanie pasowania i wręczają mu kolorowy, duży ołówek, który posłuży jako rekwizyt do tego aktu. Dzieciom zostają wręczone dyplomy pamiątkowe)

Po przeprowadzonym ślubowaniu pokusiłam się o własną refleksję oraz poprosiłam rodziców o ich opinię na temat uroczystości.

Moim zdaniem:

1. Taka forma ślubowania jest łatwa w przygotowaniu, gdyż nie wymaga długotrwałych ćwiczeń z dziećmi.
2. Stawianie coraz to nowych zadań oraz obawa dzieci przed porażką, pozwalają na duże zdyscyplinowanie i zaangażowanie wszystkich uczniów.
3. Aktywne uczestnictwo rodziców i wszystkich gości staje się atrakcyjną formą spędzenia czasu.

Zdaniem rodziców:

1. To ślubowanie było inne niż pozostałe, powszechnie przygotowywane.
 2. Rodzice mieli okazję zobaczyć własne dziecko na tle grupy, dostrzec sposób jego wypowiedzania się, aktywność lub bierność wobec zadań.
 3. Mogli też zaobserwować umiejętność (bądź jej brak) współpracy dziecka w grupie.
 4. Goście czuli się dowartościowani poprzez możliwość współdecydowania o wynikach egzaminu.
-

36: Zagrożenie środowiska przyrodniczego i jego ochrona Scenariusze lekcji

Autor: Joanna Haładus, nauczycielka przyrody, Szkoła Podstawowa w Ludwinowie.

Poniższy materiał zawiera opracowane cele tematów lekcji do działu: "Zagrożenie środowiska przyrodniczego i jego ochrona" realizowanego w kl. IV z przyrody do programu Wydawnictwa Nowa Era, oraz dwa scenariusze lekcji; lekcji wprowadzającej i lekcji powtórzeniowej.

Jednostki lekcyjne

Temat 1. Zagrożenia środowiska przyrodniczego.

Cel ogólny: poznanie różnych źródeł zanieczyszczeń środowiska przyrodniczego.

Cele operacyjne:

- uczeń wie – jakie substancje zanieczyszczają środowisko i skąd pochodzą;
- uczeń wie że działalność człowieka eksploatującego przyrodę prowadzi do zniszczeń w środowisku;
- uczeń rozumie - że przyroda sama potrafi unieszkodliwić część zanieczyszczeń;
- uczeń rozumie - jakie konsekwencje dla przyrody powoduje nadmierne zanieczyszczenie powietrza;
- uczeń potrafi - wskazać kilka sposobów zapobiegających niszczeniu środowiska przyrodniczego.
- uczeń potrafi - zaprojektować proste działania poprawiające stan najbliższego środowiska.

Formy i metody pracy: pogadanka, „burza mózgów” lub wycieczka do pobliskiego lasu.

Pomoce: test „Czy potrafisz dbać o swoje środowisko”, film „Metale śmierci”, zeszyt ćwiczeń.

Temat 2. Przyczyny i źródła zanieczyszczeń powietrza.

Cel ogólny: charakterystyka zanieczyszczeń powietrza i ich wpływ na życie roślin, zwierząt i człowieka.

Cele operacyjne:

- uczeń wie - jakie są źródła i rodzaje zanieczyszczeń powietrza;
 - uczeń wie - w których regionach kraju występuje najwięcej zanieczyszczeń powietrza;
 - uczeń wie - jak ograniczyć zanieczyszczenie powietrza;
 - uczeń rozumie - że zanieczyszczenia powietrza wpływają niekorzystnie na zdrowie ludzi, zwierząt roślin;
 - uczeń rozumie - że zanieczyszczenia powietrza powodują groźne następstwa w postaci kwaśnych opadów, smogu, dziury ozonowej, efektu cieplarnianego;
 - uczeń rozumie - jaka jest rola roślin w zmniejszeniu zanieczyszczeń powietrza;
 - uczeń potrafi - wyjaśnić jaki wpływ na organizmy żywe wywierają zanieczyszczenia;
 - uczeń potrafi - zbadać jakie zanieczyszczenia znajdują się w powietrzu;
 - uczeń potrafi - wskazać sposoby eliminowania zanieczyszczeń;
 - uczeń potrafi - ocenić stopień zanieczyszczenia powietrza dwutlenkiem siarki za pomocą skali porostowej.
- Formy i metody: ćwiczenia laboratoryjne, pogadanka, doświadczenie ilustrujący efekt cieplarniany.
- Pomoce: bibuła szalka, film „Złe powietrze”, żarówka, kolby, termometr, zielone liście, dwutlenek siarki.

Temat 3. Źródła zanieczyszczeń wody i gleby.

Cel ogólny: wskazanie źródeł, rodzajów i skutków zanieczyszczenia wody i gleby.

Cele operacyjne:

- uczeń wie- jakie substancje zanieczyszczają wodę i glebę oraz jakie jest ich pochodzenie;
- uczeń zna- kilka gatunków roślin i zwierząt charakterystycznych dla wód zanieczyszczonych i czystych;
- uczeń rozumie –że bogactwo gatunków jest związane ze stanem czystości wody i gleby;
- uczeń rozumie -jakie czynniki i formy działalności człowieka powodują niszczenie gleby i wody;
- uczeń potrafi - wykonać prosty filtr do oczyszczania wody;
- uczeń potrafi - rozpoznać kilka charakterystycznych organizmów biowskaźnikowych;
- uczeń potrafi - przeprowadzić proste zabiegi przywracające glebie część jej utraconych właściwości;
- uczeń potrafi - zbadać kwaśność gleby za pomocą kwasomierza;
- uczeń potrafi - zaproponować, jak oszczędnie gospodarować wodą.

Formy i metody: ćwiczenia w grupach, pogadanka.

Pomoce: próbki wody ze stawu i kranu, mikroskopy, piasek, żwir, lejek, słój, bibuła, film „ Rtęć” (8 minut).

Temat 4. Odpady są wszędzie - problem gromadzenia i wykorzystania surowców wtórnych.

Cel ogólny: zapoznanie ze źródłami i sposobem ich składania oraz przetwarzania surowców wtórnych.

- Cele operacyjne:uczeń wie - że odpady powstają wszędzie a duża ilość pochodzi z gospodarstw domowych;
- uczeń wie – jak ograniczyć ilość odpadów w swoim domu;
- uczeń wie - jak bezpiecznie składować śmieci i które odpady nadają się do kompostowania;
- uczeń rozumie - potrzebę wykorzystania surowców wtórnych i potrzebę ograniczania odpadów;
- uczeń rozumie - cel i funkcje nowoczesnej oczyszczalni ścieków;
- uczeń rozumie - szkodliwe oddziaływanie tworzyw sztucznych na zdrowie i życie człowieka;
- uczeń potrafi - potrafi przewidzieć skutki niewłaściwego składowania odpadów.

Formy i metody: praca w grupach pogadanka, ćwiczenia.

Pomoce: waga, worki z odpadami domowymi, film „Rady na odpady”.

Temat 5. Odnawialne i nieodnawialne zasoby przyrody.

Cel ogólny: poznanie podstawowych surowców naturalnych wykorzystywanych przez człowieka.

Cele szczegółowe:

uczeń wie - co to są odnawialne i nieodnawialne zasoby przyrody, podaje przykłady;

uczeń wie - jakie są skutki nieracjonalnego gospodarowania zasobami przyrody;

uczeń potrafi - wskazać na mapie miejsca występowania i wydobywania niektórych surowców naturalnych;

uczeń potrafi - przewidzieć skutki wyczerpania się surowców naturalnych;

uczeń rozumie - związek między rozwojem cywilizacji a wzrostem zapotrzebowania na surowce mineralne;

uczeń rozumie - konieczność oszczędnego gospodarowania zasobami przyrody.

Formy i metody: pogadanka, praca w zespołach.

Pomoce: mapa Polski, okazy minerałów, gry dydaktyczne.

Temat 6. Parki narodowe i rezerваты przyrody.

Cel ogólny: zapoznanie z formami ochrony przyrody i znaczeniem obszarów chronionych.

Cele szczegółowe:

uczeń wie - jakie są formy ochrony przyrody;

uczeń wie - co to jest park narodowy, krajobrazowy, rezerwat i pomnik przyrody;

uczeń wie - ile jest w Polsce parków narodowych;

uczeń wie - jaki jest najbliższy park narodowy i rezerwat przyrody;

uczeń wie - kiedy i gdzie powstał pierwszy park narodowy;

uczeń rozumie - potrzebę ochrony całych kompleksów przyrodniczych;

uczeń rozumie - że troska o stan środowiska naturalnego jest niezbędna i zależy od jego postępowania.

uczeń potrafi - wskazać na mapie Polski rozmieszczenie parków narodowych;

uczeń potrafi - uzasadnić celowość tworzenia parków i rezerwatów;

uczeń potrafi - zachować się w parkach narodowych i rezerwach;

uczeń potrafi - przewidzieć negatywne konsekwencje dalszego zmniejszania się różnorodności gatunków na Ziemi.

Formy i metody: praca z mapą, pogadanka, dyskusja panelowa, praca indywidualna i zbiorowa.

Pomoce: mapa „Parki Narodowe w Polsce”, film „W Ojcowskim Parku Narodowym”, ilustracje zwierząt i roślin chronionych.

Temat 7. Osobliwości przyrodnicze mojego regionu- wycieczka do Rezerwatu Parkowego.

Cel ogólny: poznanie jednej z form ochrony przyrody na przykładzie rezerwatu położonego najbliżej miejsca zamieszkania ucznia oraz kształtowanie stosunku emocjonalnego ucznia do przyrody.

Cele operacyjne:

uczeń wie - co to jest rezerwat przyrody;

uczeń wie - jak należy zachować się w rezerwacie;

uczeń wie - jaki park krajobrazowy i jaki rezerwat znajduje się najbliżej jego miejsca zamieszkania;

uczeń rozumie - potrzebę ochrony środowiska przed dowolnym przekształceniem przez człowieka;

uczeń potrafi - podać motywacje utworzenia Rezerwatu Parkowe;

uczeń potrafi - opowiedzieć o przyrodzie najbliższego rezerwatu;

uczeń potrafi - dostrzegać piękno przyrody i jej zagrożenia;

uczeń potrafi - prowadzić obserwacje przyrodnicze i rozpoznać kilka gatunków roślin (drzew, krzewów, roślin zielnych) rosnących w rezerwacie.

Formy i metody: wycieczka, obserwacja.

Pomoce: mapa topograficzna, kompas, termometr, lupy, lornetki, aparat fotograficzny, atlasy roślin i zwierząt chronionych.

Temat 8 i 9. Chronimy zasoby przyrody, czyli powtórzenie, utrwalenie i sprawdzenie wiadomości.

Cel ogólny: Kształtowanie odpowiedzialności za zmiany dokonywane w środowisku.

Cele szczegółowe:

uczeń wie - że zbierając surowce wtórne chroni środowisko przyrodnicze;

uczeń wie - jak należy postępować aby zmniejszyć zanieczyszczenie środowiska;

uczeń wie - jaka jest rola roślin w oczyszczaniu powietrza;

uczeń rozumie - że- w ochronie przyrody konieczne jest współdziałanie wszystkich ludzi;

uczeń potrafi - wskazać możliwości zmniejszenia szkodliwego wpływu człowieka na przyrodę;

uczeń potrafi - uzasadnić dlaczego należy do organizacji ekologicznych, oraz dlaczego bierze udział w akcjach: Sprzątanie Świata, Dzień Ziemi, Posadź Swoje Drzewko;

uczeń potrafi - przewidzieć skutki integracji człowieka w życie przyrody;

uczeń potrafi - wyjaśnić szkodliwe oddziaływanie dziury ozonowej, kwaśnego deszczu, efektu cieplarnianego, pyłów na zdrowie ludzi oraz życie roślin i zwierząt;

uczeń potrafi - rozwiązać prawidłowo test i krzyżówkę;

uczeń potrafi - pracować w grupie.

Formy i metody: konkurs, burza mózgów, meta plan, praca w grupach.

Pomoce: karty pracy z tekstem i krzyżówką, plakaty o ochronie przyrody, gry dydaktyczne, mapa z rozmieszczeniem parków narodowych w Polsce.

Konspekt lekcji wprowadzającej.

Temat: Przyczyny i źródła zanieczyszczeń powietrza..

Cel ogólny: charakterystyka zanieczyszczeń powietrza i ich wpływ na życie organizmów.

Cele szczególne:

uczeń wie: jakie są źródła i rodzaje zanieczyszczeń powietrza.

uczeń wie: w których regionach kraju występuje najwięcej zanieczyszczeń powietrza.

uczeń wie: jak ograniczyć zanieczyszczenie powietrza.

uczeń rozumie: że zanieczyszczenia powietrza powodują groźne następstwa w postaci kwaśnych opadów, smogu, dziury ozonowej, efektu cieplarnianego.

uczeń rozumie: jaka jest rola roślin w zmniejszeniu zanieczyszczeń powietrza.

uczeń potrafi: wyjaśnić jaki wpływ na organizmy żywe wywierają zanieczyszczenia powietrza.

uczeń potrafi: wskazać sposoby eliminowania zanieczyszczeń.

uczeń potrafi: zbadać zanieczyszczenia powietrza w swoim otoczeniu.

uczeń potrafi: ocenić stopień zanieczyszczenia powietrza dwutlenkiem siarki za pomocą skali porostowej.

Metoda i formy pracy: ćwiczenia laboratoryjne, pogadanka, praca zbiorowa w grupach.

Pomoce: film „Złe powietrze”, plansza „Regiony Polski o największym skażeniu”, kolby, termometry, żarówka, liście zielone, szalki, dwutlenek siarki, porosty.

Tok lekcji.

Faza wprowadzająca:

1. Uczniowie z rozsypani sylabowej układają hasło przewodnie lekcji „Chrońmy atmosferę przed zanieczyszczeniem”.
2. Przypomnienie podstawowych wiadomości o powietrzu:
 - a. co to jest powietrze?
 - b. z czego się składa?
 - c. jakie są właściwości gazów tworzących powietrze?
 - d. skąd się bierze tlen w powietrzu?

Faza realizacji:

1. Projekcja filmu „Złe powietrze” (8minut).
2. Omówienie zanieczyszczeń powietrza (na podstawie filmu):
 - a. skąd biorą się zanieczyszczenia powietrza?
 - b. w jakich postaciach występują zanieczyszczenia w powietrzu?
 - c. jakie związki chemiczne zanieczyszczają powietrze ?
 - d. jakie zjawiska powstają wskutek kumulowania się spalin w niekorzystnych warunkach pogodowych ?
 - e. co jest następstwem używania freonów ?
 - f. do czego prowadzi zwiększone stężenie dwutlenku węgla w atmosferze ?
 - g. co jest następstwem łączenia się dwutlenku siarki i tlenków azotu z wodą ?
3. Wykonywanie ćwiczeń.
 - a. badanie wyglądu liści z drzew rosnących w lesie i w pobliżu ruchliwej ulicy ?
Wniosek: liście drzew rosnących w lesie nie posiadają żadnych plam ani przebarwień. Są mniej zanieczyszczone niż liście drzew rosnących przy ulicy.
 - b. określenie czystości powietrza na podstawie przyniesionych porostów z różnych miejsc.

Punkty pomiarowe	Formy porostów wpisz: są lub brak	Stężenie dwutlenku siarki wg. skali porostowej
Drzewa w lesie	skorupiaste listkowate krzaczkowate	
Drzewa przy drodze	skorupiaste listkowate krzaczkowate	
Drzewa przy szkole	skorupiaste listkowate krzaczkowate	

Faza podsumowująca:

1. Utrwalenie wiadomości przez wspólne rozwiązywanie krzyżówki.

Znaczenie wyrazów:

1. Organ ludzki najbardziej narażony na zanieczyszczone powietrze.
2. Powstaje nad miastami i obszarami uprzemysłowionymi na skutek nagromadzenia zanieczyszczeń w niekorzystnych warunkach pogodnych.
3. Opady powstałe w wyniku rozpuszczania dwutlenku siarki i tlenków azotu w wodzie.

4. Może nastąpić skutek podwyższenia temperatury na Ziemi.
5. Szklarniowy lub cieplarniany.
6. Powstaje skutek małej zawartości tlenu w powietrzu.
7. Pobierają dwutlenek węgla a wydają tlen.
8. Gaz pochłaniający ultrafioletowe promieniowanie Słońca.
9. Skażone powietrze niszczy.....człowieka.

1. Notatka w zeszycie.

1. Źródła zanieczyszczeń powietrza:

a) naturalne: pożary lasów i stepów, wybuchy wulkanów, erozja glebowe, burze piaskowe, wyładowania elektryczne w czasie burzy;

b) sztuczne: przemysł, komunikacja i transport, rolnictwo, gospodarka komunalna.

2. Skutki zanieczyszczenia powietrza: kryzys tlenowy, choroby ludzi, roślin i zwierząt, efekt cieplarniany, kwaśne deszcze, powstawanie smogu, niszczenie warstwy ozonowej.

Praca domowa

Wskaż źródła zanieczyszczeń atmosfery w Twojej miejscowości oraz napisz jak można zmniejszyć to zanieczyszczenie.

Konspekt lekcji powtórzeniowej do działu: „Zagrożenia środowiska przyrodniczego i jego ochrona”.

Temat: „Chronimy zasoby przyrody, czyli powtórzenie i utrwalenie wiadomości”.

Cel ogólny: kształtowanie odpowiedzialności za zmiany dokonywane w środowisku.

Cele operacyjne:

uczeń wie: że zbierając surowce wtórne chroni środowisko przyrodnicze;

uczeń wie: jak należy postępować, aby zmniejszyć zanieczyszczenie środowiska;

uczeń wie: jaka jest rola roślin w oczyszczaniu powietrza;

uczeń rozumie: że w ochronie przyrody konieczne jest współdziałanie wszystkich ludzi;

uczeń potrafi: uzasadnić dlaczego należy do organizacji ekologicznych oraz dlaczego bierze udział w akcjach: Sprzątanie świata, Dzień Ziemi, Posadź swoje drzewko;

uczeń potrafi: przewidzieć skutki integracji człowieka w życie przyrody;

uczeń potrafi: wyjaśnić szkodliwe oddziaływanie dziury ozonowej, kwaśnego deszczu, efektu cieplarnianego, pyłów na zdrowie ludzi oraz życia roślin i zwierząt;

uczeń potrafi: wskazać możliwości zmniejszenia szkodliwego oddziaływania człowieka na przyrodę;

uczeń potrafi: pracować w grupie;

uczeń potrafi: prawidłowo rozwiązać test i krzyżówkę.

Formy i metody: burza mózgów, meta plan, praca indywidualna i zbiorowa.

Środki dydaktyczne: plakaty o ochronie przyrody, krzyżówki, gry dydaktyczne.

Tok lekcji:

Faza wstępna:

1. Przypomnienie źródeł zanieczyszczenia środowiska (burza mózgów – uczniowie zapisują na tablicy swoje odpowiedzi) np.

- gospodarstwo domowe;
- transport i komunikacja;
- przemysł;
- rolnictwo;
- ciepłownie i elektrociepłownie;
- wysypiska śmieci;
- ścieki z fabryk.

Faza realizacji.

1. Przedstawienie i zapisanie na tablicy problemu: aktualny stan środowiska w najbliższej okolicy i jego ochrona – praca w grupach metodą meta planu.

Jaka jest (grupa I)

- śmieci w lasach
- śmieci przy drogach
- powietrze zanieczyszczone
- wycinanie drzew
- zakładanie siodeł
- ścieki w rzekach

Jak powinno być (grupa II)

- segregacja śmieci
- zbieranie makulatury
- kominy z filtrami
- katalizatory w samochodach

- recykling
- elektrownie wiatrowe, wodne i słoneczne
- oczyszczalnie ścieków
- stosowanie urządzeń energooszczędnych

Dlaczego nie jest tak, jak być powinno ?

- brak właściwej gospodarki odpadami
- brak nawyków ekologicznych
- nieuczciwość producentów
- brak pieniędzy na inwestycje ekologiczne
- nieodpowiednia polityka władz samorządowych
- nieprzestrzeganie zasad właściwego zachowania się w miejscach publicznych
- niska świadomość ekologiczna ludzi

2. Wspólne rozwiązanie krzyżówki.

Znaczenie wyrazów:

1. Zanieczyszczają wodę.
2. Skutki zanieczyszczeń.
3. Jedna z form ochrony przyrody.
4. Dym – mgła.
5. Park, w którym największą atrakcją jest splyw przełomem Dunajca.
6. Organizacja zajmująca się ochroną przyrody.
7. Rezerwat w najbliższej okolicy.
8. Rumowiska skalne w Świętokrzyskim Parku Narodowym.
9. Ponowne wykorzystanie odpadów.
10. Oczyszczają powietrze.
11. Park Narodowy na Jurze Krakowsko- Częstochowskiej.
12. Należy do odnawialnych zasobów przyrody.
13. Wydmy w Słowińskim Parku Narodowym.

3. Gra dydaktyczna- uczniowie samodzielnie rozwiązują eliminatkę

Instrukcja:

W każdej kolumnie pionowej liter ukryły się nazwy parków narodowych. Odszukaj je. Z pozostałych liter czytanych poziomo odczytaj hasło.

```

B X O T P D X Ś
C K W H O R W O
I N O A A R I W
A A P T R A Z I
Ł M L Y L R G Ę
O P I D X W I T
O Y Ń R O I C O
W I H Z E R E K
I N S A O E R R
N O A C S Ń Z Z
E Ł K Ń O S S Y
S S I S K W K S
K K I K E K K K
I I A I I I I I

```

Hasło: ochrona przyrody ochroną człowieka.

Uczniowie wyjaśniają znaczenie hasła.

4. Rola drzew w ochronie przyrody.

Na tablicy nauczyciel przypina plakat przedstawiający duże liściaste drzewo.

Uczniowie otrzymują kartki z różnymi określeniami, Wybierają te, Które dotyczą roli drzew i przypinają obok narysowanego drzewa.

Są to napisy:

Zatrzymują pyły oraz pochłania gazy spalinowe.

Pobiera z powietrza dwutlenek węgla.

Dostarcza tlenu potrzebnego do oddychania.

Wyparowuje wodę nawilża powietrze.

Daje cień i ochłodę.

Pobierając wodę zapobiega powodziom.

Upiększa otoczenie.

Faza końcowa.

Ocena pracy uczniów według zebranych punktów za rozwiązanie krzyżówki i gry dydaktycznej.

Praca domowa.

Napisz, co możesz zrobić w swoim domu żeby zmniejszyć zanieczyszczenie środowiska.

37: Sprawność mówienia

**Autor: Ewa Przedzińska, nauczyciel języka niemieckiego, Szkoła Podstawowa nr 24 w Częstochowie
Jolanta Jakubowska, konsultant języków obcych RODN „WOM”, Częstochowie**

Artykuł ma służyć pomocą nauczycielowi w formułowaniu różnorodnych poleceń do ćwiczenia/rozwijania sprawności mówienia. Są to polecenia sprawdzone w praktyce.

Przedstawiamy wykaz/spis poleceń od najprostszyc, trudniejszych do trudnych, które można stosować na każdym etapie edukacyjnym. Ćwiczenia na kolejnych etapach edukacyjnych powinny zawierać coraz szerszy zasób słownictwa, różnorodność struktur gramatycznych-coraz bardziej skomplikowanych oraz coraz szerszą tematykę zagadnień. Treści zawarte pod tymi pojęciami ujęte są w podstawie programowej kształcenia ogólnego dla każdego etapu edukacyjnego – język obcy, w programach nauczania oraz w podręcznikach zatwierdzonych przez MENiS.

Oto przykładowe polecenia :

- dopasuj nazwę do obrazka
- zatytułuj obrazek
- zadaj pytanie dotyczące treści obrazka
- opisz obrazek
- odpowiedz na pytanie
- zadaj pytanie do zdania
- zadaj pytanie do podkreślonej/wytluszczonej części zdania
- ułóż zdanie z podanych elementów
- uzupełnij luki w tekście
- podaj antonim
- zaszereguj słowa i zwroty do poszczególnych kategorii
- wymień słowa i zwroty należące do grupy tematycznej.....
- zamień osobę narratora z „ja” na „on” lub „ty” (lub odwrotnie)
- zamień czas opowiadania z teraźniejszego na przeszły lub przyszły (lub odwrotnie)
- zainicjuj rozmowę na temat(typowe sytuacje dnia codziennego)
- ułóż dialog z podanych zdań
- streść rozmowę kolegów
- opowiedz o sobie, o koleżance, o wakacjach, o swoim mieście,
- wyraż własną opinię
- zrelacjonuj przebieg wydarzeń

Nauczyciel może wspomagać się nie tylko wybranym przez siebie podręcznikiem, ale także materiałami własnymi typu: fotografie, rysunki uczniów, makiety, drzewa genealogiczne wykonane na innych zajęciach edukacyjnych, gazety, czasopisma młodzieżowe.

Zachęcamy koleżanki i kolegów do poszerzenia listy poleceń.

Bibliografia

1. Dziennik Ustaw Nr 51 z 9 maja 2002 rozp.458 w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół
2. Programy nauczania – z wykazu ze strony internetowej MENiS www.men.waw.pl
3. Dziennik Ustaw Nr 69 z 7 z czerwca 2002 poz. 635 w sprawie warunków i trybu dopuszczania do użytku szkolnego programów nauczania, programów wychowania przedszkolnego i podręczników oraz zalecania środków dydaktycznych
4. Języki Obce w szkole – Nr 1/96

38: Szkolny Konkurs Matematyczny

Autor: Zenona Żelichowska, nauczycielka matematyki, Szkoła Podstawowa w Żarkach - Letnisko

Ponieważ dzieci i młodzież zawsze chętnie rywalizują ze sobą, lubią brać udział w różnorodnych konkursach, zawodach, turniejach, postanowiłam przygotować materiał, który może być wykorzystany do przeprowadzenia szkolnego konkursu matematycznego. Jest to zestaw zadań przeznaczony dla uczniów uzdolnionych i zainteresowanych matematyką i może być traktowany jako etap przygotowawczy do rywalizacji uczniów w szkolnych zmaganiach. Jest także szansą dla tych, którzy pragną rozwijać swoje zdolności matematyczne startując na wyższych szczeblach od gminnego na ogólnopolskim skończywszy (między innymi w takich konkursach jak „Kangur” czy „MAT”)

Aby osiągnąć odpowiedni poziom, zająć dobre miejsce czy wreszcie zakwalifikować się do finału, trzeba dużo ćwiczyć, a jedynym sposobem na osiągnięcie dobrego wyniku jest rozwiązywanie bardzo wielu zadań w sposób systematyczny pod kierunkiem nauczyciela matematyki, we współpracy z grupą.

W tym celu właśnie zorganizowałam zajęcia pozalekcyjne dla zdolniejszych uczniów, które są swoistym treningiem, aktywizują i pobudzają ciekawość poznawczą. Uczniowie otrzymują serię zadań, wcześniej rozwiązują je w domu, a w razie kłopotów rozwiązujemy je wspólnie na zajęciach w szkole, wyjaśniając co trudniejsze zagadnienia. Omawiamy także oryginalne, nietypowe, pomysłowe rozwiązania w celu dostrzeżenia twórczej postawy niektórych uczniów i jednocześnie zachęcenia do pracy innych.

Zadania są punktowane. Pod koniec roku odbywa się finał konkursu. O zakwalifikowaniu się do finału decyduje suma punktów z poszczególnych zadań. Uczestnikami tego konkursu są uczniowie klas IV- VI, a regulamin opracowywany jest wspólnie z nimi.

Aby podzielić się swoim doświadczeniem z innymi nauczycielami matematyki zebrałam co ciekawsze zadania korzystając z różnych źródeł. Zadania te można wykorzystać zarówno w codziennej pracy z uczniem zdolnym, uzdolnionym, utalentowanym jak i w czasie przygotowań do wybranych konkursów matematycznych. Przedstawione zadania potraktowałam wybiórczo. Pragnę zaznaczyć, że stosowałam je pracując z uzdolnionymi uczniami, laureatami konkursów matematycznych na wszystkich szczeblach (włącznie z ogólnopolskim) mimo, iż szkoła podstawowa w której pracuję znajduje się w małej miejscowości Żarki - Letnisko, gdzie liczba uczniów jest niewielka.

Do pobrania dokument MS Word 6/95 z pytaniami konkursowymi (92672 B)

Wykorzystana literatura:

1. „Liga zadaniowa”- praca zbiorowa pod redakcją Zbigniewa Bobińskiego i Piotra Nodzyńskiego.
 2. "Matematyka 6" – książka dla nauczyciela – Anna Drażek, Barbara Grabowska, Zdzisława Kalicka.
 3. „I ty zostaniesz Pitagorasem”- kl. VI- Wanda Łęska, Stefan Łęski.
-

39: Scenariusz uroczystości z okazji Święta Ziemi "ZIEMIĘ MAMY TYLKO JEDNĄ"

Autor: Elżbieta Pawełczak, nauczyciel kształcenia zintegrowanego, Szkoła Podstawowa nr 1 Krzepice

Uroczystość odbywa się w sali gimnastycznej. Na frontowej ścianie znajduje się hasło tematycznie związane z uroczystością. Wystrój oparty na dużej ilości kwiatów żywych, sztucznych oraz malowanych na wielkich plakatach. Z boku przygotowane rekwizyty/ zielone balony, piłka z zaznaczonymi kontynentami, tabliczki z hasłami/.

CZĘŚĆ ARTYSTYCZNA:

Recytacja ucznia :

Ziemia nasza jest cudownym miejscem zamieszkania. Człowiek powinien być królem przyrody. Ludzie, zwierzęta i drzewa oddychają tym samym powietrzem, żyją pod jednym niebem, ogrzewają ich promienie słońca i żywią się owocami tej samej Matki- Ziemi.

Wysłuchanie fragmentu piosenki „ Pamiętajcie o ogrodach”-słowa Agnieszka Osiecka

RECYTATOR I

Powiem Ci : kwiaty pachną

a nie wiedzą !

Kwiaty są piękne, a ślepe!

lecz żywe !

Grzeją się w słońcu i chcą być szczęśliwe!

Recytacja ucznia:

Ziemia, jedna z planet Układu Słonecznego jest planetą niezwykłą - na niej istnieje życie.

Ta niezwykła planeta nie jest jednak bezpieczna. Lekceważenie przez człowieka praw przyrody doprowadziło do tego, że życie na Ziemi stało się zagrożone

RECYTATOR II

Nasza Ziemia jest ogromna

lecz przyroda nieprzytomna

Ginie fauna, ginie flora

piękna Ziemia, ale chora.

Bo ja ciągle podtruwają

chyba dranie serc nie mają,

gdy już wszystkich otrujecie

to od smrodu też zginiecie.

RECYTATOR III

Co stało by się Ziemią?

Co by się stało z nami

Zajmijmy się przez chwilę

owymi problemami...

Gdyby tak tlenu zabrakło

Na naszym ziemskim globie

Jak wyglądałaby Ziemia?

Tlen opuściłby skały

I wody rzeki mróz

W powietrzu by pozostał

sam azot... no i kurz.

RECYTATOR IV

Najboleśniejszą przecie

pośród tych wielu strat

byłby brak wody na świecie

bez której – świat by padł !

RECYTATOR V

A co by z nami było ?

To każdy z Was odgadnie

bez tlenu – jak bez życia

spoczęlibyśmy „ na dzień” !

RECYTATOR VI

Na szczęście zanik tlenu

Nie grozi nam na Ziemi

Dopóki nasza Ziemia

Lasami się zieleni!

Wspólny śpiew dzieci- piosenka „ Moja planeta” muzyka Majka Jeżowska

Recytacja ucznia:

Jaka piękna jest nasza Ziemia oglądana na przykład z okien samolotu.

Jednak podróżując po Ziemi, można zauważyć wiele zniszczeń uczynionych przez ludzi. W Polsce nadmiernie zanieczyszczonych

jest około 35% wód, a 13% powierzchni kraju stanowią obszary ekologicznie zagrożone.

Na jednego mieszkańca Górnego Śląska przypada 300kg substancji toksycznych emitowanych w powietrze. Aż 80% powierzchni Sudetów zagrożonych jest erozją gleby.

Każdego roku ubywa z powierzchni Ziemi 100. 000 km² lasów tropikalnych i tysiące gatunków roślin i zwierząt. Według oceny Światowej Organizacji Ochrony Przyrody z powierzchni Ziemi zniknęło

już 1200 gatunków flory i fauny.

RECYTATOR VI, VII

Jeśli lubisz stary las

to nie żałuj czasu

las się nam uklonił w pas, chodź ze mną do lasu!

Patrz brązową furtę ma,

Furta się otwiera

Wiatr za furta szumi, gra

Gości sprasza teraz.

Są takie drzewa po których korze

starej,

spękanej

rozpoznać możesz

wiek sędziwy

tych drzew niezłomnych!

Drzew

co jak żywy pomnik

stoją

i będą trwać

może wieki....

Tylko miłości im trzeba

Naszej miłości

i opieki !

PIOSENKA PT.: „KOCHAJMY PTAKI”

RECYTATOR VIII, IX

Recytacja na podkładzie melodii Grieg Morning from Peer Gynt / natura/

Przeźroczystym szalem

otulam Ziemię całą .

Jestem obecnie wszędzie,

Choć mnie nie możesz pochwyć,

Choć mnie zobaczyć nie możesz,

Jestem ci bardzo potrzebne

Jak się beze mnie obejść?

Odetchnij głębiej,

poczujesz, jak dużą ma wagę

istnienie moje

od skrzydeł motyla lżejsze.

Jestem kroplą wody

Mogę być małą lżą

i wielkim mogę być morzem

To ja wypełniam rzeki,

to mnie odnajdziesz w jeziorze,

w domu, w śniegu

w źródłach gorących

i kryształowym lodzie.

Tyle tajemnic

ukrywam w sobie
swą cierpliwością nawet rozsadzić mogę
lepiej niż dynamit.
Moja siła porusza elektrownie
Moje ciepło ogrzewa domy
Choć jestem tylko kroplą wody.

Recytacja ucznia:

Człowiek musi zrozumieć, że należy dbać o Ziemię i nie dopuścić do zniszczenia na niej życia.

Bo choć człowiek
„ ... osiągnął już Księżyc,
zaczyna marzyć o Marsie,
to ciągle trzyma się Ziemi
i do niej powraca uparcie.”

RECYTATOR X, XI

Recytacja na podkładzie Vivaldi Winter from The Four Seasons

*Ojczyzna twa, dziecię,
To ten cały kraj,
Te lasy i gaj,
I strumień, co srebrnie
Pod słońca blask drga
To wszystko, to wszystko
Ojczyzna jest twa!
Ojczyzna twa, dziecię,
to wstęga tych rzek,
Co kraj ten zraszają
Od wieków po wiek
I góry podniebne,
co wieńczy je mgła.
To wszystko, to wszystko
Ojczyzna jest twa.*

RECYTATOR XII

*Uczymy się od dziś
jak mądry jest liść
Jak mądre są pszczoły i ziola.
I ćwiczymy nasz słuch,
by poznać bez złud,
gdy pąk o ratunek woła.
Ratujmy nasz świat
Od klęsk, ludzkich plag.
Na Ziemi, w powietrzu i w wodzie,
stworzymy bratni krąg
z czystych serc i rąk.*

POMÓŻMY BEZBRONNEJ PRZYRODZIE /wszyscy/

PIOSENKA pt.: „ My chcemy grać w zielone” muzyka Majka Jeżowska, sł. Jacek Cygan

PIOSENKA pt.: „ Widziałam orła cień” / śpiew indywidualny /

PIOSENKA pt.: „ Sto kolorów, tysiąc barw...” / wszyscy /

40: SCENARIUSZ UROCZYSTOŚCI „KOCHAM CIĘ MAMO”

Autor: Elżbieta Pawełczak, nauczyciel kształcenia zintegrowanego, Szkoła Podstawowa nr 1 Krzepice

Dzieci uczestniczące w inscenizacji wchodzą do sali, ustawiają się na tle dekoracji: witają się z mamami. Mamy siedzą przy stolikach. Do przodu wychodzi narrator i czyta poniższy tekst:

26 maja to wyjątkowy dzień w roku- Dzień Matki. Po raz pierwszy obchodzony w Stanach Zjednoczonych w 1910 roku. W Polsce zapoczątkowano obchody Dnia Mamy w roku 1923 w Krakowie. My dzisiaj chcemy uczcić święto naszych mam, dlatego przygotowaliśmy wierszyki i piosenki. Własnoręcznie wykonaliśmy upominki dla naszych ukochanych mamus. Chcemy, aby nasze mamy były uśmiechnięte i wesole przez cały rok. Niech żyją 100 lat !

Następnie rozpoczyna się część artystyczna . Uczniowie przechodzą na środek sali :

- a) recytują utwory literackie
- b) wykonują utwory muzyczne, tańczą

WIERSZ pt. „ Nasza mama była kiedyś mała”

*Nasza mama była kiedyś mała...
Prawda, jak to niedorzecznie brzmi?
Do kredensu na palcach sięgała,
Nie umiała otworzyć drzwi.
Dużo zmartwień miała mama mała,
Bo marzenia nie spełniały się.
„ Ciężkie czasy” - babcia powtarzała-
„ Cierpliwości trochę więcej miej”
Cierpliwości można się nauczyć
Jak pacierza lub wiersza na pamięć.
A więc się jej uczyła z zapalem,
Co po latach przydało się mamie.
Dzisiaj mama nam całkiem dorosła
I kłopotów wciąż z nami ma sto.
Chociaż tyle przykrości zniosła,
Jest cierpliwa i dobra, bo:
Bo nas kocha nasza duża mama!
I tak umie zaczarować świat
Że nam każde marzenie się spełnia
Już od wielu beztroskich lat.*

PIOSENKA: „ Czy to piesek, czy kacuszka...”

WIERSZ: „ Najlepiej jest u mamy’

*Najlepiej jest u Mamy!
- To każde dziecko wie!
Najlepiej jest u Mamy,
gdy smutno ci i źle.
Choć przygód wciąż szukamy
I poznać chcemy świat,
najlepiej jest u Mamy,
Tu każdy wraca rad!
Jest wiele dróg nieznanych,
Dalekich, pięknych tras-
Najlepiej jest u Mamy,
Tu wraca każdy z nas.(...)*

PIOSENKA: „ Najlepiej jest u mamy”

WIERSZ: „ Dzień Mamy”

*Czy wy wiecie- pyta pani-
Jakie święto dzisiaj?
To Dzień Matki, proszę pani-
Odpowiada Kryśia
Ledwie oczy otworzyłem,
już z samego rana swym ciepłym uśmiechem wita
mnie kochana mama.
Już przemawia do mnie słodko,*

*Już robi śniadanie,
Ale ja postanowiłem:
Dziś pomogę mamie.
Wskoczyłem więc z łóżeczka,
już jestem umyty.
Co się stało mój syneczku?-
Moja mama pyta.
Chcę Ci dzisiaj, jutro, zawsze
pomagać, jak umiem,
ile trudu masz i pracy,
ja już to rozumiem.*

PIOSENKA: „ Pomogę mamie”

muzyka: I. Skibińska-Czechowicz; słowa: Elwira Drzał

WIERSZ: „ Piękny dzień”

*Marysia mówi:
-Piękny dzień mamy.
-A jaki piękny?
-Jak uśmiech mamy.
Taki pogodny,
jasny od rana,
jak oczy matki,
gdy patrzą na nas.
Żeby w tych oczach
Była pogoda
Czysta jak błękit,
jak modra woda,
by był w nich uśmiech
jasny i świeży,
to przecież od nas
trochę zależy.*

PIOSENKA: „Balbina”

muz. i sł. J. Zdulski

WIERSZ: „ Kocham Cię Mamo”

*Kocham Cię, Mamo,
Bo Twoje serce
bije jak refren
w mojej piosence.
Kocham Cię Mamo
Za Twoje bajki
O kocie, który
nie palił fajki...
Kocham Cię, Mamo
Bo serce Twoje
bije tak samo
jak serce moje.*

WIERSZ: „ Kołysanka”

*Raz biegłam po boisku,
W berka się bawiłam,
potknęłam się o krawężnik,
kolano zraniłam.
Tylko mama może pomóc-
pomyślałam sobie -
tylko ona wie najlepiej,
co z tym trzeba zrobić.
Gdy mi bywa czasem smutno,*

*Do mej mamy idę
I od razu jest mi rażniej,
gdy jej uśmiech widzę.
A wieczorem, po dniu całym,
gdy już buzia ziewa,
siada cicho przy mym łóżku,
kołysankę śpiewa.*

PIOSENKA: pt.: „ Kołysanka”

MAŁE FORMY TEATRALNE: INSCENIZOWANIE

WIERSZY pt.: „ ŻUK” , „ ŻURAW I CZAPLA” -- Jana Brzechwy

UKŁAD TANECZNY DO PIOSENKI Majki Jeżowskiej „Zabawa’

WIERSZ

*O, najdroższa moja mamo,
jakie złożyć Ci życzenia?
Niech zawsze szczęście samo
życie Twoje opromienia.
Niech nigdy nie zasmuci
żadna troska Twego czoła.
W gronie dzieci jak najdłużej
żyj szczęśliwa i wesola.
Żyj, mamusiu moja miła,
Sto lat albo dłużej!
Bądź szczęśliwa i wesola,
Zdrowie niech Ci służy!*

WSPÓLNY TANIEC Z MAMAMI „ Szkolny walczyk”

-śpiew dzieci „ STO LAT”

-WRĘCZENIE UPOMINKÓW

-WSPÓLNY POCZĘSTUNEK

40: Metoda projektu w realizacji ścieżki edukacyjnej - Edukacja regionalna-dziedzictwo kulturowe w regionie

Autor: Barbara Tomala, nauczyciel, Szkoła Podstawowa w Starym Broniszewie

Temat: Moja miejscowość i mój region wczoraj i dziś

Cele główne:

- poznanie najbliższego środowiska przyrodniczego i kulturowego, poszerzenie wiedzy o „małej ojczyźnie”, jej przeszłości, problemach, kulturze i ludziach,
- rozwój postaw patriotycznych związanych z tożsamością kultury regionu,
- wdrożenie ucznia do świadomego i aktywnego uczestnictwa w życiu środowiska lokalnego,
- integracja środowiska lokalnego i szkoły,
- promocja szkoły.

Cele operacyjne – uczeń:

- opisuje historię swojej „małej ojczyzny”,
- wymienia najważniejsze zabytki regionu,
- opisuje cechy środowiska przyrodniczego i podejmuje działania na rzecz jej ochrony,
- dostrzega związki historii kraju z dziejami własnej rodziny i miejscowości,
- dostrzega zmiany w życiu pokoleń,
- potrafi korzystać z różnych źródeł informacji,
- prezentuje wiedzę i opracowane materiały przed szerszą publicznością prezentacji.

Na początku września dokonano przydziału następujących zadań dla klas III-VI:

1. Najważniejsze wydarzenia z historii mojej szkoły i najbliższego regionu.
2. Środowisko przyrodnicze mojego regionu. Zagrożenia ekonomiczne.
3. Kultura mojej miejscowości i mojej gminy.
4. Obiekty zabytkowe mojego regionu.

Zespoły klasowe pracowały pod nadzorem wychowawców klasowych. Uczniowie zdobywali niezbędne informacje oraz przygotowywali materiały (np. wystawy, przewodniki, fotografie) nie tylko na zajęciach lekcyjnych. Organizowaliśmy wycieczki piesze i rowerowe, uczniowie przeprowadzili wywiady z zaproszonymi gośćmi, uczestniczyli w imprezach organizowanych przez Gminny Ośrodek Kultury, wykonali wiele fotografii i przedmioty rękodzieła artystycznego.

FORMY PREZENTACJI I WYPRACOWANE MATERIAŁY

Prezentacja nastąpiła w listopadzie, na uroczystości zorganizowanej z okazji Święta Szkoły. Data związana z oddaniem do użytku obecnego budynku szkolnego.

Zaproszonym gościom i uczniom naszej szkoły zaprezentowano wypracowane materiały:

- wystawa fotograficzna „Nasza miejscowość i nasza szkoła wczoraj i dziś”,
- wystawa eksponatów ze szkolnych zbiorów regionalnych,
- miniprzewodnik po regionie, album fotograficzny „Nasze zabytki”,
- minimonografie szkoły, miejscowości i gminy,
- scenki rodzajowe – praca naszych przodków na roli i w domu,
- gazetka ścienna „Rośliny i zwierzęta mojego regionu”,
- wystawa prac plastycznych „Szkoła moich marzeń”,

Na zakończenie spotkania został przeprowadzony minikonkurs wiedzy o regionie, co było praktyczną i błyskawiczną formą ewaluacji.

Instrukcja

Cele ogólne	Treści nauczania	Kształcone umiejętności
Poznajemy dzieje szkoły, miejscowości i najbliższego regionu	<ul style="list-style-type: none"> ○ Gdzie szukamy informacji o najstarszych wydarzeniach naszego regionu - praca w bibliotece, rozmowy z członkami rodziny. ○ Legendy regionalne. Tworzenie nowych legend. ○ Nasza miejscowość i jej mieszkańcy w czasie II wojny światowej. Pomniki i miejsca pamięci narodowej – lokalizacja na planie gminy. ○ Zmiany w budownictwie i infrastrukturze – stare fotografie i kroniki. ○ Zajęcia mieszkańców – stare i nowe zawody. Stare narzędzia do pracy na roli, wytwory pracy różnych rzemieślników, np. sierp, cep, maselnica, podkowa. Scenki z wykorzystaniem eksponatów. Dzieje naszej szkoły. Zapoznanie z kronikami szkolnymi. Opracowanie minimonografii szkoły. 	<p>Umiejętność wyszukiwania informacji w różnych źródłach. Doskonalenie umiejętności wypowiedzi pisemnej i ustnej podczas tworzenia i opowiadania legend.</p> <p>Umiejętność przeprowadzenia rozmowy, wywiadu na wybrany temat.</p> <p>Umiejętność wykorzystania zebranych informacji do opracowania nowych materiałów o charakterze regionalnym: wystawa fotografii i eksponatów, kalendarium wydarzeń wojennych i informator o miejscach pamięci narodowej.</p> <p>Umiejętność samodzielnego poszukiwania i selekcjonowania informacji.</p> <p>Umiejętność współpracy w grupie.</p> <p>Odróżnianie faktów historycznych od wydarzeń legendarnych, fikcyjnych.</p>

<p>Czy znam środowisko przyrodnicze naszego regionu? Fauna i flora. Zagrożenia ekologiczne – czy istnieją, jak z nimi walczyć?</p>	<ul style="list-style-type: none"> ○ Lasy iglaste i mieszane, czyste powietrze to nasze bogactwo. ○ Gatunki roślin i zwierząt. Opracowanie tablicy informacyjnej. ○ Zagrożenia ekologiczne: dzikie wysypiska śmieci, odprowadzanie ścieków do rzeki. ○ Działania władz lokalnych na rzecz walki o zdrowe i ekologiczne środowisko –kontenery na śmieci, budowa oczyszczalni ścieków. Spotkanie z radnym. 	<p>Umiejętność obserwacji otaczającego świata przyrody.</p> <p>Wykorzystanie wiedzy teoretycznej do rozpoznania gatunków fauny i flory.</p> <p>Umiejętność wykorzystania zdobytych informacji do sporządzenia wystawy „Rośliny i zwierzęta mojego regionu”.</p> <p>Umiejętność prowadzenia rozmowy i wywiadu na dany temat i racjonalnej obrony własnych poglądów.</p> <p>Świadomość związków człowieka z jego środowiskiem naturalnym.</p> <p>Pobudzenie postawy zaangażowania na rzecz walki z zagrożeniami ekologicznymi.</p>
<p>Czym szczyli się mój region? Obiekty zabytkowe: krzyże i kapliczki przydrożne, kościoły, mogiły, obiekty przyrody.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ○ Nasza miejscowość i gmina w wydawnictwach regionalnych. Szukanie informacji w zbiorach biblioteki szkolnej. <p style="padding-left: 40px;">Wycieczka po regionie –fotografowanie obiektów zabytkowych.</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Opracowanie miniprzewodnika po regionie, zawierającego fotografie zabytków i ich opis. 	<p>Umiejętność poszukiwania i wykorzystania informacji. Umiejętność efektywnej współpracy w grupie.</p> <p>Rozwiązywanie problemów w sposób twórczy –selekcja zgromadzonego materiału i realizacja własnych zadań - przewodnik, album fotograficzny.</p>
<p>Kultura mojego regionu.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ○ Instytucje oświatowe i kulturotwórcze – szkoły, Gminny Ośrodek Kultury. Lokalizacja na mapie gminy. ○ Działalność GOK-u, propozycje dla młodzieży. Analiza programu działania. ○ Gminni twórcy ludowi – kapela, zespół folklorystyczny. Spotkanie z członkami kapeli. ○ Uczymy się rękodzieła artystycznego. <p>Wystawa naszych prac: ozdoby choinkowe, kartki świąteczne, wycinanki, serwetki szydełkowe itp.</p>	<p>Umiejętność korzystania z różnych form informacji: prasa lokalna, informatory.</p> <p>Przygotowanie spotkania, umiejętność prowadzenia rozmowy i uzyskania oczekiwanych informacji.</p> <p>Współpraca w grupie rówieśników i z osobami starszymi.</p> <p>Umiejętność korzystania z bogactwa tradycji ludowej, przejmowanie i kultywowanie jej dorobku.</p> <p>Gromadzenie i selekcjonowanie materiałów na wystawę.</p>

PODSUMOWANIE – OCENA

Uważam, że metoda projektu jest słusznym i trafnym wyborem nauczycieli zajmujących się problematyką regionalną w szkole. Stwarza warunki do szeroko pojętej integracji wiedzy z wielu dziedzin, aktywizuje uczniów, uczy ich zasad współpracy w grupie, odpowiedzialności i systematyczności.

Nauczyciele odpowiedzialni za realizację przydzielonych zadań organizują i nadzorują pracę uczniów na poszczególnych etapach. Rodzice bardzo chętnie pomagają, udzielają rad i wskazówek, udostępniają posiadane źródła historyczne.

Uczniowie w trakcie długotrwałej pracy poznają nie tylko historię i kulturę regionu, bardzo często podejmują świadomą działalność na rzecz ochrony i rozwoju dziedzictwa kulturowego „małej ojczyzny”. Są to główne cele ścieżki edukacyjnej – edukacja regionalna – dziedzictwo kulturowe w regionie.

40: ZWYCZAJE ŚWIĄTECZNE**Zajęcia edukacyjne metodą projektu - propozycja****Autor: Elżbieta Czopek, nauczyciel, Szkoła Podstawowa nr 38 w Częstochowie**

We współczesnej szkole podstawowej ogromny nacisk kładzie się na to, by dziecko odbierało świat jako całość, uczyło się go rozumieć aktywnie uczestnicząc w procesie zdobywania umiejętności i wiadomości. Dlatego tam, gdzie, tylko jest to możliwe, winno się łączyć zagadnienia omawiane podczas zajęć dydaktycznych z różnych przedmiotów.

Taką możliwość daje bogaty w tradycję okres Świąt Bożego Narodzenia.

Proponowany problem można omówić z uczniami na lekcjach j. polskiego, historii, śpiewu, plastyki, techniki i przyrody. Poniższa tabela podaje treści, które winny być poruszone na zajęciach edukacyjnych.

EDUKACJE	TREŚCI	KOMPETENCJE
Język polski	- Choinka w moim domu - opis, redagowanie życzeń, redagowanie zaproszeń na klasową Wigilię	- Umiejętność układania planu, pisanie życzeń, zaproszeń, tworzenie opisu, pisanie opowiadania
Historia	- Zwyczaje świąteczne dawniej i dziś	- Umiejętność wyszukiwania informacji na dany temat
Śpiew	- Uczymy się śpiewać kolędy np. "Cicha noc"	- Umiejętność indywidualnego i grupowego wykonywania kolęd
Plastyka	- Wykonujemy kartkę świąteczną różnymi technikami	- Umiejętność łączenia różnych technik plastycznych i estetyczne wykonanie pracy
Technika	- Ozdoby choinkowe - Wykonanie stroików - Dekoracja stołu i sali	- Umiejętność łączenia różnych technik plastycznych, estetyczne wykonanie pracy
Przyroda	- Rozpoznawanie drzew iglastych - Tradycja, a ochrona środowiska	- Umiejętność rozpoznawania pospolitych gatunków drzew
Godzina wychowawcza	- Wigilia w naszej klasie	- Umiejętność pracy w grupie, stwarzanie odpowiedniej atmosfery

Ostatnią pozycję w tabeli stanowi lekcja wychowawcza, na której zorganizowana będzie klasowa Wigilia. Jej przygotowanie można metodą projektu, ponieważ metoda ta pozwala na kształtowanie u uczniów wielu umiejętności związanych z podejmowaniem konkretnych działań. Są wśród nich m. in. umiejętność pracy w grupie, planowanie i organizowanie własnej pracy, słuchanie opinii wyrażanych przez innych członków grupy, podejmowanie decyzji grupowych, rozwiązywanie konfliktów, ocena własnej pracy.

Niewątpliwą zaletą tej metody jest rozwijanie samodzielności i umiejętności współpracy w grupie rówieśniczej. Ponadto metoda projektu rozwija myślenie twórcze, integruje wiedzę szkolną i pozaszkolną, łączy w spójne całości treści rozbite na różne przedmioty nauczania.

Pracę można rozpocząć od rozmowy w klasie na temat zbliżających się Świąt Bożego Narodzenia. Na ogół dzieci chcą zorganizować Wigilię w klasie. Teraz trzeba ustalić zadania do wykonania: dekoracja klasy, pisanie zaproszeń dla p. dyrektor i nauczycieli. Dobrze, gdy dzieci same zgłaszają swój udział w konkretnej grupie.

Czas rozpoczęcia przez poszczególne grupy zależy od zadania, które grupa ma przed sobą. Na zajęciach z poszczególnych przedmiotów uczniowie nauczyli się np. pisać zaproszenia (j. polski), śpiewać kolędy (muzyka), wykonywać ozdoby choinkowe, stroiki na świąteczny stół (technika). Pozostaje jeszcze problem finansowania przedsięwzięcia.

Niewątpliwie ustalenia w tej dziedzinie mogą zapaść, gdy grupy ustalą, co mogą zrobić same bez dodatkowych kosztów wykorzystując to, co uczniowie mają lub to co jest w klasie (np. choinka i ozdoby). Najwięcej środków finansowych będzie potrzebować grupa organizująca poczęstunek. Właśnie w pracę tej grupy w początkowym momencie musi włączyć się nauczyciel. Ustalenia kosztów potrzebnych produktów przekracza chyba możliwości jedenastolatków. Szczególna uwaga nauczyciela winna teraz skierować się na skarbnika, który zawiaduje klasowymi pieniędzmi.

Każda grupa opracowuje swój harmonogram prac i ustala z nauczycielem terminy konsultacji.

Metoda projektu przewiduje także prezentację prac poszczególnych grup. Nastąpi to właśnie podczas Wigilii klasowej, choć grupa, która zajęła się pisaniem zaproszeń ma swą pracę już za sobą gdyż, co najmniej na tydzień przed spotkaniem winna je wręczyć.

Ważną sprawą jest także ocena prac poszczególnych grup. W tym celu każda grupa otrzymuje:

ARKUSZ OCENY PROJEKTU

GRUPA:

...

TEMAT PROJEKTU:

...

...

TERMIN PREZENTACJI:

...

...

ETAP REALIZACJI PROJEKTU	UMIĘJĘTNOŚCI	OCENA
Formułowanie tematu jeśli czynią to uczniowie	- Precyzyjne sformułowanie tematu - Jasne określenie celów - Pomysł rozwiązania problemu	
Zbieranie i opracowanie materiałów	- Przestrzeganie harmonogramu	
Prezentacje	- Stopień realizacji zamierzonych celów - Wykorzystanie czasu prezentacji	
Praca w grupie	- Udzielanie sobie informacji - Podejmowanie decyzji - Słuchanie się nawzajem - Rozwiązywanie konfliktów - Zaangażowanie innych w pracę - Samoocena postępów w pracy	

Ocena w pracy może być wyrażona punktowo, ale trzeba wcześniej ustalić z uczniami maksymalną ilość punktów, którą można uzyskać. Zapis w środkowej części tabeli należałoby uzależnić od zadania grupy i wieku uczestnika projektu.

Praca metodą projektu na pewno przyniesie oczekiwane rezultaty, choć od nauczyciela będzie wymagać sporo wysiłku.

** Opracowano na podstawie kserokopii artykułu p E. Goźlińskiej "Metoda projektów".*

40: A ŻYCIE SZKOLNE TOCZY SIĘ DALEJ...

Szkic monografii Szkoły Podstawowej nr 38 im. dra Ludwika Zamenhofs w Częstochowie.

Autor: Elżbieta Czopek, nauczyciel, Szkoła Podstawowa nr 38 w Częstochowie

LATA PRZEDWOJENNE

SP nr 38 w Częstochowie mieści się przy ul. Sikorskiego 56. To jedna z najstarszych szkół w tym mieście. Jej historia sięga 1919 roku kiedy to najprawdopodobniej została powołana do życia jako Szkoła Powszechna Nr 1. Nie miała wtedy swojej siedziby.

Lekcje odbywały się w prywatnych domach przy ul. Wieluńskiej 16 i Wieluńskiej 14

Niestety, autorka niniejszego szkicu nie dotarła do aktu powołującego tę placówkę do życia. Jedyne dokumenty z początków życia szkoły to książki zawierające arkusze ocen.

Najstarsza dotyczy roku szkolnego 1921/22. Dzieci uczyły się religii, języka polskiego, matematyki, przyrody, geografii, historii, rysunków, robót, śpiewu, gry i gimnastyki, robót kobiecych, a skala ocen była następująca: 4-b.dobrze, 3-dobrze, 2-dostatecznie, 1-niedostatecznie.

Pierwszym kierownikiem był najprawdopodobniej p. Edmund Patorski. Razem z nim pracowali: p. A. Rittel lub Kittel, F. Dobrzymiewicz, J. Nowara, R. Bien, F. Kulej, J. Butrymowicz, p. Dobiecka, p. M. Sokołowska, p. Chmielewska, p. A. Osmęda. Dzielnica, w której pracowała szkoła, była dzielnicą robotniczą, a więc biedną. Rodzice nie zawsze potrafili bądź mogli właściwie zająć się dziećmi.

W 1924 roku Szkoła Powszechna nr 1 kierowana przez p. E. Patorskiego w dalszym ciągu pozbawiona była własnego budynku, a lekcje dla 729 uczniów odbywały się w wynajętych salach następujących budynków:

ul. Wieluńska 16,

ul. Stara 16,

Rynek Wieluński 2,

Św. Barbary

ul. ks. Kordeckiego.

Kancelaria szkoły mieściła się przy ul. Wieluńskiej 16. Nauka trwała od godziny 8 - 18.

W 1928 roku siedzibą SP nr 1 stała się kamienica przy ul. 7 Kamienic 11. Nauka odbywała się na dwie zmiany w 6 salach. W skład szkoły weszły jeszcze dwie sale na Lisińcu, gdy ten został włączony w granice miasta. W tym też roku SP nr 1 otrzymuje imię ks. A. Kordeckiego.

Szkoła Powszechna nr 1 im. ks. A. Kordeckiego była szkołą III stopnia, realizującą program 7 klas.

Do obwodu szkoły (w 1935 roku) należą ulice: Bielska, Chłopickiego (dziś Sikorskiego) od numeru 136 do końca, Ewy, św. Jana (chłopczy), Kujawska, Lisiniecka, Łódzka, Mazowiecka, Paulińska (dziś Kubiny), Polewska, św. Rocha, 3 Maja (chłopczy), Stara, Rynek Wieluński, Zaulek Wieluński, Wieluńska (chłopczy).

Kierownikiem SP nr 1 był w dalszym ciągu p. E. Patorski wspaniały nauczyciel i wychowawca, dobry organizator i gospodarz. To on zaadaptował do celów szkolnych dodatkowo izby lekcyjne przy ul. 3 Maja. Tam i na Lisińcu uczyły się dzieci z kl. I-IV pod kierunkiem takich nauczycieli jak: Wojciech Bielecki, Stanisław Zach, Helena Grubieniowa, Ludwik Orleański. Oprócz nich w skład grona wchodził: p. E. Czarnołęski małżeństwo Józef i Feliksa Wasikowie, Helena Kern, Sobieraj, Henryk Pietrzak, Eugeniusz Krajewski, Emilia Walczak i ks. prefekt Gawron.

Szkoła przy ul. 7 Kamienic tętniła życiem, prężnie działała opieka szkolna. To właśnie zaangażowanie rodziców i innych mieszkańców dzielnicy sprawiło, że szkoła bogaciła się w nowe książki do biblioteki, pomoce naukowe, można było prowadzić dożywianie dzieci.

Czas jednak mijał, zmieniały się warunki pracy i życia w szkole. Przybywało dzieci, a budynek przy ul. 7-Kamienic 11 starzał się i niszczał przez nikogo nie konserwowany.

Trudne warunki lokalowe miały także inne szkoły częstochowskie. Dopiero tuż przed II wojną światową Zarząd Miejski wybudował dwa gmachy szkolne przy ul. Sabinowskiej i ul. Chłopickiego 178 kosztem 423 tys. zł.

Nowy budynek zaprojektowany przez inż. Czesława Janickiego i inż. arch. Edwarda Usakiewicza wybudowano dla SP nr 1 przy ul. Chłopickiego 178 (dziś Sikorskiego 56).

Otwarcie nowej siedziby nastąpiło w 1938 roku i było wielkim wydarzeniem dla uczniów, ich rodziców i mieszkańców dzielnicy. Budynek był nowoczesny, z jasnymi, słonecznymi salami, przestronnymi korytarzami. Przewidziano w nim centralne ogrzewanie, umywalnie, natryski (ciepła i zimna woda). Dookoła posadzono krzewy i młode lipy, które zdobią go do dziś.

LATA WOJNY I OKUPACJI

Lata II wojny światowej i okupacji to najtrudniejszy okres w historii SP nr 1. Złożywszy stosowny wniosek władzom niemieckim, szkoła wznowiła działalność w budynku przy ul. Chłopickiego 178. Jednak budynek ten został jej odebrany. Odtąd szkoła jest rozproszona i ustawicznie przenoszona: ul. Chłopickiego 178, ul. Dąbrowskiego 14, Kruszwickiej 2/4, Paulińskiej 12 (2 razy), Al. NMP 56 (gmach gimnazjum 2 razy), Waszyngtona 62, św. Rocha 37.

Działania okupanta skierowane przeciw polskim nauczycielom nie omijają nauczycieli SP nr 1. Aresztowano, a następnie wywieziono do obozu koncentracyjnego w Oświęcimiu następujących pedagogów:

p. Edmunda Patorskiego

p. Henryka Pietrzaka obaj aresztowani w lutym 1941

p. Stanisława Zacha

p. Wojciecha Bieleckiego obaj aresztowani w lipcu 1941

p. Edwarda Szwarca aresztowany we wrześniu 1941

p. Czesława Milkę

p. Henryka Szubę obaj aresztowani 4 czerwca 1942

Niestety, żaden z nich nie przeżył obozowej męki.

Piękną kartę polskiego szkolnictwa zapisali nauczyciele tajnego nauczania. I tu nie zabrakło nauczycieli SP nr 1: pp. Feliks i Józefa Wasik, p. Piotra Skibińskiego, p. Janiny Kielar, p. Ludwika Orleańskiego, p. Emilii Jawornik z domu Walczak.

SZKOŁA W OKRESIE POWOJENNYM

Piękny nowy budynek otwierany z taką radością w 1938 roku, w 1945 był zdewastowany, bo Niemcy urządzili w nim szpital polowy. Tuż po wyzwoleniu kierownik szkoły p. R. Szymczyński i p. E. Jawornik postanowili przywrócić szkołę do życia. Pracy było bardzo dużo, ale przystąpiono do niej z wielkim zapałem. Jak zwykle pomagali rodzice, którzy przekazywali szkole niezbędny sprzęt: krzesła, ławy, stoły. Rozpoczęto remont. Już w maju szkoła była na tyle gotowa do pracy, że urządzono w niej pierwsze zebranie polonistów. Dla nich lekcję pokazową w klasie V prowadziła p. Emilia Jawornik.

Nowym kierownikiem szkoły zostaje p. Bronisław Klimczak. Życie szkolne nabiera tempa i rumieńców-rozwijają swą działalność organizacje młodzieżowe: drużyna harcerska męska i żeńska, szkolne koło PCK, powstaje pierwsza szkolna biblioteka z wydzielonym księgozbiorem dla analfabetów. Równoległe trwa odbudowa i odnawianie gmachu, uzupełnianie i naprawa ogrodzenia, porządkowanie boiska. Ciągłe pozostaje sporo do zrobienia. Praca jest bardzo trudna, bo klasy liczą nawet 60 uczniów. Do tego dochodzą trudne warunki spowodowane ciężką sytuacją materialną nauczycieli i dzieci. Te najbardziej są dożywiane - około 200 dzieci. Darmowe posiłki dla nich składały się z chleba ze smalcem i białej kawy.

W kwietniu 1948 roku z okazji konferencji polonistów gościł w szkole Gustaw Morcinek.

Wielkim osiągnięciem było radiofonizowanie w 1949 roku wszystkich izb lekcyjnych i korytarzy.

Od 01.09.1960 w budynku 7 klasowej Szkoły Powszechnej nr 1 przy ul. Sikorskiego 56 rozpoczęła działalność nowa szkoła średnia - Liceum im. K. Świerczewskiego. Obie placówki połączono. Szkoła nosi nr 7.

W 1962 roku w wyniku reformy utworzono "12-latkę". Szkoła otrzymała nazwę: Szkoła Podstawowa i Liceum Ogólnokształcące nr 5 im. K. Świerczewskiego. Zmienia się kierownictwo. Odchodzi p. Bronisław Klimczak, a od 1963 roku nowym dyrektorem jest p. mgr Antoni Kwieciński. Przybywają nowi nauczyciele specjaliści z wyższym wykształceniem.

W 1965 roku następuje podział szkoły na podstawówkę i liceum ogólnokształcące. Zmienia się wówczas nazwa i numer szkoły. Od września 1965 roku aż do dziś dawna SP nr 1 nosi nazwę Szkoła Podstawowa nr 38 w Częstochowie. Budynek także podzielono. W starej części, wybudowanej w 1938 roku, ulokowano podstawówkę, w nowej, dobudowanej po wojnie, VIII Liceum im. K. Świerczewskiego.

Stan taki trwał do momentu likwidacji liceum czyli do 1979 roku. Wtedy decyzją władz oświatowych SP 38 przenosi się do części budynku zwolnionej przez liceum, a do starej części wprowadza się Szkoła Podstawowa Specjalna nr 5. Odtąd obie szkoły będą dzielić budynek przy ul. Sikorskiego 56 przez kilka lat - bo do czerwca 1999 roku.

W dniu 14.10.1987 roku SP nr 38 otrzymała imię dr Ludwika Zamenhofs. Akt nadania imienia nastąpił podczas uroczystej akademii, na której obecni byli przedstawiciele władz oświatowych i władz miasta. I odtąd pełna nazwa naszej szkoły brzmi:

Szkoła Podstawowa nr 38 im. dra Ludwika Zamenhofs.

Przez wszystkie powojenne lata SP nr 1, a potem SP nr 38 były widoczne w mieście poprzez osiągnięcia swych uczniów i nauczycieli.

Uczniowie zainteresowani sportem zdobywali i zdobywają dla szkoły puchary, dyplomy i wyróżnienia w różnych dziedzinach sportu, a szczególnie w piłce ręcznej dziewcząt i chłopców. Przez wiele lat sportem opiekowała się p. Maria Dzierżyk i Elżbieta Nowak. Dziś uczniowie zdobywają wysokie lokaty w zawodach sportowych pod opieką p. mgr R. Krystek i p. mgr P. Kożucha. Z powodzeniem działa także UKS "Junior", którego prezesem jest p. mgr P. Skuza.

Od 1982 roku prowadzone są w szkole zajęcia gimnastyki korekcyjnej. Zajęcia te rozpoczęła p. Elżbieta Nowak, która w porozumieniu z lekarzem i higienistką szkolną wybrała dzieci z wadami postawy. Pani Nowak zachęcała rodziców, by dzieci ćwiczyły w domu dając im zestawy ćwiczeń i instruując jak powinno się je prowadzić, by przyniosły dzieciom korzyści.

Piękną kartę w historii szkoły zapisało szkolne koło PCK. Jego opiekunką była p. mgr Stefania Gorzelak, która prowadziła je od 1965 do 1993 roku. Koło w 1967 roku otrzymało dyplom za zdobycie II miejsca w Zlocie Posterunków Sanitarnych PCK. Członkowie koła wykonywali szereg prac społecznych na rzecz Domu Dziecka i Państwowego Domu Opieki przy ul. Wieluńskiej. Dzieci pomagają seniorom, odwiedzając pensjonariuszy Domu z okazji Dnia Kobiet, Dnia Babci i Dziadka, prezentując program artystyczny i obdarowując gospodarzy drobnymi upominkami. Członkowie koła włączają się aktywnie do wszystkich akcji organizowanych przez PCK na terenie miasta i kraju. Opiekę nad kołem przejęła p. mgr Alicja Kowal.

Prężnie już od kilkunastu lat działa Młodzieżowa Akademia Życia pod opieką p. mgr B. Całus. Dzieci przygotowują występy artystyczne o tematyce p/a prezentując je nie tylko na terenie szkoły, ale także i w mieście.

W naszej szkole działa także drużyna harcerska i zuchowa. Opiekunką 45CDH Vagabunda jest od wielu lat dh. hm. Anna Dymek. Pod jej opieką harcerze brali udział we wszystkich akcjach Hufca i Komendy Chorągwi Częstochowskiej, uczestniczyli w biwakach i rajdach. Latem drużyna Anna Dymek zabiera swoich harcerzy na obóz do Targanic w Beskidach.

Szczególną uwagę w SP 38 zwraca się na uczniów zaniedbanych środowiskowo, zagrożonych demoralizacją i pochodzących z rodzin alkoholickich, których w rejonie szkoły jest sporo. Opiekę nad nimi sprawuje obecnie p. mgr Bogusława Ociepa, ale etat pedagoga istnieje w szkole od 1982 roku. Zakres działalności pedagoga obejmuje terapię pedagogiczną, profilaktykę, resocjalizację i preorientację zawodową. Prowadząc swą działalność p. pedagog współpracuje z Miejską Poradnią Psychologiczną - Pedagogiczną, Sądem Rodzinnym i dla Nieletnich, kuratorami sądowymi i policją.

Propozycję spędzenia wolnego czasu na wędrowce i poznawaniu najbliższego regionu oferuje uczniom Koło Eko - Turystyczne pracujące pod opieką p. mgr W. Dobiech p. mgr B. Balić. Członkowie koła uczestniczą w rajdach i marszach na orientację organizowanych przez PTTK. Obie opiekunki są organizatorkami Międzyszkolnego Konkursu Ekologicznego, którego inicjatorką była p. wice dyrektor p. mgr E. Gawińska. W bieżącym roku szkolnym (2002/03) przewidziana jest także druga edycja Międzyszkolnego Konkursu Wiedzy o Częstochowie o puchar Przewodniczącego Rady Miasta. Pomysłodawcami konkursu i jego realizatorami są p. mgr J. Suliga i p. mgr P. Skuza.

Uczniowie szkoły biorą udział w konkursach przedmiotowych. I tu dochowaliśmy się laureatów z fizyki, geografii, j. polskiego i historii. Od wielu lat jesteśmy uczestnikami konkursów matematycznych: międzynarodowego "KANGUR" i ogólnoeuropejskiego "ALFIK". I w tych konkursach nasi młodzi matematycy mogą pochwalić się wspaniałymi sukcesami.

Bierzemy też udział w konkursie dotyczącym znajomości Biblii. I w tej dziedzinie zanotowaliśmy sukcesy.

Oprócz międzyszkolnych konkursów uczniowie biorą udział w rywalizacji na terenie szkoły. Tak właśnie pomyślano przeprowadzając turniej piłki nożnej halowej chłopców (p. mgr P. Kożuch) i dziewcząt (p. mgr R. Krystek). Znajomość ortografii pogłębia konkurs na szkolnego mistrza ortografii (p. mgr J. Suliga i p. R. Krzypkowski). Do sięgania po tomiki poezji zachęca konkurs "Mój ulubiony wiersz" (p. mgr M. Dendek i p. mgr E. Czopek) organizowany już po raz czwarty.

Do tradycji szkoły wszedł też doroczny konkurs kolęd organizowany przez Samorząd Uczniowski klas młodszych i starszych.

Natomiast w tym roku szkolnym uczniowie rywalizowali w dziedzinie znajomości legend jurajskich.

Działający w naszej szkole Klub Europejski pod opieką nauczycielek języków obcych (p. mgr I. Nowakowska, p. mgr A. Żuk i s. dr Janiny Bąk) zorganizował ciekawe spotkanie wszystkich uczniów z okazji "Europejskiego Dnia Języków" i "Dnia Europy".

W życiu współczesnej szkoły niezwykle ważna jest integracja z lokalnym środowiskiem. Temu celowi służy organizowany już od czterech lat festyn środowiskowy. Ciekawy program tego niedzielnego spotkania mieszkańców dzielnicy ze szkołą przyciąga wiele osób. Sporą atrakcją festynu jest losowanie głównej nagrody, którą jest rower górski. Losuje się także inne

cenne nagrody, które udaje się pozyskać dzięki sponsorom.

Dziś SP nr 38 im. dra Ludwika Zamenhofa kierowana przez p. mgr Annę Dymek to tętniąca życiem placówka, która cieszy się sympatią uczniów i rodziców. Dzięki temu swe stałe miejsce w środowisku.

KIEROWNICY I DYREKTORZY

Szkoła Powszechna nr 1 im. ks. Augustyna Kordeckiego

Edmund Patorski - 1919 do lutego 1941

Ludwik Orleański - 1941/42

Seweryn Salomonowicz - 1942/43

Roman Szymczyński - 1943 - 01.09.1945

Bronisław Klimczak - 1945 - 1963

1960 - 1962 Szkoła Podstawowa i Liceum Ogólnokształcące nr 7 w Częstochowie

1962 - 1965 Szkoła Podstawowa i Liceum Ogólnokształcące nr 5 im. gen. Karola Świerczewskiego

Antoni Kwieciński - 1963 - 1965

od 01.10.1965 - Szkoła Podstawowa nr 38

od 14.10.1987 - Szkoła Podstawowa nr 38 im. Ludwika Zamenhofa

Bogumił Czyżewski - 1965 - 10.1968

Roman Rosiek - od 10.1968 - 1971

Monika Sochańska - 1971 - 1979

Jerzy Lisowski - 1979 - 1991

Ewa Dobrzyńska - 1991 - 1998

Anna Dymek - 1998 do chwili obecnej

BIBLIOGRAFIA

Dzieje Częstochowy od zarania do czasów współczesnych.

Praca zbiorowa. Wydanie Śląsk Katowice 1964

Z dziejów najnowszych Częstochowy. Red. R. Szwed W. Paulus. Wydawnictwo WSP Częstochowa 1995

Z. Grządzielski, J. Pietrzykowski : Polentumstrager. Dzieje nauczycieli na ziemi częstochowskiej 1939 - 1945 Katowice 1988

B. Snoch : Z dziejów szkolnictwa w Częstochowie i regionie częstochowskim w latach 1918 - 1990 Wydawnictwo WSP Częstochowa 1998

Z. Grządzielski : Był taki czas ... Okupacyjne epizody Częstochowy i powiatu częstochowskiego w latach 1939 - 1945

W : Biuletyn Instytutu Filozoficzno - Historycznego 27/8/2001 Arkusze ocen znajdujące się w archiwum szkolnym

Kronika szkolna

Akta miasta Częstochowy. Wydział ogólny w latach 1915 - 1919 Archiwum Państwowe w Częstochowie

41: Czy tworzywa sztuczne mogą być zagrożeniem dla gleby? - Scenariusz zajęć

Autor: Joanna Trzmiel, nauczyciel geografii, Gimnazjum nr 9 w Częstochowie

Edukacja ekologiczna. Przyczyny i skutki niepożądanych zmian w atmosferze, hydrosferze, litosferze i biosferze.

Scenariusz

Temat:

Czy tworzywa sztuczne mogą być zagrożeniem dla gleby?

Cele:

Poziom wiadomości: uczeń potrafi wymienić najczęściej stosowane tworzywa sztuczne, rozumie i wyjaśnia, że nie wszystkie tworzywa mogą być opakowaniem środków spożywczych, potrafi omówić konsekwencje tego, że wiele tworzyw nie ulega biodegradacji, potrafi wyjaśnić wpływ produktów spalania tworzyw sztucznych na glebę.

Poziom umiejętności: potrafi szukać praktycznych rozwiązań ograniczających udział człowieka w produkowaniu odpadów, potrafi udowodnić, jak ważne jest sortowanie odpadów dla ochrony środowiska.

Czas trwania zajęć:

2 godziny lekcyjne.

Przeznaczenie:

uczniowie gimnazjum.

Metoda:

metaplanu, zajęcia w terenie połączone z akcją: „Posprzątajmy najbliższą okolice szkoły sortując odpady”.

Środki dydaktyczne:

arkusze papieru, chmurki tekturowe, kółka, owale i prostokąty z tektury, flamastry, taśma samoprzylepna, karta pracy ucznia, wycinki z prasy o składowaniu i utylizacji śmieci, worki na śmieci z napisami: odpady naturalne, tworzywa sztuczne, szkło, makulatura, metale. Rękawiczki gumowe (lub foliowe) dla każdego ucznia.

Przebieg zajęć:

Planowanie i przygotowanie: Przygotowanie karty pracy i jej powielenie, przygotowanie arkuszy papieru, tekturowych chmurek, kólek, owali, prostokątów, flamastrów i taśmy klejącej, worków na śmieci z napisami oraz rękawic.

Przeprowadzenie: Przed lekcją odbywa się pogadanka na temat bezpiecznego zachowania się podczas zajęć terenowych. Nauczyciel rozdaje worki z napisami, aby pozbiierać śmieci i odpowiednio je posortować. (czas trwania sprzątnięcia – 30 minut.) Następnie przedstawiony zostaje uczniom problem, który będzie przedmiotem ich dyskusji (temat). Uczniowie dobierają się w 5 osobowe zespoły. Każda grupa otrzymuje materiały potrzebne do wykonania metaplanu oraz kartę pracy z instrukcją do poszczególnych zadań. Nauczyciel objaśnia zadania i podaje czas wykonania – około 20 minut.

Każda grupa tworzy plakat zawierający propozycję rozwiązania problemu łącznie z wnioskami.

Grupa wybiera osobę, która zaprezentuje plakat. Uczniowie uważnie wysłuchują propozycji swoich kolegów.

Na koniec nauczyciel zbiera kartki z wnioskami od przedstawicieli grup, aby na kolejnych zajęciach (w sali lekcyjnej) zapisać je do zeszytu.

Podsumowanie: Odpowiedz na pytanie: Jak Ty możesz wpłynąć na zmniejszenie ilości śmieci?

Materiały dla ucznia:

wycinki z prasy na temat składowania i utylizacji odpadów, notatki: Czy wiesz, że?

- przedmioty wykonane z pewnych rodzajów plastyku rozkładają się dopiero po 500 latach!
- do spalenia 4 torebek plastikowych zużywa się tyle tlenu, ile potrzebuje jeden człowiek do oddychania w ciągu doby!
- nasi pradziadkowie wytwarzali w ciągu roku około 75 kilogramów śmieci na osobę. Obecnie w Polsce przypada ich już ponad 300 kilogramów na osobę rocznie!
- zużyte opakowania jednorazowe zajmują już prawie połowę miejsca na wszystkich wysypiskach śmieci!
- zbyt często korzystamy z artykułów, które po jednorazowym użyciu wyrzucamy!
- wiele nowych rzeczy ma opakowanie, które staje się śmieciem natychmiast po zakupie!
- coraz częściej zastępujemy przedmioty użytkowe (radio, telewizory, meble itp.) nowymi, wyrzucając stare!
- składowane na hałdach i wysypiskach śmieci zatrują glebę!
- odzyskiwanie surowców z odpadów i ich powtórne wykorzystanie to recykling, makulaturę można przerobić na papier, metalowe puszki służą do odzyskiwania metali, szklane odpady przetapia się na szkło, a stare opony, guma po sproszkowaniu, służą do produkcji np. wykładzin podłogowych!
- staraj się nie kupować towarów nadmiernie opakowanych!
- kupuj jak najmniej przedmiotów wykonanych z tworzyw sztucznych!
- sortuj odpady!

Karta pracy ucznia

Przyroda jest niszczone i zatrutowana na wiele różnych sposobów. Dlatego trzeba podjąć wiele różnorodnych działań, aby ją ratować.

Zadanie 1.

Odpowiedz na pytania.

Jakie rodzaje odpadów widzisz wokół siebie?

Jakie znasz typy opakowań, które najczęściej wrzucasz do kosza na śmieci?

Czy Twoim zdaniem należy sortować śmieci?

Czy wszystkie śmieci ulegają gniciu , rozkładowi?

Zadanie 2.

Wykorzystując swoje wiadomości na temat odpadów i zagrożenia, jakie stwarzają one dla gleby, wykonaj plakat: na arkusz papieru naklej chmurkę z tektury z tematem: Czy tworzywa sztuczne mogą być zagrożeniem dla gleby? Naklej też tekturowe kółka, owale i prostokąty ze swoimi propozycjami, odpowiadając jednocześnie na pytania: Jak jest?; Jak powinno być?; Dlaczego nie jest tak, jak powinno być?; Wnioski.

Graficzny układ plakatu przedstawiony jest poniżej:

Zadanie 3.

Wybierz z grupy osobę, która zaprezentuje plakat.

Literatura:

Mańkowska B. Zagadnienia ochrony gleb, Geografia w szkole, nr 1/94

42: Polska „dziewiątka” Światowego Dziedzictwa UNESCO.

Autor: Joanna Trzmiel, nauczyciel geografii, Gimnazjum nr 9, Częstochowa

Artykuł prezentuje dziewięć polskich obiektów istniejących na Liście Światowego Dziedzictwa Ludzkości UNESCO. Informacje w nim zawarte mogą służyć przy realizowaniu programu edukacji ekologicznej, regionalnej oraz europejskiej w gimnazjum. Obiekty te, to materialne skarby naszej przeszłości, które pomimo wojen, katastrof i zwykłego upływu czasu przetrwały.

Należy wzbudzać wśród młodzieży poczucie piękna i szacunku dla tych obiektów, co pozwoli mieć nadzieję na ocalenie naszego dziedzictwa kulturowego dla następnych pokoleń.

Lista Światowego Dziedzictwa Ludzkości UNESCO powstała po konferencji generalnej UNESCO w Paryżu, w listopadzie 1972r. W 1998r. obejmowała już 554 pozycje: parki narodowe, zespoły urbanistyczne, cenne kompleksy zabytkowe. Najwięcej obiektów zgłosiły kraje Europy, gdzie liderami zostały Hiszpania i Włochy.

Polska zadebiutowała na Liście w 1976r. W tej skarbnicy największych wartości kultury i przyrody obecnie znajduje się dziewięć polskich obiektów:

WARSZAWSKA STARÓWKA
 KRÓLEWSKI KRAKÓW
 KOPALNIA SOLI W WIELICZCE
 ZESPÓŁ MIEJSKI ZAMOŚCIA
 ŚREDNIOWIECZNY TORUŃ
 ZAMEK KRZYŻACKI W MALBORKU
 BIAŁOWIESKI PARK NARODOWY
 OBÓZ KONCENTRACYJNY AUSCHWITZ – BIRKENAU
 KALWARIA ZEBRZYDOWSKA .

Warszawskie Stare Miasto to jedno z najczęściej odwiedzanych turystycznie miejsc w Polsce. Wiek tego zespołu urbanistycznego należy w zasadzie liczyć w dziesięcioleciach. Jest to jednak najprawdziwsza starówka o średniowiecznym układzie ulic i renesansowych fasadach kamienic, odtworzona na wzór oryginalnej, zburzonej podczas II wojny światowej. Polacy odbudowując swoją stolicę nie wywieźli po prostu gruzów Starego Miasta, lecz rozpoczęła się pieczołowita rekonstrukcja na podstawie najstarszych zachowanych planów i ikonografii tej części miasta.

Wzgórze Wawelskie jest miejscem szczególnego przyływu energii. Nawet pierwotny człowiek przed dziesiątkami tysięcy lat instynktownie szukał schronienia w pieczarach tego wapiennego wzniesienia. Zamek Królewski na Wawelu choć łączy w swojej malowniczej bryle elementy różnych stylów i epok, uważany jest za znakomity przykład architektury renesansowej. Sercem Krakowa jest Stare Miasto, którego układ ulic wytyczony w 1257r. zachował się bez zmian.

Niezwykłość czynnej nieprzerwanie przez ponad 700 lat **Królewskiej Kopalni Soli w Wieliczce** polega na tym, że posiada ona ogromne wartości historyczne, ale też kulturowe i zdrowotne. Największe wrażenie na turystach robi podziemne miasto, 7 pięter głębokie (320m.), o długości 4 kilometrów i szerokości 1 kilometra. Trasa turystyczna (2,5godz.) obiega zdobne w rzeźby komory i ogromne sale z galeriami i jeziorami. Jest to najstarsza czynna kopalnia soli na świecie. Obejmuje złoża wieku miocenijskiego. Na Liście Światowego Dziedzictwa Kultury i Przyrody znalazła się w roku 1978.

Zamość narodził się pod koniec XVI wieku, jego unikalność polega na tym, że miasto to zostało dobrze zaprojektowane, a projekt perfekcyjnie wykonany na zlecenie Jana Zamojskiego. Sercem miasta jest przepiękny rynek o wymiarach 100 na 100 metrów, na którego środku stoi renesansowy ratusz ze smukłą wieżą i szeroko rozłożonymi skrzydłami schodów prowadzących wprost na I piętro. Miasto często bywa nazywane Florencją Północy, gdyż żyło tu wielu Ormian i Greków, którzy to nadali miastu południowy, nieco orientalny charakter, stosując bogate zdobienia kupieckich kamieniczek ornamentacją roślinną i zwierzęcą.

Toruń – miasto Kopernika urzeka pięknem średniowiecznych murów. Atrakcją stanowi Krzywa Wieża, wyraźnie odchylająca się od pionu, ratusz – monumentalna gotycka budowla na planie czworoboku. Zachwycają też trzy gotyckie świątynie: kościół NMP z klasztorem franciszkanów, kościół św. Jakuba oraz katedra pw. Św. Jana Chrzciciela, gdzie ochrzczony był Mikołaj Kopernik. Wiele gotyckich domów zasługuje na szczególną uwagę m.in. Dom Pod Gwiazdą z 1697r., czy Gospoda Pod Modrym Fartuchem – czynna nieprzerwanie od 1700 roku.

Najwybitniejszym przykładem wykorzystania wszystkich osiągnięć budownictwa militarnego zachodu i dostosowaniem do miejscowych warunków topograficznych jest **zamek w Malborku**. Ta średniowieczna twierdza łączyła w sobie funkcje sakralne, klasztorne i obronne. Najpierw, około roku 1280, stanęła tu niewielka komtura, czworoboczny zamek – klasztor, ogrodzony murami. W roku 1308 osiadł w Malborku sam wielki Mistrz, awansując tym samym twierdzę na siedzibę całego zakonu. W XIV i XV wieku była to już twierdza nie do zdobycia. Zamek w Malborku nigdy nie został zburzony. Dziś sale służą ekspozycjom, pokazującym m.in. dzieje twierdzy, jedną z największych kolekcji bursztynu, zbiory dawnej broni, rycerskie zbroje.

Białowiecki Park Narodowy jest najstarszym polskim parkiem, w 1977 roku został wpisany na Światową Listę Rezerwatów Biosfery, a w 1979 znalazł się na Liście Światowego Dziedzictwa Kultury i Przyrody. Jest on utworzony na pograniczu Europy Środkowej i Wschodniej i temu też zawdzięcza swój wyjątkowy charakter.

Występuje tu znaczne różnicowanie zespołów leśnych. Są grądy, bory mieszane sosnowo – dębowe, bory sosnowe, bory bagienne, łąki jesionowo – olchowe, torfowiska i łąki. Najatrakcyjniejszym reprezentantem fauny jest niewątpliwie żubr, a park jest jego ostoją. Ponadto łos, ryś bóbr, wydra, borsuk, gronostaj a z ptaków orzeł bielik, orlik krzykliwy, gluszc, cietrzew, puchacz i czarny bocian.

Największy hitlerowski **obóz koncentracyjny Oświęcim – Brzezinka** to ponure miejsce, zwane Obozem Śmierci. Postawiono zachować je bez zmian, w stanie oddającym ogrom zbrodni przeciwko ludzkości. Obóz zlokalizowano w pobliżu Oświęcimia, starego, polskiego miasta na bagnistym terenie między Wisłą i jej dopływem Sołą, na terenach dawnych koszar wojskowych i byłych zabudowań fabrycznych. Miasto miało dobre połączenie kolejowe, co umożliwiała Hitlerowcom kierowanie tu ogromnych transportów ludzi z całej Europy.

Obóz w ciągu swojego istnienia rozrósł się w kompleks zajmujący 40 hektarów, złożony z obozu macierzystego, obozu w Brzezince i Monowicach, oraz 43 podobozów. Wstrząsające są nie tylko same miejsca, gdzie dokonywano masowych mordów, lecz także świadectwa mówiące o tym, że ludzkie szczątki traktowano, jako „surowce wtórne”.

Kalwaria Zebrzydowska położona jest na Pogórze Wadowickim, 40 kilometrów od Krakowa. Znajduje się tu Klasztor Benedyktynów z wczesnobarokowym kościołem Matki Boskiej Anielskiej. Na obszarze 300 hektarów położone są słynne

dróżki kalwaryjskie, przy których wzniesiono ponad 40 budowli – kaplic, kapliczek, kościołów i mostów. Ich położenie w terenie naśladuje topografię Jerozolimy.

Na zatwierdzenie przez UNESCO czeka czeka kolejna kandydatura: stare miasto w Gdańsku.

Bibliografia:

Gordon A., Świątecki A., Wandowicz W. „Cudze chwalicie...Wybrane elementy geografii turystycznej Polski”, Agencja Wydawniczo – Reklamowa Dino, Warszawa 1994.

Polskie miasta Światowego Dziedzictwa UNESCO, Wydawnictwo Archidiecezji Gdańskiej .

Atlas "Europa daleka czy bliska?", Warszawa PPWK 2002.

43: EKONOMIA W MATEMATYCE I

Autor: Elżbieta Foltyn, nauczyciel matematyki, Gimnazjum Nr 18 w Częstochowie

Chciałabym podzielić się z nauczycielami uczącymi matematyki w gimnazjum swoimi uwagami metodycznymi dotyczącymi rozbudzania zainteresowań uczniów problematyką ekonomiczną.

Obserwuję, że w dzisiejszej rzeczywistości gospodarczej naszego kraju znaczna część młodzieży jest zainteresowana i kształci się w kierunku ekonomicznym. Terminy typu: „biznes”, „marketing”, „zarządzanie”, „giełda”, „makler” są powszechne i na pewno wzbudzają ciekawość już u uczniów szkoły podstawowej i gimnazjalnej. Warto więc zapoznać młodych ludzi z pojęciami ekonomicznymi, by świadomość wyboru szkoły ponadgimnazjalnej, kierunku studiów i zawodu była znacznie wyższa od obecnej.

Proponuję włączenie problematyki ekonomicznej do planu dydaktycznego.

Wybrane zagadnienia z planu dydaktycznego nauczania matematyki w kl. I gimnazjum poszerzone o elementy ekonomii w oparciu o program „Matematyka z Plusem”.

Lp.	Tematyka zajęć	Umiejętności	Wprowadzane pojęcia ekonomiczne	Wprowadzane treści ekonomiczne
I.	DZIAŁANIA NA LICZBACH WYMIERNYCH	<ul style="list-style-type: none"> ○ Szukanie liczby przeciwnej do danej, ○ Obliczanie wartości bezwzględnej liczby, ○ Obliczanie potęg i pierwiastków liczb wymiernych, ○ Stosowanie praw działań, ○ Zadanie powtórzeniowe. 	<p>„Waluta, kurs walutowy, euro”</p> <p>„bilans, saldo, eksport, import, przychód, dochód, cena, zysk w handlu”</p>	<p>Zaciąganie i spłata długu w walucie obcej w różnym czasie i wg różnych kursów.</p> <p>Bilans płatniczy kraju.</p> <p>Dodatnie i ujemne saldo obrotów w imporcie i eksporcie. Obliczanie dochodu z działalności gospodarczej jako przychód minus koszty. Obliczanie zysku ze sprzedaży towaru.</p>
II.	PROCENTY	<ul style="list-style-type: none"> ○ Obliczanie procentu danej liczby. ○ Obliczanie liczby, gdy dany jest jej procent. ○ Obliczanie, jakim procentem jednej liczby jest druga liczba. ○ Rozwiązywanie zadań tekstowych z zastosowaniem obliczeń procentowych. ○ Odczytywanie i rysowanie diagramów procentowych. 	<p>Formularz PIT-u „ podatek, cena kredytu, odsetki, kapitał, weksel, marża handlowa, stopa zysku, prowizja, transakcja maklerska”.</p> <p>„podaż, popyt, krzywa popytu i podaży, inflacja, stopa procentowa, stopa inflacji”.</p>	<p>Obliczanie odsetek od wkładów oszczędnościowych.</p> <p>Obliczanie odsetek od kredytu.</p> <p>Kapitalizacja odsetek od kapitału.</p> <p>Dyskontowanie weksla i bonu lokacyjnego.</p> <p>Obliczanie podatku od dochodu osoby fizycznej (PIT-u)</p> <p>Ukazywanie udziału procentowego marży handlowej w cenie towaru.</p> <p>Obliczanie stopy zysku jako stosunku osiąganego zysku do zaangażowanego kapitału.</p> <p>Wprowadzenie do zadań treści na obliczanie procentowo i kwotowo prowizji od utargu, prowizji maklerskiej.</p> <p>Procentowe podnoszenie ceny towaru dla osiągnięcia założonego zysku.</p> <p>Wahania ceny towaru w zależności od podaży i popytu. Kreślenie wykresów krzywej podaży i popytu.</p> <p>Oprocentowanie wkładów oszczędnościowych a stopa inflacji w danym roku kalendarzowym.</p>
III.	WYRAŻENIA ALGEBRAICZNE	<ul style="list-style-type: none"> ○ Budowanie i odczytywanie wyrażeń algebraicznych. ○ Dodawanie i odejmowanie sum algebraicznych. ○ Redukcja wyrazów podobnych. ○ Obliczanie wartości liczbowej. ○ Mnożenie sumy algebraicznej przez jednomian. ○ Przekształcanie wyrażeń algebraicznych. 	<p>„dochód narodowy, dochód brutto, dochód netto, przedsiębiorstwo, produkcja, koszty produkcji, amortyzacja, środki trwałe”.</p> $Z c = (c - k p) \cdot Q$ <p>„koszty stałe, koszty zmienne, wartość dodana”</p>	<p>Przedstawienie literowe składników dochodu narodowego.</p> <p>Podział kosztów produkcji na koszty materialne Km, osobowe Ko, finansowe Kf.</p> <p>Obliczanie stawki amortyzacyjnej dla danego środka trwałego.</p> <p>Zależności zysku całkowitego w przedsiębiorstwie od ceny, kosztów przeciętnych i ilości sprzedanych jednostek towaru.</p> <p>Wprowadzenie do zadań treści na obliczanie ceny wyrobu wg składników kosztów i wartości dodanej.</p>
IV.	RÓWNANIA I NIERRÓWNOŚCI	<ul style="list-style-type: none"> ○ Zapisywanie zadań w postaci równań. ○ Rozwiązywanie 	<p>„ Budżet, podatki, produkt krajowy”</p> <p>„ Deficyt i nadwyżka</p>	<p>Analiza finansowa budżetu państwa. Zależność sumy podatków od produktu krajowego brutto.</p>

		<p>równań I stopnia z 1 niewiadomą metodą równań równoważnych.</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Rozwiązanie zadań tekstowych za pomocą równań z zastosowaniem proporcji. 	„budżetowa”	<p>Nierówność wpływów i wydatków państwa.</p> <p>Obliczanie wydajności w rolnictwie i wydajności pracy ludzkiej w przemyśle.</p>
V.	KĄTY W KOLE	<ul style="list-style-type: none"> ○ Rysowanie kątów wpisanych i środkowych o danej mierze i opartych na danym łuku. 	„reklama”	<p>Wykorzystanie umiejętności konstrukcji figur płaskich do reklamowania różnych towarów i usług.</p>

Bibliografia:

1. „*Matematyka z Plusem*” – podręcznik dla kl. I gimnazjum pod red. M. Dobrowolskiej – Gdańskie Wydawnictwo Oświatowe – Gdańsk 2000.
2. „*Ekonomia dla licealistów*” M. Nasitowski – Key Text - Warszawa 1996.
3. „*Szkolny Słownik Ekonomiczny*” A. Komosa – Ekonomik – Warszawa 1997.
4. „*Nowy Leksykon Ekonomiczny*” T. Orłowski – Oficyna Wydawnicza GRAF – PUNKT – Warszawa 1998.

44: EKONOMIA W MATEMATYCE II

Autor: Elżbieta Foltyn, nauczyciel matematyki, Gimnazjum Nr 18 w Częstochowie

W nawiązaniu do poruszonej przeze mnie problematyki w artykule: „Ekonomia w Matematyce I” proponuję scenariusz lekcji matematyki w powiązaniu z edukacją ekonomiczną.

Myszę, że propozycja ta zainteresuje wszystkich nauczycieli matematyki, bowiem problematyka ekonomiczna stała się integralną częścią naszego życia codziennego.

Nie tylko dorosłych, ale i młodzieży, dotyczy spraw: wyboru zawodu, pożyczki w banku, podatków, opłacalności różnorodnych przedsięwzięć. Potwierdzeniem konieczności wprowadzania ekonomii do szkół jest funkcjonujący w liceach ogólnokształcących obowiązkowy przedmiot: „Przedsiębiorczość” oraz w szkołach gimnazjalnych: ścieżki edukacyjne o treści filozoficzno – społecznej.

Uważam, że osłuchanie się i zrozumienie pojęć ekonomicznych typu: „wierzyciel”, „dłużnik”, „rachunek”, „stopa procentowa”, itd. Jest niezbędne już na pierwszym etapie świadomej nauki.

Konspekt lekcji matematyki w klasie I gimnazjum.

Temat:

OBLICZANIE PROCENTU DANEJ LICZBY – USTALANIE WARTOŚCI PRZYSZŁYCH DOCHODÓW.

Cele operacyjne - uczeń powinien:

1. utrwalić wiedzę na temat:
 - zamiany procentu na ułamek,
 - obliczania procentu danej liczby.
2. zapoznać się z pojęciami ekonomicznymi: osoby prawne, bank, rachunek a`vista, lokata terminowa, kapitalizacja odsetek, kredyty, dyskonto weksli, wierzyciel, dłużnik.
3. sprawnie stosować wzory do obliczania wartości przyszłych dochodów.

Cele motywacyjne

- dbałość o poprawność wypowiedzi, posługiwanie się językiem matematycznym oraz terminologią ekonomiczną.
- sytuacja problemowa: „wyobraźmy sobie, że jesteśmy w banku” – nakazuje uczniom zaangażować się emocjonalnie, tym lepiej i chętniej wykonywać zadania obliczeniowe.

Metody pracy

- słowna,
- ćwiczeniowa,
- wizualizacja,
- elementy dramy.

Środki dydaktyczne: karty imitujące banknoty, karty informacyjne o rodzajach rachunków bankowych.

PRZEBIEG LEKCJI:

- I. Część organizacyjna:
 1. Sprawdzenie obecności.
 2. Zapisanie tematu lekcji na tablicy.
- II. Część nawiązująca - wprowadzenie uczniów w sytuację:
 1. Znajdujemy się w banku *, w którym są 4 stanowiska operacyjne:
 - a. rachunki bieżące, czyli a`vista,
 - b. rachunki lokat terminowych,
 - c. kredyty,
 - d. dyskonto weksli.
 2. Dwa pierwsze stanowiska obsługują klientów – osoby fizyczne, dwa ostatnie - osoby prawne, czyli osoby reprezentujące firmy zarejestrowane w urzędzie gminy, posiadające status prawny, tzn. podlegające osobnym przepisom prawnym.
 - Bank – instytucja systemu pieniężno – kredytowego pośrednicząca w obiegu pieniądza. W gospodarce rynkowej funkcjonuje „dwustopniowy system bankowy” składający się z: - banku centralnego, który emituje (wysyła) pieniądź gotówkowy (banknoty i monety) ; jest „bankiem państwa”, którego politykę realizuje, oraz innych banków, wśród których najliczniejsze są banki handlowe, zwane depozytowo – kredytowymi lub komercyjnymi .

Niektórzy z uczniów wcielają się w osoby chcące ulokować swoje pieniądze na rachunkach oszczędnościowych, jedni - w osoby prawne zaciągające kredyty; a inni - w pracowników obsługujących te stanowiska.
- III. Część właściwa:

Przydzielenie uczniom zadań:

 1. Rachunek bieżący a`vista (na każde żądanie), np. konto osobiste, na które wpływają pobory, jest oprocentowany w wys. 12 % w stosunku rocznym. Wybrany uczeń przyjmuje rolę pracownika banku, a inny - rolę wpłacającego 450 zł.
 - Jaką sumę otrzyma wpłacający po upływie roku? Liczą: pracownik banku, wpłacający oraz pozostali uczniowie. Pracownik wpisuje obliczoną sumę na odwrocie otrzymanego banknotu 450 zł., wpłacający sprawdza ją z własnymi obliczeniami.

Uwaga: Pracownik i wpłacający zapisują swoje nazwiska na banknocie i stawiają „+” jeśli obliczenie jest poprawne, lub „-”, jeśli jest błędne. Kontrolującymi są pozostali uczniowie, którzy, jeśli zajdzie potrzeba, przedstawiają sposób obliczenia na tablicy.

Odpowiedź:

$$450 \text{ zł} + 0,12 \cdot 450 = 450 + 54 = 504 \text{ zł.}$$

2. Rachunki lokat terminowych –

- a. Stopa procentowa (stosunek sumy, którą płaci się za użytkowanie kapitału do tegoż kapitału) wynosi 24 % w stosunku rocznym, lokata jest kwartalna, a kwota wpłacana wynosi 620 zł.

* Jaką sumę otrzyma wpłacający po upływie kwartału ?

$$\text{Odpowiedź: } 24 \% : 4 \text{ (ilość kwartałów)} = 6 \%$$

$$620 \text{ zł} + 0,06 \cdot 620 = 620 + 37,20 = 657,20 \text{ zł}$$

Wymiana banknotów j. w.

- b. Stopa procentowa $r = 20 \%$ w stosunku rocznym, lokata jest dwuletnia, lokowana kwota 620 zł. (F_0). Zakładamy, że odsetki się kapitalizują

(procent składany) wg wzoru:

$$F_t = F_0 (1 + r)^t$$

* Jaką kwotę (F_t) otrzyma wpłacający po upływie 2 lat (t) ?

$$\text{Odpowiedź: } F_t = 620 (1 + r)^t = 620 (1 + 0,2)^2 = 620 \cdot 1,2^2 =$$

$$= 620 \cdot 1,44 = 892,80 \text{ zł.}$$

3. Kredyty – oprocentowana pożyczka udzielona przez wierzyciela (bank) kredytobiorcy czyli dłużnikowi.

Rozróżnia się kredyty:

- krótkoterminowe (termin spłaty do 1 roku),
- średnioterminowe (-, -, - do 3 lat),
- długoterminowe.

Rodzaj kredytu wpływa na wielkość odsetek. Między bankiem a kredytobiorcą zawierana jest umowa kredytowa, w której określa się: kwotę, wysokość oprocentowania, termin spłaty, warunki zabezpieczenia zwrotu kredytu.

- Jesteś właścicielem zakładu produkcyjnego. Prosisz o udzielenie Ci kredytu w wysokości 4.800 zł. na zakup maszyn i urządzeń do produkcji.
- Jaką sumę (oprócz kredytu) musisz zwrócić po upływie 2 lat przy stopie procentowej 26 % ? - Pamiętaj, że po upływie roku trzeba kwotę kredytu zmniejszyć o połowę, czyli o część już spłaconą.

Odpowiedź:

$$\text{po I roku: } 26 \% \cdot 4.800 \text{ zł.} = 0,26 \cdot 4.800 \text{ zł.} = 1.248 \text{ zł.}$$

$$\text{po II roku: } (4.800 : 2) \cdot 0,26 = 624 \text{ zł.}$$

$$1.248 + 624 = 1.872 \text{ – suma do zapłacenia oprócz kredytu}$$

$$4.800 + 1.872 = 6.672 \text{ zł. – pełna kwota do zapłacenia.}$$

4. Dyskonto weksli - w gospodarce rynkowej stosunkowo

dużo transakcji zawiera się na zasadzie wzajemnego pożyczania kapitału obrotowego. Polega to na czasowym odroczeniu terminu zapłaty za nabywane towary.

- Jesteś producentem, który chcąc przyspieszyć sprzedaż swoich towarów, odraczasz nabywcy termin zapłaty. Nabywca twoich towarów wystawia Ci weksel handlowy na sumę 6.500 zł z terminem płatności 1.12.2001r.

Natomiast Ty dnia 1.11.2001r. (30 dni przed terminem płatności przez nabywcę) decydujesz się na dyskonto weksla,

czyli uzyskanie z banku kredytu w zamian za weksel. Dyskonto weksla jest operacją polegającą na ustaleniu aktualnej wartości weksla, pomniejszonej o procent za okres pozostały do płatności. Stopa procentowa, jaką pobierają banki przy dyskoncie, nazywa się stopą dyskontową i jest ona odwrotnością procentu składanego

(kapitalizacji odsetek). Obliczenia dyskonta dokonuje się za pomocą następującego wzoru:

- Jaką kwotę otrzymasz 1.11.2001r. po potrąceniu odsetek ?

Odpowiedź:

IV.

1. Rekapitulacja lekcji:

- żeby obliczyć procent z jakiejś liczby należy procent pomnożyć przez tę liczbę,
- we wszystkich obliczeniach zawsze liczbę procentów zamieniamy na ułamek,
- sprawdzenie, czy uczniowie zrozumieli i zapamiętali pojęcia: rachunek a vista, lokata terminowa, kapitalizacja odsetek, kredyt, dyskonto weksla.

2. Ocena uczniów poprawnie wykonujących obliczenia oraz aktywnych.

Bibliografia:

1. „Ekonomia dla licealistów” M. Nasitowski – Key Text - Warszawa 1996.
2. „Zbiór zadań z mikro – i makroekonomii” T. Zalega – eMPI? - Poznań 1999.
3. „Nowy Leksykon Ekonomiczny” T. Orłowski – Oficyna Wydawnicza GRAF – PUNKT – Warszawa 1998.

45: Legenda a rzeczywistość obrony Częstochowy w 1655 roku.

Autor: Jolanta Mucha, nauczycielka historii, Gimnazjum nr 4 w Częstochowie

Jednym z tematów omawianych na lekcji historii jest „Najazd Szwedów na Polskę „ zwany potocznie „ potopem szwedzkim”. W ramach realizacji ścieżki regionalnej możemy dokładniej prześledzić z uczniami funkcjonowanie mitu „ cudownej obrony „ Jasnej Góry utrwalonego w świadomości wielu Polaków. Analizując materiał historyczny znajdujemy odpowiedź na pytanie, jak doszło do narastania legendy, która obronie Jasnej Góry w 1655 roku przypisywała decydujące znaczenie o charakterze zwrotnym czy przełomowym dla całej wojny polsko-szwedzkiej.

Problem obrony Częstochowy w historiografii i źródłach

Zagadnienie wpływu i znaczenia obrony Jasnej Góry dla biegu wypadków w dawnej Rzeczypospolitej w roku 1655 i 1656 nie zrodziło się w listopadzie i grudniu 1655 roku, ale dopiero późną jesienią 1657 roku lub z początkiem 1658 roku, kiedy pojawiła się w druku książka – panegiryk przeora klasztoru jasnogórskiego, kś. A. Koreckiego pod bardzo obszernym tytułem rozpoczynającym się słowami: „ Nowa Gigantomachia.....” Styl tego utworu wykazuje, że jest ona odbiciem sytuacji i nastrojów z drugiej połowy 1657 roku, nie końca 1655 roku. Celem napisania „Nowej Gigantomachii” była gloryfikacja klasztoru i obrazu.

Podstawowy i pierwszorzędny pod każdym względem materiał historyczny stanowi korespondencja szwedzka wprost poświęcona sprawie akcji szwedzkiej pod Częstochową, a obejmująca korespondencję Karola Gustawa, feldmarszałka Wittemberga, generała B. Mullera i generała W. Wrzeszowicza. Dokumenty te pierwszy odnalazł i ich istnienie zaznaczył Westrin, po czym z fotokopii większość ich ogłosił kś. Fraś jako najcenniejszy załącznik swojej pracy.

eneza i układ sił użytych przez Szwedów do blokady Jasnej Góry.

Wyłącznym powodem wyprawy wojsk szwedzkich na klasztor jasnogórski była głośna w całej Polsce fama o ogromnych bogactwach tegoż klasztoru. Niewątpliwie bowiem w tym okresie, gdy głównym postulatem finansowym, równie dobrze dla Karola Gustawa jak i dla Jana Kazimierza, było zbieranie srebra i złota skupionego w ówczesnej Polsce przede wszystkim w klasztorach, klasztor jasnogórski przedstawiał obiekt może najcenniejszy w Polsce.

Kto był inicjatorem wyprawy na Jasną Górę?

Na podstawie listu Mullera do Karola Gustawa możemy wywnioskować, że król szwedzki tuż przed wyjazdem z Krakowa do Prus zarządził jeszcze z Proszowic obsadzenie i zabezpieczenie granicy śląskiej, ale nie ma danych, aby zajmował się wówczas planami zajęcia i złupienia znanego z bogactw klasztoru częstochowskiego. Z korespondencji Karola Gustawa i Wittemberga jednoznacznie wynika, że inicjatywa i decyzja zajęcia Częstochowy pochodziła od Wittemberga. W obliczu ataku wroga ojcowie paulini zdecydowali się wywieźć wszystkie drogocenne czy wartościowe skarby na Śląsk, pozostawiając na razie obraz Matki Boskiej w klasztorze. Jednocześnie rozpoczęto zabiegi w celu umocnienia obronności twierdzy częstochowskiej. Bronowski dostarczył nieznanego bliżej komendanta artylerii, większą ilość prochu i 60 muskietów, oczwyciści uzupełniających, ponieważ klasztor już przedtem miał własną załogę i dowódcę. Tuż przed pierwszym najściem wojsk na Jasną Górę zjawił się jeszcze raz w klasztorze prowincjał Bronowski i dopiero teraz wywiózł cudowny obraz Matki Boskiej do Lublińca na Śląsku. Wbrew bowiem legendzie czy tradycji, przyswojonej także przez „ Potop” H. Sienkiewicza w czasie oblężenia Jasnej Góry w roku 1655 obraz Matki Boskiej nie znajdował się w klasztorze, co zresztą podaje sam Korecki. W kołach Jana Kazimierza, czy wśród ówczesnej polskiej emigracji wiadano o tym, gdyż obraz następnie uroczyście był przeprowadzony do Głogowa.

8 listopada 1655 roku miała miejsce pierwsza próba opanowania Częstochowy przez wyjątkowo energicznego i rzutkiego Czecha w służbie szwedzkiej generała Weyharda Wrzeszowicza. Stał on pod Jasną Górą o godzinie 10 w nocy i odgłosem trąb, bębnow oraz strzelaniną starał się nastraszyć paulinów, by go wpuścili do klasztoru. Spotkał się jednak z odmową otwarcia bram oraz z prośbą, ażeby poczekał na pertraktacje w ciągu następnego dnia. Nocny wypad Wrzeszowicza był próbą zastraszenia i zaskoczenia lecz bez środków do ataku. Największą energię i zapobiegliwość w trosce o Jasną Górę wykazał kasztelan krakowski Stanisław Warszycki. Przystał on ze swego Dankowa 12 ciężkich dział, które potem zapewniły Jasnej Górze nieproporcjonalną przewagę artylerii nad wojskami szwedzkimi. Jeśli chodzi o stronę szwedzką, to według zupełnie ścisłych relacji samego Mullera miał on ze sobą kompanię pułku księcia saskiego Fr. Erdmana, cały pułk Jana Krzysztofa Bottgera w sile kompanii oraz dwie kompanie z pułku Engla. W sumie Muller, przystępując do tzw. oblężenia Częstochowy, miał do zdobywania twierdzy niewiele więcej wojska niż sami oblężeni, czyli według norm stosowanych w XVII wieku dla tego rodzaju dłuższych oblężeń miał piechoty dziesięć razy za mało. Jasne jest, że już samo ustalenie faktycznych sił Mullera rozbijało mit o cudowności obrony klasztoru jasnogórskiego. Archiwista szwedzki Westrin swoje uwagi o liczebności wojsk Mullera- poza kwarciarnymi- które łącznie z byłą piechotą polską Wolfa ocenia na 2000 ludzi i 14 dział, zamyka stwierdzeniem, żaden pułk szwedzki nie brał udziału w tej akcji.

Z „Nowej Gigantomachii” Kordeckiego wynika, iż załogę klasztoru stanowiło 70 zakonników, 5 szlachciców polskich z ich nieliczną służbą oraz 160 piechoty składającej się w większości z chłopów. W rzeczywistości siły te przedstawiały się znacznie poważniej. Zakonnicy używani normalnie w liczbie 10 jako stała obsada każdej z pięciu baszt twierdzy byli w dużej mierze puszkarzami, czyli artylerzystami jako tacy brali udział w obronie. Według prawdziwych danych w klasztorze przebywało 9 rodzin z odpowiednią liczbą czeladzi zdolnej również do służby wojskowej. Główną jednak i podstawową siłę stanowiła załoga, którą Korecki podaje jako 160 uprawiaczy ziemi. Dokładna analiza wskazuje, że klasztor miał w nich regularną wyborową piechotę. Była to tzw. piechota węgierska. Sumując te dane możemy stwierdzić, że nawet przeciw kilkutysięcznej armii oblężniczej miała Jasna Góra możliwość utrzymania się przez miesiące, nawet na wypadek prawdziwego oblężenia i szturmów. Jeśli stosunek sił stał w jaskrawej dysproporcji, to jeszcze dobitniej przejawia się ona przy rozpatrzeniu stosunku artylerii obu stron. Westrin na podstawie wszystkich materiałów szwedzkich korespondencji ocenił ją pod koniec blokady na 14 dział. W pierwszej fazie oblężenia miał klasztor jasnogórski co najmniej trzykrotną jeśli nie czterokrotną przewagę nad atakującymi. Muller nigdy nie miał więcej niż 10 lżejszych dział i dwa cięższe. Byłoby więc wprost wojskowym cudem na tle takiego układu sił i środków, gdyby zdobył on Częstochowę.

W ciągu 48 dni blokad czy tzw. oblężenia na działania wojskowe wypada najwyżej dziesięć do dwunastu dni, a reszta czasu była wypełniona przewlekłymi pertraktacjami. Korecki w swej Gigantomachii zaznacza najskrupulatniej wszystkie straty ostrzeliwania, a więc nie tylko zabite trzy konie, rozbite koło armaty, czy wybitych 16 szyb koło apteczki. Jedyne straty wśród oblężonych, które podaje Kordecki, to trzech młodzieńców imieniem Jan. Właściwą stratą bojową Jasnej Góry, w całych tych rzekomo tak ciężkich walkach, jest jedyny żołnierz, który miał zginąć w czasie wycieczki Stefana Zamoyskiego przeciw górnikom olkuskim. Dla Koreckiego zupełny brak strat jest dowodem cudownej opieki boskiej. Straty wojsk Müllera były nieporównanie większe niż straty załogi jasnogórskiej (około kilkunastu do dwudziestu żołnierzy), byli to głównie artylerzyści.

Legenda cudownej obrony Częstochowy wzrosła znacznie później, a przyczynił się do jej szerzenia panegiryk napisany przez przeora paulinów Paulinów. Koreckiego. Fakt nieopanowania klasztoru jasnogórskiego przez Müllera miał niewątpliwie automatyczny, ale czysto lokalny zasięg wpływu wojskowo-politycznego, ale w żadnej mierze nie był czynnikiem, który wpłynął na rozwój sytuacji w Polsce na przełomie 1655/1656 roku.

1. Zapoznanie uczniów z przyczyną ataku wojsk szwedzkich na Jasną Górę .
2. Uświadomienie uczniom funkcjonowania mitu cudownej obrony klasztoru jasnogórskiego utrwalonego w potocznej świadomości Polaków.
3. Poznanie przez uczniów wpływu i znaczenia obrony Jasnej Góry dla biegu wypadków w dawnej Rzeczypospolitej.

Bibliografia:

1. Kś. Augustyn Korecki: „ Nowa Gigantomachia”.
 2. Olgierd Górka: „ Legenda a rzeczywistość obrony Częstochowy w roku 1655”.
 3. Julian Krzyżanowski: „ Historia literatury polskiej”, W-wa 1953.
 4. Michał Dobrzyński: „ Dzieje Polski”, tom II.
 5. Władysław Czaplinski: „ O historyczności Potopu”, Zeszyty Wrocławskie.
-

46: SCENARIUSZ LEKCJI Z GEOGRAFII – FORMY KRASOWE REGIONU OLSZTYN

Autor: Ewa Skuza, nauczyciel geografii, Gimnazjum nr 4 w Częstochowie

DZIAŁ PROGRAMU:

BUDOWA GEOLOGICZNA

TEMAT:

FORMY KRASOWE REGIONU OLSZTYNA

Czas trwania

45 minut

CELE:

WIADOMOŚCI: uczeń pozna zróżnicowanie formy krasowe, przyswoi sobie informacje na temat ich genezy.

UMIĘTNOŚCI: uczeń będzie umiał wyjaśnić procesy krasowe, potrafi wykazać rolę wody w powstawaniu zjawisk krasowych.

ROZUMIENIE: uczeń rozumie zależności między infiltracją wód, a rodzajem skał, potrafi zinterpretować powstawanie różnych zjawisk krasowych.

POSTAWY: uczeń rozumie potrzebę ochrony przyrody.

METODY PRACY:

pogadanka poszukująca, opis i pokaz, analiza rysunku z elementami ćwiczeń.

FORMY PRACY:

zespołowa, indywidualna.

TYP LEKCJI:

wieloogniowa.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE:

podręcznik, mapa fizyczna Polski, atlas geograficzny, album mineralogii, foliogram (przekrój przez jaskinię krasową), mapa geologiczna, obrazy tematyczne.

PLAN OGÓLNY LEKCJI:

1. Czynności organizacyjno-porządkowe.
2. Podanie tematu lekcji i jej celu dydaktycznego.
3. Tok lekcji właściwej.
4. Podsumowanie lekcji, redagowanie i zapis notatki.
5. Zadanie pracy domowej.

PRZEBIEG LEKCJI WŁAŚCIWEJ

1. W części organizacyjnej nauczyciel sprawdza obecność i gotowość uczniów do lekcji.
2. Nauczyciel wyjaśnia cel lekcji.
Na dzisiejszych zajęciach skoncentrujemy się na najbliższej okolicy.
Olsztyn to miejscowość oddalona od Częstochowy o 12 km.
Omawiając ten region Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej, zajmiemy się procesami i formami geologicznymi, tak charakterystycznymi dla tego obszaru.
Proszę zapisać temat lekcji w zeszytach.
3. Lekcję właściwą nauczyciel rozpoczyna od położenia Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej, wskazania gminy Olsztyn.
Uczniowie na mapie fizycznej Polski wyznaczają położenie krainy geograficznej: Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej, a później na odbitkach mapy regionu nanoszą gminę Olsztyn.
W dalszej części uczniowie zostają podzieleni na 5 osobowe zespoły. Każda grupa otrzymuje mapę: budowa geologiczna Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej. Na podstawie mapy i wcześniej zdobytych wiadomości formułują wnioski.
We wnioskach uczniowie stwierdzają: Gmina Olsztyn zbudowana jest ze skał wapiennych, są to skały pochodzenia organicznego. Wapienie utworzyły się ze szkieletów opadających na dno organizmów.
W tym miejscu uczniowie oglądają eksponaty i ilustracje (album mineralogii).
Następnie uczniowie czytają tekst z podręcznika poświęcony działalności wód na terenie zbudowanym ze skał wapiennych. Wspólnie wyjaśniają genezę zjawisk krasowych.
Wniosek (opracowują uczniowie pod kierunkiem nauczyciela). Dwutlenek węgla, który znajduje się w powietrzu i w glebie, przedostaje się do wody i rozpuszcza się w niej, w wyniku czego powstaje kwas węglowy. Jeśli obszar, na którym występuje woda jest zbudowany ze skał wapiennych, to kwas węglowy oddziałuje na powierzchnię podłoża, rozpuszczając niektóre części skał. Powstają wówczas bardzo urozmaicone, ciekawe formy ukształtowania powierzchni. Zjawiska te zachodzą także w głębszych warstwach skał wapiennych. Tworzą się liczne leje i jaskinie, a w nich podziemne jeziora i rzeki. Zjawiska te nazywane krasowymi od nazwy krainy geograficznej Kras w Słowenii.
Uczniowie oglądają i omawiają profil glebowy pokazany na foliogramie. Wyjaśniają pojęcia: stalaktyt, stalagnat, stalagmit, komin krasowy, jaskinie, podziemne jezioro.
W dalszej części uczniowie oglądają ilustracje form krasowych: podziemne i naziemne. W tym miejscu nauczyciel nawiązuje do ochrony przyrody. Uczniowie wymieniają najważniejsze obiekty przyrody żywej i nieożywionej gminy Olsztyn i wskazują na konieczność jej ochrony.
4. Uczniowie przystępują do zaplanowanych ćwiczeń, otrzymują rysunki przedstawiające fragmenty rzeźby krasowej Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej wpisując nad strzałkami właściwe nazwy: dolina krasowa, skałki wapienne,

jaskinia, przełom rzeki.

Wklejają ćwiczenia do zeszytu.

Podsumowanie lekcji ma charakter odpowiedzi na przygotowane pytania i polecenia:

- W jaki sposób działalność wód wpływa na powstanie zjawisk krasowych?
- Na czym polegają procesy krasowe?
- Wymień formy krasu podziemnego i naziemnego.
- Pokaż na mapie obszar występowania tych zjawisk.

Nauczyciel ocenia aktywność uczniów.

Uczniowie samodzielnie redagują notatkę do zeszytu.

5. Zadanie pracy domowej

W oparciu o dowolne źródła napisz gdzie w Polsce, poza naszym regionem, występują zjawiska krasowe.

Bibliografia

1. Kondracki J., *Geografia fizyczna Polski*, PWN, Warszawa 1978.
 2. Maślankiewicz K., *Kamienie Szlachetne*, Wydawnictwo Geologiczne, Warszawa 1983.
 3. Domachowski R., *Vademecum Maturzysty Geografia*, Wydawnictwo Oświata, Warszawa 1993.
 4. Flis J., *Szkolny słownik geograficzny*, Wydawnictwo Szkolne i Pedagogiczne, Warszawa 1977.
-

47: Dyktando geometryczne w klasie I gimnazjum

Autor: Ilona Raźniak, nauczycielka matematyki, Gimnazjum w Garnku

Kształtowanie pojęć geometrycznych, zarówno w szkole podstawowej jak i gimnazjum powinno odbywać się w procesie ujawnienia, pogłębiania i utrwalania związków między pojęciami oraz ich związku ze światem fizycznym. Istotną rolę w nauczaniu geometrii muszą zatem odgrywać zagadnienia związane z rozwijaniem języka geometrycznego uczniów.

W szczególności kształcenie języka matematycznego ucznia jest kształceniem jego poprawnego rozumowania, a także ważnym elementem wprowadzania ucznia w metodę matematyczną. Język jest operatywnym instrumentem w rozwiązywaniu zagadnień geometrycznych. Operowanie symbolami jest warunkiem wdrażania ucznia w aktywną lekturę tekstu matematycznego.

W toku nauczania geometrii w zakresie kształcenia języka matematycznego chcemy między innymi nauczyć:

- opisywania danych sytuacji werbalnie i symbolicznie,
- ilustrowania sformułowań werbalnych za pomocą rysunku lub symbolu,
- opisywania swojego postępowania celem utrwalenia odkrycia lub przekazania go innej osobie,
- korzystania z gotowych opisów,
- postępowania zgodnie z podanym opisem,
- analizowania rysunku, tekstu definicji i twierdzenia.

Rozwijanie i doskonalenie tych umiejętności musi być świadome i celowo planowane przez nauczyciela, musi być procesem ciągłym, a nie sporadycznym i doraźnym.

Nauczyciel spotyka się w procesie nauczania wielokrotnie, ale w sposób okazjonalny, z błędami dotyczącymi języka matematycznego. Nas interesuje jednak takie postępowanie dydaktyczne, które sprzyjałoby systematycznemu wyłanianiu i eliminowaniu błędów językowych, których źródłem jest nierozumienie pojęcia, funkcji, symboli lub niewłaściwe zestawienie słowa i symbolu.

Korygowanie języka matematycznego ucznia przynosi znaczące efekty, gdy uczeń przekonuje się o nieadekwatności tego, co powiedział. W tym celu można stosować wiele przekonujących zabiegów, które umożliwią przyswojenie dzieciom poprawnego werbalno - symbolicznego języka matematyki, a w szczególności przechodzenia od sformułowań werbalnych do symbolicznych oraz ilustracji rysunkowej.

Jako środka dla realizacji wymienionych celów można użyć dyktanda geometrycznego. Dyktando takie składa się z kilkunastu ćwiczeń. Nauczyciel dyktuje kolejne operacje (zadania), zaś uczniowie zapisują je werbalnie, ilustrując za pomocą rysunku, oceniają itp.

Dyktanda matematyczne mogą pełnić różnorakie funkcje dydaktyczne i mogą być stosowane w różnych fazach procesu nauczania. Służą: kontroli stopnia opanowania wybranych umiejętności przez cały zespół klasowy (stanowią zatem ważne narzędzie pozwalające nauczycielowi korygować sposób uczenia), kształceniu tych umiejętności oraz wyłanianiu i eliminowaniu błędów. Ich zwięzła forma, czas przeprowadzenia (kilka minut) i możliwość stosowania ich w każdym momencie lekcji sprawia, że są wygodnym ćwiczeniem, a przy tym samo ich konstruowanie jest prostą procedurą. Nie mogą być jednak jedyną formą ćwiczeń językowych.

Przeprowadzenie dyktanda powinno odbywać się sprawnie, przerwy na wykonanie polecenia nie powinny być długie, same zaś zadania – krótkie, zwięzłe i jasne. Rozwiązanie równania powinno być zawsze szczegółowo analizowane. Pracę tę można realizować rozmaicie, np. uczniowie sami je poprawiają (po zamianie prac), wyniki wyświetlamy (z użyciem rzutnika pisma), uczniowie odczytują niektóre prace lub sporządzają odpowiednie rysunki na tablicy.

Dla ilustracji tych ogólnych uwag zamieściłam przykłady dyktand geometrycznych dotyczących wybranych partii materiału nauczania w klasie I gimnazjum, których zadaniem jest kształcenie języka matematycznego uczniów. Celem artykułu jest, aby Czytelnik wykorzystując je mógł w obrębie każdego tematu sam konstruować podobne ćwiczenia.

I. Symetria środkowa. Werbalne opanowanie definicji symetrii środkowej.

Dokończ każdą wypowiedź tak, aby otrzymać zdanie prawdziwe:

1. Obrazem punktu X w symetrii względem punktu A jest punkt X' wtedy i tylko wtedy, gdy.....
2. Wektor NM jest wektorem przeciwnym do wektora NP wtedy i tylko wtedy, gdy punkty M i P są.....
3. Punkty A i B są symetryczne względem punktu C wtedy i tylko wtedy, gdy wektory.....
4. Punkty C i D są symetryczne względem punktu A wtedy i tylko wtedy, gdy punkt A jest środkiem.....
5. Punkt A jest obrazem punktu B w symetrii względem punktu P wtedy i tylko wtedy, gdy iloczyn wektora AP przez liczbę 2 jest równy.....
6. Punkt A jest symetryczny do punktu A względem punktu X wtedy i tylko wtedy, gdy.....
7. Obrazem punktu X w symetrii względem punktu X jest.....
8. Punkt A jest punktem stałym symetrii środkowej o środku w punkcie B wtedy i tylko wtedy, gdy wektor.....

II. Symetria środkowa. Posługiwanie się symbolem symetrii środkowej.

Zapisz każdą wypowiedź, posługując się symbolem symetrii środkowej:

1. Punkty X i X' są symetryczne względem punktu A .
2. Punktem symetrycznym do punktu A względem punktu B jest punkt C .
3. Punkt E jest symetryczny do siebie względem punktu E .
4. Obraz punktu A w symetrii względem punktu B .
5. Punkt Y jest obrazem punktu X w symetrii względem punktu A .
6. Obrazem prostej a w symetrii względem punktu A jest prosta b .
7. Punkt A jest punktem stałym symetrii środkowej o środku o punkcie A .

III. Symetria środkowa. Konstrukcja obrazu prostej w symetrii środkowej.

Ilustruj podane kolejne operacje za pomocą rysunku:

1. Obierz punkt. Oznacz go przez A .

2. Obierz prostą. Oznacz ją przez a .
3. Na prostej a obierz dwa punkty B i C .
4. Skonstruuj punkt symetryczny do punktu B względem punktu A . Oznacz ten punkt.
5. Skonstruuj punkt symetryczny do punktu C względem punktu A . Oznacz ten punkt.
6. Poprowadź prostą przez skonstruowane obrazy punktów B i C .
7. Oznacz skonstruowaną prostą symbolem zawierającym symbol symetrii środkowej i prostej a .

IV. Styczna do okręgu. Ocena twierdzeń.

Podaj czy dane twierdzenie jest prawdziwe czy fałszywe:

1. Styczna do okręgu ma dokładnie jeden punkt wspólny z tym okręgiem.
2. Jeżeli punkt A należy do prostej b , to prosta b jest styczna do okręgu $O(A, r)$.
3. Jeżeli prosta jest styczna do okręgu o środku w punkcie A i o promieniu długości r , to jej odległość od punktu A wynosi r .
4. Jeżeli odległość prostej b od punktu B jest równa $2r$, to prosta b jest styczną do okręgu $O(B, r)$.
5. Jeżeli M jest rzutem prostokątnym punktu X na prostą a i $MX = r$, to M jest punktem styczności prostej a z okręgiem $O(X, r)$.

Uzyskałam zaskakująco pozytywne wyniki, dlatego też zachęcam nauczycieli matematyki, aby wykorzystując podobne przeze mnie ćwiczenia, mogli sami konstruować podobne dyktanda w obrębie każdego działu.

Szczególnie polecam je w pracy z uczniem uzdolnionym matematycznie na lekcjach lub na zajęciach koła matematycznego.

48: „O dziecku i z dzieckiem. Działalność Terenowego Komitetu Ochrony Praw Dziecka w Kłobucku”.

**Autor: Mariola Trzepizur-Grzybowska, pedagog, Gimnazjum w Kłobucku
Grzegorz Kozera pedagogiki, zawodowy kurator rodzinny, Sąd Rejonowy w Częstochowie.**

Artykuł niniejszy stanowić ma kompendium wiedzy na temat zakresu działalności i rozmaitych jej form stanowiących szeroko pojmowaną ochronę praw dziecka. Zapoznanie się z jego treścią pozwoli na ukazanie nowych możliwości w rozwiązywaniu problemów, na jakie nauczyciele i wychowawcy napotykać w trakcie pełnienia zwykłych obowiązków.

Terenowy Komitet Ochrony Praw Dziecka w Kłobucku jest elementem systemu ukierunkowanego na ochronę dziecka przed krzywdą i naruszaniem jego podstawowych praw i interesów. Siedziba władz naczelnych znajduje się w Warszawie, ul. Hoża 27A.

Zadania Terenowego Komitetu Ochrony Praw Dziecka w Kłobucku są uwzględnione w artykule 11 Statutu i polegają na :

1. działalności interwencyjnej, kontrolnej i profilaktycznej
2. upowszechnianiu znajomości o prawach dziecka oraz ujawniania ich naruszania w życiu rodzinnym i społecznym
3. podejmowaniu inicjatyw na rzecz doskonalenia systemu ochrony praw dziecka
4. dbałości o prawidłowe stosowanie wobec dziecka przepisów prawa
5. inicjowaniu i rozwijaniu specjalistycznych form pomocy rodzinie
6. organizacji wypoczynku wakacyjnego dla dzieci

Każdy z Komitetów w oparciu o powyższe wyznaczniki, charakteryzuje się swoistą specyfiką. Terenowy Komitet Ochrony Praw Dziecka w Kłobucku istnieje od niespełna roku. Dlatego też, podejmowane przez niego działania koncentrują się wokół czynności nie wymagających nakładów materialnych, gdzie niedostatek środków kompensowany jest przez zaangażowanie i zapał osób zrzeszonych w Komitecie. Działania te doprowadziły do powstania dobrze funkcjonującego środowiskowego systemu wsparcia, w którym każda osoba trafiająca do Komitetu kierowana jest do członka, potrafiącego w sposób kompetentny pomóc jej w rozwiązaniu nurtującego jej problemu. Ponieważ członkami Komitetu są pedagodzy, psychologowie i pracownicy wymiaru sprawiedliwości z dużą dozą prawdopodobieństwa stwierdzić można, iż poradzą oni sobie z rozpoznaniem każdej trudnej sytuacji. Istnieje więc możliwość objęcia terapią pedagogiczną, uzyskania pomocy w sporządzeniu pism i wniosków procesowych, oraz porad prawnych, przede wszystkim z zakresu prawa rodzinnego. Poprzez powołanie się na istniejące unormowania prawne i wyegzekwowanie od uprawnionych organów ich przestrzegania udało się zapobiec przeprowadzeniu eksmisji, w wyniku której rodzina z czteroletnim dzieckiem miała znaleźć się na bruku.

Szczególną troską Komitet otacza dzieci z rodzin dysfunkcyjnych, o niskim statusie społecznym i trudnej sytuacji materialnej. To właśnie z myślą o nich przeprowadzona została akcja, obejmująca teren całego powiatu kłobuckiego, polegająca na obdarowaniu dzieci z rodzin najbiedniejszych, zestawami przyborów szkolnych, stanowiących elementarne wyposażenie każdego z uczniów.

Przy Terenowym Komitecie Ochrony Praw Dziecka w Kłobucku powołano Środowiskowe Ognisko Wychowawcze, w którym uczestnicy zajęć będą mogli skorzystać z pomocy w odrabianiu lekcji i spożyć posiłek, oraz atrakcyjnie i konstruktywnie spędzić czas wolny.

Komitet w Kłobucku podjął inicjatywę na rzecz utworzenia Centrum Interwencji Kryzysowej. Poza zapewnieniem bezpiecznego schronienia ofiarom przemocy w rodzinie w Centrum tym możliwe będzie uzyskanie pomocy psychologicznej i prawnej.

W roku przyszłym uruchomimy Młodzieżowy Telefon Zaufania, gdzie dyżury będzie pełnić młodzież szkolna, przeszkolona przez Młodzieżową Wszechnicę Praw Obywatelskich.

Reasumując Terenowy Komitet Ochrony Praw Dziecka w Kłobucku zaprasza wszystkich nauczycieli i wychowawców do korzystania z naszej wiedzy.

Jesteśmy przekonani, że konsolidacja oddziaływań ze strony szkoły i Komitetu przyczyni się do wypracowania skutecznych form pomocy dziecku i jego rodzinie, a poprzez to poszerzona zostanie wiedza lokalnych społeczności o prawach dziecka i instrumentach pozwalających na ich poszanowanie.

49: Przemoc wobec dzieci w rodzinie i w szkole.

Autor: Mariola Trzepizur-Grzybowska, Pedagog Gimnazjum w Kłobucku.

Prezentowany artykuł dotyczy zjawiska przemocy w rodzinie i w szkole, przejawów i stosowanych form pomocy.

Przemoc określamy słownie jako postawy i zachowania, w tym przypadku najczęściej uczniów, nauczycieli, pracowników obsługi i rodziców wobec dziecka, które polegają na agresji słownej lub fizycznej, karaniu, presji wychowawczej, bezpośrednim ataku, uwydatnianiu dominacji, narzucaniu swojej woli, obniżaniu poczucia wartości.

Przemoc jest zjawiskiem społecznym i występuje w układach interpersonalnych.

W odniesieniu do wychowania szkolnego występują tu najczęściej strony :

- uczeń (uczniowie)- uczeń (uczniowie)
- nauczyciel – uczeń(uczniowie)
- pracownicy obsługi- uczeń (uczniowie)

W odniesieniu do wychowania w rodzinie :

- rodzice (jeden z rodziców)-dziecko (dzieci w rodzinie)

Przemoc wobec dzieci we współczesnym społeczeństwie polskim jest zjawiskiem stosunkowo częstym i równocześnie oceniana jest w opinii publicznej jako wstydliva i bolesna.

Ażeby przekonać się czy w powiecie Kłobuckim występuje zjawisko przemocy w rodzinie i w szkole przeprowadziłam ankietę, w której brało udział 136 chłopców, 141 dziewcząt. Wyniki są następujące :

Na pytanie: Czy zaobserwowałeś jakieś oznaki przemocy i agresji w szkole odpowiedziało na tak : 94% chłopców, 95% dziewcząt.

Objawy przemocy w szkole to:

Chłopcy na I miejscu stawiali: bójki 86%

II miejsce: wandalizm, niszczenie mienia 49%, konflikty, kłótnie 49%

III miejsce: wymuszanie pieniędzy 38%

IV miejsce: szantażowanie 37%

V miejsce: wymuszanie pieniędzy 26%

VI miejsce: namawianie do brania narkotyków, palenia papierosów itp. 11%

Dziewczęta na I miejscu stawiały: bójki 78%

II miejsce: konflikty, kłótnie 67%

III miejsce: wandalizm, niszczenie mienia 60%

IV miejsce: szantażowanie 37%

V miejsce: wymuszanie pieniędzy 26%

VI miejsce: namawianie do brania narkotyków, palenia papierosów itp.20%

Na pytanie: Czy byłeś karany fizycznie w rodzinie?

Chłopcy odpowiadali następująco:

27% często

28% czasami

18% rzadko

26% wcale

Dziewczęta odpowiadały następująco:

27% często

34% czasami

18% rzadko

26% wcale

Jeśli chodzi o stosowane fizyczne formy przemocy:

Chłopcy przyznają, że byli:

bici 41%

popychani 17%

kopani 16%

szarpani 14%

Dziewczęta przyznają, że były:

kopane 36 %

bite 25%

popychane 14 %

szarpane 10 %

Jeśli chodzi o ograniczanie swobody przez rodziców:

Chłopcy wypowiadali się następująco:

52% ograniczone spotkania z rówieśnikami

33% sposób spędzania czasu wolnego

19% zamykanie w pokoju

Dziewczęta wypowiadały się następująco:

36% ograniczone spotkania z rówieśnikami

26% sposób spędzania czasu wolnego

12% zamykanie w pokoju

W odniesieniu do przemocy emocjonalnej.

Na pytanie: Czy przezywają Cię rodzice, mówiąc np. „ty głupku, debilu, ośle itp.?

Chłopcy odpowiadali następująco:

często 11%

czasami 5%

rzadko 22%

wcale 51%

Dziewczęta odpowiadały następująco:

często 7%

czasami 7%

rzadko 10%

wcale 68%

Na pytanie: Czy okazywano Ci gniew i niezadowolenie ?

Chłopcy wypowiadali się, że:

17% często

27% czasami

26% rzadko

34% wcale

Jeśli chodzi o dziewczęta:

8% często

18% czasami

31% rzadko

39% wcale

Po podsumowaniu powyższej ankiety z przykrością muszę stwierdzić, iż przemoc istnieje w naszych szkołach i rodzinach.

Ofiary przemocy w dzieciństwie tracą na całe życie zdolność kochania innych ludzi, ufania im. Wykazują utrwalone poczucie strachu przed nowymi sytuacjami i poczucie winy. Często są rozdwojone emocjonalnie-jednocześnie chcą kochać i nienawidzą bliskie osoby.

Przemoc w wychowaniu ma tendencję do utrwalania się w przechodzeniu z pokolenia na pokolenie. Zaobserwowano, że dzieci wzrastające w rodzinach, w których praktykowano przemoc, we własnym dorosłym życiu również są skłonne do zachowań agresywnych, a przede wszystkim do przemocy wobec własnych dzieci.

Jeśli już zaistniała przemoc wobec dziecka należy próbować doprowadzić sytuację wychowawczą do normalności.

Obecnie przyjmuje się trzy podstawowe kierunki udzielania pomocy:

- *wsparcie psychiczne dziecka*
- *ocena rozumowa i analiza zaistniałego zdarzenia*
- *interwencja prowadząca do rozwiązania danego problemu*

Formy pomocy zależą od przygotowania pedagogicznego, pomysłowości i możliwości interwencyjnych osoby pomagającej.

Do najczęstszych form pomocy zaliczamy:

Cierpliwe wysłuchanie dziecka, pocieszenie i zarysowanie nadziei na zmianę sytuacji, wzbudzenie zaufania poprzez wykazanie zainteresowania sytuacją dziecka, zachęta do pokonania lęku i poczucia winy, udzielenia porady prawnej i pedagogicznej. Równocześnie należy podjąć stosowne interwencje wobec sprawców przemocy.

Literatura:

„Przemoc wobec dzieci w rodzinie i w szkole” Cz-wa

50: „Jak poprawić obraz siebie”.

Autor: Mariola Trzepizur-Grzybowska, pedagog Gimnazjum w Kłobucku.

Bardzo często w naszej codziennej pracy z młodzieżą spotykamy się z problemami. Często jest tak, że trudno nam zrozumieć dlaczego dzieci zachowują się agresywnie, wciąż swoim nagannym zachowaniem zwracają na siebie uwagę.

Sądzę, iż częstą przyczyną trudności jest brak wiary we własne możliwości, zakłócony obraz siebie samego, zaniżone poczucie własnej wartości.

Prezentowane w artykule propozycje dotyczą poprawy widzenia obrazu siebie wszystkich tych, którzy :

- czują się gorsi od innych ,mają kłopoty z pewnością siebie
- cierpią na osamotnienie i nie wiedzą jak się otworzyć na innych ludzi
- są mało spontaniczni , zbyt ulegli lub zbyt agresywni
- stale dręczą ich wyrzuty sumienia i czują się „nie w porządku”
- czują się inni niż wszyscy(osoby dotknięte jakimś stopniem niepełnosprawności)
- są nieufni i zamknięci w sobie
- czują się zagubieni , zagrożeni i wciąż się czegoś boją
- czują się słabi psychicznie
- nie rozumieją siebie i własnych reakcji
- czują się biedni i skrzywdzeni przez los

Wiedza o nas samych jest często fragmentaryczna i nieuporządkowana, nie zawsze bywa adekwatna . Składają się na nią informacje o własnym organizmie i stanie zdrowia, o stosunkach z innymi ludźmi i o tym jak jesteśmy przez innych postrzegani i oceniani .

Wiedza o sobie rzadko bywa pełna i dokładna . Często ma zabarwienie subiektywne , nie pokrywa się z opiniami innych ludzi . Kształtujemy ją i pogłębiaamy stopniowo , nie tylko wraz z rozwojem intelektu i osobowości ,ale również w wyniku własnej aktywności.

Znaczną część obrazu własnej osoby tworzymy na podstawie tego , czego dowiadujemy się od innych , np. „masz miły uśmiech” , „przy tobie czuję się spięty” , „nie lubię kiedy na mnie w ten sposób patrzysz” . Szereg naszych informacji o sobie samym jest wynikiem porównywania się z innymi.Na obraz siebie wpływają również

sygnały płynące z własnego ciała : świadomość przeżywanych uczuć , naszych myśli , wspomnień , wyobraźni. Od naszej umiejętności odczytywania i interpretowania tych sygnałów zależy , w jakim stopniu obraz siebie będzie spójny i stabilny. Umiejętność wglądu we własną osobowość jest szczególnie ważna w okresie dojrzewania . Przemiany w wyglądzie , psychice , funkcjonowaniu społecznym młodzieży powodują zachwianie dotychczasowego obrazu siebie.Dlatego intesywnie poszukuje ona odpowiedzi na pytanie : „kim jestem?” , „jaki jestem?”.

Poczucie własnej wartości zależy od tego, jaką przyjmujemy postawę wobec samego siebie. w płaszczyźnie intelektualnej wyraża się ona w samoocenie, a więc poprzez wartościowanie różnych aspektów obrazu siebie(wyglądu zewnętrznego, zdolności i umiejętności, cech charakteru itp).Ocenianie dokonuje się przez porównywanie : - siebie, własnych możliwości z ideałem samego siebie i z osiągnięciami innych ludzi oraz własnych sądów o sobie z sądami i opiniami wyrażanymi na nasz temat przez innych.

Samoocena może być adekwatna, zaniżona lub zawyżona, pozytywna lub negatywna. Od niej zależy, czy pewne działania uznamy za osiągalne, czy za przekraczające nasze możliwości ; czy będziemy stawiać i realizować ambitne cele, czy wycofywać się z życia.

W płaszczyźnie emocjonalnej postawa wobec siebie może wyrażać się w samoakceptacji lub samo odrzuceniu. Można akceptować siebie, a więc dostrzegać własną niepowtarzalność, lubić siebie - mimo słabości i wad. Można też podkreślać własne niedostatki, deprecjonować osiągnięcia, nie lubić siebie - mimo zalet.

To jak myślimy o sobie i co do siebie czujemy, wpływa na sposób, w jaki traktujemy własną osobę i innych ludzi. Samoakceptacja wywołuje zaufanie i wiarę we własne siły, skłania nas do wykorzystania możliwości i korygowania zachowania pod wpływem krytyki. Samo odrzucenie pojawia się wówczas, gdy jednostka nie docenia tego, co już osiągnęła,gdy nie akceptuje siebie taką, jaką jest, a równocześnie nie widzi możliwości zmiany siebie na lepsze.

To brak poczucia własnej wartości i niewiara w życiowy sukces popycha często młodych ludzi do samobójstw czy innych form autodesztruktacji.

Nauczyciel w swoich codziennych kontaktach z uczniami ma dużo możliwości aby ich dowartościować. Okazane zainteresowanie, pochwała, powierzenie odpowiedniego zadania, stawianie realistycznych wymagań - to proste środki budowania zaufania uczniów do samych siebie.

Jeśli wychowawca zadba o to , aby jego klasa stanowiła grupę życzliwie współpracujących ze sobą osób, gdzie indywidualne zdolności poszczególnych uczniów są znane, szanowane i wykorzystywane dla dobra ogółu - stwarza klimat , w którym samoakceptacja i poczucie własnej wartości tworzą się, rozwijają i umacniają.

Ważne aby ułatwić młodzieży dostrzeżenie mocnych stron i nauczyć jak korzystnie je zaprezentować.

Dostarczenie pozytywnych informacji od innych osób(wychowawcy,pedagoga,nauczyciela , rówieśników) utrwali nawyki szukania w ludziach przede wszystkim tego co dobre i wartościowe, nauczy wyrażania aprobaty i akceptacji.

Reasumując warto podkreślić by nauczyciel starał się dostrzegać dobre cechy ucznia, nagradzać pozytywne zachowania(nawet poprzez pochwałę słowną)- co wpłynie na podniesienie samooceny ucznia oraz na jego prawidłowe funkcjonowanie.

Wydawałoby się, że koncentracja na sobie niezbędna w samopoznaniu prowadzi do egocentryzmu i egoizmu.Jednak obawa taka jest nieuzasadniona-dopiero wtedy możemy zrozumieć i polubić innych, kiedy rozumiemy i lubimy siebie.

Literatura:

1. M.Chomczyńska-Miliszkievicz,D.Pankowska- „Polubić szkołę” W-wa 1995
2. „Jak żyć z ludźmi”(umiejętności interpersonalne) Program profilaktyczny dla młodzieży W-wa 1997r.
3. P.Fijewski „Jak rozwinąć skrzydła” W-wa 1996r.

51: „SOCRATES” – POCZUCIE JEDNOŚCI Z EUROPA!

Autor: Anna Gawron, nauczyciel geografii i języka niemieckiego, Gimnazjum nr 1 w Zawadach

„Socrates” to nowy program Unii Europejskiej, który wspiera współpracę w zakresie polepszenia jakości kształcenia dzieci, młodzieży i dorosłych. Jego celem jest promowanie europejskiego nauczania na różnych poziomach (od przedszkola po uniwersytet), a także rozwijanie poczucia jedności z Europą. Współpraca między krajami Wspólnoty w dziedzinie edukacji stanowi bowiem naturalny element procesu integracji europejskiej.

Poniższy artykuł powstał po wizycie studyjnej w Niemczech w ramach owego programu „ Socrates”. Będzie on opowiadał o tym, w jaki sposób przebiegała wizyta u zachodnich sąsiadów i jakie problemy zostały tam poruszone. Poprzez ten tekst chciałabym zachęcić wszystkich pedagogów do uczestniczenia w tego typu spotkaniach, ponieważ – jak sami się przekonacie wiele wnoszą i wiele uczą.

Uczestnictwo to dało możliwość wymiany doświadczeń , przyczyniło się do nawiązania kontaktów zawodowych i osobistych, co w sytuacji polskich dążeń wejścia do Unii Europejskiej ma bardzo ważne znaczenie. Wyjazd pozwolił poznać priorytety w dziedzinie edukacji w państwach członkowskich , krajach Europy Środkowej i Wschodniej, ze szczególnym uwzględnieniem podejmowanych tam reform.

Pragnę zatem przybliżyć Państwu ów wyjazd.

Spotkanie studyjne, o którym mowa, odbyło się w Dreźnie w dniach 21 – 26. 04. 2002 i opatrzone było hasłem przewodnim : „**Innowacje w kształceniu szkół średnich w Saksonii**”. Wzięło w nim udział 9 osób z różnych krajów europejskich – Austrii, Belgii, Czech, Grecji, Norwegii, Polski, Słowacji, Szwecji i oczywiście Niemiec. Wizyta rozpoczęła się od wspólnego spotkania z organizatorami – przedstawicielami Saksońskiego Instytutu Kształcenia i Rozwoju Oświaty „Comenius Institut (CI)”. Po części oficjalnej , gdzie każdy dokonał autoprezentacji, przeszliśmy do obowiązków.

Pierwszego dnia zwiedzaliśmy starą część miasta – Drezna- „ Altstadt”. Szczególne wrażenie zrobił na nas słynny zespół pałacowy „ Zwinger”, „ Semper – Oper”. Następnie udaliśmy się do budynku „ Kultusministerium” (Ministerstwo Edukacji i Kultury). Wysłuchaliśmy wykładu na temat systemu szkolnictwa w Saksonii. W Niemczech każdy kraj (Bundesland) posiada własny system szkolnictwa dostosowany do specyfiki i możliwości regionu. Kolejnym krokiem był udział w wykładzie na temat : „ Nowe plany nauczania w Saksonii”. Następnie uczestnicy spotkania przedstawili własne systemy kształcenia. Dało to nam możliwość wymiany doświadczeń, porównania i przemyśleń na temat nauczania w Europie.

W kolejnym dniu udaliśmy się do Miśni – miasta słynącego z wyrobu porcelany. Tutaj zwiedziliśmy St. Afra Gimnazjum, które jest przeznaczone dla młodzieży szczególnie uzdolnionej z całego kraju. Mieliśmy przyjemność uczestniczenia w zajęciach lekcyjnych z języka angielskiego, francuskiego i greki. Prowadziliśmy rozmowę z nauczycielami i uczniami, oczywiście w języku niemieckim bądź angielskim.

Przedstawiona przez dyrektora szkoły koncepcja utworzenia placówki wraz z internatem i obiektami sportowymi, pozwoliła nam zrozumieć, w jaki sposób uczniowie szczególnie uzdolnieni pogłębiają wiedzę, umiejętności oraz kształtują własną osobowość żyjąc w społeczności internatu. W czasie zwiedzania szkoły rozwinęła się dyskusja na temat pozytywnych i negatywnych stron tego gimnazjum. Po bliższym przyjrzeniu się szkole uczestniczyliśmy w wykładzie na temat : „ Zadania i możliwości gimnazjum w pogłębianiu kształcenia w obszarach : matematyczno – przyrodniczym, muzycznym, językowym i sportowym”.

Kolejny dzień upłynął pod znakiem zwiedzania Gimnazjum im. F. Schillera w miejscowości Pirna odległej około 20 km od Drezna. Tutaj uczy się młodzież z Czech i Niemiec. Zajęcia odbywają się w obydwu językach. Zarówno wspólne pobieranie nauki, jak i pobyt w internacie są przykładem doskonałego i szybkiego sposobu uczenia się języków obcych. Uczniowie tej szkoły prezentowali własne osiągnięcia w programie „ 20 plus”. Wykorzystując nowe techniki komputerowe, uczniowie opracowują projekty z wielu dziedzin. Zaprezentowali nam prace z geografii, języka francuskiego oraz sztuki.

Następnie wysłuchaliśmy wykładu na temat nauczania języków obcych w Saksonii. Uczestnicy spotkania wymienili poglądy na temat nauczania języków w swoich krajach. Mogę stwierdzić, że kształcenie uczniów w tym zakresie w naszym państwie nie odbiega od standardów Unii Europejskiej.

W następnym etapie zwiedziliśmy szkołę podstawową i średnią przygotowującą do zawodu. Uczestniczyliśmy w lekcjach języka niemieckiego, angielskiego, biologii, fizyki i matematyki. Mieliśmy okazję zaobserwować codzienne zwyczaje, zajęcia i problemy z jakimi boryka się szkoła, np. przepelnione klasy. Placówka ta prowadzi również własne warsztaty szkolne, m. in. stołówkę, pracownię krawiecką przygotowującą kostiumy do teatru. Wysłuchaliśmy także wykładu na temat rozwoju nowych koncepcji profilu saksońskich szkół średnich.

W ostatnim dniu wizyty udaliśmy się do Instytutu Comenius w Radebeul. Tutaj zapoznaliśmy się z funkcjonowaniem tegoż instytutu, jak również działu zajmującego się kształceniem i rozwojem szkolnictwa średniego w oparciu o multimedia. Przedstawiono nam program „ Profil- Q”, którego celem jest zastosowanie innowacyjnych technologii medialnych w kształceniu młodzieży szkół średnich wszystkich krajów związkowych Niemiec. Po omówieniu wizyty uczestnicy napisali wspólny raport.

Podsumowując mogę stwierdzić, iż moje uczestnictwo w wizycie studyjnej wzbogaciło osobiste doświadczenie w dziedzinie oświaty, zachęciło do dalszego kształcenia, wprowadzania zmian w swojej pracy, szerszego spojrzenia na uczniów i szkołę. Oceniam tę wizytę bardzo wysoko. Organizatorzy dołożyli wszelkich starań, by w maksymalny sposób przybliżyć nam interesujące nas zagadnienia.

Wymiana informacji, umożliwienie szkolenia osobom odpowiedzialnym za edukację, stworzenie możliwości modyfikowania swojej pracy, gromadzenie aktualnych danych to tylko niektóre zalety spotkań pod patronatem programu „ Socrates – Arion”.

Zachęcam nauczycieli (nie tylko języków obcych) do uczestniczenia w programie „Socrates”, który daje możliwość współpracy w zakresie polepszenia jakości i adekwatności kształcenia dzieci, młodzieży i dorosłych.

52: Krzepice w statystyce

Autor: Jacek Bogatko, nauczyciel matematyki, Gimnazjum nr 1 w Krzepicach

W artykule „Krzepice w statystyce” przedstawiam rolę i znaczenie statystyki w dzisiejszym świecie oraz w nauczaniu matematyki, prezentuję podstawowe wielkości statystyczne charakteryzujące społeczność lokalną na przykładzie Miasta i Gminy Krzepice, a przede wszystkim dzielę się swoimi spostrzeżeniami i doświadczeniami wynikającymi z uwzględnienia na lekcjach statystyki tematyki dotyczącej społeczności lokalnej i tym samym zachęcam innych nauczycieli do uwzględnienia tematyki regionalnej na lekcjach matematyki.

Słowo „statystyka” pochodzi od łacińskiego słowa „status” oznaczającego państwo.

Pierwotnie używano go do określenia nauki zajmującej się poznawaniem kraju.

Współcześnie słowo „statystyka” oznacza naukę zajmującą się zbieraniem, badaniem i publikowaniem danych liczbowych o zjawiskach masowych.

Zreformowana szkoła bardzo mocno akcentuje umiejętności związane ze zbieraniem, porządkowaniem, przedstawieniem i interpretacją danych statystycznych również z użyciem technologii informacyjnych.

Jest to bardzo ważna sprawa, ponieważ umiejętności te są obecnie niezbędne w życiu każdego człowieka.

Elementów statystyki warto uczyć w szkole na konkretnych przykładach zaczerpniętych z gazet i wydawnictw statystycznych, przez co włączamy uczniów w problemy otaczającej nas rzeczywistości.

Chcąc dodatkowo zainteresować uczniów własnym regionem, opracowałem zadania ze statystyki uwzględniające aktualne dane statystyczne charakteryzujące Miasto i Gminę Krzepice.

Oto przykładowe zadania:

- Po reformie administracyjnej Miasto i Gmina Krzepice znajduje się w powiecie kłobuckim. Oblicz, jakim procentem powierzchni powiatu jest powierzchnia gminy, jeżeli powierzchnia powiatu wynosi 899 km², natomiast powierzchnia gminy wynosi 79 km².
- Liczba mieszkańców gminy Krzepice wynosi 9940 osób. Z tej ilości 4756 osób mieszka w mieście, a reszta na wsi. Ile osób mieszka na wsi? Oblicz rozstęp między liczbą ludności wiejskiej i miejskiej. Jaki jest sens praktyczny tej wielkości?
- Miasto i Gmina Krzepice dzieli się na trzy dzielnice oraz siedem sołectw (z orientacyjną liczbą mieszkańców):
 - dzielnica Krzepice „Stare Miasto”- 3200,
 - dzielnica Kuków- 400,
 - dzielnica Kuźniczka- 1000,
 - sołectwo Dankowice-800,
 - sołectwo Lutrowskie- 200,
 - sołectwo Podłęże Królewskie-300,
 - sołectwo Starokrzepice- 1700,
 - sołectwo Stanki- 100,
 - sołectwo Zajączki I- 1000,
 - sołectwo Zajączki II- 1200,

Przedstaw powyższe dane w postaci diagramu słupkowego oraz wykresu. Oblicz średnią arytmetyczną liczby ludności dla podziału administracyjnego gminy.

- Na terenie gminy Krzepice zarejestrowanych jest 61 obiektów zabytkowych: w Krzepicach 38, w Dankowicach 9, w Podłężu Królewskim 2, w Starokrzepicach 7, w Zajączkach 5. Wykonaj diagram procentowy prostokątny lub kwadratowy ilustrujący te dane. Jaka jest liczebność obiektów zabytkowych w Krzepicach? Jaki procent obiektów zabytkowych gminy stanowią zabytki znajdujące się w Dankowicach?
- Na terenie Miasta i Gminy Krzepice znajdują się:
 - droga krajowa nr 489 o długości 19 km,
 - drogi wojewódzkie o długości 40 km,
 - drogi gminne o długości 14 km,
 - drogi lokalne o długości 11 km.

Wykonaj diagram procentowy kołowy przedstawiający strukturę sieci drogowej.

- Wskaźnik telefonizowania gminy Krzepice wynosi 25 abonentów na 100 mieszkańców. Ile osób w gminie posiada telefon? Korzystając z rocznika statystycznego sprawdź, czy mieścimy się w średniej krajowej?
- W gminie funkcjonuje mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia ścieków, która oczyszcza 300 m³ ścieków na dobę. W tej ilości ścieki komunalne zajmują 50%, ścieki dowożone woźami asenizacyjnymi 20%, a pozostałe ścieki pochodzą z mleczarni. Wykonaj tabelę oraz diagram słupkowy poziomy przedstawiające produkcję ścieków wyrażoną w metrach sześciennych.
- W krzepickim gimnazjum uczą się uczniowie w 14 klasach , których liczebności są następujące: 29,29,26,25,24,22,27,25,24,24,23,23,24,22.

Wyznacz średnią arytmetyczną, medianę, modę i rozstęp dla powyższych danych. Jakie wnioski nasuwają się z ich interpretacji?

Problematyka zawarta w zadaniach budziła żywą reakcję uczniów. Uczniowie chętnie wykonywali zestawienia statystyczne, obliczali wielkości statystyczne z nimi związane; wreszcie bardzo aktywnie uczestniczyli w interpretacji przedstawionych danych, bo przecież dotyczą one każdego z nas, kto mieszka na tym terenie, w tej właśnie społeczności lokalnej, zwanej pięknie „naszą małą ojczyzną”.

W ten oto sposób teoria i praktyka zostały umiejętnie połączone i wykorzystane w pracy z uczniami, przynosząc im wiele pożytku i satysfakcji.

Wnioski końcowe:

- w gimnazjum uczmy statystyki na podstawie konkretnych przykładów wziętych z życia codziennego,
- warto uwzględnić w doborze zadań tematykę regionalną,
- o ile to możliwe, wykorzystajmy na lekcjach statystyki technologię informacyjną.

Literatura:

1. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 15 lutego 1999 r. W sprawie podstawy programowej kształcenia ogólnego (Dz. U. 1999 nr 14, poz. 129).
 2. Czasopismo „Matematyka” nr 5/2002.
 3. Tadeusz Puchalski „Statystyka”, wydawnictwo PWN, Warszawa, 1980.
 4. Romuald Cieśla „Blask dawnych Krzepic”, wydawca Urząd Miasta i Gminy Krzepice, Krzepice, 1997.
 5. Jan Kądziołka, Kazimierz Kocimowski, Edward Wołoncej „Świat w liczbach 2000/2001”, wydawnictwo WSiP, Warszawa, 2001.
-

53: Language skill – speaking (sprawność mówienia).

**Autor: Izabela Koffer, nauczyciel języka angielskiego, Gimnazjum nr 3 w Częstochowie
Jolanta Jakubowska, konsultant języków obcych RODN "WOM" w Częstochowie**

mgr Izabela Koffer – absolwentka Uniwersytetu Opolskiego. Obecnie jest pracownikiem Gimnazjum nr 3 w Częstochowie przy ul. Schillera 5. Współpracuje z Wojewódzkim Ośrodkiem Metodycznym od 1995 roku. W latach 1996-1999 była członkiem Rejonowej Komisji Konkursowej, a także współautorką zadań, pytań oraz odpowiedzi w Wojewódzkich Komisjach Konkursowych. Ze współpracy tej powstał zbiór testów wydany przez WOM w roku 1999.

W latach 1995 napisała autorski program dot. nauczania języka angielskiego w korelacji z elementami informatyki wraz z mgr Alicją Miłą, która opracowała część dot. informatyki. Innowacja została wprowadzona we wrześniu 1995.

Pani Izabela Koffer jest również opiekunem praktyk studenckich, stażystów i nauczycieli kontraktowych. Swoje umiejętności zawodowe nieustannie rozwija poprzez różne formy doskonalenia. Jej szczególnym osiągnięciem dydaktycznym jest praca z uczniami w klasie integracyjnej, a także wypracowanie własnych technik nauczania dzieci z różnymi deficytami rozwojowymi (dysleksja, brak pamięci, kłopoty z myśleniem analitycznym etc.)

Mgr Jolanta Jakubowska – konsultant języków obcych RODN „WOM „ w Częstochowie

Autorzy proponują nauczycielom języka angielskiego informację i poradę dotyczącą rozwijania sprawności mówienia na zajęciach edukacyjnych na każdym etapie edukacyjnym.

Why do people learn languages?

Why do people want to study English?

Is it for pleasure?

Is it because they want to understand Oscar Wilde- The Importance of Being Earnest?

Maybe they want to get a better job? – (Immigrants)

According to the book *The Practice of English Language Teaching* there are a number of different reasons for language study:

- a. school curriculum
- b. advancement
- c. target language community
- d. English for specific purposes
- e. Culture
- f. Miscellaneous

The author Jeremy Harmer states:

“Why are some students successful at language learning whilst others are not?

If we knew the answer to that question the job of teaching and learning a language would be easy. We don't, of course, but we can point to a number of factors which seem to have a strong effect on a student's success or failure”.

Jeremy Harmer, 1991

Motivation - What kind of motivation do your students have/ want/ need? Is it always the same?

The method by which students are taught must have some effect on their motivation. If they find it deadly boring they will probably become demotivated, whereas if they have confidence in the method they will find it motivating.

The most popular qualities are: He/she shows sympathy for his/her pupils.

He/she is fair to all his/her students (whether good or bad at English)

He/she inspires confidence.

Many people also mention the need for teachers to motivate students through enjoyable and interesting classes.

In the first place the teacher's personality matters a lot.

This is the most difficult area to quantify or to train for.

Sources – *The Practice of English Language Teaching* , Jeremy Harmer, Longman, London and New York, 1991.

Należy pamiętać o osobowości nauczyciela, który poprzez swoje działania może zachęcać lub wręcz przeciwnie zniechęcać ucznia do nauki języka i wtedy nawet najlepsze podstawa programowa nic nie pomoże.

Autorzy zakładają, iż nauczyciel powinien pamiętać i brać pod uwagę następującą wiedzę dotyczącą nauczania sprawności mówienia:

Etap I

Sprawność mówienia w klasach 0 – 3 w szkołach podstawowych dotyczy wprowadzania dziecka w nowy świat języka, który ma zaistnieć w jego dziecięcej świadomości na poziomie posiadanego słownictwa języka ojczystego, które jest limitowane. Powinien być to okres mówienia – nazywania przedmiotów, zwierząt, ludzi, czas piosenek, rymowanek, wierszyków. Percepcja dziecka w tym wieku jest krótka, a więc stosowane formy nie mogą być zbyt obszerne pod względem treści. Należy je utrwalać poprzez wielokrotne i systematyczne powtarzanie – to drill pupils in speaking.

Etap II

W klasach IV-VI w szkołach podstawowych uczeń powinien formułować proste komunikaty, mówić o swoich upodobaniach (lubię, nie lubię, kocham etc.), opowiadać o swoim życiu, odpowiadać na proste pytania i tworzyć własne odpowiedzi w oparciu o czasy – teraźniejszy, przeszły i przyszły.

Słownictwo w tym okresie życia dziecka nabiera indywidualnych cech, które są kształtowane pod wpływem jego

rozwijającej się osobowość, stąd jedni uczniowie zadają wiele pytań jak nazwać, określić dane potrzebne im słowo, a drudzy wręcz przeciwnie, nadal używają tylko słownictwo z poprzedniego okresu nauki.

Etap III

kontynuacja w gimnazjach lub adaptacja dla szkoły ponadgimnazjalnej (nauczanie języka obcego od podstaw)

Jest to etap doskonalenia i rozwijania umiejętności mówienia – formowania własnych wypowiedzi na różne tematy w oparciu o poszerzone formy gramatyczne, leksykalne, wyrażenia i konstrukcje.

Jest to okres doskonalenia znajomości fonetyki i opanowania poprawnej wymowy. Powinno się zwrócić szczególną uwagę na procesy komunikacji międzyludzkiej – reagowanie na ustny komunikat, tworzenie odpowiedzi, nadawanie komunikatu, inicjowanie rozmowy, podtrzymywanie i kończenie, argumentowanie, dawanie rad, wyrażanie własnych opinii, opowiadanie o emocjach, relacjonowanie wypowiedzi innych osób, etc.

Nauka mówienia jest pracą bardzo ciężką. Należy pamiętać przede wszystkim o każdym uczniu w grupie, nie tylko rozmawiać z najzdolniejszymi. To jak motywujemy najłabsze dziecko w grupie jest ważniejsze z punktu nauczania całej grupy, ponieważ musimy pamiętać, że nie wolno dopuścić do sytuacji, gdy w klasie mamy dzieci „przezroczyste” – takie, które nic nie mówią, przez które widzimy tylko dzieci zdolne językowo. Jeśli pracujemy i zachęcamy do wysiłku każde dziecko w grupie, wtedy poziom poprawnego mówienia może być systematycznie podwyższany. Ile razy należy lub powinno się powtórzyć dany zwrot, zdanie, dialog, aby wszystkie dzieci opanowały zastosowanie automatycznie? Wszystko zależy od metod i technik motywacyjnych, jakie stosuje prowadzący.

Bibliografia :

1. *Dziennik Ustaw Nr 51 z 9 maja 2002 rozp.458 w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół*
 2. *Programy nauczania – z wykazu ze strony internetowej MENiS www.men.waw.pl*
 3. *Dziennik Ustaw Nr 69 z 7 z czerwca 2002 poz. 635 w sprawie warunków i trybu dopuszczania do użytku szkolnego programów nauczania, programów wychowania przedszkolnego i podręczników oraz zalecania środków dydaktycznych*
 4. *The Practice of English Language Teaching, Jeremy Harmer, wyd.Longman , 1991*
-

54: Przemoc niejedno ma imię.

Autor: Agata Łacka-Aleksandrowicz, nauczyciel języka polskiego, Zespół Szkół im. B. Prusa w Częstochowie

Z przemocą spotykamy się dzisiaj wszędzie. Jest obecna na ulicy, w środkach masowego przekazu, nie brakuje jej w szkole, o czym najlepiej wiedzą rodzice i nauczyciele.

Różnorodność zachowań agresywnych wśród uczniów pozwala na stwierdzenie, że „przemoc niejedno ma imię”.

Spotykamy się więc z biciem, popychaniem, szczypaniem, kopaniem, pluciem, przypalaniem papierosem, itp. Jest to przemoc fizyczna.

Są również inne „sposoby” udowadniania swoich racji., polegające na przemocy słownej: wrzask, podnoszenie głosu, wyzwiska, wyśmiewanie, obmawianie, oczernianie czy szydzenie.

Z kolei takie zachowanie jak: groźby, zastraszanie, odrzucenie, poniżanie, oczernianie w obecności innych osób, ranią uczucia człowieka, możemy więc mówić o przemocy emocjonalnej.

Istnieje także przemoc ukryta w gestach i w mimice; spojrzenie „spode łba”, pomijanie w spojrzeniu, „traktowanie jak powietrze” czy szydzenie i sarkastyczne wyzwiska.

Mówiąc o zjawisku agresji musimy pamiętać także o przemocy seksualnej.

Trudno ją dostrzec, trudno udowodnić, jeszcze trudniej przeciwdziałać.

Wszystkie wymienione wyżej rodzaje przemocy ze względu na ich widoczność na zewnątrz możemy zaliczyć do tzw. zjawisk agresji jawnej.

Istnieją też zachowania, które z pozoru nie mają cech agresywnych, są jednak wynikiem agresji ukrytej. Należy do nich np. depresja, mogąca objawić się zubożeniem, przygnębieniem czy zgorzknieniem.

Podobnie oglądactwo telewizyjne, polegające na oglądaniu filmów z przemocą (zastępczy udział w zachowaniach agresywnych).

Do najbardziej widocznych zachowań, ale nie utożsamianych powszechnie z agresją należą: palenie papierosów, objadanie się, zaniedbywanie zdrowia, szybka jazda samochodem, sporty ekstremalne. Tymczasem psychologowie zaliczają je do popularnych zachowań autoagresywnych.

Analizując powyższe rodzaje zachowania się stwierdzam, że w mojej pracy pedagogicznej spotkałam się z wieloma z nich.

Uważam, że postawy agresywne jakie uczniowie przyjmują w różnych sytuacjach wynikają bardzo często z wcześniejszych zaniedbań względem nich ze strony rodziców i nauczycieli.

Mam tu na myśli niepoświęcanie dziecku należytej uwagi, brak zrozumienia jego problemów, nieobecności rodzica czy nauczyciela w chwilach trudnych, czy niezachęcanie przez nich do poznawania i odkrywania świata.

Skutki takich zaniedbań obserwuję później w swojej pracy nauczyciela - wychowawcy.

Nasuwa się pytanie. Jak skutecznie radzić sobie z agresją wśród młodzieży?

Jedną z podstawowych umiejętności pedagoga w sytuacjach konfliktowych jest znajomość i przestrzeganie zasad dobrej komunikacji interpersonalnej, które pozwalają nawiązać kontakt z uczniem, ustalić okoliczności zajścia, przedsięwziąć odpowiednie kroki.

Trudno wyobrazić sobie rozwiązanie konfliktu w sytuacji kiedy uczeń nie chce z nami rozmawiać. Spróbujmy go do tego zachęcić. Starajmy się mówić zawsze w pierwszej osobie liczby pojedynczej („widziałem jak go biłeś”, a nie „wszyscy widzieli”).

Pytajmy zawsze: jak to się stało?, kiedy...?, gdzie...?. Unikajmy pytań „dlaczego?”.

Starajmy się mówić wyraźnie i patrzmy na naszego rozmówcę.

Zachowujmy odpowiednią odległość od rozmówcy (może poczuć się zagrożony).

Słuchajmy ucznia nie tylko uszami, ale całym ciałem.

Okazuje się, że umiejętność słuchania jest ważniejsza od umiejętności mówienia. Pozwólmy więc uczniowi wytłumaczyć swoje racje i starajmy się mu pomóc: wybierzmy odpowiednie miejsce i czas do rozmowy, skupmy swoją uwagę na rozmówcy, wyeliminujmy zakłócenia, dopytajmy o szczegóły sprawy, gdy jest taka potrzeba.

Jednocześnie musimy pamiętać aby nie wyciągać przedwczesnych wniosków, nie być niechętnie nastawionym z góry do ucznia, czy przygotowywać odpowiedzi w czasie, gdy nasz rozmówca mówi.

Pamiętając o powyższych zasadach mamy szansę, że nasza rozmowa się powiedzie, a uczeń otrzyma od nas dobre informacje zwrotne: konkretne, opisowe- a nie oceniające czy osądzające, życzliwe, dotyczące zachowań(a nie osoby). Kiedy zwracamy się do ucznia zrozumiale, wprost, taktownie, czuje on oparcie w nauczycielu.

W takich warunkach istnieje szansa na rozładowanie jego agresji, na rozwiązanie konfliktu.

Z moich obserwacji wynika, że czasami nauczyciele na agresywną sytuację

reagują ... agresją. Nie przysparza to z pewnością sympatii ani ze strony uczniów, ani rodziców, powoduje frustrację i brak satysfakcji z pracy.

Co robić więc, aby podejmowane przez nas działania dały pożądane efekty?

W tym miejscu chciałabym zaproponować moim koleżankom i kolegom tzw. model komunikacji OWPS (opisz, wyraż, podaj, sformułuj), z którym miałam okazję zapoznać się uczestnicząc w warsztatach nt. umiejętności skutecznego radzenia sobie z agresją własną i agresją wśród dzieci i młodzieży.

O - opisz najpierw sytuację którą widzisz(widzę, że kopiesz kolegę; słyszę, że używasz wulgarnych słów). To jest pierwszy krok- zatrzymaj się na nim; zobacz czy poskutkowało, jeśli tak nie mów i nie rób nic więcej.

W - wyraż swoje emocje (czuję się poniżany, gdy w mojej obecności używasz wulgarnych słów). To jest drugi krok- zatrzymaj się na nim, sprawdź czy to pomogło.

P - podaj jakiej postawy oczekujesz od agresora(żądam, aby w mojej obecności nie używać wulgarnych słów). Po trzecim kroku trudno się zatrzymać, zwykle puszczają nam nerwy, ty jednak się zatrzymaj, sprawdź czy pomogło.

S - sformułuj groźbę co się stanie jeżeli nie posłucha. Groźba musi być wykonalna i adekwatna do sytuacji.

Powyższy sposób postępowania wielokrotnie „sprawdził się” w mojej pracy wychowawczej i mam nadzieję, że pomoże innym rozwiązywać problemy związane z przemocą.

Agresji, bowiem, nie możemy wyeliminować, ale jako nauczyciele, wychowawcy, rodzice, musimy umieć sobie z nią radzić.

W artykule wykorzystano materiały udostępnione na kursie „Umiejętność skutecznego radzenia sobie z agresją własną i agresją wśród dzieci i młodzieży”.

55: TEST SPRAWDZAJĄCY Z JĘZYKA POLSKIEGO DLA KL. I TECHNIKUM - „Odrodzenie w Polsce- próba syntezy”

Autor: Agata Łącka- Aleksandrowicz, ZSZ Nr 3 w Częstochowie

KONCEPCJA TESTU

Test sprawdzający z języka polskiego dla klasy pierwszej technikum.

Test obejmuje materiał z zakresu podstawowych pojęć i literatury polskiej okresu renesansu.

Ma na celu zmierzenie wiadomości i umiejętności z wyżej wymienionych zagadnień.

Test składa się z zadań wielokrotnego wyboru (tylko jedna odpowiedź jest prawidłowa), występują również zadania krótkiej odpowiedzi i jedno zadanie rozszerzonej odpowiedzi.

Czas trwania testu- 45 minut.

Test został przeprowadzony w klasach pierwszych technikum ZSZ nr 3 w Częstochowie w roku szkolnym 2000/2001.

Test sprawdzający z języka polskiego dla kl. I technikum „Odrodzenie w Polsce- próba syntezy”

1. Renesans w Polsce rozpoczął się w wieku:
 - a. XIII
 - b. XVIII
 - c. XV
 - d. XVI
2. Humanizm to prąd kulturowy:
 - a. nawiązujący do średniowiecza
 - b. negujący antyk
 - c. stawiający w centrum zainteresowania człowieka i jego potrzeby
 - d. głoszący ideę ascezy
3. Instytucja mecenatu polegała na:
 - a. obradowaniu nad obronnością kraju
 - b. opiekowaniu się wybitnymi twórcami
 - c. fundowaniu nagród za napisanie kroniki
 - d. administrowanie majątkami ziemskimi
4. Podaj, kto jest autorem słynnego hasła „Jestem człowiekiem i nic co ludzkie nie jest mi obce”:
 - a. M. Rej
 - b. Kallimach
 - c. Terencjusz
 - d. J. Kochanowski
5. Która z wymienionych budowli jest zabytkiem polskiej architektury renesansowej?:
 - a. Bazylika na Jasnej Górze w Częstochowie
 - b. Sukiennice w Krakowie
 - c. Katedra w Częstochowie
 - d. Kościół Mariacki
6. Określ, jaki wzorzec osobowy epoki przedstawił M. Rej w „Żywocie człowieka poćwiwego”:
 - a. człowieka wszechstronnie wykształconego
 - b. szlachcica- ziemianina o dość ograniczonych horyzontach myślowych
 - c. walecznego żołnierza
 - d. dobrego dworzanina
7. Wskaż, które z podanych twierdzeń jest prawdziwe:
 - a. fraszka, to utwór który zawsze kończy się dobrze
 - b. fraszka, to krótki utwór wierszowany, poruszający tematy codziennego życia, niekiedy żartobliwy
 - c. fraszka jest gatunkiem literackim, który kończy się pointą
 - d. fraszka, to utwór którego bohaterami zawsze są zwierzęta
8. Która z podanych definicji jest prawdziwa?:
 - a. stoicyzm, to filozofia głosząca zachowanie równowagi ducha, zarówno w szczęściu jak i w nieszczęściu
 - b. stoicyzm, to filozofia negująca istnienie Boga
 - c. stoicyzm, to filozofia zakładająca, że prawdziwe szczęście można osiągnąć tylko poprzez czerpanie z życia samych przyjemności
 - d. stoicyzm, to filozofia pojmująca życie wg. hasła „memento mori”

9. *Podaj, która z wymienionych fraszek ma charakter autobiograficzny:*
 - a. *Na Konrata*
 - b. *O doktorze Hiszpanie*
 - c. *Na dom w Czarnolesie*
 - d. *Raki*
10. *Z jakiego utworu pochodzi podany niżej fragment tekstu?:*

„Nową przypowieść Polak sobie kupi,
Że i przed szkodą, i po szkodzie głupi.”

 - a. *Do gór i lasów*
 - b. *Odprawa posłów greckich*
 - c. *Pieśń o spustoszeniu Podola przez Tatarów*
 - d. *Kazania sejmowe*
11. *Z podanych utworów wybierz ten, w którym poeta troszczy się o losy swojego kraju:*
 - a. *Na swoje księgi*
 - b. *Pieśń świętojańska o Sobótce*
 - c. *Pieśń „Nie porzucaj nadzieje”*
 - d. *Pieśń o spustoszeniu Podola przez Tatarów*
12. *W której z wymienionych niżej pieśni, przedstawił Kochanowski siebie, jako poetę na miarę europejską?:*
 - a. *„ Serce rośnie...”*
 - b. *„ Nie porzucaj nadzieje...”*
 - c. *„ Wsi spokojna, wsi wesola...”*
 - d. *„ Niezwykłym i nie lada piórem opatrzony...”*
13. *Jan Kochanowski napisał treny po śmierci:*
 - a. *córki Hanny*
 - b. *żony Doroty*
 - c. *córki Urszuli*
 - d. *najbliższego przyjaciela*
14. *Treny, są wynikiem kryzysu światopoglądowego poety ponieważ:*
 - a. *zawierają żal po stracie ukochanej osoby*
 - b. *są wyrazem wątplenia w stosunku do wymarzonej dotąd filozofii stoicyzmu*
 - c. *zawierają smutną refleksję nad niesprawiedliwością wyroków Boskich*
 - d. *są wyrazem zniechęcenia i znużenia życiem*
15. *Dlaczego „Pieśń świętojańska o Sobótce” nazywamy sielanką konwencjonalną?:*
 - a. *przedstawia przyrodę i krajobraz wiejski*
 - b. *jest wyrazem przywiązania Kochanowskiego do wsi*
 - c. *przedstawia wieś w sposób upiększony i wyidealizowany*
 - d. *przedstawia obraz pasterza pasącego bydło*
16. *Podaj tytuł utworu, z którego pochodzi poniższy cytat:*

„O nierządne królestwo i zginienia bliskie
Gdzie ani prawa waga, ani sprawiedliwość ma miejsce
Ale wszystko złotem kupić trzeba”

 - a. *Psalterz Dawidów*
 - b. *Odprawa posłów greckich*
 - c. *Pieśń świętojańska o Sobótce*
 - d. *O żywocie ludzkim*
17. *Jaką rolę w „ Odprawie posłów greckich” pełni chór?:*
 - a. *wyraża myśli poety*
 - b. *spiewa pieśni, kończące poszczególne sceny*
 - c. *jest wyrazicielem głosu opinii publicznej*
 - d. *dzieli tragedię na części składowe*
18. *„Odprawa posłów greckich” J. Kochanowskiego ma charakter uniwersalny i ponadczasowy, ponieważ:*
 - a. *porusza sprawy Greków i Trojan*
 - b. *tłumaczy przyczyny wojny trojańskiej*
 - c. *porusza sprawy aktualne zawsze, także w czasach nam współczesnych*

- d. została napisana z okazji ślubu J. Zamojskiego i Krystyny Radziwiłłówny
19. *Sielanka „Żeńcy”* Szymona Szymonowica przedstawia:
- sielski obraz wsi
 - ciężką pracę chłopów na polu pańskim
 - obrzędy i zwyczaje wiejskie
 - prace gospodarskie na roli, w różnych porach roku
20. Z ilu ksiąg składa się dzieło A. Frycza- Modrzewskiego „O poprawie Rzeczypospolitej”?:
- dwóch
 - trzech
 - pięciu
 - czterech
21. Ze względu na swoje zasługi dla kraju A. Frycz- Modrzewski nazwany został ojcem:
- języka polskiego
 - poetów renesansowych
 - polskiej myśli demokratycznej
 - szkolnictwa polskiego
22. Jakie cechy charakteryzują poglądy A. Frycza- Modrzewskiego?:
- demokracizm, patriotyzm, humanitaryzm
 - stoicyzm
 - epikureizm
 - teocentryzm, ascetyzm
23. Do czego porównuje ojczyznę Piotr Skarga w swoich „Kazaniach sejmowych”?:
- do wzburzonego morza
 - do tonącego okrętu
 - do zniszczonego miasta
 - do zniszczonego domu
24. M. Rej w swoim utworze „Żywot człowieka poćwiwego” używał wyrazów takich jak: *azaż, chędoży, maluneczki*. Dzisiaj wyrazy te nazywamy:
- synonizmami
 - epitetami
 - archaizmami
 - aforyzmami
25. Z jakiego utworu pochodzi wymieniony niżej cytat?:
„Książd pana wini, pan księdza,
A nam prostym zewsząd nędza”
- „O poprawie Rzeczypospolitej” - A. F. Modrzewskiego
 - „Żywot człowieka poćwiwego” - M. Reja
 - „Kazania sejmowe” - P. Skargi
 - „Krótka rozprawa między trzema osobami...” - M. Reja
26. Co rozumiesz pod pojęciem reformacji?:
- rozbudowę instytucji kościelnych
 - walkę z kościołem i domaganie się jego reformy
 - walkę o odzyskanie wpływów kościoła
 - domaganie się dopuszczenia do sakramentu kapłaństwa kobiet
27. Na czym polegał humanistyczny charakter poezji J. Kochanowskiego? Uzasadnij własną wypowiedź

PRAWIDŁOWE ODPOWIEDZI /KLUCZ/

- c
- c
- b
- c
- b
- b
- b
- a
- c

10. c
 11. d
 12. d
 13. c
 14. b
 15. c
 16. b
 17. c
 18. c
 19. b
 20. c
 21. c
 22. a
 23. b
 24. c
 25. d
 26. b

ILOŚĆ ZADAŃ W TEŚCIE

poziom podstawowy /P/ - 14

poziom rozszerzający /R/ - 9

poziom dopełniający /D/ - 5

poziom wyróżniający /W/ - 1

PRZELICZENIE PUNKTÓW NA OCENY

60% - poziomu podstawowego - 8 /P/ - dopuszczający

70% - poziomu podstawowego - 10 /P/ - dostateczny

70% - poziomu podstawowego - 6 /R/ - dobry

70% - poziomu rozszerzającego - 6 /R/ - dobry

70% - poziomu podstawowego - 2/D/ - bardzo dobry

70% - poziomu rozszerzającego - 2/D/ - bardzo dobry

70% - poziomu dopełniającego - 2/D/ - bardzo dobry

ZESTAWIENIE OPERACYJNE CELÓW KSZTAŁCENIA

Odrodzenie - próba syntezy

Wykazać się znajomością treści „Kazań sejmowych” P. Skargi.

Czynności ucznia uczeń potrafi:	Kategoria celu	Poziom wymagań	Numer zadania
Określić wiek, w którym rozpoczęła się dana epoka literacka.	A	P	1
Zdefiniować jedno z najważniejszych haseł renesansu.	A	P	2
Wskazać właściwą definicję „mecenatu”.	B	P	3
Ustalić, która z wymienionych postaci jest autorem podanego hasła.	B	P	4
Wybrać spośród wybranych przykładów zabytek polskiej literatury renesansowej.	B	P	5
Wybrać wzorzec osobowy propagowany przez M. Reja.	B	P	6
Rozróżnić, które z twierdzeń jest prawdziwe.	B	R	7
Zweryfikować podane definicje i wybrać właściwą.	B	R	8
Rozróżnić rodzaje fraszek.	B	P	9
Wykazać się dokładną znajomością utworów J. Kochanowskiego i pochodzących z nich cytatów.	C	R	10
Wskazać właściwy tytuł utworu.	B	P	11
Znać tematykę i problematykę pieśni J. Kochanowskiego.	C	R	12
Wskazać powód, dla którego Kochanowski napisał treny.	A	P	13
Zanalizować na podstawie posiadanych wiadomości przesłanie i wymowę trenów J. Kochanowskiego.	C	D	14
Porównać rodzaje sielanek. Spośród podanych cech wybrać te, które charakteryzują sielankę konwencjonalną.	C	D	15
Wymienić tytuł utworu, z którego pochodzi dany cytat.	C	D	16
Ustalić rolę chóru w pierwszej tragedii polskiej.	C	R	17

Dowieść ponadczasowości i uniwersalizmu „ Odprawy...”.	B	R	18
Określić problematykę utworu „Żeńcy” Sz. Szymonowica.	B	P	19
Podać ilość ksiąg wchodzących w skład dzieła „O poprawie Rzeczypospolitej”.	A	P	20
Określić, jak nazywamy A. F. Modrzewskiego w zamian za jego zasługi dla kraju.	C	R	21
Zastosować poznane pojęcia w odniesieniu do twórczości Modrzewskiego.	B	R	22
A	P	23	
Zdefiniować archaizmy.	C	P	24
Wyjaśnić z jakiego utworu pochodzi dany cytat.	B	R	25
Określić znaczenie terminu „ reformacja”.	B	P	26
Udowodnić, na czym polegał humanistyczny charakter poezji J. Kochanowskiego.	D	W	27

56: Żywność transgeniczna – za i przeciw

Autor: Danuta Peroń, nauczyciel biologii, Zespół Szkół Gastronomicznych w Częstochowie

Żywność transgeniczna

Żywność transgeniczna to produkty spożywcze zmienione metodami inżynierii genetycznej, czyli wyprodukowane przez zmianę materiału genetycznego – DNA żywej komórki. Mówiąc prościej, w warunkach laboratoryjnych część DNA jednego organizmu zostaje wprowadzona do DNA drugiego organizmu, a następnie – przez tradycyjną hodowlę – w wyniku tego zabiegu powstaje nowy organizm o zmienionych cechach.

Ta część DNA, którą wprowadzamy, ma więc na celu modyfikację – czyli poprawę pewnych cech gatunkowych. Bakterie, rośliny, zwierzęta otrzymane w wyniku takiej „manipulacji” są nazywane organizmami modyfikowanymi genetycznie (GMO – genetically modified organism) lub transgenicznymi (transgenic).

W 1998 roku na XXVI Sesji Komisji Kodeksu Żywnościowego dotyczącej znakowania żywności przyjęto także równoznaczny „genetically engineered organism”, czyli organizm poddany procesowi inżynierii genetycznej, w wyniku którego następuje zmiana materiału genetycznego, nie zdarzająca się w przyrodzie w wyniku rozmnażania lub naturalnej rekombinacji.

Od dawna znamy pszenżyto, nektarynki, jabłka skrzyżowane z gruszkami, nowe odmiany śliwek... Czy to były efekty manipulacji genetycznej ?

Człowiek od dawna zmieniał i ulepszał naturę. Jednak raczej krzyżował czy szczepił rośliny i owoce, ale nie na poziomie molekularnym. Poza tym nie był w stanie przewidzieć, co otrzyma w wyniku takich kombinacji. Dzisiaj natomiast ulepszanie roślin czy zwierząt za pomocą nowoczesnej biotechnologii pozwala na kontrolowane wprowadzanie ściśle określonych genów odpowiedzialnych za pożądane cechy.

Prace nad modyfikacją żywności trwały wiele lat, ale pierwszym produktem żywnościowym otrzymanym z wykorzystaniem metod inżynierii genetycznej i wprowadzonym na rynek USA w 1994 roku był pomidor. Wcześniej, w 1990 roku w Wielkiej Brytanii do przetwórstwa zostały wprowadzone modyfikowane drożdże piekarskie. Obecnie w niektórych krajach (m.in. USA, Chiny) na dużą skalę uprawiane są modyfikowane genetycznie soja, kukurydza, rzepak.

Kiedyś kładziono nacisk głównie na produkt gotowy, jedynie końcowy wyrób był kontrolowany i oceniany. Od pewnego czasu nadzoruje się cały cykl produkcyjny.

Wprowadzenie nowoczesnych udoskonalonych technologii na poziomie komórkowym ma prowadzić do produkcji żywności o najwyższej jakości.

Żywność transgeniczna podlega łańcuchowi kontroli. Już na poziomie komórkowym bardzo dokładnie określamy cechy organizmu, który chcemy otrzymać. Oceniamy jego jakość – w założeniu żywność transgeniczna ma być pod względem konkretnych cech lepsza od tradycyjnej. Zmiany w materiale genetycznym roślin mają chronić je przed szkodnikami, przed chorobami wywołanymi przez wirusy, bakterie i grzyby. Mają zwiększać odporność na warunki klimatyczne, transport i przechowywanie.

Modyfikowane genetycznie rośliny charakteryzują się większą odpornością na herbicydy, owady i szkodniki, a także mają korzystniejsze cechy organoleptyczne, dietetyczne i technologiczne. Przykładowo pomidor FlavrSavr, pierwszy transgeniczny produkt, odznacza się między innymi spowolnionym tempem mięknięcia i niższą zawartością wody. Temu pomidorowi unieczynniono jego własny gen kodujący enzym, poligalaktyturynazę. Dzięki tej operacji skórka pomidora jest dłużej jędrna, a sam pomidor lepiej znosi transport i przechowywanie.

Na drodze modyfikacji genetycznych wyhodowano także odmiany ziemniaków o wielu korzystnych cechach. Odporność na stonkę ziemniaczaną uzyskano po wyprodukowaniu genów z bakterii *Bacillus thuringiensis*, w wyniku czego, wytworzone związki nieszkodliwe są dla człowieka, a toksyczne dla stonki (toksyny Bt przylączają się do receptorów w przewodzie pokarmowym owadów i powodują ich śmierć). Na skutek pewnych zabiegów genetycznych otrzymano także ziemniaki o wyższej zawartości skrobi. Są one dzięki temu bardziej ekonomiczne i wartościowsze dla przemysłu ziemniaczanego. Prowadzone są także próby uzyskania ziemniaka o obniżonej zawartości cukrów redukujących oraz o niższej aktywności enzymów odpowiedzialnych za reakcje brunatnienia, co zwiększy możliwość jego przetwarzania.

Transgenicznie uzyskane soja i kukurydza są odporne na szkodniki. Kukurydza stała się także słodsza i bardziej soczysta. Rzepak ma zmieniony korzystniejszy skład kwasów tłuszczowych, podobnie buraki i ryż. Poza tym nowa odmiana kukurydzy jest pierwszym krokiem w eliminacji syntetycznych pestycydów, które są kosztowne i na pewno bardziej szkodliwe niż zmienione geny. Trwają także próby nad poprawieniem smaku ogórka przez zwiększenie w nim zawartości białka.

Humulina, sprzedawana w aptekach ludzka insulina wytwarzana jest przez bakterie.

Czy możemy rozróżnić produkty modyfikowane genetycznie lub wyprodukowane z domieszką organizmów modyfikowanych ?

Nie ma takiej możliwości. Cechy owocu zależą od wielu czynników, między innymi od odmiany, warunków klimatycznych, a nie tylko od modyfikacji. Jest wiele odmian pomidorów, ziemniaków różniących się wieloma cechami – barwą, twardością, zawartością różnych składników. Nie jest to tylko wynik modyfikacji genetycznej. Na pierwszy rzut oka nie możemy rozróżnić żywności modyfikowanej od tradycyjnej. Dla zyskania pewności potrzebne są skomplikowane badania – detekcja zrekombinowanego DNA, względnie różnicowanie białka modyfikowanego i niezmienionego genetycznie.

Czy tylko rośliny były do tej pory obiektem transgenicznych zabiegów ?

Nie, prowadzone są także biotechnologiczne prace nad zwierzętami, ale w zasadzie wyłącznie jako „producentami” leków i szczepionek. Badania nad zwierzętami pozwoliły na przykład na otrzymywanie w dostatecznej ilości hormonu wzrostu, a także na uzyskanie organów do transplantacji. Niedawno rozpoczęto badania nad transgenicznymi rybami.

Prawdopodobnie będą one mogły stanowić transgeniczny produkt spożywczy.

Czy doświadczenia nad genami nie spowodują zagrożenia dla ludzkości ?

Zwolennicy doświadczeń genetycznych twierdzą, że inżynieria genetyczna jest tylko kontynuacją tego, co przez wieki robił człowiek, żeby zwiększyć plony. Wprowadzenie każdej nowej technologii wiąże się zawsze z pewnymi obawami. Wprowadzenie pod koniec lat 60-tych żywności utrwalonej promieniowaniem jonizującym to przykład metody bezpiecznej. Natomiast żywność zmieniona metodami inżynierii genetycznej budzi obawy. Sceptycy podkreślają, że obcy gen może doprowadzić do powstania zupełnie nowych cech pod względem toksykologicznym i alergicznym. Nikt nie może także do końca przewidzieć długofalowych skutków ubocznych. Manipulacje – ich zdaniem – mogą wpływać także na życie biologiczne – przez krzyżówki, ingerencję w

równowagę biologiczną gatunków.

Pomidor przeciw wściekliznie, banan przeciw malarii

Szczepimy się przeciw różnym chorobom już ponad 100 lat, a idealnych szczepionek wciąż nie ma. Kuszająca jest więc idea biotechnologiczna, aby substancje wywołujące odporność na różne choroby znajdowały się w jadalnych częściach roślin i żeby nie traciły one swych właściwości immunogennych po przejściu przez przewód pokarmowy. Przy okazji zaczęto badać mało dotąd znaną drogę nabywania odporności po pobudzeniu przez antygen pewnego typu komórek śluzówki jelita.

Jeśli okaże się, że substancją wywołującą odpowiedź układu odpornościowego (antygenem) jest białko, to można by je wprowadzić do roślin na drodze transgenizacji, tzn. dołączyć do zestawu genów danej rośliny gen kodujący ten antygen. Gen dałoby się wprowadzić także razem z kolonizującymi roślinę bakteriami lub wirusami.

Prace nad uzyskaniem „jadalnych” szczepionek prowadzone są od dwóch lat w różnych instytucjach i firmach biotechnicznych na całym świecie. Projektuje się na przykład pomidory i banany, zawierające szczepionki przeciw wściekliznie i – odpowiednio – malarii.

Uzyskany z roślin preparat antygeny może być też użyty do testów diagnostycznych wykrywających obecność we krwi zakażonego człowieka określonego patogenu: antygen będzie się wiązał z wytworzonymi przez organizm przeciwciałami.

Ostatnio badacze japońscy wyhodowali transgeniczny tytoń zawierający antygen wirusowego zapalenia wątroby typu B. Z dziesięciu liści takiego tytoniu można uzyskać ilość antygeny HBV wystarczającą do wykrycia obecności w organizmie wirusa B u ponad pół miliona ludzi.

Nikt nie oszacował ryzyka jakie niesie ze sobą zmutowana żywność. Nikt też nie może zagwarantować, że te sztuczne rośliny nie spowodują masowych problemów dla rolnictwa i środowiska w przyszłości. Wszyscy jesteśmy poddawani eksperymentowi na globalną skalę.

Bibliografia :

Internet , witryna „Wiedza i życie” 1/97 Transgeniczne rośliny na cenzurowanym. Magdalena Fikus

„Wiedza i życie” 2/97 Transgeniczna żywność. Magdalena Fikus

„Wiedza i życie” 9/96 Transgeniczne strachy . Magdalena Fikus

57: Genetycznie zmodyfikowana soja - „nieprawdziwa żywność”

Autor: Danuta Peroń, nauczyciel biologii, Zespół Szkół Gastronomicznych w Częstochowie

Zmieniona genetycznie soja (GMO – genetically modified organism) została radykalnie zmodyfikowana poprzez „wstrzyknięcie” do niej obcych genów. Tymi genami są geny bakterii, wirusa i petunii... Nigdy wcześniej te „składniki” nie stanowiły elementu naszej diety. Jednakże producenci zmodyfikowanej soi twierdzą, że jest ona bezpieczna, ale nie zostały wykonane wieloletnie testy dla dowiedzenia tego. Zamiast tego całkowicie zostały zbagatelizowane obawy naukowców, że ilość alergii może zwiększyć się ze względu na obecność dodatkowego „obcego” białka. Inne problemy zdrowotne są całkowicie nie do przewidzenia. Jeżeli zatem zjemy genetycznie zmodyfikowaną soję, jesteśmy uczestnikami eksperymentu na nas samych.

Zmutowana soja może doprowadzić do zmian w środowisku – specjaliści przewidują, że mogą to być zmiany nieodwracalne. Na przykład wbudowana przez inżynierów genetycznych odporność na środek chwastobójczy, może rozprzestrzenić się w środowisku, powodując powstanie mutantów – super chwastów, które mogą wymagać jeszcze większego spryskiwania pól chemikaliami o większej zabójczej mocy.

Jeżeli zaakceptujemy tę soję, inne produkty odporne na te same trujące herbicydy mogą także zostać wprowadzone do środowiska. 60% przetworzonej żywności w naszych sklepach zawiera „sojopochodne” składniki... to około 30 tysięcy różnych produktów żywnościowych – między innymi chleb, czekolada, ciastka, margaryna, lody oraz olej roślinny. Dla wegetarian, soja stanowi jedno z podstawowych źródeł białka roślinnego. W rolnictwie ziarno sojowe jest także wykorzystywane jako element paszy dla zwierząt hodowlanych – stanowi to jeszcze jedną drogę, poprzez którą genetycznie modyfikowana soja trafia do łańcucha pokarmowego. Jeżeli nie zostanie wprowadzona kontrola wykorzystania genetycznie modyfikowanej soi, będziemy jej jedli coraz więcej, nie wiedząc o tym.

Na razie nikt nie może zagwarantować, że jedzenie takiej soi jest bezpieczne. Geny, które zostały do niej wstawione nigdy nie były elementem naszej diety. Ich zjedanie równoznaczne jest z uczestnictwem w eksperymencie, którego końca nie znamy. Instytucje, które zezwoliły na uprawę i wykorzystanie soi do produkcji żywności w Stanach Zjednoczonych i Europie, wydały tę decyzję bez wykonania własnych testów, jedynie w oparciu o informację dostarczoną przez korporację Monsanto. W Stanach, gdzie przemysł uzyskał „ulgę prawną”, producent jest zobowiązany jedynie do oświadczenia, że jego produkt jest bezpieczny. Dla uzyskania akceptacji produktu transgenicznego nie jest konieczne przedstawienie niezależnych opinii naukowych, przeprowadzenie badań toksylogicznych czy długookresowych badań żywności. W Europie doszło do zaakceptowania soi mimo zaniepokojenia wyrażonego przez poszczególne rządy.

Pomimo, że soja została tak zmodyfikowana, żeby mogła być użyta razem z herbicydem glifosat, testy bezpieczeństwa dla zdrowia konsumenta zostały przeprowadzone przez korporację na ziarnach soi, które nie były pryskane tym herbicydem.

Istnieje dowód, że substancje alergenne mogą przenosić się do roślin genetycznie modyfikowanych razem z wstawianymi im genami. Naukowcy, którzy dodali genu orzecha brazylijskiego do soi musieli zrezygnować z tak spreparowanego ziarna, gdyż wywołało ono alergię u konsumentów. Geny wstawione do soi – dowiemy się czy wywołują alergię dopiero po pewnym czasie masowego jedzenia zmodyfikowanej soi – chociaż dokładne określenie czy to właśnie ona jest odpowiedzialna za alergię będzie bardzo trudne, gdyż soja stanowi składnik większości przetworzonych produktów żywnościowych.

Większość korporacji genetycznych wykorzystuje raczej mikroorganizmy niż rośliny jako dawców genów, mimo, że szansa wywołania alergii przez nowowprowadzone białka pochodzące z mikroorganizmów jest nieprzewidywalna i niemożliwa do przetestowania.

„Wbudowanie” do ziarna soi odporności na herbicyd niesie ze sobą większe zagrożenie dla środowiska. Jeżeli gen odporności na herbicyd przeniesie się na lokalne chwasty, zmodyfikowana soja może spowodować powstanie super chwastów, do zniszczenia których konieczne będzie większe użycie toksycznych środków chemicznych.

Przykładowo soja może skrzyżować się z spokrewnionymi gatunkami i w ten sposób przekazać odporność na herbicydy chwastom lub sama stać się chwastem. Powstałe w obu przypadkach super chwasty będą wymagały użycia toksycznych środków chemicznych do ich zwalczania. Wyprodukowana przez Ciba Geigy (obecnie Novartis) kukurydza zmodyfikowana została „zaopatrzona” w „umiejętność” wytwarzania środka owadobójczego. Niedosyć, że może ona zabijać wszystkie owady (także te pożyteczne), to jeszcze może spowodować powstanie uodpornienia wśród szkodników. To może oznaczać więcej chemii oraz większe zniszczenia w uprawach rosnących w pobliżu pól transgenicznych i obniżenie żyzności gleb.

Jeżeli rolnicy będą prowokowani do użycia większych ilości glifosatu na polach, gdyż soja będzie na tę toksynę uodporniona, może dojść do jeszcze większego rozprzestrzenienia się w środowisku odporności na herbicyd, a także do zwiększenia się ilości niebezpiecznych chemikaliów w środowisku.

Chemiczny glifosat jest zabójczy dla większości roślin. Jego użycie spowoduje, że wszystko, oprócz odpornej na jego działanie, zmutowanej soi, zginie. Rzadkie rośliny, drzewa i inne elementy flory zostaną zabite. To samo spotka niektóre zwierzęta o bardzo pozytywnym znaczeniu dla roślinnej vegetacji, jak np. biedronki i dżdżownice. Zniszczenie jednego elementu ekosystemu będzie miało zabójczy wpływ na inne elementy od niego zależne. Amerykańska Służba ds. Ryb i Natury zidentyfikowała 74 gatunki, które mogą wyginać z powodu użycia glifosatu.

Genetycznie zmodyfikowana soja powiązana jest z chwastobójczym glifosatem

Glifosat:

- niszczy glebę – przypuszcza się, że klony i koniczyna umierają po zastosowaniu glifosatu z powodu braku azotu w glebie. Wiąże się to z faktem, że pozytywne bakterie, grzyby i mikroorganizmy żyjące w glebie są zabijane przez toksyczny środek chemiczny w glifosacie;
- niszczy naturalną vegetację – nawet niewielkie ilości glifosatu są niebezpieczne dla roślin nie będących chwastami przeciwko którym go użyto. Dzikie gatunki mogą być zniszczone lub zabite przez ilość zaledwie 10 mikrogramów na jedną roślinę. Nawet opryski przyziemne mogą powodować zniszczenie w odległości od 100 metrów;
- niszczy miejsca żerowania i rozmnażania się ptaków i płazów (np. ropuch). To powoduje zmiany w całym ekosystemie;
- niszczy drzewa, powoduje wysychanie żywoptotów. Jego użycie wiąże się ze zmniejszoną zimową i chorobową odpornością u drzew;
- zabija ryby i wodne bezkręgowce. Jego szkodliwość dodatkowo zwiększa się w cieplejszych wodach.

Tego typu zmiany w środowisku są nieodwracalne.

Plony i wartość odżywcza

Inżynieria genetyczna, wbrew temu, co mówią jej promotorzy, nie tylko nie musi spowodować wzrostu plonów ale wręcz przeciwnie – zmniejszyć je. Modyfikacja genetyczna może przynieść nowe problemy – takie, jak np. odporność na herbicydy przyczyniająca się do powstania „super” chwastów i szkodników, które mogą spowodować większe zniszczenie na polach. Spryskiwanie chemikaliami w celu ich zwalczania może przynieść w długim okresie kolejny powód zmniejszonych plonów – zniszczenie gleby zmniejszające jej żywność.

Wiele genów – nie jeden – odpowiada za wysokość plonów danego gatunku, tak więc oczekiwania, że inżynieria genetyczna mogłaby podnieść poziom zbiorów są nierealne. Nawet jeżeli wszystkie te geny zostałyby zidentyfikowane i przeniesione, prawidłowość jest taka, że im więcej genów się wprowadza do rośliny transgenicznej, tym bardziej niestabilny daje to produkt. Wprowadzone geny mogą nie zostać przekazane następnym pokoleniom. Proces ten określa się jako wykluczanie genów i oznacza, że w długim okresie nie możemy polegać na roślinach genetycznie zmodyfikowanych. Nowe zestawienia genów są niestabilne i nie wiadomo, jak zachowują się w różnych warunkach środowiskowych.

Inżynieria genetyczna nie poprawi także wartości odżywczej żywności. Sam fakt, że roślina transgeniczna zawiera obcy gen nie oznacza, że jej wartość odżywcza poprawia się. Ryż i fasola zawsze będą zdrowsze niż ryż zawierający geny fasoli.

Jednocześnie żywność, która jest modyfikowana genetycznie nie ma nic wspólnego z żywnością przeznaczoną dla głodujących. Pomidor – jeden z pierwszych transgenicznych produktów – znalazł się na rynku z myślą o dobrze sytuowanych klientach supermarketów. Pomidory te zostały zmodyfikowane aby wolniej dojrzewać i dłużej wytrzymać na supermarketowych półkach. Obecnie produkt ten znika z rynku, gdyż okazało się, że łatwiej się obija niż naturalny pomidor i wymagałby specjalnego pakowania i transportu.

Stosowanie genetycznie zmodyfikowanego hormonu wzrostu bydła jest jednym z przykładów do czego może prowadzić. „Szprycowanie” krów hormonem wzrostu ma na celu zwiększenie ilości produkowanego przez nie mleka. Produkcja większej ilości mleka powoduje większe obciążenie organizmu zwierzęcia, które w związku z tym potrzebuje więcej energii. Aby zwiększyć ilość kalorii w paszy zwierząt, dodaje się do niej... mięsa – np. zmielonych owiec. A to doprowadza do tego, że karmione mięsem krowy zaczynają „wariować” – zapadają na chorobę szalonych krów (BSE).

Kto modyfikuje soję i z jakiego powodu

Trzy nowe geny „wstrzyknięte” do soi – z bakterii, wirusa kalafiorowego i petunii – nie poprawiają ani jej smaku ani wartości odżywczej. Natomiast niezwykle kombinacja genetyczna, która nigdy nie powstałaby w przyrodzie, nadaje soi cechę odporności na herbicyd.

Producent, amerykańska korporacja Monsanto (która wyprodukowała między innymi także substancję chemiczną Agent Orange niszczącą ulistnienie wykorzystaną podczas wojny w Wietnamie) twierdzi, że nowa soja zapewni większy poziom zbiorów. Korporacja ta produkuje środek chwastobójczy o nazwie glifosat (nazwa handlowa Roundup) – teraz „dodatkiem” do tego herbicydu jest właśnie uodporniona na jego działanie soja – roślina genetycznie zmodyfikowana, która może być przyskana herbicydem podczas jej wzrostu. Naturalna soja jest zbyt delikatna, żeby ją przyskać po wykiełkowaniu.

Soja transgeniczna to szczyt góry lodowej

Soja jest pierwszą rośliną genetycznie zmodyfikowaną, której zadaniem ma być stymulowanie akceptacji konsumentów dla żywności transgenicznej. Jeżeli konsumenci zaakceptują tę jedną roślinę, setki innych mających „wstrzyknięte” obce geny trafi do naszego menu.

Inne rośliny są uodparniane na działanie glifosatu – rzepak, burak cukrowy, kukurydza, ziemniak, pomidor, bawełna i len to niektóre z nich. To oznacza, że coraz większe ilości herbicydu glifosat będą trafiały do środowiska, powodując niepotrzebne zniszczenie w świecie roślin i zwierząt.

Bibliografia :

Internet , witryna „Wiedza i życie” 2/97 Transgeniczna żywność .Magdalena Fikus

Internet , witryna "Wiedza i życie" 3/97 Odporność kontrolowana. MF.

Internet , witryna "Wiedza i życie" 9/97 Genetyczni kolonizatorzy. MF.

Internet , witryna "Wiedza i życie" 7/98 Uwięzione geny . Tomasz Łęski

58: Higiena i niektóre choroby układu oddechowego.

Autor: Alicja Siedlak, nauczycielka języka angielskiego, Techniczne Zakłady Naukowe w Częstochowie

Artykuł zatytułowany jest zapisem scenariusza zajęć edukacyjnych (w klasie III liceum technicznego Technicznych Zakładów Naukowych w Częstochowie) z biologii nauczanej w języku angielskim na podstawie programu własnego mgr Alicji Siedlak – nauczycielki języka angielskiego oraz biologii w Technicznych Zakładach Naukowych. Scenariusz zajęć jest przeznaczony przede wszystkim dla nauczycieli uczących w klasach dwujęzycznych. Jednak tematyka zajęć pozwala na wykorzystanie scenariusza nie tylko przez nauczycieli uczących biologii w języku angielskim, ale także przez nauczycieli uczących języka angielskiego przy realizacji ścieżek edukacyjnych (edukacja prozdrowotna).

Cele lekcji:

1. Uczeń potrafi wymienić nazwy narządów tworzących układ oddechowy człowieka.
2. Uczeń potrafi wymienić choroby układu oddechowego, opisać objawy choroby oraz podać ich bezpośrednie przyczyny.
3. Uczeń potrafi wymienić czynniki zewnętrzne o szkodliwym działaniu na układ oddechowy oraz wyjaśnić jakie skutki mogą one wywołać w naszym organizmie.
4. Uczeń potrafi budować zdania typu: *should have + past participle* i *should have been + present participle*.

- I. Część nawiązująca - uczniowie przypominają sobie budowę i funkcję układu oddechowego człowieka.

- Read the text, look at the picture and answer the questions.

Each cell in our body must receive O₂ (oxide) and give off CO₂ (carbon dioxide). The blood carries O₂ and CO₂ to and from the cells, but these gases must also be exchanged with the outside air. The respiratory system does this work.

- What gas must every cell in our body receive?
- What gas do cells give off?
- What is oxide carried to the cells by?
- What carries carbon dioxide from the cells to our lungs?
- What are the elements of our respiratory system?
- Match the English names of the parts of the respiratory system with their Polish counterparts.

BRONCHI	GARDŁO
LARYNX	KRTAŃ
LUNG	OSKRZELA
PHARYNX	PŁUCO
TRACHEA (WINDPIPE)	TCHAWICA

- II. Część właściwa.

- * Fill in the blanks with the words below (uczniowie pracują w zespołach czteroosobowych).

Asthma, lung cancer, laryngitis, hiccups, pharyngitis, bronchitis, pneumonia and tuberculosis, poisoning.

Diseases and disorders of the respiratory tract.

....	are spasms of the diaphragm thought to be caused by not enough CO ₂ in the body. Thus, hiccups are frequently cured by breathing into a paper bag.
.....	is a sore throat, which could be due to a viral infection such as the common cold or flu or a bacteria infection.
.....	is an inflammation of the vocal cords in which the person partially or totally loses his/her voice.
.....	is an inflammation of the bronchi, causing them to over-secrete mucus, which in turn, causes coughing to get it up. The most important environmental cause of chronic bronchitis is tobacco smoke.
..... and	infect the lungs.
.....	is an allergic reaction reducing the air passages.
.....	has been show to be more common in people who smoke cigarettes and/ or who are constantly forced to inhale someone else's side steam smoke.
.....	sulpher dioxide, chlorine, ammonia and nitrogine oxide in high concentrations can produce inflammation of the lining of the lungs and this causes breathlessness and may be fatal.

Słowniczek:

Bronchitis – zapalenie oskrzeli

Diaphragm – przepona

Inflammation – zapalenie

Laryngitis [ˈlɪrɪnˈd(a)tʃs] – zapalenie krtani

Mucus – śluz

Secrete – wydzielać

Spasm – skurcz

Tuberculosis – gruźlica

Viral – wirusowy

Uczniowie sprawdzają z pomocą nauczyciela czy prawidłowo wykonali zadanie.

Nauczyciel prezentuje na tablicy przykłady z użyciem czasownika „should”.

- a. I ate too much at the party. I felt sick afterwards.
I shouldn't have eaten too much at the party.
- b. I have been bitten by insects. I have been lying in the grass.
I shouldn't have been lying in the grass.

Uczniowie tłumaczą zdania na język polski i tłumaczą różnice pomiędzy konstrukcjami.

Uczniowie wykonują ćwiczenie:

1. He didn't want to give up smoking. He suffered from lung cancer.
He should
2. While she was working in a badly ventilated room she fainted.
She shouldn't
3. Although their daughter was allergic to the fur of cats they decided to keep a cat at home.
The girl had asthma symptoms.
They shouldn't
4. There was too much CO in the room because one of the chimneys hadn't been repaired properly.
The victims of CO poisoning were taken to hospital.
The chimney should
5. He didn't stop working as a miner although the doctor told him to avoid coal-dust.
He should

Uczniowie w grupach czteroosobowych przygotowują dalsze przykłady z użyciem konstrukcji „should have”.

III. Podsumowanie

- Sprawdzenie poprawności ćwiczenia wykonanego w grupach
- Podsumowanie wyniku pracy w zespołach

Praca domowa

Napisać 3 zdania z użyciem konstrukcji 'should have'.

Przy realizacji zajęć według powyższego scenariusza uczniowie utrwalają sobie konstrukcję “should have”, jednocześnie poszerzając znacznie słownictwo niezbędne do tłumaczenia prostych tekstów użytkowych o tematyce medycznej (np. ulotki informacyjne dla pacjentów o użyciu leków).

Bibliografia:

Respiratory system - <http://biology.clc.uc.edu/courses/bio105/respirat.htm>

The Human Respiratory System - http://www.biologie.uni-hamburg.de/b-online/library/onlinebio/humrespsys_1.gif

Virginia Evans, Jenny Dooley - Enterprise 3, Express Publishing 1998

59: Praktyka rolnicza w Szwajcarii

Autor: Anna Foss, nauczyciel języka niemieckiego, Zespół Szkół w Złotym Potoku

Dzięki szwajcarskiej organizacji AGROIMPULS uczniowie naszej szkoły mają możliwość odbycia 4-miesięcznej praktyki rolniczej w indywidualnych gospodarstwach rolniczych i ogrodniczych w Szwajcarii. Pisząc ten artykuł pragnęłabym zachęcić przyszłych absolwentów szkół o kierunkach „agrobiznesu” do zdecydowania się na odbycie takiej praktyki. Jednocześnie chciałabym pokazać, że warto, jako szkoła, nawiązać kontakt z zagranicą, umożliwiając przez to uczniom zdobycie nowych doświadczeń oraz promując szkołę na zewnątrz.

Przebywając w Szwajcarii w latach 90-tych miałam możliwość zwiedzenia szkół rolniczych oraz poznania rolnictwa szwajcarskiego. Dzięki dyrekcji jednej z tamtejszych szkół udało się naszej szkole nawiązać kontakt z Agroimpulsem. Celem tej organizacji jest umożliwienie młodym, ambitnym ludziom z terenów wiejskich dalszego kształcenia zawodowego i osobistego. Doświadczenie zdobyte podczas praktyki w Szwajcarii mogą oni po powrocie do kraju wykorzystać we własnych gospodarstwach rolnych. Dla praktykantów duże znaczenie ma zarobienie i zaoszczędzenie pieniędzy, jednak nie to jest najważniejszą częścią praktyki. Korzyści wynikające z takiego wyjazdu to również zdobyte doświadczenie w rolnictwie, poznanie nowoczesnych metod uprawy roślin i hodowli zwierząt, poznanie wysoce zmodernizowanych i zmechanizowanych gospodarstw. Pobyt i praktyka w Szwajcarii pozwala również poznać ten piękny kraj, jego kulturę, ludzi, zwyczaje i obyczaje oraz udoskonalić znajomość języka niemieckiego. W trakcie praktyki AGROIMPULS organizuje wycieczkę krajoznawczą dla praktykantów, w której warto wziąć udział aby poszerzyć swoją wiedzę i poznać piękno tego kraju.

Przeciętne gospodarstwo rolne w Szwajcarii obejmuje ok. 17ha. Główną gałęzią większości szwajcarskich gospodarstw rolnych (ok. 80%) jest gospodarka mleczna, w zależności od tego dochodzą jeszcze jedna lub kilka gałęzi produkcji tj. tucz cieląt lub krów, tucz świń i drobiu, uprawa roli, ogrodnictwo, warzywnictwo. Produkty szwajcarskiego rolnictwa posiadają wysoką jakość cenioną na zagranicznych rynkach. Ważną rolę odgrywają tu gospodarstwa ekologiczne, produkujące zdrową żywność. Jest ich obecnie w Szwajcarii ok. 4500. Również w takich gospodarstwach pracują nasi uczniowie.

Szwajcaria dzieli się na 26 kantonów, które w wielu dziedzinach posiadają swoje własne prawodawstwo. Dla praktykanta ma to wpływ m.in. na warunki pracy. Czas pracy zależy od kantonalnej umowy regulującej warunki pracy i waha się pomiędzy 50 a 60 roboczno godzinami na tydzień, zależnie od kantonu. Czas wolny to najczęściej jeden dzień w tygodniu. Przeciętny miesięczny zarobek praktykanta wynosi brutto ok. 800 franków szwajcarskich. Praktykanci ubezpieczeni są od wypadku i choroby od chwili przybycia na miejsce. Czas trwania praktyki wynosi 4 miesiące od kwietnia do końca lipca.

Współpraca naszej szkoły z Agroimpulsem trwa od 1996 r. Od tego czasu na praktykę zagraniczną do Szwajcarii wyjechało 100 uczniów, a w bieżącym roku szkolnym przewidywany jest wyjazd 26 uczniów. Są to uczniowie najczęściej klas przedmaturalnych Technikum Ogrodniczych, Liceum Agrobiznesu, Technikum Żywnienia. Warunkiem wyjazdu jest ukończenie 18 lat życia, duże zainteresowanie rolnictwem szwajcarskim oraz znajomość języka niemieckiego. Ponadto praktykant powinien posiadać umiejętność adaptacji w nowym środowisku, wykazywać chęć włączenia się w życie rodziny, u której przebywa oraz wykazać tolerancję w stosunku do innej kultury.

A oto wypowiedzi niektórych uczniów po powrocie z praktyk:

„Przez te 4 miesiące przebywałam w gospodarstwie, gdzie uprawiano szparagi, truskawki, fasolę i jeżyny, dodatkowo trudniono się sprzedażą warzyw i owoców. Moja praca polegała głównie na wyjazdach do Zurichu i sprzedaży produktów rolnych na rynku, poza tym pomagałam przy zbiorach i uprawach. Oczywiście ta praktyka to nie tylko praca, ale także czas wolny, w którym można było zwiedzić okolicę czy spotkać się z przyjaciółmi.” (Asia)

„Uważam, że praktyka w Szwajcarii była dla mnie bardzo dobrą „szkołą życia”, z której wiele wyniosłem i dużo się nauczyłem” (Tomek)

„Praktykę zawodową odbyłem w bardzo pięknej i zarazem małej miejscowości, jaką jest Bubikon. Mieszkałem w domu jednorodziennym wraz z rodziną, u której pracowałem. Była to rodzina bezdzietna, która posiadała małą firmę ogrodniczą, w którą wkładali wiele poświęcenia oraz dużo pracy. Praca, którą tam wykonywałem bardzo mi się podobała, gdyż mogłem się dużo nauczyć oraz poznać osiągnięcia szwajcarskich rolników. Praktyka, którą miałem przyjemność odbyć, dała mi szansę do poznania nowych ludzi oraz pogłębienia znajomości języka niemieckiego. W wolnych chwilach zwiedzałem piękne okolice, jakimi są Alpy oraz brałem udział w różnych wycieczkach” (Przemek)

„Moje odczucia z wyjazdu na praktykę do Szwajcarii są jak najlepsze i naprawdę polecam ją każdemu, kto by tylko chciał poznać wielu cudownych ludzi, ich obyczaje, kulturę, zwiedzić piękny kraj i przy okazji nauczyć się języka niemieckiego, a także uczestniczyć w ich życiu codziennym, poznać „od podszewki” ich politykę rolną i zdobyć trochę doświadczenia w swym przyszłym zawodzie. A może tak jak i ja zawrzeć przyjaźnię z nowymi ludźmi.

Moja rodzina była typową szwajcarską rodziną z czwórką dzieci, pięknym domem, który znajdował się w górach. Ponieważ w moim kantonie był tylko teren górzysty, ludzie tam mało uprawiali, a hodowali głównie krowy lub trzodę chlewną. Moja rodzina była bardzo dumna ze swego gospodarstwa. Posiadali 8ha łąki i 8ha pięknego górskiego lasu. W gospodarstwie tym znajdowało się wiele maszyn pomocnych nam w sianokosach lub zrębach drzew. Był tam też ogród, w którym uprawiano zdrową żywność. Była ona naprawdę bardzo smaczna.

Mam nadzieję, że kiedyś nasze polskie rolnictwo będzie tak udoskonalone oraz tak rozwinięte, a także i my będziemy mogli być tak dumni ze swojego rolnictwa jak szwajcarzy.

Szwajcarzy są ludźmi dobrymi i życzliwymi dla każdej osoby, która odwiedzi ich kraj. Moja rodzina taka była i naprawdę im za to dziękuję.” (Monika)

Po powrocie z praktyk uczniowie dzielą się swoimi doświadczeniami, a miejsca, w których przebywali, uwiecznione na zdjęciach można obejrzeć w szkolnej gablotce. Moim zdaniem jest to wspaniała forma praktycznej nauki zawodu, która wzbogaca jednocześnie osobowość młodego człowieka, a młodym ludziom z terenów wiejskich stwarza szansę na wykorzystanie zdobytych doświadczeń w rodzimych gospodarstwach.

60: MŁODZIEŻ PRZEDSZKOLAKOM

Autor: Barbara Wcześniak, nauczyciel biologii, IX LO im. C.K.Norwida w Częstochowie

Już od kilku lat młodzież z IX Liceum Ogólnokształcącego im. C. K. Norwida w Częstochowie pod opieką nauczyciela biologii mgr Barbary Wcześniak współpracuje z przedszkolem nr 38. W roku szkolnym 2001/2002 młodzież z klasy II B dla swoich młodszych kolegów przeprowadziła pięć lekcji ekologicznych. Dzieci w ciągu tych zajęć nauczyły się rozpoznawania pospolitych gatunków drzew, dowiedziały się co pieszczą w trawie – czyli wszystko o ekosystemie łąkowym, poznały rośliny i zwierzęta ekosystemu leśnego, oraz ekosystemu wodnego. Zwieńczeniem tych działań było zorganizowanie wycieczki edukacyjnej do miejscowości Blachownia k. Częstochowy. Młodzież wraz z przedszkolakami pod bacznym okiem opiekunów pracowała wg. następującego scenariusza:

Propozycja sytuacji edukacyjnej w terenie dla dzieci w wieku przedszkolnym na temat „Poznajemy Ekosystemy”.

Hasło programu: **Ekologia : ekosystem wodny, leśny, łąkowy**

Trasa lekcji: tereny położone nad zbiornikiem zaporowym w Blachowni koło Częstochowy.

Cele operacyjne zajęć.

Uczeń potrafi:

- dostrzegać różnice i podobieństwa w korze, liściach i pokroju różnych gatunków drzew
- nazywać owoce roślin leśnych
- porównywać budowę różnych gatunków mchów
- dostrzegać znaczenie mchów dla lasu
- obserwować i nazywać ptactwo wodne
- porównywać kształty liści roślin wodnych
- nazywać etapy rozwoju żaby
- spostrzegać organizmy żyjące w wodzie, różnice w barwie wody
- obserwować i prawidłowo nazywać budowę kwiatu
- wyrabiać wrażliwość słuchową, wzrokową, dotykową
- prawidłowo wykonywać określone ruchy

Metody:

- samodzielnych doświadczeń
- stawianych zadań
- obserwacja i pomiar
- praca z lornetką i lupą
- wykorzystanie zdobytych wiadomości (ćwiczenia utrwalające)

Formy pracy:

sytuacja edukacyjna w terenie oparta na pracy w grupach.

Środki dydaktyczne:

- bibuła
- kartki papieru, kredki świecowe
- lornetki
- lupy
- karty pracy
- słoiki, filtry
- paleta barw
- układanka
- kolorowe papierki
- ilustracje z owocami leśnymi
- obręcze, woreczki, piłki, szarfy

Czas trwania:

5 godzin.

Mapa trasy:

Przebieg zajęć:

I. Forma wstępna:

- organizacja pracy
- podział grupy

II. Faza realizacji:

za każde poprawnie wykonane zadanie grupa otrzymuje punkt

Zadania:

Przystanek nr 1: na polance

Dobierz sobie kolegę do pracy i

1. Odrysujcie na kartkach papieru korę z dwóch różnych drzew i porównajcie między sobą ich wygląd.
2. Odszukajcie liście pokazywane na planszy i powiedzcie jakie one mają kształty.
3. Popatrz na wyznaczone drzewo, a następnie porównaj kształt korony z planszą.

Przystanek nr 2: w lesie

1. Zbierz wszystkie znalezione po drodze rysunki owoców leśnych i nazwij je.
2. Powiedz czym różnią się dwa pokazane mchy.
3. Odszukaj za pomocą bibuły najbardziej wilgotne i suche miejsce w lesie.

Przystanek nr 3: grobla między stawami

1. Wyjmij z worka kolory karteczek, jakie zauważyłeś u ptaka obserwowanego przez lornetkę.
2. Odszukaj w otoczeniu rośliny wodne unoszące się na wodzie i kołyszące się na wietrze.

Przystanek nr 4: śródleśne oczko wodne

1. Pokaż ruchem odgłosy lasu, które słyszysz.
2. Wykonaj jak najdłuższy żabi skok.
3. Odszukaj najmniejszą i największą szyszkę. Dużą wrzuć do czerwonej obręczy, a małą do zielonej.

Przystanek nr 5: mała zatoczka nad wodą

1. Dopasuj z katalogu barw kolor wody z zalewu i wody po przefiltrowaniu i powiedz, która woda jest ciemniejsza.
2. Obejrzyj przez lupę filtr i powiedz, czego osadziło się na nim najwięcej.
3. Podczas słuchania opowiadania o rozwoju żaby ułóżcie w odpowiedniej kolejności ilustracje i nazwijcie zapamiętane etapy rozwoju.

Przystanek nr 6: łąka

1. Odszukaj w atlasie kwiaty, które rosną na łące.
2. Nazwij i pokaż wszystkie części pokazanej rośliny.
3. Wymień wszystkie zwierzęta, które można spotkać na łące.

Przystanek nr 7: plac sportowy

Przykładowe zabawy do wykonania:

1. Bieg z woreczkiem na głowie.
2. Bieg z przeszkodami.
3. Rzut piłką do kosza.
4. Rzut woreczkiem do obręczy.

III. **Podsumowanie:** Przeliczenie punktów i ogłoszenie wyników.

61: Integracja klas pierwszych w Technikum dla Dorosłych

Autor: Elżbieta Kościelniak, z-ca dyrektora, Zespół Szkół Mechaniczno-Elektrycznych w Częstochowie

Wyraz „integracja” pochodzi z języka łacińskiego i oznacza „wytwarzanie całości z drobnych części.

W Zespole Szkół Mechaniczno-Elektrycznych im. Kazimierza Pułaskiego w Częstochowie od kilku już lat odbywają się zajęcia integracyjne w różnych obszarach. Integrują się uczniowie, słuchacze, rodzice. Zaczęło się od integracji grona pedagogicznego. Zajęcia te na początku traktowane były tak jak każda nowość, od pełnej aprobaty poczynając do zupełnej negacji. To nauczyciele rozpoczęli nowatorskie zajęcia integracyjne w swoim zespole. Były efekty. Jest kontynuacja i przeniesienie na inne grupy społeczności szkolnej.

Poniżej zaprezentowany zostanie przebieg zajęć integracyjnych w jednej z klas pierwszych w Technikum dla Dorosłych w roku szkolnym 2002/2003.

Do przeprowadzania zajęć została poproszona osoba z „zewnątrz” tj. nie będąca pracownikiem szkoły, specjalista w zakresie prowadzenia grupy interaktywnej.

Ćwiczenie nr 1. „W kręgu”

Słuchacze ustawiają krzesła w kręgu i zajmują miejsca twarzą do środka koła.

Wśród słuchaczy znajduje się osoba prowadząca (socjolog), zastępca dyrektora oraz wychowawczynie.

Wszyscy są ogniwami zamkniętego kręgu.

Osoba prowadząca wydaje polecenie:

-Począwszy od przewodniczącego Rady Słuchaczy proszę zgodnie z ruchem wskazówek zegara wymienić swoje imię oraz wymienić ukończoną szkołę.

Ćwiczenie ukazuje, że obok siebie siedzą osoby, które ukończyły tę samą szkołę zasadniczą, a nawet tę samą klasę. Nauka w nowym typie szkoły trwa już półtora miesiąca, ale „stare” więzi nadal są utrzymywane.

Ćwiczenie nr 2. „Skąd jesteśmy i ilu nas jest?”

Prowadząca zawiesza planszę z zaznaczonymi większymi miejscowościami okolic Częstochowy na mapie konturowej Częstochowy i powiatu.

Każdy uczestnik otrzymuje karteczkę samoprzylepną, na której wpisuje nazwę miejsca zamieszkania.

Następnie umieszcza karteczkę na mapie.

Po zakończeniu ćwiczenia słuchacze wyrażają zdziwienie, że większość z nich mieszka poza Częstochową.

Ćwiczenie nr 3. „Co wiemy o sobie?”

Prowadząca rozdaje uczestnikom karteczki mówiąc:

-Bawimy się w reporterów bez aparatu. Każdy reporter przygotowuje jedno pytanie zaczynające się od „Czy...”, by odpowiedź była krótka i konkretna tzn. „tak” lub „nie”.

To pytanie powinien zadać jak największej liczbie osób, by zdobyć jak najwięcej informacji o swoich kolegach z klasy.

W ćwiczeniu uczestniczą wszyscy łącznie z wychowawczynią i zastępcą dyrektora.

Pytania były bardzo zróżnicowane np.:

-czy lubisz się uczyć?,

-czy lubisz sport?,

-czy pracujesz zawodowo?.

Najlepszy reporter zdążył w określonym czasie zebrać informacje o 24 uczestnikach spotkania integracyjnego.

Następuje prezentacja wyników „wywiadu”. Każdy reporter przedstawia efekt swojej pracy odpowiadając na pytanie prowadzącego, które brzmi:

-Co wiemy o panu ... (tu padają imiona kolejnych słuchaczy)?.

Np. na pytanie „Co wiemy o panu Marcinie?” uzyskujemy informacje od reporterów:

-Wiemy, że lubi się uczyć, lubi tylko piłkę nożną, nie pracuje zawodowo...

Powoli układa się obraz uczestników zajęć integracyjnych. To sami uczestnicy słownie rysują portrety kolegów.

Następnie czas na przerwę. Krótką, trwającą piętnaście minut.

Liczebność uczestników integracji uległa zmniejszeniu- dwie osoby wykorzystały przerwę, by zrezygnować z dalszych zajęć. Bez usprawiedliwienia się poszły do domu. To sygnał dla wychowawcy. Powinien z nimi porozmawiać na ten temat i wzmocnić obserwację. Być może to „przypadek losowy”, sporadyczne odizolowanie się od grupy. A może wręcz odwrotnie, demonstracyjne odłączenie się od zespołu klasowego, w celu zaistnienia, pokazania własnego „Ja” lub braku akceptacji dla reszty zbiorowości.

Przypadek zaistniał i należy znaleźć przyczynę.

Ćwiczenie nr 4. „Co nas łączy a co jest indywidualne”.

Słuchacze odliczają kolejno do trzech:

- „Jedynki” tworzą grupę nr 1,

- „Dwójki” tworzą grupę nr 2,

- „Trójki” tworzą grupę nr 3.

Każda z grup otrzymuje narzędzia pracy, brystol i mazaki oraz zadanie :

„Należy narysować kwiat np. słonecznik, w środku którego trzeba wpisać cechy wspólne dla wszystkich członków zespołu; natomiast każdy z płatków kwiatka przedstawia pojedynczego uczestnika grupy”.

Grupy zaczynają intensywnie pracować. W każdej z nich wyłania się lider. Środki kwiatów wypełniają się treścią typu:

„Wszyscy jesteśmy z klasy pierwszej E”.

„Wszyscy lubimy wakacje”.

„Chcemy kontynuować naukę.”

„Lubimy sport”.

Gdy zaczyna brakować miejsca na cechy wspólne, słuchacze wypełniają płatki kwiatka.

Aby to uczynić, każdy z nich w swojej grupie wymienia to, co uważa za najważniejsze dla siebie, czasem musi długo się zastanowić, bo nie jest osamotniony w zainteresowaniach.

Płatki wypełniają się treścią:

- gram na gitarze,
- gram na keyboardzie,
- lubię wędkować,
- uprawiam sporty ekstremalne,
- dojeżdżam do szkoły 56 km.

Plakaty skończone.

Następuje prezentacja. Wyłaniają się liderzy w każdej z grup. Wszyscy słuchają z uwagą. widać aprobatę przy czytaniu cech łączących i podziw, a czasem zdziwienie dla indywidualności.

Uśmiechają się do siebie. Widać chęć nawiązania kontaktów pomiędzy słuchaczami o podobnych zainteresowaniach.

W takiej atmosferze jak najbardziej odpowiednie wydaje się kolejne ćwiczenie.

Ćwiczenie nr 5: „Kładka”

Prowadzący ćwiczenie rozwija wzdłuż sali „kładkę”, tj. zwój papieru o szerokości 25 cm i długości sali. Papier „występuje” w roli kładki rzuconej nad rzeką pełną piranii i krokodyli. Słuchacze ustawiają się kolejno na kładce. jeden za drugim zupełnie przypadkowo. Teraz prowadząca zadaje pytanie:

- Kto urodził się w styczniu? Osoby podnoszą dłonie.
- Proszę przejść na początek kładki pamiętając, że poza nią czują piranie. Wbrew pozorom zadanie jest trudne do wykonania. Nie można stanąć stopą na podłodze, a przechodzący obok kolega również musi postawić nogę na „kładce” tj. kartce papieru.

Grupa reaguje. Część osób pomaga, nieliczni odpychają przechodzących chcąc zatrzymać własną pozycję.

Następnie prowadząca ponawia pytanie:

- Kto urodził się w lutym? Proszę ustawić się za osobami urodzonymi w styczniu.

I znów zróżnicowana reakcja słuchaczy na kładce.

Zabawa trwa. Obserwacja zachowania daje pełniejszy obraz klasy. Są tacy, którzy potrafią współpracować z innymi, podają rękę, przytrzymują, robią miejsce, ryzykując przy tym utratę własnej pozycji ale i tacy, co prawda nieliczni (słownie dwie osoby), którzy stoją nieruchomo, myśląc tylko o sobie.

Zabawa. Wyimaginowana sytuacja. A może po prostu codzienne życie. Tylko ja się liczę. Tylko ja jestem ważny. Reszta mnie nie interesuje. Oto obraz społeczności klasowej.

Ludzi pełnoletnich, dorosłych, zróżnicowanych pod wieloma względami, ale jednocześnie takich, którzy powinni stanowić jedność, bo znaleźli się w jednej klasie, bo sami znaleźli cechy, które ich łączą.

Czy te zajęcia pozwolą im dostrzec wzajemne oddziaływanie jednostek na grupę i grupy na jednostkę?

Czas pokaże czy nastąpi pełna integracja zespołu klasowego.

62: Sprawność rozumienia mowy ze słuchu

Autor: Beata Janus-Lewczyńska, nauczyciel języka angielskiego
Zespół Szkół Mechaniczno-Elektrycznych w Częstochowie, Szkoła Podstawowa nr 24
Jolanta Jakubowska, konsultant języków obcych RODN „WOM „ Częstochowa

Artykuł jest konkretną próbą przedstawienia praktycznych możliwości rozwijania sprawności rozumienia ze słuchu na zajęciach edukacyjnych z języka obcego poprzez sformułowane polecenia, które zapisane z podziałem na etapy kształcenia mogą poszerzyć warsztat pracy każdego nauczyciela języka obcego. Polecenia te, autorzy próbują usystematyzować zgodnie z treścią aktualnie obowiązującej podstawy programowej kształcenia ogólnego w części dotyczącej osiągnięć z w/w sprawności.

I ETAP EDUKACYJNY

(kształcenie zintegrowane, szkoła podstawowa klasy 1-3)

Przykłady poleceń do ćwiczeń na rozumienie mowy ze słuchu :

1. Posłuchaj i pokoloruj (np. ubrania).
2. Posłuchaj i dopasuj (np. członków rodziny do odpowiedniego pokoju w domu).
3. Posłuchaj i połącz (np. poprowadź linie od obrazków ukazujących czynności do odpowiedniej osoby).
4. Posłuchaj i zaznacz właściwy obrazek (jeden z dwóch).
5. Posłuchaj i zaznacz właściwy obrazek (jeden z wielu).
6. Posłuchaj i zakreśl kółkiem (np. właściwe danie , przedmiot , liczbę).
7. Posłuchaj i ułóż obrazki we właściwej kolejności.
8. Posłuchaj i zaznacz odpowiedź „ tak ” lub „ nie ”.
9. Posłuchaj i dopasuj tekst do obrazka.
10. Posłuchaj i ponumeruj obrazki (w kolejności którą słyszysz).
11. Posłuchaj i zapisz krótką informację (np. cenę , numer telefonu).
12. Posłuchaj i uzupełnij luki w tekście , dialogu (jednowyrazowe , najwyżej jedna luka w każdej linijce lub rzadziej).
13. Posłuchaj i połącz kropki (w kolejności którą słyszysz).

Do ćwiczeń dla tego etapu edukacyjnego mogą posłużyć obrazki dostępne w gazetkach i magazynach dziecięcych , komiksach oraz bajkach ; prywatne zdjęcia uczniów (np. członków rodziny) ; rysunki dzieci (np. słońca , wiosny , pokoju) wykonane na zajęciach edukacyjnych kształcenia zintegrowanego

II ETAP EDUKACYJNY

szkoła podstawowa klasy 4-6

1. Posłuchaj i ponumeruj obrazki (w kolejności , którą słyszysz).
2. Posłuchaj i zaznacz właściwy obrazek (jeden z wielu).
3. Posłuchaj i dopisz tekst do obrazka.
4. Posłuchaj i podpisz obrazki (jednym wyrazem lub krótkim zdaniem)
5. Posłuchaj i ułóż obrazki we właściwej kolejności.
6. posłuchaj i zaznacz „tak” lub „nie”.
7. Posłuchaj i zaznacz „prawda”, „fałsz”
8. Posłuchaj i uzupełnij tabelkę (imię, wiek, hobby, kraj).
9. Posłuchaj i zapisz krótką informację (cenę, godzinę, datę).
10. Posłuchaj i zaznacz prawidłową odpowiedź (jedna z dwóch).
11. Posłuchaj i uzupełnij luki w tekście (opis dnia, krótki dialog np. w sklepie, piosenka)
12. Posłuchaj i odpowiedz na pytania (ogólne lub proste pytania szczegółowe)

Ćwicząc sprawność rozumienia mowy ze słuchu w tym etapie edukacyjnym nauczyciel oprócz materiałów podanych w podręczniku może wykorzystać dostępne w gazetach i magazynach młodzieżowych obrazki np. reklam , ogłoszeń ; prywatne zdjęcia uczniów np. z wakacji ; rysunki uczniów np. przedstawiające mapę miasta , drzewo genealogiczne rodziny (wykonane na zajęciach sztuki) czy makiety np. miasta , dzielnic , znaków drogowych (wykonanych na zajęciach techniki) – korelacja przedmiotowa.

III ETAP EDUKACYJNY

gimnazjum

Przykłady poleceń do ćwiczeń na rozumienie mowy ze słuchu ;

1. Posłuchaj i ponumeruj obrazki (w kolejności którą słyszysz).
2. Posłuchaj i zaznacz właściwy obrazek (jeden z wielu).
3. Posłuchaj i dopasuj tekst do obrazka.
4. Posłuchaj i podpisz obrazki.
5. Posłuchaj i ułóż zdania w poprawnej kolejności (rozsypanka).
6. Posłuchaj i uzupełnij tabelkę (wpisz imię , wiek , kraj , hobby).
7. Posłuchaj i podkreśl błędne informacje w tekście.
8. Posłuchaj i zaznacz „ prawda ” , „ fałsz ”.

9. *Posłuchaj i zaznacz właściwą odpowiedź (jedną z czterech).*
10. *Posłuchaj i zapisz krótką informację (cenę , godzinę , datę).*
11. *Posłuchaj i uzupełnij luki w tekście (piosenkę , dialog , przepis).*
12. *Posłuchaj i odpowiedz na pytania (ogólne lub szczegółowe)*

Na trzecim etapie edukacyjnym (gimnazjum) każde ćwiczenie winno zawierać bogatszy zasób słownictwa , różnorodność struktur gramatycznych , większą ilość luk zdaniowych oraz długość nagrania np. do 15 minut.

SZKOŁA PONADGIMNAZJALNA

(liceum , liceum profilowane ,technikum)

poziom zerowy – polecenia do ćwiczeń jak dla drugiego i trzeciego etapu edukacyjnego bazujące na treściach nauczania wskazanych w podstawie programowej kształcenia ogólnego

poziom kontynuacyjny – przykłady poleceń do ćwiczeń :

1. *Posłuchaj i zakreśl „tak” lub „nie”.*
2. *Posłuchaj i zapisz „prawda” , „fałsz”.*
3. *Posłuchaj i wybierz jedną z czterech odpowiedzi.*
4. *Posłuchaj i dopasuj informacje (np. zdarzenie- osoba- czas - ...).*
5. *Posłuchaj , rozpoznaj wypowiedzi rozmówców i zapisz pierwszą literę imienia przy danej wypowiedzi (np. I –Isobel , J – Joan ..).*
6. *Posłuchaj i uzupełnij luki zdaniowe (np. rozmówkę tematyczną: na lotnisku , przepis kulinarny , opis miejsca , wywiad ..).*
7. *Posłuchaj i odpowiedz na pytania (ogólne , szczegółowe).*
8. *Posłuchaj i dopasuj sytuację do rozmówcy (np. 1 rozmówca – bank , 2 rozmówca – lotnisko).*
9. *Posłuchaj i ułóż zdania w poprawnej kolejności (rozsypanka).*
10. *Posłuchaj i zaznacz na mapie miejsce lub drogę do miejsca przeznaczenia.*
11. *Posłuchaj i zapisz streszczoną informację do danego obrazka.*
12. *Posłuchaj tekstu siedząc :*
 - a. *tyłem do odbiornika telewizyjnego – uzupełnij luki , zapisz krótką informację (np. nazwę miejsca , ilość rannych ,...)*
 - b. *przodem do odbiornika telewizyjnego – odpowiedz na pytania szczegółowe , napisz streszczenie do danego fragmentu.*

Poziom kontynuacyjny dla liceum i technikum odznacza się bogatym zasobem słownictwa , różnorodnością struktur gramatycznych i tematyką zagadnień oraz czasem trwania nagrania (co najmniej 15 minut i więcej).

Proponowane Państwu polecenia są wiedzą zdobytą w praktyce zawodowej, wiedzą sprawdzoną i pożyteczną. Ten „spis” poleceń mogą wykorzystać nauczyciele wszystkich języków obcych nabywając nowe doświadczenie i poszerzając swoje umiejętności.

Bibliografia

1. *Dziennik Ustaw Nr 51 z 9 maja 2002 rozp.458 w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół*
 2. *Programy nauczania – z wykazu ze strony internetowej MENiS www.men.waw.pl*
 3. *Dziennik Ustaw Nr 69 z 7 z czerwca 2002 poz. 635 w sprawie warunków i trybu dopuszczania do użytku szkolnego programów nauczania, programów wychowania przedszkolnego i podręczników oraz zalecania środków dydaktycznych*
-